

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(2007–2008)

FOR BUDSJETTÅRET 2008

Statsbudsjettet

Innhold

1	Hovedtrekk i finanspolitikken .	7	3.9	Barne- og likestillings-	
1.1	Den økonomiske politikken	7		departementet	44
1.2	Budsjettpolitikken	8	3.10	Nærings- og handelsdepartementet	45
1.2.1	Hovedelementene i budsjett-		3.11	Fiskeri- og kystdepartementet	47
	politikken	8	3.12	Landbruks- og matdepartementet .	48
1.2.2	Bruken av petroleumsinntekter i		3.13	Samferdselsdepartementet	49
	budsjettpolitikken	8	3.14	Miljøverndepartementet	50
1.2.3	Veksten i statsbudsjettets utgifter .	10	3.15	Fornyings- og	
1.2.4	Lånetransaksjoner og			administrasjonsdepartementet	51
	finansieringsbehov	11	3.16	Finansdepartementet	53
1.2.5	Skatter og avgifter	11	3.17	Forsvarsdepartementet	54
1.2.6	Kommuneøkonomien	12	3.18	Olje- og energidepartementet	55
1.3	Forslag til vedtak	12	3.19	Ymse utgifter og inntekter	56
1.4	Sammendrag av statsbudsjettet	12			
2	Hovedprioriteringer i budsjettet	19	4	Oversikt over budsjettets	
2.1	Innledning	19	4.1	utgifter og inntekter	57
2.2	Helseformål	20	4.2	Innledning	57
2.3	Full barnehagedekning og lav		4.2.1	Oversikt over budsjettets utgifter .	57
	foreldrebetaling	21		Oversikt over budsjettets	
2.4	Natur-, energi- og miljøserting	21	4.2.2	samlede utgifter	57
2.5	Tiltak mot fattigdom og for å få		4.2.3	Driftsutgifter (postene 1-29)	58
	flere i arbeid	22		Nybygg, anlegg mv.	
2.6	Kunnskapsløftet - reformen i		4.2.4	(postene 30-49)	60
	grunnopplæringen	24		Overføringer til andre	
2.7	Forskning og utvikling	24	4.2.5	(postene 50-89)	60
2.8	Internasjonal bistand	24		Utlån, statsgjeld mv.	
2.9	Tiltak i nordområdene	25	4.3	(postene 90-99)	62
2.10	Styrket kommuneøkonomi	26	4.3.1	Oversikt over statsbudsjettets	
2.11	Innvandring og integrering	27		inntekter	62
2.12	Oppfølging av Kulturløftet	27	4.3.2	Oversikt over statsbudsjettets	
2.13	Styrking av kriminalomsorgen,			samlede inntekter	62
	politiet, redningstjenesten og		4.3.3	Statsbudsjettets driftsinntekter	
	kriminalofres rettigheter	28		(postene 1-29)	63
2.14	Tiltak for næringsutvikling og		4.3.3	Inntekter i forbindelse med	
	distriktene	29		nybygg, anlegg mv.	
			4.3.4	(postene 30-49)	64
			4.3.4	Overføringer fra andre	
3	Oversikt over utgifter under de		4.3.5	(postene 50-89)	65
	ulike departementene	31	4.3.5	Tilbakebetalinger mv.	
3.1	Innledning	31		(postene 90-99)	67
3.2	Utenriksdepartementet	31	4.4	Petroleumsvirksomhetens	
3.3	Kunnskapsdepartementet	33		utgifter og inntekter	68
3.4	Kultur- og kirke departementet	34	4.4.1	Oversikt over petroleums-	
3.5	Justis- og politidepartementet	36		virksomhetens utgifter og	
3.6	Kommunal- og regional-		4.4.2	inntekter	68
	departementet	37	4.5	Statens pensjonsfond	70
3.7	Arbeids- og inkluderings-			Oppsummering. Saldering av	
	departementet	39		statsbudsjettet og	
3.8	Helse- og omsorgsdepartementet .	42		finansieringsbehov	70

5	Folketrygdens utgifter og inntekter	72
5.1	Folketrygdens utgifter	72
5.2	Folketrygdens finansieringsbehov	78
6	Bestillingsfullmakt, tilsagnsfullmakt og garantifullmakt	80
6.1	Bestillings- og tilsagnsfullmakter ..	80
6.2	Statlige garantier	83
7	Gjennomføringen av inneværende års budsjett	84
7.1	Anslag på regnskap 2007	84
7.1.1	Statsbudsjettets utgifter	84
7.1.2	Statsbudsjettets inntekter	85
7.1.3	Folketrygdens utgifter og inntekter. Finansieringsbehov	85
7.1.4	Petroleumsvirksomhetens utgifter og inntekter	86
7.1.5	Oppsummering. Saldering og finansieringsbehov	87
7.2	Statsregnskapet for 1. halvår 2007 ..	88
7.2.1	Statsbudsjettets utgifter	88
7.2.2	Petroleumsvirksomhetens utgifter og inntekter	89
7.2.3	Oppsummering. Saldering og finansieringsbehov	89
8	Utviklingstrekk på statsbudsjettets utgiftsside, 1999-2007 ..	91
8	Innledning	91
8.2	Utgiftsveksten i perioden 1999-2007 fordelt på formål	92
9	Økonomistyring i staten mv.	99
9.1	Økonomistyring i staten	99
9.1.1	Tiltak for å styrke økonomistyringen i staten	99
9.1.2	Utprøving av virksomhetsregnskap ført etter periodiseringsprinsippet ..	101
9.2	Budsjettering av investeringslån til de regionale helseforetakene	102
10	Flerårige budsjettkonsekvenser 2009-2011	104
10.1	Bakgrunn	104
10.2	Grunnlaget for beregning av flerårige budsjettkonsekvenser	104
10.3	Gjennomgang av ulike bevilgningstyper	104
10.4	Tallmessig presentasjon	105

10.5	Større planer og satsinger mv. som ikke inngår i budsjettframskrivningene	112
------	---	-----

Forslag til vedtak om statsbudsjettet for budsjettåret 2008	117
Det kongelige hus	120
Regjering	120
Stortinget og underliggende institusjoner	120
Høyesterett	121
Utenriksdepartementet	121
Kunnskapsdepartementet	124
Kultur- og kirkedepartementet	128
Justis- og politidepartementet	131
Kommunal- og regionaldepartementet	134
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	135
Helse- og omsorgsdepartementet	139
Barne- og likestillingsdepartementet	142
Nærings- og handelsdepartementet	145
Fiskeri- og kystdepartementet	146
Landbruks- og matdepartementet	148
Samferdselsdepartementet	150
Miljøverndepartementet	152
Fornyings- og administrasjonsdepartementet ..	154
Finansdepartementet	157
Forsvarsdepartementet	158
Olje- og energidepartementet	159
Ymse utgifter	161
Statsbankene	161
Statlig petroleumsvirksomhet	162
Statens forretningsdrift	162
Folketrygden	163
Statens pensjonsfond - Utland	165
Inntekter under departementene	166
Inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet	177
Avskrivninger, avsetninger til investeringsformål og inntekter av statens forretningsdrift i samband med nybygg, anlegg mv.	177
Skatter og avgifter	177
Renter og utbytte mv.	179
Folketrygden	181
Statens pensjonsfond - Utland	181
Statslånemidler	181

Vedlegg

1	Statsbudsjettet	216
2	Bevilgningsregnskapet	228

Tabelloversikt

Tabell 1.1	Statsbudsjettets inntekter og utgifter utenom lånetransaksjoner	10	Tabell 7.4	Statens pensjonsfond. Inntekter og utgifter 2007	87
Tabell 1.2	Statsbudsjettets lånetransaksjoner og finansieringsbehov eksklusiv petroleumsvirksomheten	11	Tabell 7.5	Oppsummering. Saldering og finansieringsbehov	88
Tabell 1.3	Artsgruppering av statsbudsjettet	14	Tabell 7.6	Statsbudsjettets utgifter	88
Tabell 2.1	Nordområdesatsing i 2008	26	Tabell 7.7	Statsbudsjettets inntekter	89
Tabell 4.1	Statsbudsjettets utgifter	58	Tabell 7.8	Kontantstrømmen fra petroleumsvirksomheten	89
Tabell 4.2	Driftsutgifter (postene 1-29)	59	Tabell 7.9	Oppsummering. Saldering og finansieringsbehov	90
Tabell 4.3	Nybygg, anlegg mv. (postene 30-49)	60	Tabell 8.1	Bevilgninger over statsbudsjettet fordelt på politikkområder i faste 2007-priser (1999, 2003, 2007) og gjennomsnittlig årlig realvekst 1999-2007 i prosent	93
Tabell 4.4	Overføringer til andre (postene 50-89)	61	Tabell 10.1	Flerårige budsjettkonsekvenser, endringer fra Gul bok 2008, utgifter	105
Tabell 4.5	Utlån, statsgjeld mv. (postene 90-99)	62	Tabell 10.2	Flerårige budsjettkonsekvenser, utgifter 2009-2011, ekskl. petroleumsvirksomhet, renter og lånetransaksjoner. Endringer i forhold til Gul bok 2008	107
Tabell 4.6	Statsbudsjettets inntekter	63	Tabell 10.3	Flerårige budsjettkonsekvenser, inntekter 2009-2011, ekskl. petroleumsvirksomhet, renter og lånetransaksjoner. Endringer i forhold til Gul bok 2008	112
Tabell 4.7	Driftsinntekter (postene 1-29)	63			
Tabell 4.8	Renter, avskrivninger og avsetninger til investeringsformål i 2008 for statens forretningsdrift	64			
Tabell 4.9	Inntekter i forbindelse med nybygg, anlegg mv. (postene 30-49)	65			
Tabell 4.10	Overføringer fra andre (postene 50-89)	66			
Tabell 4.11	Utbytte fra statlig eide selskaper	67			
Tabell 4.12	Tilbakebetalinger mv., utenom petroleumsvirksomheten (postene 90-99)	68			
Tabell 4.13	Utgifter til petroleumsvirksomheten	68			
Tabell 4.14	Inntekter fra petroleumsvirksomheten	69			
Tabell 4.15	Kontantstrømmen fra petroleumsvirksomheten	69			
Tabell 4.16	Statens pensjonsfond. Inntekter og utgifter 2007-2008 ..	70			
Tabell 4.17	Oppsummering. Saldering og finansieringsbehov	71			
Tabell 5.1	Folketrygdens utgifter	72			
Tabell 5.2	Utviklingen i sentrale ordninger i folketrygden 2001-2008	77			
Tabell 6.1	Oversikt over bestillingsfullmakter og tilsagnsfullmakter	80			
Tabell 7.1	Utgifter - totaloversikt	84			
Tabell 7.2	Statsbudsjettets inntekter	85			
Tabell 7.3	Kontantstrømmen fra petroleumsvirksomheten	86			

Vedleggstabeller

Tabell 1.1	Hovedtallene i statsbudsjettet for perioden 2002-2008	216
Tabell 1.2	Samlede utgifter etter departement 2002-2008	217
Tabell 1.3	Driftsutgifter (postene 1-29) etter departement 2002-2008	218
Tabell 1.4	Nybygg, anlegg m.v. (postene 30-49) etter departement 2002-2008	219
Tabell 1.5	Overføringer til andre (postene 50-89) etter departement 2002-2008	220
Tabell 1.6	Utlån, gjeldsavdrag m.v. (postene 90-99) etter departement 2002-2008	221
Tabell 1.7	Skatter og avgifter i perioden 2002-2008	222

Tabell 1.8	Samlede inntekter i perioden 2002-2008	223	Tabell 1.11	Statsbankenes innvilgninger 2002-2006, saldert budsjett 2007 og forslag til rammer for 2008	226
Tabell 1.9	Saldert budsjett 2007, utgifter fordelt etter departement og grupper av postnummer	224	Tabell 2.1	Utgifter i bevilgningsregnskapet pr. 1. halvår 2007	228
Tabell 1.10	Forslag for 2008, utgifter fordelt etter departement og de forskjellige grupper av postnummer	225	Tabell 2.2	Bevilgningsregnskapet for 1. halvår 2006 og 2007	230

Figuroversikt

Figur 8.1	Reell, underliggende utgiftsvekst på statsbudsjettet og BNP-vekst for Fastlands-Norge. Regnskap 1999-2006. Anslag på regnskap 2007	92	Figur 8.2	Årlig realvekst fordelt på politikk-områder i perioden 1999-2007	95
			Figur 8.3	Statsbudsjettets utgifter i 2007	96

Oversikt over bokser

Boks 4.1	Statsbudsjettets inndeling	57	Boks 8.1	Datagrunnlaget for beregningene .	91
----------	----------------------------------	----	----------	-----------------------------------	----

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(2007–2008)

Den kongelige proposisjon om statsbudsjettet for budsjettåret 2008

*Tilråding fra Finansdepartementet av 28. september 2007,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

1 Hovedtrekk i finanspolitikken

1.1 Den økonomiske politikken

Regjeringen vil føre en politikk som bygger på rettferdighet og felleskap. Med utgangspunkt i den nordiske modellen vil Regjeringen fornye og utvikle de offentlige velferdsordningene og bidra til et arbeidsliv der alle kan delta. Regjeringen vil legge til rette for økt verdiskaping og utvikling i hele landet innenfor rammer som sikrer at kommende generasjoners muligheter for å dekke sine behov ikke undergraves. Dette krever en ansvarlig politikk med vekt på natur- og miljøhensyn, en langsiktig forvaltning av nasjonalformuen, et opprettholdbart pensjonssystem og en sterk offentlig sektor.

Det er veksten i fastlandsøkonomien som betyr mest for velferdsutviklingen i Norge. Selv om petroleumsinntektene setter Norge i en gunstigere situasjon enn mange andre land, kan disse inntektene over tid kun gi et begrenset bidrag til vår samlede velferd. I den økonomiske politikken legges det derfor vekt på å fremme verdiskaping og produktivitet både i offentlig og privat sektor. En hovedutfordring for den økonomiske politikken er å opprettholde og helst øke arbeidskraftpotensia-

let. For å legge til rette for en slik utvikling vil Regjeringen bygge videre på den nordiske modellen, med godt utbygde og universelle velferdsordninger, nært samarbeid med partene i arbeidslivet og en konkurransedyktig privat sektor.

Regjeringen følger retningslinjene for en forsvarlig, gradvis innfasing av petroleumsinntektene i økonomien som Stortinget har sluttet seg til. Den økonomiske politikken skal bidra til en stabil utvikling i produksjon og sysselsetting. Retningslinjene for pengepolitikken innebærer at Norges Banks rentesetting skal rettes inn mot lav og stabil inflasjon. På kort og mellomlang sikt skal hensynet til lav og stabil inflasjon veies opp mot hensynet til stabilitet i produksjon og sysselsetting. Budsjett- og pengepolitikken må virke sammen for å bidra til målet om en stabil utvikling i norsk økonomi.

Regjeringen legger stor vekt på å videreføre det inntektspolitiske samarbeidet. Et hovedformål med det inntektspolitiske samarbeidet er å bidra til at kostnadsveksten i Norge ikke kommer ut av kurs i forhold til utviklingen hos våre handelspartnere. Gjennomføringen av inntektsoppgjørene er partenes ansvar.

1.2 Budsjettpolitikken

1.2.1 Hovedelementene i budsjettpolitikken

Regjeringen legger handlingsregelen til grunn for budsjettpolitikken. Handlingsregelen er en plan for jevn og gradvis økning i bruken av petroleumsinntekter, om lag i takt med utviklingen i forventet realavkastning av Statens pensjonsfond - Utland, anslått til 4 pst. av fondskapitalen ved inngangen til budsjettåret. De varierende innbetalingene fra petroleumsvirksomheten overføres i sin helhet til utenlandsdelen av Statens pensjonsfond, mens uttaket over tid bestemmes av handlingsregelen. På denne måten skjermes statsbudsjettet og fastlandsøkonomien fra svingninger i oljeprisen. Samtidig unngår vi å tære på formuen i fondet, slik at petroleumsinntektene kan bidra til å opprettholde velferden også for kommende generasjoner.

Gjennom en jevn og gradvis økning i bruken av petroleumsinntekter over statsbudsjettet kan handlingsregelen bidra til en stabil utvikling i norsk økonomi. Hensynet til stabilitet ivaretas også ved at regelen åpner for at det i perioder med svak økonomisk utvikling kan brukes noe mer enn 4 pst. av fondskapitalen for å stimulere produksjon og sysselsetting. Tilsvarende er det fornuftig å bruke mindre i tider med høy kapasitetsutnyttelse og presstendenser i økonomien. I dagens situasjon, der høye oljepriser gir rask oppgang i fondskapitalen og veksten i norsk økonomi er sterk, er det i tråd med handlingsregelen at bruken av petroleumsinntekter øker langsommere enn forventet realavkastning av fondet.

Olje og gass er ikke-fornybare ressurser. En vesentlig del av de løpende innbetalingene fra petroleumsvirksomheten kan ikke betraktes som inntekter i vanlig forstand, men innebærer en omplassering av olje- og gassressursene til finansiell formue i utenlandsdelen av Statens pensjonsfond. Innbetalingene til staten motsvares dermed langt på vei av reduserte petroleumsressurser. Skal vi ha glede av petroleumsinntektene på varig basis, må bruken av inntektene frikoples fra de løpende innbetalingene til staten. Retningslinjene for budsjettpolitikken ivaretar dette hensynet.

Allerede i dag bruker vi betydelige petroleumsinntekter over statsbudsjettet til å finansiere offentlige utgifter. Handlingsregelen innebærer at bruken av petroleumsinntekter vil kunne øke framover. Budsjettpolitikken må likevel ikke bare balansere ønskene om å løse nye oppgaver i dag mot konjunktursituasjonen, men også mot behovet for at vi i framtiden skal kunne håndtere de forpliktelsene som vi alt har påtatt oss, uten å måtte redusere utgiftene til andre velferdsoppgaver. Noen år

fram i tid vil aldringen av befolkningen gi en rask økning i utgiftene til pensjoner, helse og omsorg, gitt de ordningene som allerede er etablert. De petroleumsinntektene vi sparer i dag gjør det lettere å møte de økte utgiftene. Jo større fondet er, desto større er avkastningen og desto større andel av statens øvrige inntekter vil kunne brukes til å finansiere andre prioriterte oppgaver. Gjennom budsjettpolitikken må vi legge et godt grunnlag for at petroleumsinntektene kan komme alle generasjoner til gode, også de som lever etter at petroleumsreservene er uttømt.

Når oljeprisen er høy, vil innbetalingene til fondet være store og kapitalen øke raskt. Dette gir grunnlag for påfølgende varig høyere overføringer til statsbudsjettet. Dersom oljeprisen holder seg på et høyt nivå, slik det er lagt til grunn i Nasjonalbudsjettet 2008, vil forventet fondsavkastning øke betydelig også i de nærmeste årene framover. Langsiktige budsjettframskrivninger viser likevel et stort udekket finansieringsbehov for offentlig forvaltning utover i dette århundret. En rask opptrapping av bruken av oljeinntekter for å styrke velferden nå, vil redusere reservene og dermed forsterke de framtidige utfordringene. Samtidig kan det bli krevende å videreføre kvaliteten og omfanget på velferdstjenestene når antall yrkesaktive etter hvert avtar i forhold til antall eldre. Dersom bruken av petroleumsinntekter holdes lavere enn forventet fondsavkastning, vil det både dempe presset i norsk økonomi og bidra til å redusere behovet for vanskelige omdisponeringer når veksten i aldersrelaterte utgifter for alvor setter inn.

1.2.2 Bruken av petroleumsinntekter i budsjettpolitikken

Det strukturelle, oljekorrigerede budsjettunderskuddet

Retningslinjene for budsjettpolitikken innebærer at bruken av petroleumsinntekter, målt ved det strukturelle, oljekorrigerede budsjettunderskuddet, over tid skal være lik forventet realavkastning av Statens pensjonsfond - Utland.

Gjennom konjunkturedgangen i 2002 og 2003 økte bruken av petroleumsinntekter raskt, og det strukturelle, oljekorrigerede budsjettunderskuddet var i 2003 om lag 15 mrd. 2008-kroner over forventet realavkastning av Statens pensjonsfond - Utland. Bruken av petroleumsinntekter over statsbudsjettet har økt langsommere gjennom de siste tre årene enn i perioden 2001-2004. Dette er i overensstemmelse med handlingsreglen for bruken av oljeinntekter, som legger opp til at tempoet i innfasingen av disse inntektene i økonomien bør være mer moderat i en høykonjunktur enn i en lavkon-

junktur. I tillegg har høye oljepriser bidratt til rask vekst i fondskapitalen. For 2007 anslås bruken av oljeinntekter nå 2,9 mrd. 2008-kroner under forventet fondsavkastning.

Konjunktursituasjonen tilsier at bruken av petroleumsinntekter øker langsommere enn forventet fondsavkastning i 2008. En slik utforming av budsjettet vil også bidra til å lette de langsiktige utfordringene for statens finanser. Norsk økonomi har nå fire år bak seg med svært høy vekst, godt hjulpet av lave renter, kraftig oppgang i oljeinvesteringene og en gunstig internasjonal utvikling. Det ligger an til at perioden 2004-2008 vil bli den sterkeste sammenhengende vekstperioden siden begynnelsen av 1970-tallet. Gjennom de to siste årene har sysselsettingen økt i rekordtempo, og arbeidsledigheten, som nå nesten er kommet ned på nivået fra midten av 1980-tallet, forventes å holde seg lav. Det er nå klare tegn til kapasitetsproblemer i norsk økonomi, med rekordmange ledige stillinger og mangel på kvalifisert arbeidskraft i en rekke næringer. Lønnsveksten er på vei opp. I en slik situasjon må den økonomiske politikken bidra til at kostnadsnivået holder seg innenfor rammer som konkurranseutsatte bedrifter kan leve med over tid.

Regjeringen følger handlingsregelen og legger i tråd med tidligere signaler opp til bruken av oljeinntekter også i 2008 skal øke langsommere enn forventet realavkastning av Statens pensjonsfond - Utland. For å understøtte en fortsatt balansert utvikling i norsk økonomi, foreslår Regjeringen et budsjett med et strukturelt, oljekorrigert underskudd på 76,8 mrd. kroner, 7 mrd. kroner under forventet realavkastning av kapitalen i Statens pensjonsfond - Utland. Bruken av oljeinntekter øker med 5,4 mrd. kroner fra 2007 til 2008. Målt som andel av trend-BNP for Fastlands-Norge tilsvarer dette ¼ prosentpoeng. Med en slik innretning av budsjettpolitikken ligger det an til lavere vekst i fastlandsøkonomien neste år enn i år, samtidig som arbeidsledigheten anslås å flate ut på om lag 2,5 pst. av arbeidsstyrken.

Hovedtrekkene i forslaget til statsbudsjett for 2008 er:

- Et strukturelt, oljekorrigert budsjettunderskudd på 76,8 mrd. kroner. Dette innebærer at

bruken av oljeinntekter ligger 7 mrd. kroner under 4-prosentbanen.

- Det strukturelle underskuddet anslås å øke reelt med 5,4 mrd. kroner fra 2007 til 2008. Regnet som andel av trend-BNP for Fastlands-Norge svarer dette til ¼ prosentpoeng.
- En reell, underliggende vekst i statsbudsjettets utgifter regnet i forhold til anslag på regnskap for 2007 på om lag 2¼ pst.
- Uendret skatte- og avgiftsnivå.

Det oljekorrigerte budsjettunderskuddet. Statens pensjonsfond

Statsbudsjettets oljekorrigerte underskudd i 2008 anslås til 36,4 mrd. kroner. Det oljekorrigerte budsjettunderskuddet tilsvarer den faktiske bruken av petroleumsinntekter og dekkes ved en tilsvarende overføring fra Statens pensjonsfond - Utland.

Det oljekorrigerte underskuddet er 40,4 mrd. kroner mindre enn det strukturelle, oljekorrigerte budsjettunderskuddet. Forskjellen forklares blant annet av aktivitetskorreksjoner knyttet til høye skatteinntekter, jf. nærmere omtale i kap. 3 i St.meld. nr. 1 (2007-2008) Nasjonalbudsjettet 2008.

Basert på en forutsetning om en gjennomsnittlig oljepris i 2008 på 360 kroner per fat, anslås statens netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten til 301,8 mrd. kroner. Netto avsetning til utenlandsdelen av Statens pensjonsfond, der overføringen for å dekke det oljekorrigerte underskuddet på statsbudsjettet på 36,4 mrd. kroner er trukket fra, anslås til 265,4 mrd. kroner i 2008. I tillegg kommer renter og utbytte på kapitalen i Statens pensjonsfond på 78,6 mrd. kroner, hvorav 74,7 mrd. kroner fra utenlandsdelen av Statens pensjonsfond. Det samlede overskuddet på statsbudsjettet og i Statens pensjonsfond anslås dermed til 344,0 mrd. kroner i 2008.

Den samlede kapitalen i Statens pensjonsfond - Utland anslås å øke fra 2 094 mrd. kroner ved utgangen av 2007 til 2 467 mrd. kroner ved utgangen av 2008. Den samlede kapitalen i Statens pensjonsfond ved utgangen av 2008, der også Statens pensjonsfond - Norge er medregnet, anslås til 2 594 mrd. kroner.

Tabell 1.1 Statsbudsjettets inntekter og utgifter utenom lånetransaksjoner

		Mill. kroner		
		Saldert budsjett 2007	Anslag på regnskap 2007	Gul bok 2008
1.	<i>Statsbudsjettets stilling</i>			
A	Statsbudsjettets inntekter i alt	1 026 144	1 010 497	1 036 759
A.1	Inntekter fra petroleumsvirksomhet	384 493	340 606	328 073
A.2	Inntekter utenom petroleumsinntekter	641 651	669 891	708 686
B	Statsbudsjettets utgifter i alt	715 393	716 511	771 404
B.1	Utgifter til petroleumsvirksomhet	19 600	21 301	26 300
B.2	Utgifter utenom petroleumsvirksomhet	695 793	695 210	745 104
	Statsbudsjettets oljekorrigerte overskudd (A.2-B.2)	-54 142	-25 319	-36 418
+	Overført fra Statens pensjonsfond - Utland	54 142	25 319	36 418
=	Statsbudsjettets overskudd før lånetransaksjoner	0	0	0
2.	<i>Statens pensjonsfond</i>			
	Statsbudsjettets netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomhet (A.1-B.1), overføres til Statens pensjonsfond - Utland	364 893	319 305	301 773
-	Overført til statsbudsjettet	54 142	25 319	36 418
+	Renteinntekter og utbytte i Statens pensjonsfond	78 700	80 400	78 600
=	Overskudd i Statens pensjonsfond	389 451	374 386	343 955
3.	<i>Statsbudsjettet og Statens pensjonsfond samlet</i>			
	Overskudd	389 451	374 386	343 955

Kilde: Finansdepartementet

1.2.3 Veksten i statsbudsjettets utgifter

Utviklingen i statsbudsjettets utgifter fra et år til et annet kan beskrives ved den underliggende utgiftsveksten. Ved beregningen av den underliggende utgiftsveksten korrigeres de faktiske utgiftene for utgifter til statlig petroleumsvirksomhet, dagpenger og renter. I tillegg korrigeres det for enkelte regnskapsmessige forhold og ekstraordinære endringer. Utgiftene i 2007 er korrigert for helseforetakenes investeringslån med 3,5 mrd. kroner som følge av at investeringslån til helseforetakene i 2008-budsjettet foreslås budsjettert «over streken» på statsbudsjettet og at utgiftene til dette formålet dermed inngår i beregningen av den underliggende utgiftsveksten. Det er også tatt hensyn til økte utgifter i 2007 og 2008 under Statens Pensjonskasse som følge av forsikringstekniske oppgjør i forbindelse med at Posten Norge AS og Mesta AS melder seg ut av Statens Pensjonskasse. Videre er det korrigert for at hele realveksten i kommunesektorens frie inntekter kommer som

økte rammetilskudd, mens det reelle nivået på kommunenes skatteinntekter i 2007, slik dette ble anslått i Revidert nasjonalbudsjett 2007, er videreført til 2008.

Ved beregning av den reelle, underliggende utgiftsveksten er den nominelle verdiutviklingen i utgiftene dekomponert i en pris- og volumendring. Den nominelle veksten i statsbudsjettets underliggende utgifter er anslått til 6,5 pst., mens prisveksten er beregnet til 4,2 pst. Den reelle, underliggende utgiftsveksten fra 2007 til 2008 anslås dermed til om lag 2¼ pst. regnet i forhold til anslag på regnskap for 2007. Det tilsvarer drøyt 15 mrd. kroner målt i 2008-priser.

I forhold til saldert budsjett 2007 anslås den reelle, underliggende veksten i statsbudsjettets utgifter til 2½ pst. Dette må ses i lys av utgiftsøkningene som ble vedtatt i Stortinget i første halvår. I løpende priser anslås den underliggende veksten i statsbudsjettets utgifter til 6,7 pst. målt i forhold til saldert budsjett 2007.

1.2.4 Lånetransaksjoner og finansieringsbehov

Det føres et beløp på 36,4 mrd. kroner tilbake fra utenlandsdelen av Statens pensjonsfond til statsbudsjettet, slik at statsbudsjettet gjøres opp i balanse. Det innebærer at staten ikke lånefinansierer utgifter til drift, investeringer og overføringer. Statsbudsjettets finansieringsbehov tilsvarer derfor netto utlån mv. over statsbudsjettet. Utenom gjeldsavdrag på tidligere låneopptak, utgjør finansieringsbehovet 14,9 mrd. kroner. Ettersom avdragene på statsgjelden i 2008 kun blir på 100 000 kroner, utgjør statsbudsjettets brutto finansieringsbe-

hov, hvor gjeldsavdrag inkluderes, også 14,9 mrd. kroner.

Statoil ASA gjennomførte flere tilbakekjøp av egne aksjer i markedet høsten 2006, noe som innebærer at staten i 2007 har innløst aksjer i selskapet. I forbindelse med kapitalnedsettelsen i selskapet har staten fått utbetalt vel 2,4 mrd. kroner. Denne innbetalingen overføres til utenlandsdelen av Statens Pensjonsfond. Det budsjetteres ikke med lånetransaksjoner knyttet til petroleumsvirksomheten i 2008.

Tabell 1.2 Statsbudsjettets lånetransaksjoner og finansieringsbehov eksklusiv petroleumsvirksomheten

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2007	Anslag på regnskap 2007	Gul bok 2008
<i>Lånetransaksjoner utenom petroleumsvirksomhet</i>			
Utlån, aksjetegning mv.	89 266	95 074	75 635
- Tilbakebetalinger	59 682	63 410	60 746
- Statsbudsjettets overskudd	0	0	0
= Netto finansieringsbehov	29 584	31 664	14 889
+ Gjeldsavdrag	36 020	29 646	0
= Statsbudsjettets brutto finansieringsbehov	65 604	61 310	14 889
<i>Lånetransaksjoner knyttet til petroleumsvirksomheten</i>			
Aksjer i Statoil ASA	0	2 430	0
- Utlån, aksjetegning mv.	0	0	0
= Netto finanstransaksjoner knyttet til petroleumsvirksomheten	0	2 430	0

Kilde: Finansdepartementet

1.2.5 Skatter og avgifter

Skatte- og avgiftsanslagene for 2008 tar utgangspunkt i reviderte anslag for 2007, der blant annet ny informasjon om utviklingen i innbetalte skatter og avgifter er innarbeidet. I tillegg er skatte- og avgiftsanslagene basert på de vekstforutsetninger for blant annet sysselsetting, etterspørsel, lønninger og priser som er lagt til grunn i Nasjonalbudsjettet 2008. Det er også tatt hensyn til virkningene av forslaget til skatte- og avgiftsopplegg og forslaget om kommunale og fylkeskommunale skattører.

Samlede skatter og avgifter til statskassen fra Fastlands-Norge anslås å utgjøre 650,4 mrd. kro-

ner i 2008, tilsvarende en økning på 35,6 mrd. kroner eller 5,8 pst. fra anslag på regnskap for 2007.

Skatter på inntekt og formue er anslått til 173,2 mrd. kroner i statsbudsjettet for 2008, tilsvarende en økning på 8,6 pst. fra anslag på regnskap for 2007. Økningen må blant annet ses på bakgrunn av en reduksjon av de kommunale og fylkeskommunale skattørene mot en tilsvarende økning av satsen for fellesskatt. Trygdeavgift og arbeidsgiveravgift til folketrygden i 2008 er samlet anslått til 194,3 mrd. kroner, som tilsvarer en økning på 6,1 pst. fra 2007. Inntektene fra merverdiavgiften er anslått til 190,7 mrd. kroner i 2008, som tilsvarer en økning på 4,5 pst. fra året før. Øvrige særavgifter medreg-

net tollinntekter, er samlet anslått til 92,2 mrd. kroner i 2008. Det er en økning på 2,8 pst. fra året før.

Skatte- og avgiftsopplegget for 2008 er nærmere omtalt i St.prp. nr. 1 (2007-2008) Skatte-, avgifts- og tollvedtak og i Ot.prp. nr. 1 (2007-2008) Skatte- og avgiftsopplegget 2008 - lovendringer.

1.2.6 Kommuneøkonomien

Kommunesektoren har det overordnede ansvaret for sentrale velferdstjenester og skal levere tjenester av høy kvalitet, tilpasset innbyggernes og lokalmiljøets behov. Kommunesektorens inntekter utgjør 17 pst. av BNP for Fastlands-Norge. Kommunesektorens aktiviteter finansieres i hovedsak med skatteinntekter og rammeoverføringer fra staten. Sektoren mottar også øremerkede tilskudd over statsbudsjettet. Regjeringen mener finansiering gjennom øremerkede tilskudd som en hovedregel bør forbeholdes viktige nasjonale prioriteringsområder i en oppstartsfase, eller finansiering av oppgaver som bare enkelte kommuner har ansvar for. Kommunesektoren har i tillegg inntekter fra blant annet gebyrer og fra statlig tilskudd under momskompensasjonsordningen.

Den reelle veksten i kommunenes samlede inntekter anslås nå til om lag 3,0 mrd. kroner fra 2006 til 2007, tilsvarende 1,2 pst. De frie inntektene anslås å avta reelt med drøyt 0,1 mrd. kroner. Veksten i kommunesektorens samlede inntekter i 2007 anslås nå om lag 1,7 mrd. kroner høyere enn lagt til grunn i Revidert nasjonalbudsjett 2007. Anslaget for kommunesektorens skatteinntekter er på bakgrunn av ny informasjon om skatteinngangen, oppjustert med 2,2 mrd. kroner. Samtidig anslås prisveksten på kommunal tjenesteyting noe høyere enn tidligere lagt til grunn, noe som isolert sett trekker realveksten i kommunesektorens inntekter ned med knapt 0,5 mrd. kroner fra 2006 til 2007.

I Kommuneproposisjonen 2008 ble det lagt opp til en reell vekst i kommunesektorens samlede inntekter fra 2007 til 2008 på mellom 4½ og 5¼ mrd. kroner og en reell vekst i kommunesektorens frie inntekter på mellom 1½ og 1¾ mrd. kroner, regnet i forhold til det nivået på kommunesektorens inntekter i 2007 som ble lagt til grunn i Revidert nasjonalbudsjett 2007.

Regjeringens budsjettforslag for 2008 innebærer en reell vekst i kommunenes samlede inntekter på 6,2 mrd. kroner, tilsvarende 2,4 pst. Kommunesektorens frie inntekter anslås å øke med 1,5 mrd. kroner, tilsvarende 0,8 pst. Veksten er regnet i forhold til det nivået på kommunesektorens inntekter i 2007 som ble lagt til grunn i Revidert nasjonalbudsjett 2007. Regnet i forhold til anslag på regnskap for 2007 innebærer Regjeringens forslag en

reell økning i de samlede inntektene på om lag 3,9 mrd. kroner og en reell reduksjon i de frie inntektene på 0,8 mrd. kroner. Når den beregnede inntektsveksten er lavere med utgangspunkt i anslag på regnskap for 2007 enn med utgangspunkt i Revidert nasjonalbudsjett 2007, skyldes dette at skatteinntektene for 2007 er oppjustert i forhold til anslagene i Revidert nasjonalbudsjett 2007.

1.3 Forslag til vedtak

Forslag til vedtak som presenteres i denne proposisjonen, er i de fleste tilfeller nærmere omtalt i St.prp. nr. 1 for de enkelte departementene. Bevilgninger som det ikke er naturlig å omtale i departementenes proposisjoner, er kort omtalt i denne proposisjonen. Det gjelder blant annet bevilgningene til kapittel 2309 Tilfeldige utgifter og kapittel 5309 Tilfeldige inntekter, som omtales i avsnitt 3.19. Renter og avskrivninger fra statens forretningsdrift under kapitlene 5491 og 5603 omtales i avsnitt 4.3.

Overføringer til og fra Statens pensjonsfond - Utland fastsettes slik at netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten i sin helhet overføres til fondet, og at statsbudsjettet gjøres opp i balanse (utenom lånetransaksjoner) etter tilbakeføringen fra fondet. Overføringer fra og til Statens pensjonsfond - Utland er omtalt i avsnitt 4.4.

Statsbudsjettets finansieringsbehov dekkes gjennom lån som er bevilget på kapittel 5999, jf. avsnitt 4.5.

Folketrygdens finansieringsbehov er nærmere omtalt i avsnitt 5.2.

1.4 Sammendrag av statsbudsjettet

Tabell 1.3 gir et sammendrag av saldert budsjett 2007, anslag på regnskap 2007 og Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2008. Tabellen omfatter statsbudsjettets inntekter, utgifter og lånetransaksjoner. Hver del av budsjettet er inndelt i ulike kategorier med utgangspunkt i bevilgningsreglementets postinndeling. Statsbudsjettets inntekter er gruppert i 5 hovedkategorier, der skatter og avgifter fra Fastlands-Norge og petroleumsinntekter er de viktigste. Utgiftene er inndelt i 7 ulike kategorier. De største utgiftskategoriene er overføringer til private, overføringer til kommunesektoren og driftsutgifter.

Tallene vil ikke alltid være direkte sammenlignbare mellom år. For 2007 er avsetningen på kapittel 2309 Tilfeldige utgifter redusert i anslag på regnskap som følge av tilleggsbevilgninger knyttet til bl.a. reguleringen av grunnbeløpet i folketrygden fra 1. mai 2007 og lønnsoppgjøret i staten. Bevilg-

ningene på andre områder er dermed økt, mot at bevilgningen på kapittel 2309 er redusert tilsvarende.

Videre vil det ikke alltid være samsvar mellom bevilgninger på de enkelte områdene i de forskjellige budsjettårene. Dette kan bl.a. skyldes at øremerkede bevilgninger til kommuneforvaltningen er lagt inn i rammetilskuddet.

I anslag på regnskap 2007 er i hovedsak bevilgninger vedtatt i løpet av første halvår lagt til grunn. For petroleumsvirksomheten, skatter og avgifter fra Fastlands-Norge, netto renteinntekter og dagpenger er anslagene oppdatert etter Revidert nasjonalbudsjett 2007. Imidlertid er øvrige overslagsbevilgninger, for eksempel utgifter under folketrygden og helseforetakene, ikke oppdatert med nye anslag. Det forutsettes at tilleggsbevilgninger i andre halvår dekkes gjennom nedsettelse av øvrige utgifter.

Bevilgningstallene i tabell 1.3 er gruppert etter utgiftsart. Bevilgningene til de enkelte formålene kan derfor være fordelt på driftsutgifter, investeringer og/eller overføringer. For eksempel er ikke administrasjonsutgifter knyttet til utviklingshjelpen inkludert i posten utviklingshjelp under utgiftsarten overføringer til private, men plassert under driftsutgiftene. På samme måte er utgifter til formål som veg eller jernbane fordelt mellom flere utgiftsarter. De ulike bevilgningene som er fordelt på forskjellige utgiftsarter, må derfor sees i sammenheng med bevilgninger til samme formål under andre utgiftsarter. Motsatt er det slik at tilskudd til statlige virksomheter på 50-poster og 70-poster budsjetteres som overføringer, selv om de benyttes til å finansiere statlige drifts- og investeringsutgifter.

Tabell 1.3 Artsgruppering av statsbudsjettet

Mill. kroner

Inntekter			
	Saldert budsjett 2007	Anslag på regnskap 2007	Gul bok 2008
Skatter og avgifter fra Fastlands-Norge			
Skatt på formue og inntekt	155 481	159 500	173 200
Arbeidsgiveravgift og trygdeavgift	175 779	183 100	194 300
Merverdiavgift	171 200	182 500	190 700
Tobakksavgift	6 907	6 836	7 317
Avgift på bil, bensin mv.	44 568	46 713	46 073
Avgift på alkohol	10 141	10 388	11 076
Elektrisitetsavgift	6 481	6 176	6 187
Avgift på mineralolje og mineralske produkter	5 471	5 353	6 195
Tollinntekter	1 744	1 980	2 027
Dokumentavgift	5 005	5 457	5 817
Andre avgifter	6 848	6 772	7 480
Sum skatter og avgifter fra Fastlands-Norge	589 624	614 775	650 372
Inntekter av statens forretningsdrift			
Renter av statens kapital	65	65	55
Avskrivninger	443	432	450
Tilbakeføring av midler fra GIEK	689	689	504
Avsetning til investeringsformål mv.	1 377	1 377	919
Sum statens forretningsdrift	2 575	2 563	1 928
Renter og aksjeutbytte			
Renter fra statsbankene	8 810	9 066	11 460
Renter av kontantbeholdningen og andre fordringer	7 267	7 857	8 932
Andre renteinntekter	791	873	1 067
Aksjeutbytte, ekskl. utbytte fra StatoilHydro	13 816	15 099	13 495
Sum renter og aksjeutbytte	30 684	32 898	34 954
Andre inntekter			
Spilleoverskudd Norsk Tipping AS	833	833	833
Brønnøysundregistrene	427	497	427
Inntekter under folketrygden	1 907	1 826	1 844

Tabell 1.3 fortsetter

Mill. kroner			
Inntekter			
Tilfeldige inntekter	53	91	51
Andre inntekter under departementene	15 549	16 408	18 277
Sum andre inntekter	18 769	19 655	21 432
	Saldert budsjett 2007	Anslag på regnskap 2007	Gul bok 2008
Petroleumsinntekter			
SDØE, driftsresultat	122 300	110 600	104 800
SDØE, andre inntekter	20 800	22 300	23 400
Skatt og avgift på utvinning av petroleum	228 800	193 700	184 100
Aksjeutbytte fra StatoilHydro	12 593	14 006	15 773
Sum petroleumsinntekter	384 493	340 606	328 073
Statsbudsjettets inntekter (utenom overføring fra Statens pensjonsfond - Utland og lånetransaksjoner)	1 026 144	1 010 497	1 036 759

Mill. kroner			
Utgifter			
	Saldert budsjett 2007	Anslag på regnskap 2007	Gul bok 2008
Driftsutgifter (postene 01-29)			
Forsvaret	20 754	21 317	21 098
Drift av statens veger	7 110	7 165	7 347
Jernbane	3 282	3 282	3 499
Politi og påtalemyndighet	9 014	9 149	9 444
Rettsvesen	1 889	1 921	1 985
Kriminalomsorg	2 291	2 291	2 491
Arbeids- og velferdsetaten	4 833	4 910	5 169
Skatte,- avgifts- og tolladministrasjon	7 628	7 643	7 888
Statens Pensjonskasse mv.	8 499	9 328	10 375
Departementene og Statsministerens kontor	5 520	5 632	5 796
Statlig lønnsoppgjør, grunnbeløpsregulering mv.	9 675	2 868	10 881
Statens forretningsdrift	-371	-381	-466
Andre driftsutgifter	29 231	30 175	31 654
Sum driftsutgifter	109 356	105 301	117 159

Tabell 1.3 fortsetter

Mill. kroner

Utgifter			
	Saldert budsjett 2007	Anslag på regnskap 2007	Gul bok 2008
Investeringer (postene 30-49)			
Forsvaret	9 257	8 892	9 481
Riksveganlegg	5 408	5 713	6 514
Statsbygg	1 595	1 527	1 542
Bygg utenfor husleieordningen	1 500	1 443	1 562
Jernbaneverket	2 220	2 235	2 339
Andre investeringsbevilgninger	2 080	2 107	3 257
Sum investeringer	22 060	21 916	24 695
Overføringer til andre statsregnskap (postene 50-59)	Saldert budsjett 2007	Anslag på regnskap 2007	Gul bok 2008
Høyere utdanning	18 995	18 996	20 144
Fond innen kultur, media, billedkunst	679	679	756
Jordbruksavtalen og Reindrifftsavtalen, fond	788	869	913
Andre overføringer	11 848	11 709	12 495
Sum overføringer til andre statsregnskap	32 310	32 253	34 308
Overføringer til kommunesektoren (postene 60-69)	Saldert budsjett 2007	Anslag på regnskap 2007	Gul bok 2008
Rammetilskudd til kommuner og fylkeskommuner	57 708	57 804	62 099
Tilskudd til barnehager	17 934	18 303	21 488
Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere	4 395	4 301	4 358
Tilskudd til nye omsorgsboliger og sykehjemsplasser	1 483	1 537	1 858
Andre tilskudd	20 840	21 219	23 019
Sum overføringer til kommunesektoren	102 360	103 164	112 822
Overføringer til private (postene 70-89)	Saldert budsjett 2007	Anslag på regnskap 2007	Gul bok 2008
Folketrygden, sykepengeutbetalinger	29 303	28 524	30 384
Folketrygden, alderspensjoner	93 488	97 311	101 101
Folketrygdens øvrige sosiale formål (uførhet mv.)	85 277	87 578	89 809
Folketrygdens helsedel	19 734	19 183	19 610
Folketrygden, arbeidsliv	7 367	4 830	5 251
Fødsels- og adopsjonspenger	10 991	11 081	11 610
Andre pensjoner	1 551	1 599	1 507
Regionale helseforetak	74 969	76 206	83 998

Tabell 1.3 fortsetter

	Mill. kroner		
Utgifter			
Barnetrygd	14 351	14 381	14 400
Kontantstøtte	1 993	1 917	1 615
Jordbruksavtalen	10 830	10 801	11 083
Utviklingshjelp	18 673	18 635	20 155
Betaling for transport- og posttjenester	3 806	3 830	3 994
Film- og pressestøtte	438	438	438
Kulturformål	3 018	3 017	3 335
Sysselsettingstiltak	5 166	5 026	5 225
Bolig, bomiljø og bygg	2 992	3 028	3 182
Private skoler, folkehøgskoler og høyskoler	2 764	2 785	3 123
Andre overføringer	26 931	26 150	28 970
Sum overføringer til private	413 643	416 320	438 790
	Saldert budsjett 2007	Anslag på regnskap 2007	Gul bok 2008
Renteutgifter			
Renter innenlandsk statsgjeld	16 064	16 255	17 330
Sum renter	16 064	16 255	17 330
	Saldert budsjett 2007	Anslag på regnskap 2007	Gul bok 2008
Petroleumsvirksomheten			
SDØE, investeringer	18 300	20 200	25 100
SDØE, overføringer	1 300	1 101	1 200
Sum petroleumsvirksomheten	19 600	21 301	26 300
Statsbudsjettets utgifter (utenom overføring til Statens pensjonsfond - Utland og lånetransaksjoner)	715 393	716 511	771 404

Tabell 1.3 fortsetter

Mill. kroner

Lånetransaksjoner			
	Saldert bud- sjett 2007	Anslag på regnskap 2007	Gul bok 2008
Tilbakebetalinger			
Avdrag fra statsbankene	51 094	51 954	55 019
Salg av aksjer	10	3 261	10
Andre tilbakebetalinger	8 578	10 630	5 718
Sum tilbakebetalinger	59 682	65 844	60 746
	Saldert bud- sjett 2007	Anslag på regnskap 2007	Gul bok 2008
Utlån og avdrag			
Avdrag innenlandsk statsgjeld	36 020	29 646	0
Lån til statsbankene	63 124	62 696	65 444
Boliglån til statsansatte	1 900	2 900	1 300
Fondet for forskning og nyskaping	10 000	10 000	6 000
Omlegging av energibruk og energiproduksjon	10 000	10 000	0
Lån til regionale helseforetak	3 700	3 700	330
Forvaltning av statlig eierskap	0	4 950	0
Andre lånetransaksjoner	542	828	2 562
Sum utlån og avdrag	125 286	124 720	75 635
Statsbudsjettets brutto finansieringsbehov	65 604	58 876	14 889

Kilde: Finansdepartementet

2 Hovedprioriteringer i budsjettet

2.1 Innledning

Regjeringens politikk bygger på rettferdighet og fellesskap. De offentlige velferdsordningene skal fornyes og utvikles, og Regjeringen vil bidra til et arbeidsliv der alle kan delta. Det offentliges ansvar og rolle innen de sentrale velferdsoppgavene som helse, omsorg og utdanning skal styrkes. Disse målsettingene følges aktivt opp i budsjettforslaget for 2008.

Regjeringen prioriterer fellesskapsløsninger. Det fremmes en rekke forslag om økte bevilgninger for å styrke innsatsen innenfor ulike deler av helsesektoren. Bevilgningene til helseforetakene økes, både til behandling og til investeringer i nye sykehusanlegg. Psykiatriplanen fullføres, tiltakene mot rusmiddelmisbruk styrkes og Omsorgsplan 2015 følges opp med bl.a. forslag om et nytt investeringsstilskudd til nye sykehjemsplasser og omsorgsboliger.

Regjeringens barnehagesatsing legger til rette for utbygging av flere nye barnehageplasser slik at full barnehagedekning nås i løpet av 2008. Foreldrebetalingen for barnehageplass reduseres reelt ved at maksimalprisen videreføres nominelt uendret fra 2007 til 2008 og ved at foreldrefradraget for pass og stell av barn økes for foresatte med flere enn ett barn. Satsingen på fellesskolen fortsetter med et høyt nivå på bevilgningene til oppfølging av Kunnskapsløftet, og det foreslås å øke antallet timer i barneskolen med 5 uketimer på 1.-4. trinn. Kommunesektoren har ansvaret for sentrale velferdstjenester. En sterk og sunn kommuneøkonomi er en forutsetning for et godt velferdstilbud i hele landet. Regjeringen har prioritert kommuneøkonomien i budsjettene for 2006 og 2007, og dette følges opp i budsjettforslaget for 2008.

Forskjellene i samfunnet skal reduseres. Regjeringen foreslår flere nye, målrettede tiltak for å redusere fattigdom og for bedre integrering og inkludering av innvandrerbefolkningen. Nivået på arbeidsmarkedstiltakene for både ordinære arbeidssøkere og yrkeshemmede foreslås videreført på et høyt nivå selv om situasjonen i arbeidsmarkedet har blitt vesentlig bedre. Skatte- og avgiftsnivået holdes uendret, men fordelingsprofilen i skatte- og avgiftssystemet styrkes, bl.a. ved å

utvide grunnlagene og øke bunnfradraget i formuesskatten. Mens innstrammingene er innrettet slik at de med høye inntekter og formuer får økt skatt, foreslår Regjeringen skattelettelser som tilfaller brede grupper.

Regjeringen vil legge til rette for økt verdiskaping og utvikling i hele landet. Den økonomiske veksten må forenes med en bærekraftig utvikling. For å nå disse målene foreslås bevilgningene til forskning og utvikling økt. I tillegg foreslås det en ytterligere økning av kapitalen i Fondet for forskning og nyskaping med 6 mrd. kroner. Det foreslås også en ytterligere vekst i bevilgningene til veg og jernbane fra det høye nivået i 2007.

Budsjettforslaget har en klar og framtidsrettet miljøprofil. Det foreslås økte bevilgninger til CO₂-håndtering på Kårstø og Mongstad og til kjøp av klimavoter for å oppfylle Kyoto-avtalen. Flere forslag til avgiftsendringer oppmuntrer til miljøvennlig atferd, herunder forslag om å øke CO₂-avgiften for innenriks luftfart, øke grunnavgiften på fyringsolje til nivå med el-avgiften, miljødifferensiere årsavgiften for biler og midlertidig å øke vrakpanten for kjøretøy med høye lokale utslipp, samt øke dieselavgiften. Endringene i bilavgiftene vil samlet bidra til å redusere lokale helse- og miljøutslipp fra bilparken.

Regjeringens forslag innebærer at bevilgningene til internasjonal bistand økes med vel 1,5 mrd. kroner fra saldert budsjett 2007. Bistandsbevilgningene øker med dette til 0,98 pst. av anslått brutto nasjonalinntekt (BNI) i 2008. Regjeringen vil være en pådriver internasjonalt i arbeidet med å øke bevilgningene til internasjonal bistand. Innsatsen for fredsbygging, tiltak som bidrar til økonomisk utvikling, investering og handel, samt tiltak for å håndtere miljø-, klima-, migrasjons- og helseutfordringer prioriteres.

I 2008-budsjettet har Regjeringen lagt vekt på å følge opp flere sentrale politikkområder i tråd med regjeringspartienes politiske plattform fra Soria Moria. Regjeringens hovedprioriteringer i 2008-budsjettet er:

- Helse- og omsorgsformål, herunder økte bevilgninger til helseforetakene, fullføring av opptrappingsplanen for psykisk helse, Omsorgsplan 2015 og tiltak mot rusmiddelbruk.

- Full barnehagedekning og lav foreldrebetaling.
- Natur-, energi- og miljøetsatsing.
- Tiltak mot fattigdom og for å få flere i arbeid.
- Kunnskapsløftet - reformen i grunnsopplæringen.
- Forskning og utvikling.
- Internasjonal bistand.
- Tiltak i nordområdene.
- Styrket kommuneøkonomi.
- Innvandring og integrering.
- Oppfølging av Kulturløftet.
- Justissektoren.
- Tiltak for næringsutvikling og distriktene.

2.2 Helseformål

Helse- og omsorgstilbudet har stor betydning for den enkeltes levekår og livsutfoldelse. Regjeringen legger fram et budsjettforslag som innebærer en betydelig satsing på helse- og omsorgssektoren. Det foreslås blant annet en kraftig økning i bevilgningene til helseforetakene, til psykisk helsevern og rusfeltet. Det foreslås også et nytt investerings-tilskudd til sykehjem og omsorgsboliger.

Til helseforetakene foreslår Regjeringen en realvekst i bevilgningene til drift og til gjenanskaffelse og vedlikehold av bygninger og utstyr på i alt 3,46 mrd. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2007:

- 1,79 mrd. til drift legger til rette for en generell vekst i pasientbehandlingen på 1 ½ pst. på nasjonalt nivå fra 2007 til 2008. Dette vil omfatte både behandling som er tilknyttet de aktivitetsbaserte tilskuddordningene (innsattsstyrt finansiering og tilskudd til poliklinisk behandling), og behandling som finansieres av basisbevilgningen (f.eks. rehabilitering, psykisk helsevern og rus). Økte tilskudd gjennom opptrappingsplanen for rusfeltet og opptrappingsplanen for psykisk helse kommer i tillegg.
- 1,67 mrd. kroner til gjenanskaffelse av bygninger og utstyr. Dette vil legge til rette for omfattende fornying av bygningsmassen og utstyr, bidra til opprettholdelse av en desentralisert sykehusstruktur, og det vil forhindre etterslep på vedlikeholdsinvesteringer. Med Regjeringens forslag for 2008 vil det samlet bli tilført i underkant av 5,3 mrd. kroner til disse formålene gjennom basisbevilgningen. Dette vil føre til at lånebehovene, og dermed renteutgiftene til de regionale helseforetakene blir mindre, og gi mer penger til pasientbehandling.

Det foreslås en realvekst i bevilgningene på 940 mill. kroner til opptrappingsplanen for psykisk

helse. Målene for bevilgningsveksten i planperioden blir med dette innfridd, og opptrappingsplanen kan fullføres i 2008. Regjeringen vil legge sterk vekt på det kvalitative innholdet i tjenesten, og gjennom dette sikre at tjenesten har tillit og legitimitet. Det er fortsatt behov for intensivt satsing innen den kommunale tjenesten, i de distriktpsykiatriske sentrene og innen det akuttpsykiatriske tilbudet. Det er også nødvendig med en betydelig satsing på forebyggende psykososialt arbeid for voksne, barn og unge. For barn og unge skal kortere ventetid til behandling prioriteres høyt.

Regjeringens politikk på rusfeltet har som overordnet mål å redusere de negative konsekvensene av rusmiddelbruk for enkeltpersoner og for samfunnet. Dette skal oppnås gjennom å gjøre helsetjenestene lettere tilgjengelig for rusmiddelbrukere, øke den sosiale inkluderingen og bedre kvalitet og kompetanse. I 2008 foreslås det tiltak for å øke lokal forebygging og oppfølging, både på kommunalt nivå og fylkesnivå. Det foreslås å styrke kapasiteten i spesialisthelsetjenesten til legemiddelasistert behandling (LAR) og til akuttbehandling, avrusning og ambulante team. I tillegg foreslås økt innsats innen rusmiddelrelatert forskning og kompetanseutvikling. Regjeringen foreslår en realvekst i bevilgningene til rusfeltet på 100 mill. kroner i 2008, sammenlignet med saldert budsjett 2007.

Regjeringen har lagt fram Omsorgsplan 2015 med en egen kompetanse- og rekrutteringsplan, mål om 10 000 nye årsverk, avtale med KS om kvalitetsutvikling i kommunene og satsing på omsorgsforskning. Regjeringen foreslår et nytt investeringstilskudd til sykehjem og omsorgsboliger med heldøgns omsorgstjeneste fra 2008. Målgruppen for ordningen er personer med behov for heldøgns helse- og omsorgstjenester uavhengig av alder og diagnose. I tillegg til eldre inngår blant annet personer med psykisk sykdom, utviklingshemming og rusproblemer i målgruppen. Det legges til grunn en målsetning om at det skal gis investeringstilskudd til 12 000 sykehjemsplasser og omsorgsboliger i perioden 2008-2015, med en anslått samlet ramme over statsbudsjettet på 6 mrd. kroner. Det vil bli gitt maksimalt 600 000 kroner i tilskudd per sykehjemsplass og maksimalt 400 000 kroner i tilskudd per omsorgsbolig. For 2008 vil det kunne bli gitt tilsagn til om lag 1000 sykehjemsplasser og omsorgsboliger, tilsvarende en tilsagnsramme på 500 mill. kroner. Samlet foreslås det en reell økning av bevilgningene til tiltak i forbindelse med Omsorgsplan 2015 på 136 mill. kroner.

2.3 Full barnehagedekning og lav foreldrebetaling

Målene til Regjeringen er full barnehagedekning, med høy kvalitet og lav pris. Totalt foreslår Regjeringen å øke bevilgningene til barnehager med om lag 3,6 mrd. kroner i forhold til saldert budsjett 2007. Det tilsvarer en reell vekst på om lag 2,7 mrd. kroner. Herunder foreslås det å øke bevilgningen med 548 mill. kroner til drift av nye barnehageplasser og videreføring av maksimalprisen for foreldrebetaling i 2008 på samme nominelle nivå som i 2007, samt midler til fullfinansiering av barnehageplasser opprettet i 2006 og 2007. Til utbygging av nye barnehageplasser foreslår Regjeringen at det bevilges 217,5 mill. kroner i investeringstilskudd og tilskudd til midlertidige lokaler i 2008.

Ved utgangen av 2006 gikk om lag 235 000 barn i en ordinær barnehage eller familiebarnehage. Det gir en barnehagedekning på 80,4 pst. for barn i alderen ett til fem år. Tilsvarende tall for 2005 var 223 500 barn og en dekningsgrad på 76,2 pst. I 2007 er det budsjettert med at 16 200 flere barn skal få et barnehagetilbud. Regjeringen foreslår å legge bevilgningsmessig til rette for etablering av om lag 7 700 nye heltidsplasser i 2008. Dette er anslått å gi rom for om lag 3 900 flere barn i barnehage. Budsjettforslaget innebærer at om lag 255 000 barn kan ha et barnehagetilbud ved utgangen av 2008. Dette legger til rette for full barnehagedekning i løpet av 2008.

Regjeringens mål er at prisen for en barnehageplass av god kvalitet skal være så lav at alle som ønsker det, skal ha råd til det. Regjeringen foreslår derfor en nominell videreføring av maksimalprisen for foreldrebetalingen for en heltidsplass i 2008 på 2 330 kroner per måned og 25 630 kroner på årsbasis. Dette tilsvarer en reell nedgang i foreldrebetalingen fra 2007 til 2008 på om lag 100 kroner per måned for en heltidsplass. Regjeringen foreslår videre å øke tillegget i fradraget for pass og stell av barn for hvert barn utover det første fra 5 000 kroner til 15 000 kroner. Tiltaket vil bidra til reduserte utgifter til barnepass for foreldre med flere barn i barnehage, hos godkjent dagmamma og/eller i skolefritidsordning. Tiltaket er beregnet å gi reduserte skatteinntekter med 160 mill. kroner i 2008.

Barnehagetilbudet skal ha høy kvalitet. Regjeringen foreslår at 66 mill. kroner benyttes til kvalitetsutvikling i barnehagene i 2008. Dette gir rom for oppfølging av tiltak som er satt i verk i forbindelse med *Strategi for kompetanseutvikling i barnehagesektoren* og innføring av tiltak knyttet til *Strategi for rekruttering av førskolelærere til barnehagen*. Regjeringen foreslår også å opprette 125 nye studieplasser i førskolelærerutdanningen.

2.4 Natur-, energi- og miljøserting

I statsbudsjettet for 2008 foreslår Regjeringen en bred satsing på miljøtiltak. Regjeringens miljøserting kommer til uttrykk på mange departementers budsjetter. Forslag til samlede miljøpolitiske bevilgninger i statsbudsjettet er anslått til 24,6 mrd. kroner, mot 22,4 mrd. kroner i 2007.

Regjeringens viktigste prioriteringer i 2008 er:

- Klimatiltak, herunder klima- og energiforskning, sektorvise klimahandlingsplaner, CO₂-håndtering på Kårstø og Mongstad, energiomlegging og energieffektivisering og kjøp av klimagasskvoter.
- Økologisk landbruk.
- Miljørettet utviklingssamarbeid med særlig vekt på klimatiltak.
- Jernbaneinvesteringer og kollektivtransport i de større byene.
- Kulturminne- og kulturmiljøtiltak
- Bruk, forvaltning og skjøtsel av verneområder og friluftsområder.
- Fjerning av miljøgifter og opprydding i sjøbunn i fjorder og havner.
- Bedre oljevernberedskap.
- Tiltak for NO_x-reduksjoner i fiskeflåten.
- Miljø- og energiavgifter mot reduksjon i andre skatter og avgifter.

Foreslått budsjett for Miljøverndepartementet i 2008 er på knapt 3,3 mrd. kroner. Dette innebærer en økning på vel 250 mill. kroner, tilsvarende 8,3 pst., i forhold til saldert budsjett 2007 når det korrigeres for den ettårige økningen til fondskapital i Kulturminnefondet i 2007. Miljøverndepartementet har en koordinerende rolle i klimasatsingen og det er foreslått en økning på 10,7 mill. kroner til klimatiltak over Miljøverndepartementets budsjett. Bevilgninger til miljøforskning og miljøovervåking er foreslått økt med til sammen 26,4 mill. kroner. Dette vil styrke arbeidet på alle Miljøverndepartementets resultatområder, blant annet gjennom arbeid med en egen naturindeks, bedre oversikt over utrydningstruede og fremmede arter i Norge, utvidet overvåking av kulturminner, bedre kontroll med farlige miljøgifter og bedre kunnskap om det sårbare miljøet i nordområdene. Innsatsen for å bevare det norske naturmangfoldet gjennom vern av nye områder opprettholdes og bevilgningen til bruk, forvaltning og skjøtsel av verneområder og friluftsområder foreslås økt med 45,0 mill. kroner. Ressursene til kulturminner og kulturmiljøer øker både gjennom forslag om nye bevilgninger og økt avkastning fra Kulturminnefondet, til sammen utgjør dette en økning på 49,3 mill. kroner. Arbeidet med fjerning av miljøgifter i jord og sjøbunn

har fortsatt høy prioritet og bevilgningen til opprydding i fjorder og havner er foreslått økt med 25,7 mill. kroner. For å øke incentivene til utskifting av bilparken foreslås en midlertidig forhøyet vrakpant for de eldre, mest forurensende kjøretøyene i 2008 som vil gi økte utgifter på om lag 50 mill. kroner.

Regjeringen vil øke satsingen på økologisk landbruk med sikte på økt produksjon og forbruk. Regjeringens mål er at 15 pst. av matproduksjonen og matforbruket skal være økologisk innen 2015.

På Olje- og energidepartementets budsjett foreslås det vel 1,8 mrd. kroner til miljørelaterte tiltak i 2008. Dette vil være om lag en fordobling i forhold til saldert budsjett 2007, hvor det ble bevilget vel 1,0 mrd. kroner. Det foreslås til sammen 935 mill. kroner til tiltak for håndtering av CO₂ på Kårstø og Mongstad. Til energiomlegging, fornybar energi og energieffektivisering foreslås bevilgninger til blant annet Enova på til sammen 690,5 mill. kroner i 2008, mot 46,5 mill. kroner i inneværende år. I tillegg kommer inntektene fra påslaget på nettariffen som ikke føres på statsbudsjettet. I 2008 utgjør disse inntektene anslagsvis 820 mill. kroner, inkludert renteinntekter fra foregående år, og er en betydelig finansieringskilde for tiltak for energiomlegging.

På Utenriksdepartementets budsjett foreslås det om lag 3,0 mrd. kroner til miljøtiltak i 2008, mot om lag 2,5 mrd. kroner i 2007. Regjeringen foreslår å øke satsingen på miljørettet utviklingssamarbeid med en ekstra innsats på klima med 400 mill. kroner i forhold til 2007. Innsatsen på de øvrige temaområdene i Handlingsplan for miljørettet utviklingssamarbeid foreslås styrket med 75 mill. kroner.

På Samferdselsdepartementets budsjett foreslås knapt 8,3 mrd. kroner til miljørelaterte tiltak i 2008, mot 7,8 mrd. kroner i saldert budsjett 2007. I 2008 foreslås det 5,8 mrd. kroner til investeringer, vedlikehold og drift i jernbanenettet. Viktige prosjekter i 2008 vil bl.a. være Lysaker stasjon, nytt dobbeltspor fra Lysaker til Sandvika, oppgradering av Alnabru godsterminal i Oslo og Bybanen i Bergen. Bevilgningen til statlig kjøp av persontransporttjenester med tog går opp fra om lag 1 599 mill. kroner i 2007 til om lag 1 658 mill. kroner i 2008. Det særlige tilskuddet til kollektivtrafikken foreslås økt med om lag 77 mill. kroner til om lag 234 mill. kroner.

På Fiskeri- og kystdepartementets budsjett går knapt 800 mill. kroner til ulike miljøtiltak i 2008. Dette er en vekst på om lag 80 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2007. Det fremmes forslag om økt bevilgning til oljevern med 25 mill. kroner.

Tilskuddet til NOx-reduserende tiltak i fiskeflåten foreslås økt med 25 mill. kroner.

Kjøp av klimakvoter

For 2008 foreslås 505 mill. kroner til kjøp av klimakvoter og en fullmakt til å inngå avtaler om kjøp av utslippskvoter utover denne bevilgningen for inntil 3,6 mrd. kroner. Til kjøp av klimakvoter for statsansattes internasjonale tjenestereiser med fly, foreslås 10 mill. kroner og en fullmakt på inntil 12,5 mill. kroner til å inngå avtaler utover dette.

Miljø- og energiavgifter

Innenfor det samlede skatte- og avgiftsopplegget foreslås det å øke miljø- og energiavgifter og redusere andre skatter og avgifter. Det foreslås en økning i CO₂-avgiften for innenriks luftfart og en økning i grunnavgiften på fyringsolje til nivå med el-avgiften. Arbeidet med å legge om bilavgiftene i mer miljøvennlig retning videreføres. Fra 2008 legges det opp til å miljødifferensiere årsavgiften basert på miljøkostnader forbundet med lokale utslipp fra kjøretøy. Forslaget innebærer at dieseldrevne kjøretøy uten partikkelfilter får en høyere årsavgift enn bensindrevne kjøretøy og dieseldrevne kjøretøy med partikkelfilter. Den eksisterende avgiftsforskjellen mellom autodiesel og bensin kan ikke forklares ut fra forskjeller i miljøkostnader knyttet til disse drivstofftypene. Det foreslås derfor å øke dieselavgiften med 20 øre per liter. Endringene er nærmere omtalt i St.prp. nr. 1 (2007-2008) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

2.5 Tiltak mot fattigdom og for å få flere i arbeid

Årsakene til at en del mennesker havner i en situasjon med vedvarende lav inntekt og dårlige levekår, bunner som regel i en manglende eller svak tilknytning til arbeidslivet. Det aller viktigste tiltaket mot fattigdom er derfor å legge til rette for at flest mulig av de som kan arbeide, får jobb med en inntekt de kan leve av. I løpet av de siste par årene har utviklingen på arbeidsmarkedet gitt gode muligheter for å inkludere svakstilte grupper i arbeidslivet.

Fra fjerde kvartal 2005 til andre kvartal 2007 er arbeidsledigheten målt ved Statistisk sentralbyrås arbeidskraftundersøkelse (AKU) redusert fra 4,5 pst. av arbeidsstyrken til 2,6 pst., justert for normale sesongvariasjoner. I løpet av denne perioden har 135 000 flere kommet i arbeid. Antall langtidslidige (personer som har vært sammenhengende ledige i 6 måneder eller mer) er redusert med 16 000 i løpet av det siste året. Utviklingen på

arbeidsmarkedet har bedret situasjonen også for grupper som har stått i fare for å falle ut av arbeidslivet. Som følge av den sterke etterspørselen etter arbeidskraft har både antall yrkeshemmede og antall attføringspengemottakere blitt merkbart redusert.

Regjeringen ønsker at langt flere av de som fortsatt står utenfor skal kunne komme inn på arbeidsmarkedet. Derfor opprettholdes det samlede nivået for arbeidsmarkedstiltak på om lag 40 000 tiltaksplasser i 2008. Innenfor det samlede tiltaksnivået prioriteres tiltak for yrkeshemmede, langtidsledige, ungdom og innvandrere. I lys av at ledigheten er vesentlig redusert og at antall yrkeshemmede også viser en tydelig nedgang, innebærer et uendret nivå på arbeidsmarkedstiltakene en markert styrking av innsatsen overfor personer som har problemer med å komme i arbeid. Det innføres en tiltaksgaranti både for personer som har vært arbeidsledige de siste to årene eller lenger, og for ventestønadmottakere som har vært arbeidsledige de siste seks månedene eller lenger. Det er svært viktig å utnytte den gode situasjonen i arbeidsmarkedet til å legge til rette for at flest mulig kan komme over i ordinært arbeid og ikke blir gående unødig lenge på tiltak og stønad. Regjeringen foreslår derfor å redusere perioden med attføringspenger etter fullførte tiltak fra 6 måneder til 3 måneder. Det foreslås også å redusere perioden som det er mulig å motta dagpenger under permittering, fra 34 til 30 uker. Antall ventedager før man får rett til dagpenger ved arbeidsledighet foreslås imidlertid redusert fra fire til tre dager. For å øke eldres yrkesdeltaking foreslår Regjeringen å oppheve avkortingen av pensjon mot inntekt for 67-åringer.

I tillegg til den aktive arbeidsmarkedspolitikken fortsetter Regjeringen den målrettede innsatsen mot fattigdom med spesielle tiltak for å bedre levekårene for svakstilte grupper. Innsatsen på disse områdene er styrket betydelig de siste to årene. I St.prp. nr.1 Tillegg nr. 1 (2005-2006) foreslo Regjeringen nye tiltak mot fattigdom på samlet 500 mill. kroner mer enn det som var foreslått i Bondevik II-regjeringens siste budsjettforslag, og i St.prp. nr. 1 (2006-2007) ble det foreslått ytterligere tiltak på over 700 mill. kroner. Alle tiltakene som er innført i 2006 og 2007 videreføres i 2008. I tillegg foreslår Regjeringen nye tiltak og styrking av eksisterende tiltak i 2008-budsjettet på til sammen 336 mill. kroner.

Høsten 2007 etableres et kvalifiseringsprogram med tilhørende kvalifiseringsstønad for personer med vesentlig nedsatt arbeids- og inntektsevne og med ingen eller svært begrensede ytelser til livsopphold i folketrygden. Hovedmålgruppen for pro-

grammet er personer som i dagens system ville blitt avhengige av økonomisk sosialhjelp over lang tid. Det foreslås bevilget vel 250 mill. kroner til kvalifiseringsprogrammet i 2008, en økning på om lag 200 mill. kroner fra 2007. Dette inkluderer økte utgifter til statlig bostøtte til deltakere på kvalifiseringsprogrammet. Gjennom ulike kvalifiserings- og aktiviseringstiltak, også i kombinasjon med nødvendig behandling og rehabiliteringsopplegg, forventes det at programmet på sikt kan bidra til at mange i målgruppen kan komme over i inntektsgivende arbeid. Det er kommunene som har ansvaret for kvalifiseringsprogrammet, som skal tilbys av de lokale NAV-kontorene etter hvert som disse etableres. I 2008 planlegges det etablert 140 nye kontorer. Etableringen av den nye arbeids- og velferdsforvaltningen med lokale NAV-kontorer skal etter planen være gjennomført i alle landets kommuner innen utgangen av 2009.

Fattigdom og levekårsproblemer som rammer barn og ungdom er spesielt alvorlig, og Regjeringen forsterker derfor innsatsen på dette området. Det foreslås en økning av bevilgningen til tiltak for barn og unge i risikozonen på 20 mill. kroner. Regjeringen vektlegger en god dialog med frivillige organisasjoner og representanter for vanskeligstilte og marginaliserte grupper og foreslår å øke bevilgningen til dette formålet med 10 mill. kroner i 2008. Regjeringen foreslår videre å styrke voksnes rett til videregående opplæring. Det foreslås bevilget 21 mill. kroner til dette formålet over Kunnskapsdepartementets budsjett. I tillegg foreslås bevilgningen til frivillighetssentraler økt med 6,6 mill. kroner for å legge til rette for etableringen av 13 nye sentraler.

Som en del av innsatsen mot fattigdom foreslås det i tilknytning til Regjeringens opptrappingsplan for rusfeltet til sammen 76 mill. kroner til styrking av tiltak overfor de tyngste rusmiddelavhengige: 10 mill. kroner til styrking av kapasiteten innen LAR (legemiddelassistert rehabilitering), 7 mill. kroner til tannbehandling for LAR-pasienter, 23 mill. kroner til individuell plan og personlig veiledning, lavterskeltilbud og oppfølging av LAR-pasienter i kommunene og 36 mill. kroner til styrking av akutt- og avrusingskapasiteten, samt ambulante team.

Tiltak på mange ulike politikkområder påvirker levevilkårene og mulighetene for svakere stilte grupper, herunder tiltak for integrering av innvandrere, som samlet styrkes med 230 mill. kroner, inklusive tiltak mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. Regjeringens psykiatrisatsing er også av betydning for svakere stilte grupper. Dette vil virke positivt inn i arbeidet med å bekjempe fattigdom. Det vises til nærmere omtale av Regjeringens poli-

tikk og forslag til tiltak i budsjettet for 2008 på disse områdene under øvrige avsnitt i dette kapitlet.

2.6 Kunnskapsløftet - reformen i grunnopplæringen

Å styrke kvaliteten i skolen er et prioritert område for Regjeringen. Det foreslås å øke antall timer i barneskolen med 5 uketimer (60 minutter) på 1.–4. trinn. Timetallsutvidelsen skal gjelde fra og med høsten 2008. Fagene norsk, matematikk og engelsk skal styrkes. Regjeringen foreslår å bevilge om lag 276 mill. kroner til dette formålet i 2008. Regjeringen legger også vekt på at skoledagen skal inneholde muligheter for fysisk aktivitet og leksehjelp. Det foreslås også å bevilge 20 mill. kroner til å videreføre forsøkene med utvidet skoledag, skolemat, leksehjelp og fysisk aktivitet i 2008.

Regjeringen foreslår å bevilge 218 mill. kroner i 2008 til ordningen med gratis frukt og grønt som ble innført høsten 2007. Ordningen gjelder for både rene ungdomsskoler (8.–10. trinn) og kombinerte skoler (1.–10. trinn).

Regjeringen foreslår å utvide ordningen med gratis læremidler i videregående opplæring. Ordningen ble innført for videregående trinn 2 høsten 2007. Utvidelsen i 2008 gjelder videregående trinn 3. Det foreslås bevilget 223 mill. kroner til dette formålet i 2008. I tillegg blir det gitt et ikke-behovsprøvd stipend gjennom Statens lånekasse for utdanning som skal bidra til å dekke utgifter som elevene har til andre læremidler og nødvendig individuelt utstyr.

Bevilgningene til kvalitetsutvikling i grunnopplæringen videreføres på samme høye nivå som i 2007. Til sammen foreslås det bevilget om lag 1 mrd. kroner til kvalitetsutvikling i grunnopplæringen, hvorav 375 mill. kroner til kompetanseutvikling i tråd med *Kompetanse for utvikling – Strategi for kompetanseutvikling i grunnopplæringen 2005–2008*.

2.7 Forskning og utvikling

Regjeringen foreslår i statsbudsjettet for 2008 å øke bevilgningene til forskning og utvikling (FoU) med om lag 1,2 mrd. kroner i forhold til saldert budsjett 2007. Dette tilsvarer en realvekst i FoU-bevilgningene over statsbudsjettet på om lag 3 prosent. De samlede bevilgningene til forskning og utvikling i statsbudsjettet er anslått til 17,8 mrd. kroner. I tillegg foreslår Regjeringen å øke kapitalen i Fondet for forskning og nyskaping med 6 mrd. kroner til 66 mrd. kroner. Dette er forventet

å gi en økt avkastning i 2009 på om lag 300 mill. kroner.

I 2008 vil rekruttering og internasjonalisering bli særlig prioritert. Regjeringen foreslår å bevilge midler til 350 nye stipendiatstillinger som opprettes fra høsten 2008. Norges forskningsråd får i oppgave å sette i gang en ordning med nasjonale forskerskoler. Formålet er å bedre gjennomføringen av og kvaliteten på forskerutdanningen. Ordningen vil få et samlet budsjett på 10 mill. kroner i 2008. Videre vil Regjeringen legge fram en egen stortingsmelding om rekruttering og forskerutdanning i 2008.

For å bedre utstyrssituasjonen ved høyskoler, foreslår Regjeringen en engangsbevilgning på 38 mill. kroner i 2008. Regjeringen foreslår i tillegg å bevilge 40 mill. kroner til tiltak rettet mot universitetsmuseene.

Siden juni 2007 er Norge offisiell deltaker i EUs sjuende rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter. Programmet er det mest omfattende internasjonale samarbeidet som norske forskere, forskningsmiljøer og næringsliv deltar i. Rammeprogrammet har som mål å fremme og investere i forskning i verdensklasse og gjøre Europa til det ledende forskningsområdet i verden. Programperioden går fra 2007 til 2013, og programmet har et totalbudsjett på 50,5 mrd. euro. Den norske kontingenten vil utgjøre om lag 9,3 mrd. kroner for hele programperioden. Regjeringen foreslår å bevilge 342 mill. kroner til økt kontingent til norsk deltakelse i EUs rammeprogram i 2008.

Regjeringens forskningspolitiske prioriteringer i 2008 er nærmere omtalt i kapittel 5 i St.prp. nr. 1 (2007–2008) for Kunnskapsdepartementet.

2.8 Internasjonal bistand

I statsbudsjettet for 2008 foreslås bistandsbevilgningene økt med 1 540,3 mill. kroner. Bistanden utgjør da 22 290,3 mill. kroner og vil tilsvare 0,98 pst. av anslaget for bruttonasjonalinntekten i 2008. Tiltak som bidrar til å oppnå fred og stabilitet, legger grunnlag for økonomisk utvikling, investering og handel, samt tiltak for å håndtere miljø-, klima-, migrasjons- og helseutfordringer prioriteres.

Den største trusselen verden står overfor i dag er klimaendringene. Det er de fattigste landene, som bidrar minst til global oppvarming, som blir hardest rammet. Regjeringen foreslår økt innsats for klimaet i utviklingssamarbeidet gjennom en bredt anlagt tiltakspakke på 400 mill. kroner. For å møte de fattigste landenes behov, er det nødvendig å satse på tiltak både for reduksjon av klimaskadelige utslipp og for tilpasning til de pågående klima-

endringene. Støtte til klimatiltak er også nødvendig for å stimulere utviklingslandenes vilje og evne til å slutte seg til et framtidig regime for utslippsreduksjoner, etter utløpet av Kyoto-protokollen i 2012. Det må utvikles miljøvennlige energiløsninger som vannkraft og solkraft. Innenfor økningen i de samlede bevilgningene til bistand foreslås det 130 mill. kroner til forsterket bilateralt samarbeid, 100 mill. kroner til klimaforskning og næringslivssamarbeid og 170 mill. kroner til nye multilaterale klimainitiativ. Den øvrige miljøatsingen, jf. Handlingsplan for miljørettet utviklingssamarbeid, videreføres og styrkes ytterligere i forhold til det høye bevilgningsnivået i 2007.

Norge skal bidra til at FNs tusenårsmål nås og har tatt initiativet til en spesiell internasjonal mobilisering for de helserelevante tusenårsmålene. Norge skal delta i en internasjonal kampanje for dette og har et særlig lederskap i arbeidet med å nå målene om redusert barne- og mødredødelighet. Det foreslås å øke bevilgningene til dette formålet med 200 mill. kroner i 2008.

Regjeringen foreslår å øke bevilgningene til fredsbygging, humanitær bistand og menneskerettigheter med 306 mill. kroner. Det vil legges særskilt vekt på oppfølgingen av FNs sikkerhetsrådsresolusjon 1325 om kvinner, fred og sikkerhet.

Regjeringen vil videreføre ordningen med en egen bevilgning for kvinner og utvikling. Det legges vekt på oppfølging av Handlingsplanen for kvinners rettigheter og likestilling i utviklingsarbeidet. Denne satsingen videreføres og styrkes med ytterligere 85 mill. kroner.

Regjeringen foreslår å øke støtten til tiltak for petroleumsforvaltning og energi innen utviklingssamarbeidet med 95 mill. kroner. Arbeidet skal bidra til bedre forvaltning av petroleumsressurser, mindre korrupsjon og bedre miljøhåndtering. Det vil bli gitt støtte til investeringer i fornybar energi og til elektrifisering, primært i Afrika og Asia.

Bevilgningene til godt styresett og bekjempelse av korrupsjon foreslås økt. Korrupsjon tapper mange utviklingsland for store ressurser. Regjeringen vil at Norge skal lede an i den internasjonale kampen mot korrupsjon, hvitvasking av penger og såkalte skatteparadiser. Regjeringen vil fortsatt gi budsjettstøtte til utvalgte land som fører

en fattigdomsbekjempende politikk, for å bidra til framveksten av sterke og demokratiske stater. Regjeringen ønsker også å støtte land som er kommet ut av konflikt, men som fortsatt oppfattes som sårbare fordi styresettet og økonomien fortsatt er svak og velferdstjenestene dårlig utbygd.

2.9 Tiltak i nordområdene

Nordområdene er Regjeringens viktigste strategiske satsingsområde. Regjeringens nordområdestrategi ble lagt fram 1. desember 2006. Den følges opp i budsjettet gjennom økte bevilgninger til blant annet prosjektsamarbeidet med Russland, forskning, miljøtiltak, petroleumskartlegging og urfolkstiltak. Regjeringen legger vekt på helhet i politikkkutforming. Satsingen i nord favner derfor både tiltak i de tre nordnorske fylkene, på Svalbard, i havområdene og samarbeidet med andre land i regionen.

Bevilgningene til den særskilte satsingen på nordområdetiltak foreslås økt med 196,1 mill. kroner ut over satsingen i 2007 på 273,5 mill. kroner. Det innebærer at de samlede bevilgningene til nordområdetiltak over to år økes med om lag 470 mill. kroner.

Økningen innebærer en styrking av prosjektsamarbeidet med Russland, Barents 2020 og det norske formannskapet i Arktisk Råd.

Både bevilgningen til seismikk på feltene Nordland VII og Troms II og til Miljøverndepartementets oppfølging av Helhetlig forvaltningsplan for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten foreslås økt. Det foreslås også å øke bevilgningen til å bekjempe ulovlig, uregulert og urapportert fiske. Det foreslås å bevilge midler til å prosjektere et nytt, isgående forskningsfartøy. Også bevilgningene til nordområdetiltak under Nærings- og handelsdepartementets budsjett og til samiske tiltak under Arbeids- og inkluderingsdepartementets budsjett foreslås økt betydelig.

Tabell 2.1 viser satsingsområder som er særlig prioritert i 2008 fordelt per departement. For en nærmere omtale av tiltakene i tabellen, henvises det til de enkelte departementers St.prp. nr. 1 (2007-2008).

Tabell 2.1 Nordområdesatsing i 2008

Dep.	Tiltak	Tall i 1 000 kr.
		Forslag
UD	Diverse nordområdetiltak	20 000
OED	Seismiske undersøkelser – Nordland VII, Troms II	70 000
MD	Oppfølging av nordområdestrategien	2 500
	Flykartlegging av Svalbard	3 100
	Oppfølging av helhetlig forvaltningsplan for Barentshavet	10 000
FKD	MAREANO	9 000
	Tiltak for ulovlig, uregulert og urapportert fiske	10 000
	Prosjektering av nytt, isgående forskningsfartøy	5 000
	Marin bioprospektering	5 000
NHD	Reiselivstiltak i nord (Innovasjon Norge)	5 000
	SIVAs aktiviteter i Nordvest-Russland	3 000
	Marin bioprospektering (Forskningsrådet)	7 000
	Utbedring av flyplassen i Ny-Ålesund	10 000
AID	Samisk vitenskapsbygg i Kautokeino	9 600
	Øvrige samiske tiltak	1 200
KD	Utstyranskaffelse til samisk vitenskapsbygg i Kautokeino	15 700
KRD	Innovasjon i Nord-Norge	10 000
	SUM	196 100

2.10 Styrket kommuneøkonomi

Kommunene og fylkeskommunene leverer viktige velferdstjenester som bl.a. grunnopplæring, barnehage, pleie og omsorg og sosialhjelp. Aktiviteten i kommunesektoren er svært viktig for innbyggernes tilbud av offentlige tjenester. Regjeringen anser derfor en bærekraftig kommuneøkonomi som en forutsetning for et godt velferdstilbud i hele landet.

Den økonomiske situasjonen i kommunesektoren er kraftig forbedret de siste årene. Flere år med høy inntektsvekst har i tillegg til å gi grunnlag for flere og bedre tjenester, også bidratt til en vesentlig styrking av sektorens økonomiske balanse.

Den reelle veksten i kommunesektorens samlede inntekter fra 2006 til 2007 anslås nå til 3,0 mrd. kroner eller 1,2 pst. Dette er om lag 1,7 mrd. kroner mer enn anslått i Revidert nasjonalbudsjett 2007. Kommunesektorens frie inntekter anslås redusert med drøyt 0,1 mrd. kroner reelt sett fra 2006 til 2007. Anslaget for vekst i frie inntekter er dermed oppjustert med knapt 1,9 mrd. kroner siden Revidert nasjonalbudsjett 2007. Inntektsvek-

sten fra 2006 til 2007 må ses i sammenheng med at kommunesektorens samlede inntekter økte med hele 13,3 mrd. 2007-kroner fra 2005 til 2006. For 2006 og 2007 sett under ett økte de samlede inntektene med 16,3 mrd. 2007-kroner.

Regjeringens forslag til kommuneopplegg for 2008 innebærer en realvekst i de samlede inntektene på om lag 6,2 mrd. kroner, tilsvarende 2,4 pst. Veksten er på vanlig måte regnet fra anslått inntektsnivå i 2007 lagt til grunn i Revidert nasjonalbudsjett 2007. Innenfor veksten i de samlede inntektene ligger en betydelig styrking av toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester, en vesentlig økning i bevilgningene til barnehage-sektoren, midler til opptrappingsplanen for psykiatri og en utvidelse av timetallet på barnetrinnet i grunnskolen. Regjeringen foreslår også et nytt øremerket investeringstilskudd til sykehjem og omsorgsboliger.

Av veksten i samlede inntekter er 1,5 mrd. kroner vekst i frie inntekter. I tillegg vil styrkingen av toppfinansieringen for ressurskrevende tjenester redusere kommunenes egenandel og dermed frigjøre knapt 0,5 mrd. kroner av de frie inntektene.

Veksten i frie inntekter til kommunene i 2008 vil blant annet bidra til at målsettingen om 10 000 nye årsverk i eldreomsorgen innen 2009 er innen rekkevidde.

2.11 Innvandring og integrering

Regjeringen foreslår en betydelig styrking av utlendingsforvaltningen og tiltak for integrering av innvandrere. Regjeringen ønsker en mest mulig effektiv saksbehandling for både asyl- og oppholdsaker. Regjeringen foreslår å øke bevilgningen til Utlendingsdirektoratet (UDI) med 82 mill. kroner for å sikre god saksbehandlingskvalitet og for å redusere antall ubehandlede saker. Det foreslås også å bevilge 37 mill. kroner til Utlendingsnemnda (UNE) for å styrke nemndas saksbehandlingskapasitet. I forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2007 ble det bevilget 15 mill. kroner til å starte innføringen av et elektronisk saksbehandlingssystem i utlendingsforvaltningen. Saksbehandlingssystemet ventes å forbedre kommunikasjonen mellom de ulike instansene i utlendingsforvaltningen og vil på sikt kunne gi betydelige effektiviseringsgevinster. Regjeringen foreslår å bevilge 34 mill. kroner til videreføring av arbeidet i 2008.

Regjeringen har som mål at innvandrere raskest mulig skal bidra med sine ressurser og at det ikke skal utvikle seg et klasseslett samfunn der personer med innvandrerbakgrunn har dårligere levekår. I forbindelse med statsbudsjettet for 2007 la Regjeringen fram en egen handlingsplan for integrering og inkludering av innvandrerbefolkningen. Samlet ble det foreslått en satsing på 306 mill. kroner til ulike tiltak for integrering og inkludering. I budsjettet for 2008 foreslår Regjeringen både å videreføre de eksisterende tiltakene, og å styrke innsatsen ytterligere gjennom nye tiltak. Blant annet foreslår Regjeringen en styrking av opplæringen i norsk og samfunnskap for voksne innvandrere, samt en rekke tiltak i tilknytning til Regjeringens handlingsplan mot tvangsekteskap. I tillegg øker Regjeringen innsatsen innenfor enkelte av de tiltakene som videreføres. Samlet foreslås bevilgningen til tiltak innenfor handlingsplanen for integrering og inkludering økt med om lag 212 mill. kroner.

Gode ferdigheter i norsk er en viktig forutsetning for at innvandrere skal kunne delta aktivt i arbeidslivet og samfunnet for øvrig. En del små og mellomstore kommuner har varslet at de har hatt vansker med å gjennomføre et godt opplærings tilbud i norsk og samfunnskunnskap etter omleggingen av den statlige finansieringsordningen høsten 2005. Regjeringen foreslår derfor å øke skjønnstil-

skuddet i ordningen med 95 mill. kroner i 2008. De ekstra midlene i 2008 vil bli fordelt som et basistilskudd til kommuner med mellom 4 og 150 personer i personkretsen for rett og plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap etter introduksjonsloven. I tillegg foreslås det bevilget 5 mill. kroner til kvalitetsheving av opplæringen.

Videre foreslås bevilgningen til ordningen med gratis kjernetid i barnehage økt med 23,5 mill. kroner i 2008. Det foreslås i tillegg en rekke mindre tiltak, som samlet medfører en styrking av bevilgningene til integreringstiltak på nær 19 mill. kroner.

Regjeringen la i juni 2007 fram Handlingsplan mot tvangsekteskap. Handlingsplanen inneholder en bred satsing mot tvangsekteskap som både skal ivareta forebygging og sikre beskyttelse av dem som utsettes for overgrep. Det foreslås til sammen 40 ulike tiltak for å bekjempe tvangsekteskap. Forslag til nye tiltak inkluderer blant annet minoritetsrådgivere ved videregående skoler, en ordning med integreringsattachéer ved enkelte ambassader, etablering av ytterligere botilbud for unge og støtte til frivillige organisasjoners holdningsskapende arbeid. Forslagene utgjør samlet 70 mill. kroner fordelt på budsjettene til Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Barne- og likestillingsdepartementet.

I løpet av høsten 2007 vil Regjeringen i tillegg legge fram en ny handlingsplan mot kjønnslemlestelse og foreslår å øke bevilgningene til dette arbeidet med 18 mill. kroner.

2.12 Oppfølging av Kulturløftet

Regjeringens mål er at 1 pst. av statsbudsjettets utgifter skal gå til kulturformål innen 2014. Det foreslås en nominell bevilgningsøkning på om lag 505 mill. kroner til oppfølging av Kulturløftet på Kultur- og kirkedepartementets budsjett, samt om lag 8 mill. kroner på Utenriksdepartementets budsjett i forhold til saldert budsjett 2007. Samlet gir dette en økning på om lag 513 mill. kroner, som innebærer at Regjeringen er i rute med opptrappingen av Kulturløftet med sikte på innfrielse i 2014.

Hovedsatsinger som foreslås i 2008-budsjettet er:

- 30,1 mill. kroner til frivillighetsformål.
- 56,9 mill. kroner til musikk.
- 53,1 mill. kroner til teater og dans.
- 55,7 mill. kroner til opera.
- 8,4 mill. kroner til kunstnerformål, billedkunst, kunstformidling, design, utsmykking mv.
- 28,0 mill. kroner til språk, litteratur og bibliotek.
- 65,2 mill. kroner til museer.
- 18,8 mill. kroner til arkiv.
- 69,7 mill. kroner til nasjonale kulturbygg.

- 34,0 mill. kroner til filmområdet.
- 5,0 mill. kroner til samiske dagsaviser.
- 7,8 mill. kroner til kultur-, norgesfremme- og informasjonsformål på Utenriksdepartementets budsjett.

En viktig oppgave for kulturpolitikken er å legge til rette for at alle kan oppleve et mangfold av ulike kulturtilbud og kunstneriske uttrykk og delta i et aktivt kulturliv. Tilgang til kunst- og kulturopplevelser og muligheten til å uttrykke seg gjennom kunst og kultur skal ikke være avhengig av bosted eller sosiale skillelinjer. 2008 er et markeringsår for kulturelt mangfold i Norge. Målet er at kulturlivet fra 2008 og framover i større grad enn tidligere skal gjenspeile et kulturelt mangfold.

Det er viktig å sikre en god museumsstruktur som kan ivareta det brede spekteret av faglige oppgaver et museum må dekke. De nasjonale og regionale kulturinstitusjonene er viktige kulturformidlere. Det er viktig at disse utvikles og fornyes for å tiltrekke seg publikum. I 2008 foreslås det særlig å prioritere Den norske Opera, Dansens Hus, Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design, samt Arkiverket. Regjeringen legger til rette for en bred satsing på norsk musikk. I budsjettforslaget følges dette opp med økt støtte til en rekke tiltak innenfor ulike sjangre.

Regjeringen la våren 2007 fram St.meld. nr. 22 (2006-2007) *Veiviseren. For det norske filmløftet*. Meldingen ble behandlet i Stortinget våren 2007, jf. Innst.S. nr. 277 (2006-2007). Meldingen blir fulgt opp i budsjettet for 2008, bl.a. med forslag om økte bevilgninger til filmområdet med totalt 34 mill. kroner. Av dette skal 28 mill. kroner gå til tilskudd for å øke antallet produksjoner.

Regjeringen ønsker å støtte opp om samisk kultur og identitet. Samiske aviser spiller en viktig rolle i denne sammenheng. I budsjettet for 2008 foreslås en økning av tilskuddet til samiske aviser med 5 mill. kroner for å bidra til å øke utgivelseshyppigheten.

Regjeringen følger opp St.meld. nr. 39 (2006-2007) *Frivillighet for alle* med 30 mill. kroner til ulike tiltak innen frivillig sektor, herunder igangsetting av et forskningsprogram, utvikling av nye møteplasser, midler til dialog og opprettelse av 13 nye frivillighetssentraler.

2.13 Styrking av kriminalomsorgen, politiet, redningstjenesten og kriminalofres rettigheter

Den største utfordringen innenfor straffesaksjeden er å avvikle soningskøen. Regjeringen foreslår å øke bevilgningene til kriminalomsorgen i 2008

med om lag 220 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2007, hvorav om lag 105 mill. kroner til videreføring av de kapasitetsutvidende tiltakene i 2007 og etablering av 77 nye soningsplasser i 2008. De nye plassene inkluderer også 10 nye forvaringsplasser i Trondheim. Videre foreslås det å øke bevilgningen med 40 mill. kroner til innføring av en prøveordning med soning med elektronisk kontroll i domfeltes bopel (tilsvarer 50 plasser i 2008 og om lag 130 plasser fra 2009). Det foreslås også å øke bevilgningen med 20 mill. kroner til ekstraordinært vedlikehold ved Ullersmo fengsel. For å sikre tilgang på fagutdannet personell, foreslås det å øke bevilgningen til Kriminalomsorgens utdanningssenter med 36 mill. kroner i 2008. Det ekstraordinære opptaket tilsvarende to klasser i 2007 kan med det videreføres i 2008, samtidig som det gis rom for et ekstraordinært opptak tilsvarende fire nye klasser (om lag 100 aspiranter) i 2008. Økt utdanningskapasitet må ses i sammenheng med etableringen av Halden fengsel i 2010 og de kapasitetsutvidende tiltakene i 2008. Det foreslås også å styrke kriminalomsorgens driftsbudsjett med 20 mill. kroner for å sikre en fortsatt høy kapasitetsutnyttelse, og for samtidig å kunne ivareta tilsattes arbeidsmiljø og tilsattes og innsattes sikkerhet på en tilfredsstillende måte.

Regjeringen prioriterer også politi og påtalemyndighet og foreslår å øke bevilgningen med om lag 245 mill. kroner i 2008 sammenlignet med saldert budsjett 2007. Økningen omfatter blant annet 94 mill. kroner til en videreføring av styrkingen av politiet som ble vedtatt i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2007, hvorav 32 mill. kroner til Oslo politidistrikt. Videre foreslår Regjeringen å bevilge om lag 64 mill. kroner til å øke og utvide bruken av DNA i straffesaker med virkning fra 1. september 2008. For å kunne videreføre et studentopptak på 432 studenter i 2008, som skal sikre nødvendig tilgang på politifaglig utdannet personell, foreslås bevilgningen til Politihøgskolen økt med 12,7 mill. kroner. Det foreslås også bevilget et tilskudd på 47 mill. kroner til EUs yttergrensefond.

Regjeringen vil styrke rettighetene og hjelpetilbudet til kriminalitetsofre. Det vil høsten 2007 bli fremmet forslag til lovendringer for å styrke fornærmedes stilling og rettigheter i straffeprosessen med sikte på ikrafttredelse fra 1. juli 2008. Regjeringen vil høsten 2007 også fremme forslag til endringer i voldsoffererstatningsloven for å styrke voldsofrenes stilling spesielt, med sikte på ikrafttredelse fra 1. januar 2008. Endringsforslagene vil medføre at flere handlinger i praksis vil bli omfattet av ordningen, og flere vil kunne få voldsoffererstatning. Regjeringen foreslår på denne bakgrunn å

øke bevilgningene med til sammen om lag 28 mill. kroner i 2008.

Det er viktig for Regjeringen å sikre beredskapsgraden i redningstjenesten. Regjeringen foreslår derfor å øke bevilgningen med 103,5 mill. kroner i 2008 til etablering av døgnkontinuerlig tilstedevakt med lege ved redningshelikopterbasene ved Rygge og Ørland fra 1. juli 2008, samt til å etablere ny redningshelikopterbase i Florø drevet av Forsvaret med døgnkontinuerlig tilstedevakt innen 1. januar 2009. Beløpet inkluderer også helårsdrift av døgnkontinuerlig tilstedevakt i Bodø. Regjeringen foreslår også å øke bevilgningen med til sammen 57 mill. kroner for å dekke økte vedlikeholdskostnader for de eksisterende redningshelikoptrene og til videreføring av anskaffelsesprosessen for nye redningshelikoptre.

2.14 Tiltak for næringsutvikling og distriktene

Regjeringen legger til rette for økt verdiskaping og utvikling i hele landet, og prioriterer derfor tiltak til samferdselsformål, næringsutvikling og tiltak i distriktene.

I 2007-budsjettet ble bevilgningene til veg- og jernbaneforhold trappet vesentlig opp, slik at de samlede bevilgningene til veg- og jernbaneforholdene i 2007 tilsvarte det årlige nivået i Stortingets vedtak i forbindelse med Nasjonal transportplan 2006-2015. Regjeringen foreslår å øke bevilgningene til veg og jernbane ytterligere i 2008. Forslaget innebærer at måltallet for både veg- og jernbanebevilgninger i Nasjonal transportplan mer enn oppfylles for to år av planperioden 2006-2009. Overoppfyllingen i 2007 og 2008 innebærer at om lag 200 mill. kroner av etterslepet fra 2006 er dekket. Bevilgningene til vegformål foreslås økt med 576 mill. kroner fra saldert budsjett 2007, tilsvarende en nominell økning på 3,9 pst. Av denne økningen går 83 mill. kroner til økte tilskudd til riksvegferjer. Bevilgningene til Jernbaneverket foreslås økt med 335 mill. kroner fra saldert budsjett 2007, tilsvarende en nominell økning på 6,1 pst. For å følge opp planrammene i Nasjonal transportplan foreslås det også å øke utgiftene til fiskerihavner og farleder på Fiskeri- og kystdepartementets budsjett med 105 mill. kroner fra saldert budsjett 2007. Forslaget innebærer i tillegg at en del av etterslepet fra 2006 og 2007 er dekket.

På samferdselsområdet foreslår Regjeringen også å øke rabattsatsen på riksvegferjene fra 45 pst. til 50 pst. fra 1. mai 2008. I forbindelse med utlysning av ferjesamband på anbud, legges det opp til at ytterligere sju gassferjer vil bli satt inn i samband der anbudsperioden ikke er startet opp.

Regjeringen prioriterer økte bevilgninger til næringsutvikling, innovasjon og internasjonalisering. Det lanseres en egen maritim strategi, med forslag om økte bevilgninger på til sammen 100 mill. kroner over flere departementers budsjetter, hvorav 60 mill. kroner til maritim forskning og innovasjon på Nærings- og handelsdepartementets budsjett. Gjennom den økte satsingen får også Innovasjon Norge mulighet til å opprettholde og videreutvikle programmer og virkemidler:

- Ordningen med landsdekkende risikolån under Innovasjon Norge videreutvikles til en ny ordning for innovasjonslån, hvor lånerammen heves fra 100 mill. kroner til 300 mill. kroner.
- Bevilgningen til prosjekter og fond økes med 28 mill. kroner i 2008. 25 mill. kroner settes av til miljøprosjekter i de maritime næringene og utvikling av nærskipfartsflåten.
- Bevilgningen til reiseliv foreslås økt med 15 mill. kroner, hvorav 5 mill. kroner settes av til oppfølging av nordområdestrategien gjennom reiseliv i nord.

Regjeringen foreslår å etablere et nytt statlig investeringsfond med kommersielt siktemål. Det skal særlig investere i nye bedrifter som er i en tidlig vekstfase, med noe fleksibilitet mot ekspansjonsfasen. Fondet skal prioritere områdene miljø, energi, reiseliv, marin og maritim sektor. Klima- og miljøprosjekter skal vektlegges. Investeringsfondets kapital settes til 2,2 mrd. kroner, hvorav 0,5 mrd. kroner forbeholdes marint næringsliv. Det nye investeringsfondet organiseres som et datterselskap under Innovasjon Norge.

Regjeringen foreslår å øke bevilgningen til de særskilte distrikts- og regionalpolitiske virkemidlene for 2008 med 115 mill. kroner. Midler til kompensasjon for bortfall av differensiert arbeidsgiveravgift og "Fritt-fram-forsøket" er da holdt utenom. Regjeringen vil bl.a. innføre en støtteordning for små nyetablerte vekstbedrifter i det distriktspolitiske virkeområdet fra og med 2008, og Kompetansesenteret for distriktsutvikling (Distriktssenteret) vil bli etablert i løpet av 2008. I tillegg vil Regjeringen styrke satsingen på entreprenørskap for kvinner, kulturbasert næring og regionale nærings- og FoU-miljøer for å fremme regional verdiskaping og arbeidet for utvikling av attraktive steder. Regjeringen vil også samarbeide med regionale aktører om å øke innovasjonsevnen i Nord-Norge, bl.a. knyttet til reiseliv og olje og gass.

Jordbruksavtalen for avtaleåret 2008 innebærer en betydelig nivåheving av inntektene i jordbruket. Den samlede rammen for avtalen økes med 975 mill. kroner, mens bevilgningene over statsbudsjettet økes med 400 mill. kroner i 2008. Avtalen inne-

bærer en styrking av små og mellomstore bruk med spesiell vekt på det grasbaserte husdyrholdet i distriktene. Reindrifftsavtalen for 2007/2008 har

en ordinær ramme på 97,0 mill. kroner. Det innebærer en økning på 4,5 mill. kroner i forhold til avtalen for 2006/2007.

3 Oversikt over utgifter under de ulike departementene

3.1 Innledning

I dette kapitlet omtales hovedtrekkene i utgiftene per departement, samt ymse utgifter og inntekter. I omtalen av utgiftene under de enkelte departementene er det tatt inn en tabell som viser utgiftsrammer fordelt på programområde og programkategori i saldert budsjett 2007 og forslaget til statsbudsjett for 2008. Budsjettrammene for de to årene er ikke fullt ut sammenliknbare. I tabellene er det blant annet ikke tatt hensyn til overføring av oppgaver, med tilsvarende overføring av bevilgninger mellom departementer. Slike overføringer vil framstå som en endring i bevilgningsrammene, uten at

dette er uttrykk for en reell omprioritering mellom formål.

I tabellen oppgis saldert budsjett 2007. Tilleggsbevilgninger i 1. halvår er derfor ikke inkludert i 2007-tallene. I den grad tilleggsbevilgninger i 1. halvår er videreført i 2008-budsjettet, vil tabellen vise en økt bevilgning fra 2007 til 2008 som ikke uttrykker den faktiske bevilgningsendringen. Det vil for eksempel gjelde virkningen av trygdeoppgjøret og lønnsoppgjøret i staten våren 2007 som ikke var fordelt på departement i saldert budsjett. Helårsvirkningen av trygdeoppgjøret og lønnsoppgjøret i staten i 2007 er imidlertid innarbeidet i 2008-budsjettet.

3.2 Utenriksdepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008	Endring i pst.
<i>Programområde 02 Utenriksforvaltning</i>			
02.00 Administrasjon av utenriksstjenesten	1 494,8	1 567,0	4,8
02.10 Utenriksformål	2 710,2	3 030,4	11,8
Sum før lånetransaksjoner	4 204,9	4 597,4	9,3
Lånetransaksjoner	0,4	0,4	0,0
Sum Utenriksforvaltning	4 205,3	4 597,8	9,3
<i>Programområde 03 Internasjonal bistand</i>			
03.00 Administrasjon av utviklingshjelpen	971,4	1 048,4	7,9
03.10 Bilateral bistand	3 908,1	4 149,1	6,2
03.20 Globale ordninger	8 463,1	9 315,3	10,1
03.30 Multilateral bistand	7 066,3	7 436,3	5,2
Sum før lånetransaksjoner	20 408,8	21 949,0	7,5
Lånetransaksjoner	341,3	341,3	0,0
Sum Internasjonal bistand	20 750,0	22 290,3	7,4
Sum Utenriksdepartementet	24 955,3	26 888,1	7,7

Budsjettforslaget for 2008 for Utenriksdepartementet innebærer en nominell økning på om lag 1,9 mrd. kroner i forhold til saldert budsjett 2007.

Programområde 02 Utenriksforvaltning

Bevilgningene under programområdet skal dekke drift av utenriktjenestens hjemme- og uteapparat, utgifter i forbindelse med regjeringens representasjon og kongefamiliens offisielle reiser til utlandet, kultur-, norgesfremme- og informasjonsformål, Norges medlemskontingenter til internasjonale organisasjoner, samt bevilgning til nordområdetiltak mv. Forslaget til bevilgninger under utenriksforvaltningen innebærer en økning på om lag 390 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2007. Økningen har i hovedsak sammenheng med større utgifter til pliktige bidrag til internasjonale organisasjoner og forventede utbetalinger under EØS-finansieringsordningene på til sammen 292 mill. kroner.

Programområde 03 Internasjonal bistand

Bevilgningsforslaget til offisiell utviklingshjelp (ODA) er på 22 290,3 mill. kroner, som innebærer en økning på 1 540,3 mill. kroner (7,4 pst.) fra saldert budsjett 2007. Dermed trappes bistanden opp fra 0,97 pst. til 0,98 pst. av anslått bruttonasjonalinntekt (BNI), regnet som andel av henholdsvis BNI-anslaget for 2007 i Nasjonalbudsjettet 2007 og BNI-anslaget for 2008 i Nasjonalbudsjettet 2008.

Hovedprioriteringer

Hovedprioriteringene i budsjettforslaget er:

- Bistandsbevilgningene foreslås økt med vel 1,5 mrd. kroner til 22,3 mrd. kroner, tilsvarende en andel av anslått BNI på 0,98 pst. I regjeringspartiens politiske plattform fra Soria Moria legges det opp til at bevilgningene til utviklingssamarbeid skal opp til 1 pst. av BNI og at innsatsen deretter skal trappes ytterligere opp i perioden.
- Nordområdene er Regjeringens viktigste strategiske satsingsområde. Regjeringen foreslår å øke de samlede bevilgningene til tiltak i nordområdene med om lag 196 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2007. Ivaretagelse av norske økonomiske, miljømessige og sikkerhetspolitiske interesser i nord har høy prioritet. Internasjonalt samarbeid er en viktig forutsetning for at Norge skal nå sine målsettinger i nord.

Sentrale utviklingstrekk

Gjennom EØS-finansieringsordningene bidrar Norge til sosial og økonomisk utjevning i det utvidede EØS og til at de nye medlemslandene blir i stand til å gjennomføre EUs regelverk. Regjeringen vil samarbeide med EU basert på eksisterende tilknytningsformer og vil i større grad ta i bruk mulighetene til innflytelse og påvirkning på områder av betydning.

En av Regjeringens utenrikspolitiske hovedprioriteringer er å arbeide aktivt for global rettferdighet og en sosial og bærekraftig globalisering. Regjeringen vil derfor gjøre en målrettet innsats for å styrke globale styringsinstrumenter som kan fremme mer rettferdig fordeling – ikke bare mellom land, men også mellom ulike sosiale grupper, uavhengig av landegrensener.

Norges innsats som fredsnasjon er et satsingsområde i regjeringsplattformen fra Soria Moria. FN er det viktigste forumet for spørsmål om internasjonal fred og forsoning. Norge er en aktiv deltaker i FNs reformprosess, blant annet gjennom statsministerens medformannskap i høynivåpanelet for reform av FNs operasjonelle virksomhet. Regjeringen har også arbeidet aktivt for å styrke FNs kapasitet i fredsprosesser, blant annet gjennom støtten til opprettelsen av fredsbyggingskommisjonen og fredsbyggingsfondet.

Regjeringen ønsker å bidra til en bedre arbeidsdeling mellom givere av bistandsmidler og å økende grad fokusere på områder der Norge har særlige fortrinn og kompetanse. Områder som peker seg særlig ut for Norge er fredsbygging, menneskerettigheter og humanitær bistand, kvinner og likestilling, miljø og klima, olje og energi, samt godt styresett, institusjonsbygging og kamp mot korrupsjon. Samlet foreslår Regjeringen å øke støtten til disse fem områdene med 988 mill. kroner i 2008. Av dette beløpet foreslås 400 mill. kroner til økt satsing på klimatiltak i utviklingssamarbeidet. Regjeringen vil i arbeidet med å nå de helserelaterte tusenårsmålene legge særlig vekt på tiltak for å redusere barne- og mødredødeligheten. Det foreslås å øke bevilgningene med 200 mill. kroner til dette formålet.

3.3 Kunnskapsdepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008	Endring i pst.
<i>Programområde 07 Kunnskapsdepartementet</i>			
07.10 Administrasjon	241,6	210,6	-12,8
07.20 Grunnopplæringen	5 182,6	5 624,4	8,5
07.30 Barnehager	18 023,3	21 584,3	19,8
07.50 Tiltak for å fremme kompetanseutvikling	1 067,3	1 142,3	7,0
07.60 Høyere utdanning og fagskoleutdanning	20 938,0	22 256,2	6,3
07.70 Forskning	3 453,6	3 836,5	11,1
07.80 Utdanningsfinansiering	10 212,5	10 323,2	1,1
Sum før lånetransaksjoner	59 118,9	64 977,5	9,9
Lånetransaksjoner	28 280,0	25 431,7	-10,1
Sum Kunnskapsdepartementet	87 398,9	90 409,3	3,4

Kunnskapsdepartementets samlede budsjettforslag for 2008 er på om lag 90,4 mrd. kroner. I forslaget til 2008-budsjettet har Regjeringen særlig prioritert følgende formål:

- Opprettelse av 350 nye stipendiatstillinger og økning av kapitalen i Fondet for forskning og nyskaping med 6 mrd. kroner.
- Økt timetall i grunnskolen med fem uketimer.
- Full barnehagedekning.
- Redusert foreldrebetaling for barnehageplass.

Barnehager er en hovedprioritering for Regjeringen. Totalt foreslår Regjeringen å øke bevilgningene til barnehager med om lag 3,6 mrd. kroner i forhold til saldert budsjett 2007. Det tilsvarer en reell vekst på om lag 2,7 mrd. kroner. Herunder foreslås å øke bevilgningene med 548 mill. kroner til drift av nye barnehageplasser og videreføring av maksimalprisen for foreldrebetaling i 2008 på samme nominelle nivå som i 2007, samt midler til fullfinansiering av barnehageplasser opprettet i 2006 og 2007. Til utbygging av nye barnehageplasser foreslår Regjeringen at det bevilges 217,5 mill. kroner i investeringstilskudd og tilskudd til midlertidige lokaler i 2008, dette innebærer at om lag 3 900 flere barn vil få tilbud om barnehageplass. Bevilgningsforslaget legger til rette for full barnehagedekning i 2008.

Regjeringen foreslår at 66 mill. kroner benyttes til kvalitetsutvikling i barnehagene i 2008. Dette gir rom for oppfølging av tiltak som er satt i verk i forbindelse med *Strategi for kompetanseutvikling i barnehagesektoren* og innføring av tiltak knyttet til

Strategi for rekruttering av førskolelærere til barnehagen. Regjeringen foreslår også å øke kapasiteten i førskolelærerutdanningen med 125 nye studie-plasser.

Regjeringen foreslår en rekke tiltak innen grunnopplæringen, hvorav hoveddelen bevilges over rammetilskuddet til kommunene og fylkeskommunene:

- Timetallet på barnetrinnet foreslås utvidet med til sammen fem uketimer à 60 minutter fra høsten 2008. Det foreslås bevilget 276 mill. kroner til dette formålet i 2008.
- Regjeringen ønsker å endre opplæringsloven slik at retten til opplæring skal gjelde alle voksne over 25 år og ikke bare voksne som er født før 1978. Regjeringen tar sikte på å fremme forslag om en slik lovendring våren 2008. Det foreslås bevilget 21 mill. kroner til dette formålet i 2008.
- Høsten 2008 blir ordningen med gratis læremidler utvidet til å gjelde for videregående trinn 3. Regjeringen foreslår å bevilge 223 mill. kroner til dette formålet i 2008. I tillegg blir det gitt et ikke-behovsprøvd stipend gjennom Statens lånekasse for utdanning.
- Høsten 2007 ble det innført en ordning med gratis frukt og grønt i rene ungdomsskoler (8.–10. trinn) og kombinerte skoler (1.–10. trinn). Regjeringen foreslår å bevilge 218 mill. kroner til ordningen i 2008.
- Forsøkene med utvidet skoledag, skolemat, leksehjelp og fysisk aktivitet foreslås videreført i 2008 med 20 mill. kroner.

- Stortinget vedtok i forbindelse Revidert nasjonalbudsjett 2007 å øke ressursene til rådgivning i videregående opplæring med 15 mill. kroner, hvorav 11 mill. kroner spesielt rettet mot ungdomstrinnet og 4 mill. kroner til å etablere partnerskap for karriereveiledning i alle fylkeskommunene. Regjeringen foreslår å bevilge 37,5 mill. kroner til dette formålet i 2008.

I tillegg foreslås det å videreføre bevilgningen til kvalitetsutvikling i grunnopplæringen på om lag 1 mrd. kroner, herunder 375 mill. kroner til kompetanseutvikling som skal gå direkte til skoleeierne.

Den resultatbaserte undervisningskomponenten i finansieringssystemet for universiteter og høyskoler blir årlig justert for endringer i avlagte studiepoeng og antall utvekslingsstudenter. I forbindelse med dette foreslår Regjeringen en økning i undervisningskomponenten med 42,4 mill. kroner fra 2007 til 2008.

Som ledd i den maritime strategien foreslår Regjeringen å bevilge 17 mill. kroner til ulike kompetanseutviklingstiltak i maritim sektor.

Bevilgningen til bygging av studentboliger foreslås økt med om lag 40 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2007. Dette legger til rette for at det kan bygges om lag 670 nye studentboliger.

For å bedre utstyrssituasjonen ved høyskoler, foreslår Regjeringen en engangsbevilgning på 38 mill. kroner 2008. Regjeringen foreslår i tillegg å bevilge 40 mill. kroner til tiltak rettet mot universitetsmuseene.

Regjeringen foreslår å bevilge 112 mill. kroner til 350 nye stipendiatstillinger fra høsten 2008. Norges forskningsråd får i oppgave å sette i gang en ordning med nasjonale forskerskoler. Formålet er å bedre kvaliteten på og gjennomføringen av forskerutdanningen i Norge. Ordningen vil få et samlet budsjett på 10 mill. kroner i 2008.

I juni 2007 ble Norge offisiell deltaker i EUs sjuende rammeprogram for forskning og teknologisk utvikling. Programmet er det mest omfattende internasjonale samarbeidet Norge deltar i. Regjeringen foreslår å bevilge 342 mill. kroner til økt kontingent til EUs rammeprogram i 2008.

Kapitalen i Fondet for forskning og nyskaping foreslås økt med 6 mrd. kroner til 66 mrd. kroner fra 1. januar 2008. Dette anslås å gi om lag 300 mill. kroner i økt avkastning fra 2009.

De regionale komitéene for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk vil få mer omfattende oppgaver i forbindelse med ny helseforskningslov. Regjeringen foreslår derfor å styrke komitéene med 5 mill. kroner i 2008.

Regjeringen foreslår at støtten fra Statens lånekasse for utdanning blir prisjustert med 2,5 prosent fra undervisningsåret 2008-09, tilsvarende den forventede økningen i konsumprisindeksen.

Videre foreslår Regjeringen å bevilge 69,1 mill. kroner i startbevilgning til moderniseringen av IKT-systemene i Lånekassen. Målet med moderniseringen er å bedre servicen, øke fleksibiliteten og å redusere risikoen ved dagens system.

3.4 Kultur- og kirkedepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008	Endring i pst.
<i>Programområde 08 Kultur- og kirkeformål</i>			
08.10 Administrasjon m.m.	159,1	168,4	5,8
08.15 Frivillighetsformål	425,0	455,1	7,1
08.20 Kulturformål	4 401,2	4 849,1	10,2
08.30 Film- og medieformål	873,6	896,9	2,7
08.40 Den norske kirke	1 282,7	1 317,5	2,7
Sum Kultur og kirkeformål	7 141,6	7 687,0	7,6
Sum Kultur- og kirkedepartementet	7 141,6	7 687,0	7,6

Kultur- og kirkedepartementets budsjett foreslås økt nominelt med om lag 545 mill. kroner, eller 7,6 pst. i forhold til saldert budsjett 2007. Justert for lønns- og priskompensasjon og tekniske endrin-

ger gir dette en reell vekst i bevilgningene på 291 mill. kroner.

Regjeringens hovedprioriteringer i budsjettforslaget er:

- Opptrapping av Kulturloftet.

- Opptrapping av trosopplæringsreformen i Den norske kirke.

Det foreslås en samlet nominell økning på om lag 513 mill. kroner til opptrapping av Kulturløftet, fordelt med om lag 505 mill. kroner på Kultur- og kirke departementets budsjett og om lag 8 mill. kroner på Utenriksdepartementets budsjett. Dette innebærer at Regjeringen er i rute med opptrappingen av Kulturløftet med sikte på at 1 pst. av utgiftene på statsbudsjettet skal gå til kulturformål innen 2014.

Innenfor Kulturløftet foreslås en økning i bevilgningene til frivillighetsformål med om lag 30 mill. kroner, tilsvarende 7,1 pst., i forhold til saldert budsjett 2007. Regjeringen la i St.meld. nr. 39 (2006-2007) *Frivillighet for alle* fram en bred gjennomgang av forholdet mellom staten og frivillig sektor, samt utforming av en ny frivillighetspolitikk. 2008 er det første året meldingen følges opp, og Regjeringen foreslår bl.a. bevilgninger til igangsetting av et forskningsprogram for frivillig sektor, opprettelse av 13 nye frivillighetssentraler og en økning av tilskuddsatsen med 10 000 kroner per sentral, samt styrking av Frifond. Videre foreslår Regjeringen å heve nedre grense for frivillige organisasjoners plikt til å betale arbeidsgiveravgift med 50 pst., samt dobling av beløpsgrensen for fritak for lønnsoppgaveplikt og forskuddstrekk.

Bevilgningene til film- og medieformål foreslås økt med om lag 23 mill. kroner tilsvarende 2,7 pst. sammenliknet med saldert budsjett 2007. Regjeringen har våren 2007 lagt fram St.meld. nr. 22 (2006-

2007) *Veiviseren. For det norske filmløftet*. Meldingen blir fulgt opp i forslaget til statsbudsjett for 2008.

Bevilgningene til de øvrige kulturformålene foreslås økt med om lag 448 mill. kroner, tilsvarende en nominell økning på 10,2 pst. i forhold til saldert budsjett 2007. I budsjettforslaget er det lagt opp til en styrking av en lang rekke tiltak, bl.a. når det gjelder det profesjonelle og frivillige musikkkområdet, institusjoner og tiltak på scenekunstmrådet, utvikling av museene, litteratur, kunstformidling, billedkunst og design, samt tilskudd til nasjonale kulturbygg. Regjeringen legger også vekt på å synliggjøre det flerkulturelle perspektivet på alle felter i kulturlivet og bidra til å skape bedre møteplasser mellom majoritets- og minoritetskulturer. Det vil bli gitt støtte til en rekke tiltak i forbindelse med markeringen av Mangfoldsåret 2008, og institusjoner som arbeider innenfor det flerkulturelle feltet, vil få økt statlig støtte.

Bevilgningene til Den norske kirke foreslås økt med om lag 35 mill. kroner tilsvarende 2,7 pst. sammenliknet med saldert budsjett 2007. Det foreslås å øke bevilgningen til trosopplæringsreformen i Den norske kirke med 25 mill. kroner, fra 100 mill. kroner i 2007 til 125 mill. kroner i 2008.

Våren 2007 ble investeringsrammen under rentekompensasjonsordningen for istandsetting av kirkebygg utvidet med 300 mill. kroner til 1,3 mrd. kroner. Ordningen med tilskudd fra Opplysningsvesenets fond til istandsetting av middelalderkirke og automatisk fredete kirker vil bli videreført.

3.5 Justis- og politidepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008	Endring i pst.
<i>Programområde 06 Justissektoren</i>			
06.10 Administrasjon	238,4	251,1	5,4
06.20 Rettsvesen	1 889,3	1 984,9	5,1
06.30 Kriminalomsorg	2 423,7	2 696,4	11,2
06.40 Politi og påtalemyndighet	9 026,3	9 503,7	5,3
06.50 Redningstjenesten, samfunnssikkerhet og beredskap	1 229,3	1 826,6	48,6
06.60 Andre virksomheter	666,5	715,0	7,3
06.70 Fri rettshjelp, erstatninger, konfliktråd m.m.	1 027,3	1 028,1	0,1
06.80 Svalbardbudsjettet	123,9	143,5	15,8
Sum Justissektoren	16 624,6	18 149,3	9,2
Sum Justis- og politidepartementet	16 624,6	18 149,3	9,2

Regjeringens forslag til bevilgning til justissektoren i 2008 utgjør 18 149,3 mill. kroner, en nominell økning på 9,2 pst. i forhold til saldert budsjett 2007. Hovedtyngden av bevilgningen går til virksomheten i straffesakskjeden, dvs. politi, påtalemyndighet, rettsvesen og kriminalomsorg. Men også bevilgningsforslaget til redningstjeneste, samfunnssikkerhet og beredskap er betydelig i 2008.

Regjeringen legger særlig vekt på tiltak innenfor fire viktige områder i justispolitikken:

- Forebygge og bekjempe kriminalitet.
- Tilpasse reaksjoner individuelt og tilrettelegge for rehabiliterende gjennomføring.
- Øke effektiviteten og kvaliteten i straffesakskjeden.
- Økt samfunnssikkerhet og beredskap.

Den største utfordringen innenfor straffesakskjeden er å avvikle soningskøen. Bevilgningen knyttet til kriminalomsorgen er i løpet av 2006 og 2007 økt med om lag 440 mill. kroner til blant annet etablering av 319 nye soningsplasser, styrking av friomsorgen, økt aspirantopptak ved Kriminalomsorgens utdanningscenter (KRUS) og bygging av nytt fengsel i Halden, som etter planen vil gi ytterligere 251 nye soningsplasser i 2010.

Regjeringen foreslår å øke bevilgningene til kriminalomsorgen i 2008 med om lag 220 mill. kroner, hvorav om lag 105 mill. kroner til videreføring av de kapasitetsutvidende tiltakene i 2007 og etablering av 77 nye soningsplasser i 2008. De nye plas-

sene inkluderer også 10 nye forvaringsplasser i Trondheim ved årsskiftet 2008/2009. Videre foreslås det å øke bevilgningen med 40 mill. kroner til innføring av en prøveordning med soning med elektronisk kontroll i domfeltes bopel (tilsvarer 50 plasser i 2008 og om lag 130 plasser fra 2009). Det foreslås også å øke bevilgningen med 20 mill. kroner til ekstraordinært vedlikehold ved Ullersmo fengsel. For å sikre tilgang på fagutdannet personell foreslås det å øke bevilgningen til KRUS med 36 mill. kroner i 2008. Økningen muliggjør videreføring av et ekstraordinært opptak tilsvarende to klasser i 2007 og et ekstraordinært opptak tilsvarende fire nye klasser (om lag 100 aspiranter) i 2008. Økt utdanningskapasitet må ses i sammenheng med etablering av Halden fengsel i 2010 og de kapasitetsutvidende tiltakene i 2008. Det foreslås også å styrke kriminalomsorgens driftsbudsjett med 20 mill. kroner, både for å sikre en fortsatt høy kapasitetsutnyttelse og for å kunne ivareta tilsattes arbeidsmiljø og tilsattes og innsattes sikkerhet på en tilfredsstillende måte.

Samlet vil det med budsjettforslaget for 2008 bli etablert om lag 396 nye soningsplasser, og bevilgningen knyttet til kriminalomsorgen (inkludert andre departementers budsjetter) er blitt økt med nærmere 1,1 mrd. kroner i løpet av perioden 2006–2008.

Budsjettet til politi og påtalemyndighet foreslås økt med om lag 245 mill. kroner i 2008, hvorav blant annet om lag 64 mill. kroner til å øke og utvide bruken av DNA i straffesaker med virkning

fra 1. september 2008. Bevilgningsøkningene til politiet som ble vedtatt i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2007, videreføres med helårsvirkning i 2008 tilsvarende om lag 94 mill. kroner (inkl. 32 mill. kroner til Oslo politidistrikt). Det foreslås også å bevilge 47 mill. kroner til EUs yttergrensefond på en ny tilskuddspost på politibudsjettet. For å kunne videreføre et studentopptak på 432 studenter i 2008, som skal sikre nødvendig tilgang på politifaglig utdannet personell, foreslås bevilgningen til Politihøgskolen økt med 12,7 mill. kroner. Bevilgningen til Den høyere påtalemyndighet foreslås økt med 5 mill. kroner.

Regjeringen vil styrke rettighetene og hjelpetilbudet til kriminalitetsofre. Det vil høsten 2007 bli fremmet forslag til lovendringer for å styrke fornærmedes stilling og rettigheter i straffeprosessen med sikte på ikrafttredelse fra 1. juli 2008. Regjeringen vil høsten 2007 også fremme forslag til endringer i voldsoffererstatningsloven for å styrke voldsofrenes stilling spesielt med sikte på ikrafttredelse fra 1. januar 2008. Endringsforslagene vil

medføre at flere handlinger i praksis vil bli omfattet av ordningen, og flere vil kunne få voldsoffererstatning. Regjeringen foreslår på denne bakgrunn å øke bevilgningene med til sammen om lag 28 mill. kroner i 2008.

Regjeringen foreslår at det bevilges til sammen om lag 98 mill. kroner til innføring av døgnkontinuerlig tilstedevakt ved redningshelikopterbasene ved Rygge, som blir fast base og Ørland fra 1. juli 2008, samt etablering av ny redningshelikopterbase i Florø. Basen i Florø vil bli drevet av Forsvaret med døgnkontinuerlig tilstedevakt innen 1. januar 2009. I tillegg foreslås det å øke bevilgningen med til sammen 57 mill. kroner til dekning av økte vedlikeholdskostnader for de eksisterende redningshelikoptrene og til videreføring av anskaffelsesprosessen for nye redningshelikoptre.

Regjeringen foreslår å redusere passgebyret for voksne fra 990 kroner til 450 kroner med virkning fra 1. januar 2008. Dette vil medføre reduserte inntekter på om lag 207 mill. kroner.

3.6 Kommunal- og regionaldepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008	Endring i pst.
<i>Programområde 13 Kommunal- og regionaldepartementet</i>			
13.10 Administrasjon m.m. ¹	181,9	158,6	-12,9
13.50 Distrikts- og regionalpolitikk ²	2 746,5	2 374,2	-13,6
13.70 Overføringer gjennom inntektssystemet til kommuner og fylkeskommuner	57 715,8	64 847,4	12,4
13.80 Bolig, bomiljø og bygg	5 408,1	6 306,3	16,6
Sum før lånetransaksjoner	66 052,4	73 679,4	11,5
Lånetransaksjoner	11 294,0	11 012,0	-2,5
Sum Kommunal- og regionaldepartementet	77 346,4	84 691,4	9,5

¹ Reduksjonen i bevilgningen under programkategori 13.10 Administrasjon m.m. skyldes at det ikke er valg i 2008.

² Som følge av at ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift er gjeninnført fra 2007 reduseres bevilgningen til kompensasjon for bortfall av differensiert arbeidsgiveravgift.

Regjeringen foreslår en samlet bevilgning på 73,7 mrd. kroner for 2008 utenom lånetransaksjoner under Kommunal- og regionaldepartementet. Dette tilsvarer en nominell vekst på 11,5 pst. sammenlignet med saldert budsjett 2007. Regjeringens hovedprioriteringer i budsjettforslaget for 2008:

- Styrking av kommunesektoren gjennom en økning av de frie inntektene. og styrking av

toppfinansieringsordningen fra ressurskrevende tjenester.

- Økt bevilgning til regional utviklingsarbeid i fylkene, herunder innføring av en ny støtteordning for nyetablerte vekstbedrifter i det distriktpolitiske virkeområdet og etablering av et nytt kompetansesenter for distriktsutvikling.

- Videreføring av arbeidet med å framskaffe boliger til bostedsløse og andre vanskeligstilte på boligmarkedet.

Det økonomiske opplegget for kommunesektoren i 2008

Regjeringen legger opp til reell vekst i kommunesektorens samlede inntekter på om lag 6,2 mrd. kroner i 2008, eller 2,4 pst. Veksten er i tråd med vanlig praksis regnet fra anslått inntektsnivå i 2007 i Revidert nasjonalbudsjett 2007.

Av veksten i de samlede inntektene er 1,5 mrd. kroner frie inntekter. I tillegg legges toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester om slik at den enkelte kommune vil få kompensert en fast andel av egne utgifter over innslagspunktet, og statens kompensasjonsgrad økes fra 70 pst. til 85 pst. Den foreslåtte økningen i statlig finansiering innebærer at kommunenes frie inntekter avlastes med knapt 500 mill. kroner.

Veksten vil legge til rette for at kommunesektoren kan dekke anslåtte merutgifter knyttet til den demografiske utviklingen, merutgifter knyttet til gjennomføring av NAV-reformen og utgifter som følge av lovpålagte kommunale råd for funksjonshemmede. Veksten i frie inntekter til kommunene i 2008 bidrar til at Regjeringens målsetting om 10 000 nye årsverk i den kommunale omsorgstjenesten fra 2004 til utgangen av 2009 er innen rekkevidde.

Budsjettopplegget for kommunesektoren innebærer for øvrig fortsatt satsing på barnehager, psykisk helsearbeid i kommunene, økt timetall i grunnskolen og et nytt investeringstilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser. Se omtale under relevante fagdepartementer.

Rammetilskudd til kommunesektoren bevilges over programkategori 13.70. For 2008 foreslås 62,1 mrd. kroner i rammetilskudd. Dette utgjør om lag 22 pst. av kommunesektorens samlede inntekter. Bevilgningen foreslås fordelt med 46,2 mrd. kroner til kommunene og 15,9 mrd. kroner til fylkeskommunene.

Det økonomiske opplegget for kommunesektoren i 2008 er nærmere omtalt i Nasjonalbudsjettet 2008 (St.meld. nr. 1 (2007-2008)) og Kommunal- og regionaldepartementets budsjettproposisjon (St.prp. nr. 1 (2007-2008)).

Distrikts- og regionalpolitikken

Regjeringen vil gi folk en reell frihet til å velge hvor de vil bo. Regjeringen vil derfor legge til rette for likeverdige levekår i hele landet og opprettholde hovedtrekkene i bosettingsmønsteret. Økt verdi-

skapning og styrket lokal og regional vekst er både et virkemiddel for å få til dette og et mål i seg selv.

Regjeringen foreslår å øke bevilgningen til de særskilte distrikts- og regionalpolitiske virkemidlene for 2008 med 115 mill. kroner, eller 7,2 pst. i forhold til saldert budsjett 2007. Da er midler til kompensasjon for bortfall av differensiert arbeidsgiveravgift, samt andre departementers andel av "Fritt fram"-forsøket holdt utenfor.

Regjeringen legger til rette for å innføre en støtteordning for små, nyetablerte vekstbedrifter i det distriktspolitiske virkeområdet fra og med 2008. Finansieringen av ordningen vil skje som en del av økningen i overføringene til fylkeskommunene.

Kompetansesenteret for distriktsutvikling (Distriktsenteret) vil bli etablert i løpet av 2008. Senteret skal bidra til å styrke kompetanseoppbyggingen og erfaringsoverføringen innenfor distrikts- og regionalpolitikken.

Regjeringen vil styrke satsingen på entreprenørskap for kvinner, arbeidet for utvikling av attraktive steder, kulturbasert næring og regionale nærings- og FoU-miljøer for å fremme regional verdiskaping. Regjeringen vil også samarbeide med regionale aktører om å øke innovasjonsevnen i Nord-Norge, blant annet knyttet til reiseliv og olje og gass.

Bolig, bomiljø og bygg

Regjeringen ønsker at alle skal kunne bo trygt og godt. Boligpolitikken står sentralt i arbeidet med å bekjempe fattigdom, og Regjeringen er særlig opptatt av å forebygge og bekjempe bostedsløshet. Det foreslås derfor at tiltak som bidrar til å redusere bostedsløshet skal ha førsteprioritet innenfor Husbankens ordninger også i 2008.

Husbankens ordinære utlånsramme videreføres på 13 mrd. kroner. Startlån til unge og vanskeligstilte skal ha førsteprioritet innenfor Husbankens lånevirkosomhet, slik at de enklere skal kunne etablere seg i egen bolig. Regjeringen vil i tillegg innføre et 3-årig forsøksprosjekt for startlån, der tapsdelingen mellom kommune og stat gjøres mer fleksibel for kommunene. Formålet med prosjektet er å se om økt fleksibilitet når det gjelder tapsdelingen kan gjøre startlånet mer attraktivt for små og mellomstore kommuner.

Regjeringen foreslår å innføre et nytt investeringstilskudd for omsorgsboliger og sykehjemsplasser, jf. St.meld. nr. 25 (2005-2006) Mestring, muligheter og mening. Tilskuddet gjelder fra og med 1. januar 2008 og skal forvaltes av Husbanken. Det vises til nærmere omtale under Helse- og omsorgsdepartementet.

3.7 Arbeids- og inkluderingsdepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008	Endring i pst.
<i>Programområde 09 Arbeid og sosiale formål</i>			
09.00 Administrasjon	10 157,3	10 536,4	3,7
09.20 Tiltak for bedre levekår m.v.	385,4	652,6	69,3
09.30 Arbeidsmarked	5 601,3	5 502,1	-1,8
09.40 Arbeidsmiljø og sikkerhet	680,6	699,2	2,7
09.50 Integrering og mangfold	4 437,8	4 486,5	1,1
09.60 Kontantytelser	2 666,0	2 768,0	3,8
09.70 Nasjonale minoriteter	10,0	10,2	2,0
09.80 Samiske formål	179,3	210,1	17,2
09.90 Beskyttelse og innvandring	1 382,1	1 422,7	2,9
Sum Arbeid og sosiale formål	25 499,8	26 287,8	3,1
<i>Programområde 29 Sosiale formål, folketrygden</i>			
29.20 Enslige forsørgere	4 126,5	3 943,5	-4,4
29.50 Inntektssikring ved sykdom, rehabilitering, attføring og uførhet	100 088,3	105 070,8	5,0
29.60 Kompensasjon for merutgifter ved nedsatt funksjonsevne mv.	7 675,0	8 343,0	8,7
29.70 Alderdom	93 488,0	101 101,0	8,1
29.80 Forsørgertap mv.	2 455,8	2 565,0	4,4
29.90 Diverse utgifter	235,0	270,0	14,9
Sum Sosiale formål, folketrygden	208 068,6	221 293,3	6,4
<i>Programområde 33 Arbeidsliv, folketrygden</i>			
33.30 Arbeidsliv	7 327,1	5 211,0	-28,9
Sum Arbeidsliv, folketrygden	7 327,1	5 211,0	-28,9
Sum Arbeids- og inkluderingsdepartementet	240 895,5	252 792,1	4,9

Arbeids- og inkluderingsdepartementets samlede budsjettforslag for 2008 er på om lag 252,8 mrd. kroner. Folketrygdens utgifter på 226,5 mrd. kroner utgjør en dominerende andel med om lag 90 pst. av de samlede utgiftene under departementets budsjett.

Budsjettforslaget innebærer en samlet vekst i utgiftene på vel 11,9 mrd. kroner, eller 4,9 pst., sammenlignet med saldert budsjett 2007. Det er innarbeidet virkning av pensjonsreguleringen pr. 1. mai 2007 på om lag 10,5 mrd. kroner og antatt lønns- og prisvekst på om lag 2,4 mrd. kroner, til sammen om lag 12,9 mrd. kroner. Dette innebærer en reell nedgang i bevilgningene på om lag 1 mrd. kroner eller 0,4 pst. Nedgangen skyldes først og

fremst reduksjon i utbetalingene til dagpenger og ytelser til yrkesrettet attføring, samt noe redusert sykefravær. På den annen side er det økning i utgifter særlig til NAV-reformen og alderspensjon.

Hovedprioriteringene i budsjettforslaget fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet for 2008 er:

- Gjennomføring av NAV-reformen og pensjonsreformen.
- Tiltak for å bedre overgangen til arbeid.
- Oppheving av inntektsprøvningsreglene for personer mellom 67 og 68 år.
- Styrking av utlendingsforvaltningen.
- Tiltak mot fattigdom og for integrering og inkludering av innvandrerbefolkningen.

Programområde 09 Arbeid og sosiale formål

Under programområde 09 Arbeid og sosiale formål foreslås det bevilget 26 288 mill. kroner. Økningen i utgiftene under dette programområdet på til sammen 788 mill. kroner skyldes blant annet økt innsats mot fattigdom og for integrering, tiltak på utlendingsfeltet og økte bevilgninger til NAV-reformen.

NAV-reformen er en viktig organisatorisk reform for å utvikle en helhetlig arbeids- og velferdspolitik. Hovedmålet med reformen er at flere skal være i arbeid eller aktiv virksomhet, og at færre skal ha trygd eller stønad som hovedkilde til forsørgelse. Videre tar reformen sikte på en mer brukervennlig, samordnet og effektiv arbeids- og velferdsforvaltning.

Det skal åpnes om lag 110 NAV-kontorer i 2007. Det tas sikte på å etablere 140 fullverdige NAV-kontorer i 2008 og 180 i 2009 slik at alle landets kommuner etter planen skal være dekket av et NAV-kontor innen utgangen av 2009. Arbeids- og velferdsetaten skal etablere fylkesvise spesialenheter for forvaltning, samt avdelingskontorer i fylker med mest spredt bosettingsmønster.

De samlede reformkostnadene er nå anslått til om lag 4,45 mrd. kroner, som er 450 mill. kroner høyere enn anslaget i St.prp. nr. 1 (2006-2007). Økningen skyldes hovedsakelig økte utgifter knyttet til utrulling av nytt IKT-basissystem og økte utgifter til etablering av spesialenheter for forvaltning og kundesentre. Det foreslås bevilget 1 121 mill. kroner til dekning av statlige utgifter knyttet til NAV-reformen i 2008. For 2008 kompenseres i tillegg kommunesektoren med om lag 250 mill. kroner, tilsvarende en økning på om lag 100 mill. kroner fra saldert budsjett 2007. Dette dekkes innenfor veksten i de frie inntektene.

Regjeringen vil legge til rette for høy yrkesdeltakelse og god utnyttelse av arbeidskraften. Dette krever en målrettet og aktiv arbeidsmarkedspolitikk, samt ryddige arbeidsforhold og et godt arbeidsmiljø.

Selv om situasjonen på arbeidsmarkedet nå er gunstig, med stor etterspørsel etter arbeidskraft, er det fortsatt mange som har problemer med å komme i arbeid. For 2008 gir bevilgningen til arbeidsmarkedstiltak rom for et gjennomsnittlig tiltaksnivå på i alt om lag 40 000 plasser. Av disse skal om lag 11 800 plasser sikre at ordinære arbeidssøkere som trenger det, får nødvendig og hensiktsmessig bistand. Langtidsledige, ungdom og innvandrere skal prioriteres ved inntak på tiltak. Samtidig skal om lag 28 200 plasser sikre at yrkeshemmede arbeidssøkere får rask og tilpasset bistand. Dette er en videreføring av tiltaksnivåene

som gjelder for 2007. I lys av at arbeidsledigheten er betydelig redusert og at det er en tydelig nedgang i antall yrkeshemmede, innebærer et uendret nivå på arbeidsmarkedstiltakene en markert styrking av innsatsen overfor personer som har problemer med å komme i arbeid.

For å øke overgangen til arbeid blant personer med lange ledighetsperioder, foreslår Regjeringen å avvikle ordningen med ventestønad for nye tilfeller med virkning fra 1. januar 2008 og for løpende tilfeller fra 1. juli 2008. Avviklingen av ventestønden må blant annet ses i sammenheng med innføringen av en tiltaksgaranti for langtidsledige, som innebærer tilbud om deltakelse på arbeidsmarkedstiltak. Den gjeldende ungdomsgarantien for ungdom under 20 år og oppfølgingsgarantien rettet mot unge arbeidssøkere i alderen 20-24 år videreføres. I 2007 er det som et ledd i oppfølgingen av St.meld. nr. 9 (2006-2007) igangsatt et forsøk med tidsubestemt lønnstilskudd i fem fylker. Forsøket gjøres landsomfattende i 2008.

Virkemidler for å understøtte IA-arbeidet er styrket i forbindelse med at ordningen med redusert arbeidsgiveravgift for arbeidstakere over 62 år er avviklet fra 1. januar 2007. Frigjorte midler går i hovedsak til en styrking av tilretteleggingstilskuddet og ordningen med tilskudd til helse- og rehabiliteringstjenester. Fordelingen har vært drøftet med partene i arbeidslivet.

Regjeringen vil modernisere utlendingsforvaltningen. For at utlendingsforvaltningen skal fungere optimalt, kreves det god samordning med andre ansvarlige instanser på utlendingsfeltet og mest mulig effektiv saksbehandling. Samtidig må det sikres at kvaliteten er tilstrekkelig ivaretatt. Regjeringen ønsker å videreføre satsingen på kvalitet i saksbehandlingen, jf. St.prp. nr. 3 og 56 (2006-2007), og redusere antallet ubehandlede saker. Utlendingsforvaltningen skal også bidra til at etterspurt utenlandsk arbeidskraft kommer til landet og raskt kan begynne å arbeide. Det foreslås en økning i bevilgningen på 82 mill. kroner til saksbehandling i Utlendingsdirektoratet (UDI) og 37 mill. kroner for å styrke Utlendingsnemndas (UNE) saksbehandlingskapasitet. Bevilgningen skal sikre kvaliteten i saksbehandlingen og nedbygging av antall ubehandlede saker i UDI. UNE settes med Regjeringens forslag i stand til å håndtere både flere saker og en mer komplisert saksporfølge.

I forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2007 ble det bevilget 15 mill. kroner til å starte utvikling og implementering av et elektronisk saksbehandlingssystem for utlendingsforvaltningen. Dette vil på sikt kunne gi betydelige effektiviseringsgevinster for hele utlendingsforvaltningen.

Regjeringen foreslår å bevilge 34 mill. kroner til en videreføring av arbeidet i 2008.

Regjeringen har prioritert arbeidet med retur og tilbakevending av personer som har fått avslag på søknad om asyl. Regjeringen foreslår som ledd i dette å bevilge 10 mill. kroner til bruk av sambandsmenn/utlendingsattachéer i 2008.

Vertskommuner for asylmottak skal få kompensert for utgifter som følger av å ha mottak i kommunen. For 2008 foreslår Regjeringen å styrke vertskommunekompensasjonen med 10 mill. kroner. Dette er midler som i hovedsak vil gå til kommuner som har asylmottak med forsterkede avdelinger.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet koordinerer Regjeringens innsats mot fattigdom og tiltak rettet mot innvandrerbefolkningen. Det foreslås å øke bevilgningene til tiltak mot fattigdom med 336 mill. kroner og tiltak knyttet til handlingsplanene for integrering og inkludering av innvandrerbefolkningen og mot tvangsekteskap med 212 mill. kroner samlet. I tillegg foreslås 18 mill. kroner til tiltak mot kjønnslemlestelse, jf. omtale i kap. 2.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet har det overordnede samordningsansvaret for statlig samepolitikk. Bevilgningene til samiske formål foreslås økt til om lag 210 mill. kroner i 2008 mot om lag 179 mill. kroner i 2007. En stortingsmelding om samepolitikken vil bli lagt fram våren 2008. Regjeringen vil blant annet prioritere tiltak for å styrke de ulike samiske språkene. Fra 2008 foreslås forvaltningsområdet for samisk språk utvidet til å også omfatte Snåsa kommune. I tråd med Soria Moria-erklæringen foreslår Regjeringen at det i 2008 etableres et verdiskapingsprogram for næringskombinasjoner i samiske strøk.

Programområde 29 Sosiale formål, folketrygden

Under programområde 29 Sosiale formål, folketrygden foreslås det bevilget 221 293 mill. kroner, mot 208 069 mill. kroner i saldert budsjett 2007. Dette er en økning på 6,4 pst.

Regelverket for folketrygdens ytelser videreføres i store trekk uendret i 2008. Regjeringen vil imidlertid satse på tiltak som kan øke arbeidstilbudet blant eldre, og vil gjøre det mer lønnsomt å kombinere arbeid og pensjon innenfor dagens pen-

sjonssystem. For å stimulere eldre til å stå lengre i arbeid, foreslår Regjeringen at pensjon ikke skal avkortes mot arbeidsinntekt for personer mellom 67 og 68 år. I tråd med dette økes bevilgningen til alderspensjon med 205 mill. kroner til å oppheve inntektsprøvningsreglene for personer i denne aldersgruppen.

Ytelser til yrkesrettet attføring kan gis til personer som på grunn av sykdom, skade eller lyte har fått sin evne til å utføre inntektsgivende arbeid varig nedsatt, eller har fått sine muligheter til å velge yrke eller arbeidsplass vesentlig innskrenket. Bevilgningen til yrkesrettet attføring settes ned fra 2007 til 2008. Nedgangen i utgiften må blant annet ses i sammenheng med styrket innsats for gruppen. Det bedrede arbeidsmarkedet har også gjort det enklere for personer i denne gruppen å komme i jobb. Perioden for attføringspenger i ventetid på arbeid reduseres fra 6 til 3 måneder for å bidra til at personer som har gjennomført yrkesrettet attføring kommer raskest mulig tilbake i arbeid.

Programkategori 33.3 Arbeidsliv, folketrygden

Under Arbeids- og inkluderingsdepartementets del av programområde 33 foreslås det bevilget 5 211 mill. kroner i 2008 mot 7 327 mill. kroner i 2007. Utgiftsreduksjonen har i all hovedsak sammenheng med reduserte dagpengeutbetalinger som følge av lavere arbeidsledighet.

Det er viktig at personer som opplever tapt arbeidsinntekt som følge av arbeidsledighet sikres et rimelig inntektsnivå, slik at de kan sørge for sitt livsopphold mens de er arbeidssøkere. Antall ventedager før man har rett til dagpenger foreslås i 2008 redusert fra fire dager til tre dager. Regjeringen ønsker også å bedre vilkårene ved permittering for arbeidstakere i fiskeindustrien ved å redusere antall ventedager ved permittering for arbeidstakere i fiskeindustrien fra fire til null dager.

I lys av situasjonen på arbeidsmarkedet med stort behov for arbeidskraft og fortsatt gode utsikter for 2008, foreslås maksimal periode med dagpenger under permittering redusert fra 34 uker til 30 uker.

3.8 Helse- og omsorgsdepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008	Endring i pst.
<i>Programområde 10 Helse og omsorg</i>			
10.00 Helse- og omsorgsdepartementet mv.	381,2	443,2	16,3
10.10 Folkehelse	1 221,1	1 357,6	11,2
10.20 Helsetjeneste	1 438,6	1 526,3	6,1
10.30 Regionale helseforetak ¹	75 057,1	84 084,2	12,0
10.40 Psykisk helse	5 398,9	6 472,3	19,9
10.50 Legemidler	223,3	215,1	-3,7
10.60 Omsorgstjenester ²	3 080,4	1 316,3	-57,3
Sum før lånetransaksjoner	86 800,6	95 414,9	9,9
Lånetransaksjoner	3 700,0	330,0	-91,1
Sum Helse og omsorg	90 500,6	95 744,9	5,8
<i>Programområde 30 Stønad til helsetjenester</i>			
30.10 Spesialisthelsetjenester mv.	2 509,0	2 651,7	5,7
30.50 Legehjelp, legemidler mv.	17 069,0	16 848,7	-1,3
30.90 Andre helsetiltak	371,0	320,0	-13,7
Sum Stønad til helsetjenester	19 949,0	19 820,4	-0,6
Sum Helse- og omsorgsdepartementet	110 449,6	115 565,3	4,6

¹ Lånefinansiering av sykehusenes investeringer i bygg og utstyr foreslås f.o.m. 2008 under programkategori 10.30, mens det i 2007 og tidligere ble ført som lånetransaksjoner.

² Det foreslås å flytte 1 832 mill. kroner fra programkategori 10.60 til programkategori 13.70 under Kommunal- og regionaldepartementet i samband med flytting av tilskuddordningen for ressurskrevende tjenester.

Helse- og omsorgsdepartementets samlede budsjettforslag for 2008 innebærer en økning på om lag 5,1 mrd. kroner, eller 4,6 pst., sammenlignet med saldert budsjett 2007. Regnet i faste priser, sett bort fra flyttinger mellom departementer, tekniske endringer mv. svarer dette til en vekst på om lag 2 ½ mrd. kroner. Hovedprioriteringene er:

- Styrket sykehusøkonomi, herunder fornying av sykehusbygg og -utstyr.
- Opptrappingsplanen for psykisk helse.
- Opptrappingsplanen for rusfeltet.
- Omsorgsplan 2015.
- Strukturtiltak på legemiddelområdet.

Til helseforetakene foreslår Regjeringen en realvekst i bevilgningene på i alt 3,46 mrd. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2007, fordelt med 1,79 mrd. kroner til drift, og 1,67 mrd. kroner til å opprettholde bygningsmassen og gjenanskaffe og vedlikeholde nødvendig utstyr. Forslaget til driftsbevilgning vil legge til rette for en generell vekst i

pasientbehandlingen på 1 ½ pst. fra 2007 til 2008. Dette vil omfatte både behandling som er tilknyttet de aktivitetsbaserte tilskuddordningene (innsatsstyrt finansiering og tilskudd til poliklinisk behandling), og behandling som finansieres av basisbevilgningen (f.eks. rehabilitering, psykisk helse og rus). Økte bevilgninger til opptrappingsplanen for rusfeltet og opptrappingsplanen for psykisk helse kommer i tillegg. Forslaget til bevilgning til gjenanskaffelse og vedlikehold vil legge til rette for omfattende fornying av sykehusbygg og -utstyr, bidra til opprettholdelse av en desentralisert sykehusstruktur, og det vil forhindre etterslep på vedlikeholdsinvesteringer. Med Regjeringens forslag for 2008 vil det samlet bli tilført i underkant av 5,3 mrd. kroner til disse formålene gjennom basisbevilgningen. Den foreslåtte bevilgningsøkningen vil redusere lånebehovene til de regionale helseforetakene og dermed gi mer penger til pasientbehandling. Det vises for øvrig til kapittel 9 for nærmere omtale av

omleggingen av hvordan investeringslån til regionale helseforetak føres i statsbudsjettet.

Det foreslås en realvekst i bevilgningene på 940 mill. kroner til opptrappingsplanen for psykisk helse. Målene for bevilgningsvekst i planperioden blir dermed innfridd, og opptrappingsplanen kan fullføres i 2008.

Regjeringens politikk på rusfeltet har som overordnet mål å redusere de negative konsekvensene av rusmiddelbruk for enkeltpersoner og for samfunnet. I 2008 foreslås det tiltak for å styrke dette arbeidet på kommunalt nivå, fylkesnivå og i spesialisthelsetjenesten, samt gjennom rusmiddelrelatert forskning og kompetanseutvikling. Regjeringen foreslår en realvekst i bevilgningene til rusfeltet på 100 mill. kroner i 2008, sammenlignet med saldert budsjett 2007.

I forbindelse med oppfølgingen av Omsorgsplan 2015 foreslår Regjeringen et nytt investerings-tilskudd til sykehjem og omsorgsboliger med hel-døgns omsorgstjeneste fra 2008. Det legges til grunn en målsetning om at det skal gis investeringstilskudd til 12 000 sykehjemsplasser og omsorgsboliger i perioden 2008-2015, med en anslått samlet ramme over statsbudsjettet på 6 mrd. kroner fram til 2015. Det vil bli gitt maksimalt 600 000 kroner i tilskudd per sykehjemsplass og maksimalt 400 000 kroner i tilskudd per omsorgsbolig. For 2008 vil det kunne bli gitt tilsagn til om lag 1000 sykehjemsplasser og omsorgsboliger, tilsvarende en tilsagnsramme på 500 mill. kroner. Samlet foreslås det en reell økning i bevilgningene i forbindelse med Omsorgsplan 2015 på 136 mill. kroner.

Ordningen med foretrukket legemiddel er allerede innført for legemiddelbehandling av flere sykdomsområder. For behandling av spiserørsbetenelse ble ordningen innført fra februar 2007. Dette antas å gi en innsparing på 20 mill. kroner i 2008. På allergiområdet er det fortsatt mange pasienter som ikke har byttet til de legemidlene som er foretrukket. Statens legemiddelverk har derfor startet en prosess med sikte på oppdatering og omgjøring av refusjonsstatus for disse legemidlene. Det er anslått at slik omgjøring vil kunne gi en innsparing for folketrygden på 16 mill. kroner i 2008. Forslag til justeringer av trinnprismodellen for legemidler forventes å gi en innsparing for folketrygden på 80 mill. kroner i 2008. I tillegg vil pasientenes egenbetaling reduseres med 33 mill. kroner.

Aktivitetsbaserte tilskudd fra staten til regionale helseforetak skal utgjøre om lag 40 pst. av gjennomsnittskostnadene ved pasientbehandling og diagnostikk, jf. St.meld. nr. 5 (2003-2004), og Innst. S. nr. 82 (2003-2004). Beregninger fra NAV viser at aktivitetsbaserte tilskudd til privat laboratorie- og røntgenvirksomhet er henholdsvis 46 pst. og 55 pst. Det er grunn til å anta at nivået er tilsvarende innenfor offentlig virksomhet. Det foreslås derfor at takstene til laboratorie- og røntgenvirksomhet reduseres og at basisbevilgningen til de regionale helseforetakene økes tilsvarende, slik at andelen aktivitetsbasert finansiering for laboratorie- og røntgenvirksomhet tilsvarende andelen for øvrig poliklinisk virksomhet.

3.9 Barne- og likestillingsdepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008	Endring i pst.
<i>Programområde 11 Familie - og forbrukerpolitikk</i>			
11.00 Administrasjon	96,5	100,8	4,4
11.10 Tiltak for familie og likestilling	16 935,0	16 673,6	-1,5
11.20 Tiltak for barn og ungdom	4 685,8	5 290,0	12,9
11.30 Forbrukerpolitikk	153,2	169,9	10,9
Sum Familie - og forbrukerpolitikk	21 870,5	22 234,4	1,7
<i>Programområde 28 Stønad ved fødsel og adopsjon</i>			
28.50 Stønad ved fødsel og adopsjon	10 990,9	11 610,0	5,6
Sum Foreldrepenger	10 990,9	11 610,0	5,6
Sum Barne- og likestillingsdepartementet	32 861,4	33 844,4	3,0

For 2008 foreslås det en bevilgning på 33 844,4 mill. kroner under Barne- og likestillingsdepartementet, hvorav 22 234,4 mill. kroner under programområde 11 Familie- og forbrukerpolitikk og 11 610,0 mill. kroner under programområde 28 Stønad ved fødsel og adopsjon. Dette innebærer en økning av departementets budsjett på 3,0 prosent i forhold til saldert budsjett 2007.

Hovedprioriteringene i Barne- og likestillingsdepartementets budsjettforslag for 2008 er:

- Økte ressurser til det statlige barnevernet og styrking av kompetanseprogrammet for det kommunale barnevernet.
- Utvidet rett til svangerskapspenge og foreldrepenger for selvstendig næringsdrivende.
- Økt innsats mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse.
- Økte tilskudd til barne- og ungdomsorganisasjoner.
- Overføring av ansvaret for enslige, mindreårige asylsøkere fra utlendingsmyndighetene til barnevernet.

Det forventes fortsatt vekst i antall barn som er under offentlig omsorg. Bevilgningene til det statlige barnevernet økes dermed i 2008. Samtidig vil Barne-, ungdoms- og familieetatens arbeid med effektivisering i etaten videreføres og forsterkes. Samlet foreslås det en reell netto økning på om lag 190 mill. kroner til det statlige barnevernet i 2008, sammenliknet med bevilgningsnivået i saldert budsjett 2007.

For å heve kompetansen i det kommunale barnevernet, bl.a. når det gjelder flerkulturelt arbeid, er det etablert et kunnskaps- og kompetansepro-

gram for perioden 2007-2011. Bevilgningen til dette programmet foreslås økt med 10 mill. kroner i 2008.

Barnevernmyndighetene vil i løpet av høsten 2007 overta omsorgsansvaret for enslige mindreårige, asylsøkere under 15 år for perioden fram til de kan bosettes i en kommune eller forlate landet etter avslått søknad om opphold. 1. desember 2007 åpner Eidsvoll omsorgssenter som skal ha plass til 30 enslige, mindreårige asylsøkere under 15 år. Samlet bevilgning i 2008 til dette formålet er 53 mill. kroner. Det foreslås videre 5 mill. kroner til forberedelser av overføringen av ansvaret også for enslige, mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år fra utlendingsmyndighetene til barnevernet. Regjeringen tar sikte på at en overføring av ansvaret for denne gruppen kan foretas i løpet av 2009.

Som en oppfølging av *NOU 2006:13 Fritid med mening* har Barne- og likestillingsdepartementet utarbeidet et nytt regelverk for grunnstøtte til barne- og ungdomsorganisasjonene. I forbindelse med innføring av nytt regelverk fra tilskuddsåret 2008, foreslås det å øke tilskuddet til organisasjonene med 6 mill. kroner.

Barne- og likestillingsdepartementet vil videreføre innsatsen rettet mot barn, unge og familier berørt av fattigdomsproblemer. Innenfor tilskuddsordningen *Barne- og ungdomstiltak i større bysamfunn* foreslås det 31,5 mill. kroner til tiltak mot fattigdom blant barn, unge og familier.

Regjeringen foreslår å gi selvstendig næringsdrivende rett til svangerskapspenge og foreldrepenger med 100 prosent dekning fra folketrygden opp til et tak på 6 G fra 1. juli 2008. Bevilgningen til foreldrepenger foreslås økt med 60 mill. kroner til

dette formålet. Målet er å legge bedre til rette for at selvstendig næringsdrivende, både kvinner og menn, kan kombinere næringsaktivitet og barneomsorg.

Det foreslås en betydelig økt innsats for å bekjempe tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. Samlet foreslås utgiftene økt med 38 mill. kroner over Barne- og likestillingsdepartementets budsjett, hvorav 20 mill. kroner til tiltak mot tvangsekteskap og 18 mill. kroner til tiltak mot kjønnslemlestelse. En ny handlingsplan mot tvangsekteskap for perioden 2008-2011 ble lagt fram i juni 2007. I løpet av høsten 2007 vil det bli lagt fram en handlingsplan mot kjønnslemlestelse for tilsvarende periode.

Departementet vil legge fram en stortingsmelding om menn, mansroller og likestilling. Depar-

tementet viderefører også innsatsen for å sikre lesbiske og homofiles rettigheter, støtte homofile og lesbiske i å leve åpent og aktivt motarbeide diskriminering, blant annet med en egen tiltaksplan.

Forbrukerpolitikken styrkes med flere tiltak. Bevilgningen til Forbrukerrådet foreslås økt med 3 mill. kroner for å gjøre rådet bedre i stand til å utrede aktuelle problemstillinger som er viktige for forbrukere, og for å bringe viktige prinsippsspørsmål inn for domstolene. Mot slutten av 2007 lanseres en nettportal for forbrukerne med informasjon om finansprodukter (*finansportalen.no*), som skal gjøre det lettere å orientere seg i markedene for sparing, lån og forsikring. For å videreutvikle portalen foreslås det i 2008 å øke bevilgningen til arbeidet med portalen med 8 mill. kroner over Barne- og likestillingsdepartementets budsjett.

3.10 Nærings- og handelsdepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008	Endring i pst.
<i>Programområde 17 Nærings- og handelsformål</i>			
17.00 Administrasjon	214,9	240,0	11,7
17.10 Infrastruktur og rammebetingelser	2 389,6	2 826,7	18,3
17.20 Forskning, nyskaping og internasjonalisering	2 794,4	3 029,2	8,4
17.30 Statlig eierskap	26,5	35,8	35,0
Sum før lånetransaksjoner	5 425,4	6 131,7	13,0
Lånetransaksjoner	33 550,0	37 200,0	10,9
Sum Nærings- og handelsformål	38 975,4	43 331,7	11,2
Sum Nærings- og handelsdepartementet	38 975,4	43 331,7	11,2

Under Nærings- og handelsdepartementet foreslås det bevilget totalt 43 331,7 mill. kroner. Utenom lånetransaksjoner forslås en bevilgning på 6 131,7 mill. kroner. I Regjeringens forslag til budsjett for Nærings- og handelsdepartementet er følgende satsingsområder særlig prioritert:

- Økte bevilgninger til næringsrettet forskning.
- Styrket satsing overfor de maritime næringene gjennom økt bevilgning til videreføring av tilskuddsordningen for sysselsetting av sjøfolk og ulike tiltak knyttet til Regjeringens maritime strategi.
- Satsing på innovasjon og næringsutvikling med særlig vekt på reiseliv.
- Tiltak i nordområdene.
- Etablering av et nytt statlig investeringsfond med en kapital på 2,2 mrd. kroner.

- Ny innovasjonslåneordning med en låneramme på 300 mill. kroner.
- Forenkling for næringslivet gjennom videreutvikling av Altinn-løsningen.

Regjeringen øker satsingen på *næringsrettet forskning* i 2008. Over Nærings- og handelsdepartementets budsjett foreslås en bevilgning på om lag 1,85 mrd. kroner, tilsvarende en økning på 84 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2007. Maritim forskning gjennom Maroff-programmet og styrking av Gassmaks-programmet prioriteres særlig. Det foreslås også en bevilgning på 250 mill. kroner til forsknings- og utviklingskontrakter i Innovasjon Norge. Dette skal bidra til å stimulere innovasjonsprosjekter med høyt teknologinnhold innenfor prioriterte områder.

I budsjettet for 2008 foreslås bevilgningen til tilskuddsordningen for sysselsetting av sjøfolk økt med 380 mill. kroner, basert på videreføring av ordningene som gjelder for 2007. Regjeringen lanserer en egen *maritim strategi*, og i budsjettet for 2008 er det foreslått satt av 100 mill. kroner til denne på flere departementers budsjetter. Regjeringen foreslår å øke bevilgningene til maritim forskning og innovasjon med 60 mill. kroner med særlig vekt på miljøområdet, slik at det totalt bevilges 212 mill. kroner til dette formålet over Nærings- og handelsdepartementets budsjett i 2008. Videre foreslår Regjeringen å bevilge 37 mill. kroner til ulike tiltak for å sikre og videreutvikle norsk maritim kompetanse og 3 mill. kroner til økt markedsføring av Norsk Internasjonalt Skipsregister (NIS).

Det foreslås bevilget nærmere 1,2 mrd. kroner til *Innovasjon Norge* over Nærings- og handelsdepartementets budsjett, tilsvarende en økning på om lag 70 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2007. For 2008 foreslås det 215 mill. kroner til reiselivssatsing i regi av *Innovasjon Norge*. Det er en økning på 15 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2007. Videre foreslås ordningen med landsdekkende risikolån videreutviklet til en ny ordning for innovasjonslån med utvidet låneramme fra 100 mill. kroner til 300 mill. kroner. Bevilgningen til deltakelse i EU-programmer foreslås økt med 41 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2007, for å finansiere norsk deltakelse i rammeprogrammet for konkurransevne og innovasjon.

Regjeringen foreslår at det skal opprettes et nytt *statlig investeringsfond* med en kapital på 2,2 mrd. kroner. Det nye investeringsfondet organiseres som et datterselskap under *Innovasjon Norge*. Fondet skal ha et kommersielt siktemål, og skal

bidra til å kommersialisere flere globalt orienterte og konkurransedyktige innovasjoner og prosjekter, primært i bedriftenes tidlige vekstfase.

Nordområdene er Regjeringens viktigste strategiske satsingsområde i årene framover. På Nærings- og handelsdepartementets budsjettområde satses det spesielt innenfor områdene forskning, romvirksomhet og innovasjon. Innenfor forskning vil Norges forskningsråds programmer for marin bioprospektering (7 mill. kroner) og industriell utnyttelse av gass (Gassmaks med ramme på 40 mill. kroner) ha særlig relevans for nordområdene. Det foreslås også 5 mill. kroner til en særskilt satsing på reiselivet i Nord-Norge. Det foreslås videre å bevilge 3 mill. kroner til styrking av SIVAs innovasjonsaktiviteter i Nordvest-Russland. Innenfor bevilgningen til romvirksomhet settes det av midler til å starte opp arbeidet med en norsk satellitt for mottak av AIS-signaler (Automatisk Identifikasjons System). Regjeringen foreslår også 10 mill. kroner i tilskudd til Kings Bay AS til utbedring av flyplassen.

Regjeringen prioriterer arbeidet med næringsrettet *forenkling* og tilrettelegging for næringslivet. Gjennom prosjektet Kartlegging og forenkling 2006-2009 skal bedriftenes administrative kostnader ved etterlevelse av myndighetenes informasjonskrav kartlegges. Utvikling av gode og brukervennlige offentlige elektroniske tjenester til næringslivet vil være viktige bidrag til kostnadsreduksjoner for bedriftene. Regjeringen foreslår derfor å bevilge 40 mill. kroner til arbeidet med å videreutvikle innrapporteringskanalen Altinn på statsbudsjettet for 2008. Samtidig foreslås det å redusere enkelte gebyrer til Brønnøysundregistrene med 50 mill. kroner.

3.11 Fiskeri- og kystdepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008	Endring i pst.
<i>Programområde 16 Fiskeri-, havbruks- og kystforvaltning</i>			
16.10 Administrasjon	107,8	119,9	11,3
16.20 Forskning og innovasjon	1 152,3	1 324,0	14,9
16.30 Fiskeri- og havbruksforvaltning	435,2	489,0	12,3
16.60 Kystforvaltning	1 285,9	1 494,4	16,2
Sum Fiskeri-, havbruks- og kystforvaltning	2 981,3	3 427,3	15,0
<i>Programområde 33 Arbeidsliv, Folketrygden</i>			
33.40 Arbeidsliv, Folketrygden	40,0	40,0	0,0
Sum Arbeidsliv, Folketrygden	40,0	40,0	0,0
Sum Fiskeri- og kystdepartementet	3 021,3	3 467,3	14,8

Forslaget til Fiskeri- og kystdepartementets budsjett for 2008 har en utgiftsramme på 3 467,3 mill. kroner. Det tilsvarer en nominell vekst på 446 mill. kroner eller 14,8 pst. i forhold til saldert budsjett 2007.

I forslag til budsjett for Fiskeri- og kystdepartementet for 2008 er følgende områder gitt hovedprioritet:

- Styrket marin forskning.
- Opptrapping av innsatsen mot ulovlig, uregulert og urapportert fiske.
- Økning av bevilgningene til oljevern.
- Økning av bevilgningene til fiskerihavner og farleder for å følge opp planrammen i Nasjonal transportplan.

Oppfølging av Regjeringens nordområdestrategi er høyt prioritert innenfor hele Fiskeri- og kystdepartementets ansvarsområde.

Satsingen på marin forskning foreslås økt. Bevilgningen til MAREANO-programmet (Marin arealdatabase for norske hav- og kystområder) foreslås økt med 9 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2007. Det foreslås en bevilgning på 5 mill. kroner til prosjektering av nytt isgående forskningsfartøy, og bevilgningen til Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning (NIFES) foreslås økt med 3 mill. kroner til overvåking og analyse av fremmedstoffer i fisk og sjømat. Arbeidet med marin bioprospektering foreslås styrket med

en bevilgning på 5 mill. kroner over Fiskeri- og kystdepartementets budsjett. Innenfor Fiskeri- og kystdepartementets tilskudd til Norges forskningsråd gjøres det rom for en satsing på kystsonen og fjordøkologi, med en samlet ramme på 15 mill. kroner over fire år. Havforskningsinstituttet vil være en sentral institusjon i dette arbeidet.

Det foreslås å øke Fiskeridirektoratets budsjett med 10 mill. kroner til en videre opptrapping av innsatsen mot ulovlig, uregulert og urapportert fiske. Strukturfondet for kapasitetstilpasning i fiskeflåten foreslås videreført til 1. juli 2008, med en ramme på 22,5 mill. kroner. Av dette foreslås det at 11,25 mill. kroner finansieres av næringen gjennom strukturavgiften. Etter 1. juli 2008 skal strukturfondet evalueres.

Kystverket har levert en statusrapport for oljevernmateriell i statlige depoter langs kysten, og kommet med anbefalinger om utskifting av utstyr fram til 2010. Som en oppfølging av denne rapporten foreslås det en økt bevilgning på 25 mill. kroner til fornyelse av utstyr på de statlige oljeverndepotene.

Det foreslås å øke utgiftene til fiskerihavner og farleder med reelt 105 mill. kroner til 295,1 mill. kroner for å følge opp planrammen for fiskerihavner og farleder i Nasjonal transportplan 2006-2015. Forslaget innebærer også at en stor del av etterslepet fra 2006 er dekket.

3.12 Landbruks- og matdepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008	Endring i pst.
<i>Programområde 15 Landbruk og mat</i>			
15.00 Landbruks- og matforvaltning m.m.	123,3	122,9	-0,3
15.10 Matpolitikk	1 291,1	1 242,0	-3,8
15.20 Forskning og innovasjon	367,9	361,1	-1,8
15.30 Næringsutvikling, ressursforvaltning og miljøtiltak	12 263,1	12 760,0	4,1
Sum Landbruk og mat	14 045,4	14 486,0	3,1
Sum Landbruks- og matdepartementet	14 045,4	14 486,0	3,1

Landbruks- og matdepartementets budsjettområde foreslås økt med 440,6 mill. kroner, eller 3,1 pst. i forhold til saldert budsjett 2007. Hoveddelen av Landbruks- og matdepartementets budsjettforslag gjelder bevilgningene til næringsavtalene for jordbruk og reindrift. Til sammen 12 mrd. kroner foreslås bevilget til næringsavtalene. Dette tilsvarer om lag 83 pst. av Landbruks- og matdepartementets budsjett.

Hovedprioriteringene i budsjettforslaget for Landbruks- og matdepartementet i 2008 er:

- Økte bevilgninger og styrking av virkemidlene under jordbruksavtalen som blant annet forsterker distriktsprofilen og gir næringen et betydelig inntektsløft.
- Bevilgning på 15 mill. kroner til et prosjekt som skal legge grunnlaget for elektronisk sporing av mat langs hele produksjonskjeden.
- Bevilgning til økt kartlegging av fremmedstoff i villfisk og styrket tilsyn med serveringssteder på 10 mill. kroner.
- Styrking av klimatiltakene i landbruket bl.a. ved å etablere et femårig utviklingsprogram for klimatiltak med en årlig ramme på 4 mill. kroner.
- Øke satsingen på økologisk landbruk med sikte på økt produksjon og forbruk.
- Økt bevilgning på 12 mill. kroner for sikring av veterinærkompetanse i distriktene i forbindelse med etablering av et kommunalt ansvar for veterinærdekning.

- Etablering av Svalbard globale frøhvelv for lagring av genetisk materiale fra planter med stor verdi for den globale matforsyningen.

Regjeringen foreslår et budsjett under programkategori 15.10 Matpolitikk på 1 242 mill. kroner. I forhold til saldert budsjett 2007 er dette en reduksjon på om lag 50 mill. kroner som hovedsakelig skyldes tekniske endringer knyttet til flytting av midler til veterinærdekning og overføring av midler til kunnskapsstøtte fra Mattilsynet til andre virksomheter. Mattilsynets budsjett foreslås redusert med 12 mill. kroner, slik at effektiviseringsgevinsten på 100 mill. kroner som matforvaltningsreformen forutsatte, nå er tatt ut. Det foreslås videre en bevilgning på totalt 25 mill. kroner til etableringen av et elektronisk sporingssystem i matproduksjonskjeden, styrket kartlegging av fremmedstoff i villfisk og styrking av tilsynet med serveringssteder.

Regjeringen foreslår et budsjett på 361,1 mill. kroner under programkategori 15.20 Forskning og innovasjon i 2008. Endringene fra saldert budsjett 2007 skyldes hovedsakelig en reduksjon i midlene til omstillingstiltak i Bioforsk på om lag 13 mill. kroner.

Regjeringen foreslår et budsjett under programkategori 15.30 Næringsutvikling, ressursforvaltning og miljøtiltak på om lag 12,8 mrd. kroner. Dette er en økning på om lag 0,5 mrd. kroner. Økningen skyldes i hovedsak endringer i jordbruksavtalen og flytting av midler til veterinærdekning.

3.13 Samferdselsdepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008	Endring i pst.
<i>Programområde 21 Innenlands transport</i>			
21.10 Administrasjon m.m.	319,8	333,4	4,3
21.20 Luftfartsformål	678,8	711,0	4,7
21.30 Vegformål	14 849,5	15 425,0	3,9
21.40 Særskilte transporttiltak	424,5	521,7	22,9
21.50 Jernbaneformål	7 100,2	7 511,1	5,8
Sum Innenlands transport	23 372,8	24 502,2	4,8
<i>Programområde 22 Post og telekommunikasjoner</i>			
22.10 Post og telekommunikasjoner	226,6	208,0	-8,2
Sum Post og telekommunikasjoner	226,6	208,0	-8,2
Sum Samferdselsdepartementet	23 599,4	24 710,2	4,7

Regjeringen foreslår å bevilge 24,7 mrd. kroner under Samferdselsdepartementets budsjett. Forslaget innebærer en nominell økning på 4,7 pst. eller om lag 1,1 mrd. kroner fra saldert budsjett 2007. Regjeringen foreslår en økning i bevilgningen til innenlands transport med 4,8 pst. Til post- og telekommunikasjoner foreslår Regjeringen en bevilgning på 208 mill. kroner, tilsvarende en nedgang på i overkant av 8 pst. fra saldert budsjett 2007.

Regjeringens hovedprioriteringer er:

- Oppfølging av Nasjonal transportplan for 2006-2015, som innebærer et løft i bevilgningene til veg- og jernbaneinfrastrukturen i forhold til foregående periode.
- Satsing på kollektivtiltak i byområder og distriktene.
- Bedre tilbud vedrørende riksvegferjene, med bl.a. en økning av rabattsatsene til 50 pst.

Budsjettforslaget til administrasjon m.m. omfatter Samferdselsdepartementets driftsbudsjett og bevilgning til forskning og utvikling mv. Den høye innsatsen innenfor forskning og utvikling videreføres fra 2007 til 2008.

Utgifter til kjøp av flyruter fra selskaper for å opprettholde innenlandske flyruter som ellers ikke ville blitt betjent, utgjør størsteparten av bevilgningen til luftfartsformål. Formålet omfatter også bevilgninger til Luftfartstilsynets virksomhet.

I underkant av 94 pst. av bevilgningen til innenlands transport går til veg- og jernbaneformål. I 2007 foreslo Regjeringen en opptrapping av den totale bevilgningen til veg- og jernbaneinfrastruk-

turen i samsvar med Stortingets vedtak i forbindelse med Nasjonal transportplan 2006-2015. I budsjettforslaget for 2008 foreslår Regjeringen å bevilge om lag 200 mill. kroner mer enn det som er nødvendig for ett års oppfølging av Nasjonal transportplan. Dette innebærer at noe av etterslepet fra 2006 blir tatt igjen. Regjeringen foreslår å øke bevilgningen til vegformål med nominelt om lag 576 mill. kroner fra saldert budsjett 2007. Den kraftige økningen i 2007 i bevilgningen til vedlikehold av vegnettet, spesielt asfaltering, blir reelt videreført i 2008. Midler til drift og vedlikehold av tunneler og bruer økes. De statlige bevilgningene til tiltak for gående og syklende foreslås økt med om lag 36 pst. fra 2007.

Budsjettforslaget for Jernbaneverket i 2007 innebar et historisk løft for jernbaneinfrastrukturen i Norge. I budsjettforslaget for 2008 foreslår Regjeringen en ytterligere økning av bevilgningen til Jernbaneverket med nominelt om lag 335 mill. kroner fra saldert budsjett 2007. I 2007 ble bevilgningen til jernbaneinvesteringer økt med om lag 50 pst. I 2008 foreslås en ytterligere økning av jernbaneinvesteringene med om lag 5,4 pst. fra saldert budsjett 2007.

Særskilte transporttiltak omfatter bevilgninger til belønningsordningen for bedre kollektivtransport og mindre bilbruk i byene, kollektivtiltak i distriktene, tilskudd til tilgjengelighetstiltak på transportområdet og kjøp av sjøtransporttjenester på strekningen Bergen-Kirkenes (Hurtigruta). Regjeringen foreslår en kraftig økning i bevilgningen til forsøk med tiltak for å bedre kollektivtransporten i distriktene, mens det foreslås en reell

videreføring av bevilgningen til belønningsordningen og tilgjengelighetstiltak.

Regjeringen foreslår å øke rabattsatsen på riksvegferjene fra 45 pst til 50 pst. fra 1. mai 2008. I forbindelse med utlysning av ferjesamband på anbud, legges det opp til at ytterligere sju gassferjer vil bli

satt inn i samband der anbudsperioden ikke er startet opp.

Nedgangen i budsjettforslaget for post og telekommunikasjon på 8,2 pst. fra saldert budsjett 2007 har sammenheng med at 2007 er siste år med egne bevilgninger til flyttekostnader etter flyttingen av Post- og teletilsynet til Lillesand.

3.14 Miljøverndepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008	Endring i pst.
<i>Programområde 12 Miljøvern og regional planlegging</i>			
12.10 Fellesoppgaver, regional planlegging, forskning, internasjonalt arbeid m.m.	753,9	824,7	9,4
12.20 Biomangfold og friluftsliv	793,8	866,1	9,1
12.30 Kulturminner og kulturmiljø	349,5	398,8	14,1
12.40 Forurensning	589,6	625,5	6,1
12.50 Kart og geodata	369,1	383,4	3,9
12.60 Nord- og polarområdene	170,0	177,9	4,7
Sum før lånetransaksjoner	3 025,9	3 276,3	8,3
Lånetransaksjoner	200,0	0,0	-100,0
Sum Miljøvern og regional planlegging	3 225,9	3 276,3	1,6
Sum Miljøverndepartementet	3 225,9	3 276,3	1,6

Miljøverndepartementets budsjett for 2008 foreslås satt til 3 276,3 mill. kroner. Budsjettet for 2008 øker med vel 250 mill. kroner når det korrigeres for den ettårige økningen i 2007 på 200 mill. kroner til fondskapital i Kulturminnefondet. På Miljøverndepartementets budsjett er følgende områder prioritert:

- Ulike klimatiltak, bl.a. klima- og energiforskning, sektorvise klimahandlingsplaner, klimaforhandlinger og klimakampanjen.
- Bruk, forvaltning og skjøtsel av verneområder og friluftsområder.
- Fjerning av miljøgifter og opprydding i sjøbunn i fjorder og havner.
- Kulturminne- og kulturmiljøtiltak, bl.a. arkeologiske undersøkelser, vern og sikring av fredede anlegg og bygninger og verdiskapingsprogrammet.
- Miljøforskning og miljøovervåking.

Miljøforskning foreslås økt med 15,5 mill. kroner og miljøovervåking med 10,9 mill. kroner. Bevilgningen til bruk, forvaltning og skjøtsel av verneområder og friluftsområder foreslås økt med 45,0 mill. kroner, når vi ser bort fra engangsbevilgningen i 2007 knyttet til inntekter fra salg av Huk-eiendommen (25,5 mill. kroner). Innsatsen til kulturminnevern foreslås styrket i 2008. Til tiltak for kulturminner og kulturmiljøer foreslås en bevilgningsøkning på 49,3 mill. kroner. Bevilgningen til fjerning av miljøgifter og opprydding i sjøbunn i fjorder og havner foreslås økt med 25,7 mill. kroner. Klimatiltak er også høyt prioritert. I tråd med sektoransvarsprinsippet foreslås imidlertid de største bevilgningene til klimatiltak over andre departementers budsjetter. Bevilgningene til ulike klimatiltak på Miljøverndepartementets budsjett foreslås økt med 10,7 mill. kroner.

3.15 Fornyings- og administrasjonsdepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008	Endring i pst.
<i>Programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner</i>			
00.10 Det kongelige hus	162,5	166,2	2,3
Sum Konstitusjonelle institusjoner	162,5	166,2	2,3
<i>Programområde 01 Fellesadministrasjon</i>			
01.00 Administrasjon mv.	409,6	392,4	-4,2
01.10 Fylkesmannsembetene	1 089,5	1 113,5	2,2
01.20 Forvaltnings- og IKT-utvikling	432,9	569,2	31,5
01.30 Partistøtte	303,9	323,0	6,3
01.40 Pensjoner m.m.	8 617,6	10 519,3	22,1
01.50 Konkurransopolitikk	83,1	84,2	1,3
01.60 IKT-politikk	168,4	88,8	-47,3
01.70 Personvern	25,1	27,0	7,9
01.80 Statsbygg	2 891,3	2 760,0	-4,5
Sum før lånetransaksjoner	14 021,3	15 877,4	13,2
Lånetransaksjoner	1 900,0	1 300,0	-31,6
Sum Fellesadministrasjon	15 921,3	17 177,4	7,9
Sum Fornyings- og administrasjonsdepartementet	16 083,8	17 343,7	7,8

Regjeringen foreslår å bevilge 16 043,6 mill. kroner under Fornyings- og administrasjonsdepartementets budsjett når lånetransaksjoner er holdt utenom. Dette er en nominell økning med 1 859,8 mill. kroner (13,1 pst.) i forhold til saldert budsjett 2007.

I Regjeringens forslag til budsjett for Fornyings- og administrasjonsdepartementet er følgende tiltak prioritert for å fornye offentlig sektor:

- Utvikle elektroniske tjenester, bruk av åpne IT-standarder og felles offentlige infrastrukturkomponenter.
- Etablere en bedre plattform for organisering og ledelse i staten.
- Etablere Direktoratet for forvaltning og IKT for å styrke arbeidet med fornying, IT, ledelse, organisering og omstilling, informasjonspolitikk og innkjøpspolitikk.
- Flere resultatrapporteringer om statlig virksomhet skal presenteres systematisk ved at StatRes utvides til å omfatte nye områder.
- Videreføring av forsøket med arbeidstidsreformer som er satt i gang i samarbeid med partene i arbeidslivet. Forsøket innebærer redusert

arbeidstid for medarbeidere som er 62 år eller eldre i utvalgte virksomheter.

Fornyings- og administrasjonsdepartementet har koordineringsansvaret for den nasjonale IT-politikken og arbeider for at informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) skal støtte opp om en helhetlig politikk for å bedre velferdssamfunnet. Regjeringen la i desember 2006 fram St.meld. nr. 17 (2006-2007) *Eit informasjonssamfunn for alle*. Stortingsmeldingen er bredt anlagt og angir retning for IKT-politikken i årene som kommer, eksempelvis på områdene digital inkludering og deltakelse i informasjonssamfunnet, døgnåpen elektronisk forvaltning, IKT-sikkerhet, IKT-forskning, kunnskapsorientert næringsliv og personvern.

Forslaget til bevilgninger til kongehuset i 2008 tilsvarer en økning på 2,3 pst. sammenlignet med saldert budsjett 2007. Bevilgningen til særskilte prosjekt ved Det kongelige hoff går ned fordi noen tiltak er slutført, mens bevilgningen til å dekke kongehusets og kronprinsparets utgifter til offisielle oppgaver og drift foreslås økt.

Bevilgningen på programområde 01 Fellesadministrasjon foreslås økt med om lag 1 856,1 mill. kroner utenom lånetransaksjoner, som tilsvarer en økning på 13,2 pst. i forhold til saldert budsjett 2007. Bevilgningsøkningen er i hovedsak knyttet til programkategori 01.40.

Under programkategori 01.00 Administrasjon mv. er det foreslått en bevilgning på 5 mill. kroner til videreutvikling av StatRes. StatRes skal blant annet bidra til å utvikle og formidle kunnskap om statlig ressursbruk, resultater, produksjon og kvalitet.

Under programkategori 01.20 Forvaltnings- og IKT-utvikling er økningen i budsjettforslaget på 31,5 pst. Dette skyldes i hovedsak etableringen av Direktoratet for forvaltning og IKT. Direktoratet for forvaltning og IKT skal blant annet bistå i gjennomføringen av Regjeringens forvaltningspolitikk og fornyingsarbeid og styrke Regjeringens gjennomføringskraft knyttet til IKT.

Pensjonsutbetalingene forventes å øke betydelig i 2008 som følge av helårsvirkningen av lønns- og trygdeoppgjøret i 2007, samt en forventet vekst i antall pensjoner. Det er også foreslått en bevilgning på 24 mill. kroner til nødvendige IKT-investeringer i Statens Pensjonskasse (SPK) relatert til tilpasninger til NAVs pensjonsprogram og utvikling av en ny plattform for SPKs pensjonssystem.

Videre er det i budsjettforslaget innarbeidet et foreløpig anslag for sluttoppgjør i forbindelse med at Mesta AS har meldt seg ut av SPK fra 1. januar 2008. Samlet medfører dette en økning av bevilgningene under programkategori 01.40 Pensjoner m.m. på om lag 22,1 pst.

Under programkategori 01.60 er nedgangen i bevilgningsforslaget knyttet til at bevilgningen for bredbånd er kraftig redusert, ettersom hovedsatsingen her gjennomføres i 2007. Videre foreslås det en bevilgning på 20 mill. kroner til utvikling av elektronisk ID (eID) og elektronisk signatur (e-signatur) i offentlig sektor. Utvikling av en eID-løsning er en sentral forutsetning for å øke det elektroniske tjenestetilbudet, både i statlige etater og i kommunesektoren.

Under programkategori 01.70 Personvern skyldes bevilgningsøkningen i hovedsak en teknisk omlegging av bevilgningen til drift av Personvernemnda.

Restaureringen av Bygdøy kongsgård er sluttført, og bevilgningene til utvikling av Fornebuområdet reduseres i avslutningsfasen for prosjektet. Statsbyggs driftsresultat økes, og byggeaktiviteten er samlet sett noe lavere enn lagt til grunn i saldert budsjett 2007. Samlet medfører dette en reduksjon av bevilgningene under programkategori 01.80 på om lag 4,5 pst. i forhold til saldert budsjett 2007.

3.16 Finansdepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008	Endring i pst.
<i>Programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner</i>			
00.30 Regjering	233,9	259,8	11,1
00.40 Stortinget og underliggende institusjoner	1 213,1	1 330,4	9,7
Sum Konstitusjonelle institusjoner	1 447,0	1 590,2	9,9
<i>Programområde 23 Finansadministrasjon</i>			
23.10 Finansadministrasjon	474,6	507,1	6,8
23.20 Skatte- og avgiftsadministrasjon	5 093,1	5 318,6	4,4
23.30 Offisiell statistikk	586,8	621,0	5,8
23.40 Andre formål	11 600,8	12 676,4	9,3
Sum før lånetransaksjoner	17 755,3	19 123,1	7,7
Lånetransaksjoner	0,0	20,0	0
Sum Finansadministrasjon	17 755,3	19 143,1	7,8
<i>Programområde 24 Statlig gjeld og fordringer, renter og avdrag mv.</i>			
24.10 Statsgjeld, renter og avdrag mv.	16 092,6	17 359,5	7,9
Sum før lånetransaksjoner	16 092,6	17 359,5	7,9
Lånetransaksjoner	36 020,1	0,1	-100,0
Sum Statlig gjeld og fordringer, renter og avdrag mv.	52 112,7	17 359,6	-66,7
Sum Finansdepartementet	71 315,0	38 092,9	-46,6

Under Finansdepartementet foreslås det bevilget totalt 38 092,9 mill. kroner. Dette er en reduksjon på 33 222,1 mill. kroner, eller 46,6 pst., i forhold til saldert budsjett 2007. Reduksjonen skyldes vesentlig lavere lånetransaksjoner, ettersom et stort obligasjonslån forfalt i 2007 og neste store forfall er i 2009.

I Regjeringens forslag til budsjett for Finansdepartementet er følgende områder særskilt prioritert:

- Arbeidet med Statens pensjonsfond.
- Handel med klimagasskvoter i samsvar med Kyoto-avtalen.
- Styrking av grensekontrollen.
- Innsats mot skatte- og avgiftsunndragelser og annen økonomisk kriminalitet.
- Reorganisering av skatteetaten.

Programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner omfatter Regjeringen, Statsministerens kontor, Regjeringsadvokaten og Stortinget med underliggende institusjoner. Bevilgningene foreslås økt med 143,2 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2007. Økningen gjelder i det alt vesentlige Stortingets

budsjettkapitler, herunder en økning på 60 mill. kroner i bevilgningen til kjøp av leiligheter for Stortinget.

Programområde 23 Finansadministrasjon er økt med 1 403,5 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2007. Hovedårsakene til økningen er økte utgifter til merverdiavgiftskompensasjon til kommuner og fylkeskommuner og til kjøp av klimagasskvoter i samsvar med Kyoto-avtalen. Økningen på disse områdene utgjør hhv. 650 mill. kroner og 410 mill. kroner.

Toll- og avgiftsetaten skal anskaffe en ny skanner som vil effektivisere grensekontrollen ved Svinosund. Det blir også foreslått opprusting av grensekontrollstasjonene ved Kongsvinger og Ørje. I alt foreslås grensekontrollen styrket med vel 36 mill. kroner.

Skatteetaten vil forsterke utviklingen av og tilretteleggelsen for elektroniske tjenester. For 2008 er det bl.a. avsatt midler til utvikling av forhåndsutfylt selvangivelse for personlig næringsdrivende og til flere og bedre tjenester via Altinn. Skatteetatens innsats overfor utenlandske borgere vil bli styrket. Bl.a. blir det i samarbeid med politiet, utlendings-

myndighetene og Arbeidstilsynet etablert et eget servicesenter i Oslo for raskere behandling av søknader og bedre informasjon til utenlandske arbeidstakere og deres arbeidsgivere.

Til oppfylging av Kyoto-avtalen må Norge kjøpe en betydelig mengde utslippskvoter for CO₂ under de såkalte Kyoto-mekanismene. For 2008 foreslås det benyttet 500 mill. kroner til ordinære kvotekjøp, mot 100 mill. kroner i 2007. I tillegg foreslås

det gitt fullmakt til å inngå avtaler om kvotekjøp for ytterligere inntil 3 600 mill. kroner. Det er videre lagt til grunn at salg av kvoter vil innbringe 1 920 mill. kroner i 2008.

Programområde 24 Statlig gjeld og fordringer, renter og avdrag mv. Utgiftene til renter på innenlandsk statsgjeld anslås å øke med nærmere 1,3 mrd. kroner i forhold til saldert budsjett 2007.

3.17 Forsvarsdepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008	Endring i pst.
<i>Programområde 04 Militært forsvar</i>			
04.10 Militært forsvar m.v	30 988,9	31 540,2	1,8
Sum Militært forsvar	30 988,9	31 540,2	1,8
Sum Forsvarsdepartementet	30 988,9	31 540,2	1,8

Regjeringens forslag til forsvarsbudsjett viderefører et høyt bevilgningsnivå. Utenom lønns- og priskompensasjon og andre tekniske endringer foreslås budsjettet redusert med 173 mill. kroner eller 0,6 pst. sammenlignet med saldert budsjett 2007. Dette skyldes i hovedsak at inntektene fra salg av eiendom forventes å bli 200 mill. kroner lavere enn i 2007.

Budsjettforslaget vil gjøre det mulig å følge opp den pågående forsvarsomstillingen med betydelig kraft, og de fleste mål som er satt for inneværende langtidsperiode, vil bli nådd. I samsvar med målsettingene i Soria Moria-erklæringen vil Regjeringen i 2008 fortsatt ha følgende hovedprioriteringer:

- Sikre stabilitet i nord gjennom overvåking, håndhevelse av suverenitet og myndighetsutøvelse, som ledd i Regjeringens strategiske satsing på nordområdene.
- Opprettholde norsk militær deltagelse i internasjonale FN- og NATO-operasjoner på et høyt nivå, herunder følge opp målet om å forbedre evnen til å opprettholde bidrag til internasjonal krisehåndtering over tid.
- Opprettholde beredskap langs kysten, herunder Forsvarets bidrag til miljøovervåking og maritimt redningsarbeid.

Regjeringen vil videreutvikle et moderne, fleksibelt og bærekraftig forsvar, som kan ivareta Norges sikkerhet, interesser og verdier. Den vedtatte langtidsplanen for Forsvaret følges opp med utgangspunkt i Regjeringens politiske plattform og de forsvarspolitiske hovedprioriteringer som det er

bred politisk enighet om. 2008 er det siste året i inneværende planperiode.

Forsvarets operative evne vil i 2008 bli ytterligere forbedret. De fleste styrke kategorier vil holde et fortsatt høyt øvings- og treningsnivå, og flere avdelinger vil delta i operasjoner hjemme og ute. Flere avdelinger vil også bli tilført nytt og moderne materiell.

Budsjettforslaget gir et godt utgangspunkt for nødvendige omstillings- og moderniseringstiltak i langtidsperioden 2009-2012. Forsvaret vil imidlertid fortsatt ha et høyere driftskostnadsnivå i 2008 enn lagt til grunn i gjeldende langtidsplan, bl.a. pga. forsinkelser i forutsatt frigjøring av driftsmidler fra støtte-, stabs- og logistikkfunksjoner. Forsvaret opprettholder likevel et driftsomfang på om lag samme nivå som i 2007 ved at det i 2008 skal gjennomføres effektiviseringer og innsparinger som gir et noe lavere kostnadsnivå enn i 2007. Operativ virksomhet prioriteres, samtidig som hensynet til å sikre god balanse mellom operativ aktivitet og logistikk- og støttefunksjoner ivaretas.

Alle forsvarsgrenene skal prioritere aktivitet i nordområdene. Hæren prioriteres ressursmessig også i 2008. Øving av mannskaper og avdelinger både for nasjonale formål og for pågående og eventuelt nye internasjonale engasjementer vil bli vektlagt. Sjøforsvaret prioriterer innfasing av de nye fregattene og Skjold-klasse MTB-er, samtidig som øvrige systemer videreføres. Innfasingen av de nye fartøyene medfører en midlertidig lavere seilingsaktivitet inntil fartøyene er operative. Luftforsvaret prioriterer flytimer for maritim overvåking og for

kampfly. I 2008 forventes ett nytt transportfly av typen C-130 J overlevert.

I Heimevernet er de organisatoriske tiltakene knyttet til kvalitetsreformen på plass. Øving av innsatsstyrken og materiellfornyelse prioriteres.

Kystvakten forblir en hovedprioritet, og det høye bevilgningsnivået fra 2007 videreføres. Kystvaktens struktur er under modernisering gjennom en planmessig utskifting av eldre fartøyer. I tråd med Regjeringens nordområdesatsing skal aktivitet i nord prioriteres.

Bevilgningene til støttefunksjoner, som bl.a. Forsvarets sanitet, økes betydelig for bedre å kunne støtte operasjoner i utlandet.

Norges betydelige deltagelse i pågående internasjonale fredsoperasjoner, først og fremst i Afghanistan, videreføres. Samtidig vektlegges handlefrihet og fleksibilitet for hurtig å kunne håndtere endrede rammebetingelser og stille relevante styrkebidrag til eventuelle nye operasjoner. Norge har, i samarbeid med Sverige, tilbudt en ingeniørvadling til en felles FN-/AU-operasjon i Darfur. Regjeringen vil komme tilbake til saken, herunder med kostnadsberegninger og budsjettforslag, dersom

forutsetningene for å sende et slikt bidrag blir oppfylt.

Investeringsaktiviteten opprettholdes på et tilpasset høyt nivå for å sikre tilstrekkelig fremdrift i den nødvendige moderniseringen av Forsvaret. Hoveddelen av materiellinvesteringsmidlene vil gå med til å videreføre prosjekter der leveransene allerede er påbegynt. Bevilgningen til investeringer i eiendom, bygg og anlegg vil først og fremst bli benyttet til å gjennomføre prioriterte prosjekter knyttet til oppbygging av Hæren og innføring av nye kapasiteter, samt bygningsmessig tilrettelegging for flere kvinner i Forsvaret.

Innkalling av vernepliktige mannskaper til førstegangstjeneste i 2008 videreføres på omtrent samme nivå som i 2007. Innkalling til frivillig sesjon for kvinner har fått en god start. Det forventes at antallet kvinner som stiller til sesjon i 2008, vil bli minst like høyt som i 2007. Det er lagt opp til at dimisjonsgodtgjørelsen økes til 25 000 kroner. Forsvaret legger vekt på at veteraner fra internasjonale operasjoner skal få god oppfølging og vil derfor styrke tiltak i denne forbindelse.

3.18 Olje- og energidepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008	Endring i pst.
<i>Programområde 18 Olje- og energiformål</i>			
18.00 Administrasjon	152,5	162,7	6,7
18.10 Petroleum	304,9	445,4	46,1
18.20 Energi og vannressurser	447,5	468,2	4,6
18.25 Energiomlegging	46,5	690,5	1 384,9
18.30 Teknologi og internasjonalisering	1 302,5	1 567,5	20,3
18.70 Statlig petroleumsvirksomhet	19 822,0	26 542,0	33,9
Sum før lånetransaksjoner	22 075,9	29 876,3	35,3
Lånetransaksjoner	10 000,0	0,0	-100,0
Sum Olje- og energiformål	32 075,9	29 876,3	-6,9
Sum Olje- og energidepartementet	32 075,9	29 876,3	-6,9

Under Olje- og energidepartementet foreslås det bevilget totalt 29 876,3 mill. kroner. Utenom petroleumsvirksomheten og lånetransaksjoner er forslaget på 3 576,3 mill. kroner. Dette inkluderer 242 mill. kroner til Petoro, som i tabellen er inkludert i programkategori 18.70 Statlig petroleumsvirksomhet. Dette er en økning på om lag 1 100,4 mill. kroner, eller om lag 44 pst. i forhold til saldert budsjett 2007.

I Regjeringens forslag til budsjett for Olje- og energidepartementet er følgende områder særlig prioritert:

- Håndtering av CO₂ fra gasskraftverk på Mongstad og Kårstø.
- Energieffektivisering og fornybar energi.
- Oppfølging av forvaltningsplan for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten gjennom

ressurskartlegging utenfor kysten av de nordlige delene av Nordland og Troms.

- Styrking av myndighetsapparatet som følge av sammenslåingen av Statoil og Hydros olje- og gassvirksomhet.

Regjeringspartiene har i Soria Moria-erklæringen sagt at Regjeringen vil samarbeide med utbyggere av gasskraftverk om anlegg for CO₂-fangst og bidra økonomisk til at dette kan gjennomføres. Det er etablert et nytt statsforetak, Gassnova SF, som skal ivareta statens interesser knyttet til CO₂-håndtering. For 2008 foreslås det bevilget 995 mill. kroner til videre arbeid med CO₂-håndtering på Kårstø og Mongstad og drift av Gassnova SF. Det tilsvarer en nettoøkning på 265 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2007.

Regjeringens visjon er at Norge skal være en miljøvennlig energinasjon, og være ledende innenfor utviklingen av miljøvennlig energi. Satsing på energieffektivisering, fornybar varme og fornybar elektrisitet er sentrale elementer i denne politikken. Grunnfond for energieffektivisering og fornybar energi, som ble opprettet med et innskudd på 10 mrd. kroner i 2007, vil gi en avkastning på 431 mill. kroner i 2008. Regjeringen foreslår i tillegg å bevilge 200 mill. kroner over statsbudsjettet for 2008 til fornybar energi. Sammen med inntektene fra påslaget på nettleien og renter anslås totale inntekter til Energifondet til om lag 1,45 mrd. kroner i 2008, tilsvarende en økning på om lag 660 mill. kroner i forhold til 2007. Regjeringen tar sikte på innføre en ny støtteordning for produksjon av elektrisk kraft fra fornybare energikilder fra 1. januar 2008.

Som en oppfølging av St.meld. nr. 8 (2005-2006) Helhetlig forvaltning av det marine miljøet i Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten, er det i 2007 startet opp et program for ressurskartlegging i Nordland VII og Troms II. Programmet følger opp Regjeringens ønske om å styrke kunn-

skapsgrunnlaget i områdene utenfor Lofoten og Vesterålen. I 2008 foreslås det 140 mill. kroner til innsamling av seismikk i Nordland VII og Troms II, en økning på 70 mill. kroner i forhold til 2007. Videre foreslås det 50 mill. kroner til kartlegging av kontinentalsokkelen utenfor den norske delen av Antarktis.

Sammenslåingen av Statoil og Hydros petroleumsvirksomhet vil få betydning for forvaltningen og oppfølgingen av norske olje- og gassressurser. Dette gjør det nødvendig å styrke myndighetsapparatet overfor virksomheten på norsk sokkel. Blant annet må det forventes at myndighetene etter sammenslåingen i større grad selv må fremskaffe alternative vurderinger for å kunne utfordre operatørens forslag til løsninger. Regjeringen foreslår på denne bakgrunn å øke bevilgningene til Olje- og energidepartementet, Oljedirektoratet og Petoro AS med til sammen om lag 50 mill. kroner.

Arbeidet med å avdekke og sikre områder som er utsatt for skred i tilknytning til vassdrag videreføres i 2008.

Utgifter knyttet til Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten foreslås i 2008 til 26 300 mill. kroner.

3.19 Ymse utgifter og inntekter

Under programområde ymse utgifter foreslås det bevilget 10 880,6 mill. kroner, som i sin helhet er ført under kap. 2309 Tilfeldige utgifter. Bevilgningen står som motpost til tilleggsbevilgninger, bl.a. til lønnsoppgjør for statsansatte, regulering av pensjoner mv. i folketrygden, takstforhandlinger for privatpraktiserende leger, fysioterapeuter og psykologer og til uforutsette utgifter.

På kapittel 5309 Tilfeldige inntekter foreslås det bevilget 50,5 mill. kroner. Dette gjelder enkelte mindre, uforutsette inntekter som ikke inngår på andre inntektskapitler i statsbudsjettet.

4 Oversikt over budsjettets utgifter og inntekter

4.1 Innledning

I dette kapitlet gis det en oversikt over statsbudsjettets utgifter og inntekter, gruppert etter utgiftsart, jf. boks 4.1. Regjeringens politiske prioriterin-

ger i budsjettet er beskrevet i kapittel 2. Folketrygdens utgifter er omtalt i kapittel 5. St.prp. nr. 1 for de enkelte departementene gir mer utfyllende og detaljerte framstillinger av Regjeringens budsjettforslag.

Boks 4.1 Statsbudsjettets inndeling

Statsbudsjettet blir inndelt i kapitler som igjen er inndelt i poster, jf. § 4 i bevilgningsreglementet. Stortingets bevilgningsvedtak er knyttet til beløpet under den enkelte post. Kapitlene nummereres fortløpende i ulike nummerserier for de ulike departementene, mens nummereringen av postene følger et fastlagt mønster hvor postnummeret brukes som kode for hva slags type utgift eller inntekt det er tale om. Bevilgningsreglementet krever også at de ulike utgiftene og inntektene skal inndeles i fire avdelinger. Dette skjer ved å inndeles postnummerseriene i følgende avdelinger etter art:

Utgifter

1. Statens egne driftsutgifter: Postene 1-29
2. Nybygg, anlegg mv.: Postene 30-49
3. Overføringer til andre: Postene 50-89
4. Utlån, statsgjeld mv.: Postene 90-99

Inntekter

1. Salg av varer og tjenester: Postene 1-29
2. Inntekter i forbindelse med nybygg, anlegg mv.: Postene 30-49
3. Overføringer fra andre: Postene 50-89
4. Tilbakebetalinger mv.: Postene 90-99

4.2 Oversikt over budsjettets utgifter

4.2.1 Oversikt over budsjettets samlede utgifter

De samlede forslag til utgiftsbevilgninger på statsbudsjettet for 2008 utgjør 1 148,8 mrd. kroner medregnet lånetransaksjoner og overføringer til Statens pensjonsfond - Utland. I forhold til saldert budsjett 2007 reduseres de samlede utgiftene med om lag 56,8 mrd. kroner. Nedgangen kan i stor grad forklares med en nedgang i overføringene til Statens pensjonsfond - Utland og reduserte lånetransaksjoner som følge av reduserte utgifter til

gjeldsavdrag i 2008. Bevilgninger i utgiftsavdelingen «overføringer til andre» utgjør 79 pst. av de totale bevilgningene på utgiftssiden. Utgifter til Statens pensjonsfond - Utland og folketrygden utgjør hovedvekten av disse bevilgningene. Utenom petroleumsvirksomheten, overføring til Statens pensjonsfond - Utland og lånetransaksjoner, foreslås det samlede utgifter på 745,1 mrd. kroner, som er en økning i forhold til saldert budsjett 2007 på 49,3 mrd. kroner. Endringer fra saldert budsjett 2007 til anslag på regnskap 2007 er nærmere omtalt i kapittel 7.

Tabell 4.1 Statsbudsjettets utgifter

	Saldert budsjett 2007	Anslag på regnskap 2007	Mill. kroner Gul bok 2008
Driftsutgifter	109 356	105 301	117 159
Nybygg, anlegg mv.	40 360	42 116	49 795
Overføringer til andre	930 570	888 399	906 223
Utlån, gjeldsavdrag mv.	125 286	124 720	75 635
Sum utgifter	1 205 572	1 160 536	1 148 812

Kilde: Finansdepartementet

4.2.2 Driftsutgifter (postene 1-29)

Driftsutgiftene budsjetteres over postene 1-29. Driftsutgiftene omfatter lønn til statsansatte og kjøp av varer og tjenester til statlige virksomheter, i tillegg til statens forretningsdrift. I forslaget til statsbudsjett for 2008 utgjør driftsutgiftene 117,2 mrd. kroner. Det blir ikke bevilget driftsutgifter og driftsinntekter for statsaksjeselskap, statsforetak og statlige virksomheter som er omgjort til stiftelser, ettersom disse ikke er inkludert i statsbudsjettet. Det bevilges heller ikke driftsutgifter på driftspostene (1-29) for statlige nettobudsjetterte virksomheter eller helseforetak.

Tabell 4.2 gir en oversikt over de største utgiftsområdene innenfor statens driftsutgifter. De spesifiserte utgiftsgruppene summerer seg til 85,5 mrd. kroner, tilsvarende 73 pst. av driftsutgiftene. Tabel-

len viser at store statsetater som arbeids- og velferdsetaten, Forsvaret, samferdselsetatene, politi og rettsvesen og forvaltningen av skattesystemet representerer de største driftsutgiftene.

Andre driftsutgifter på 31,7 mrd. kroner gjelder blant annet en rekke statlige direktorater, tilsyn og etater. Flere av disse virksomhetene er helt eller delvis selvfinansiert. Bruttoføring av statsbudsjettet innebærer derfor at disse virksomhetene har både inntekts- og utgiftsposter i statsbudsjettet.

Fra saldert budsjett 2007 til budsjettforslaget for 2008 øker driftsutgiftene med om lag 7,8 mrd. kroner. Veksten i driftsutgifter fra saldert budsjett 2007 til 2008 gjelder i stor grad økte utgifter for å ta høyde for pris- og lønnsvekst fra 2007 til 2008.

Tabell 4.2 Driftsutgifter (postene 1-29)

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2007	Anslag på regnskap 2007	Gul bok 2008
Forsvaret	20 754	21 317	21 098
Drift av statens vegar	7 110	7 165	7 347
Jernbane	3 282	3 282	3 499
Politi og påtalemyndighet	9 014	9 149	9 444
Rettsvesen	1 889	1 921	1 985
Kriminalomsorg	2 291	2 291	2 491
Arbeids- og velferdsetaten	4 833	4 910	5 169
Skatte-, avgifts- og tolladministrasjon	7 628	7 643	7 888
Statens Pensjonskasse mv.	8 499	9 328	10 375
Departementene og Statsministerens kontor	5 520	5 632	5 796
Statlig lønnsoppgjør, grunnbeløpsregulering mv.	9 675	2 868	10 881
Statens forretningsdrift	-371	-381	-466
Andre driftsutgifter	29 231	30 175	31 654
Sum driftsutgifter	109 356	105 301	117 159

Kilde: Finansdepartementet

Reserveavsetningen under kapittel 2309 Tilfeldige utgifter, post 01 Driftsutgifter foreslås bevilget med 10,9 mrd. kroner. Denne bevilgningen benyttes til å dekke økte utgifter blant annet til lønnsoppgjør for statsansatte, regulering av pensjoner mv. i folketrygden, takstforhandlinger for privatpraktiserende leger, fysioterapeuter og psykologer, samt uforutsette utgifter i løpet av det kommende budsjettåret. Ved regnskapsavslutningen vil således ikke hele det bevilgede beløpet på denne posten bli regnskapsført som driftsutgifter. I anslag på regnskap for 2007 er bevilgningsøkningen som følge av trygdeoppgjøret våren 2007 fordelt på ulike overføringsordninger, mens det er lagt til grunn at kapittel 2309 Tilfeldige utgifter reduseres tilsvarende. Reduksjonen i bevilgningen til tilfeldige utgifter som er lagt til grunn i anslag på regnskap for inneværende år, bidrar både til å forklare deler av reduksjonen i driftsutgiftene fra saldert budsjett 2007 til anslag på regnskap for 2007 og deler av veksten i driftsutgiftene fra anslag på regnskap 2007 til budsjettforslaget for 2008. Forslag om nedsettelse av bevilgningen under kapittel 2309 vil bli fremmet i nysalderingsproposisjonen senere i høst.

Den største andelen av beløpet under Statens Pensjonskasse er utgifter til pensjoner til statsansatte som dekkes etter lov om Statens Pensjons-

kasse. Den resterende delen av beløpet omfatter driftsbevilgninger til Statens Pensjonskasse, utgifter til tjenstepensjon gitt som gavepensjon av statskassen og arbeidsgiveravgift til folketrygden på pensjonsinnskuddet.

Driftsresultatet til statens forretningsdrift består av de ulike forvaltningsbedriftenes driftsinntekter fratrukket driftsutgifter, avskrivninger, renter og eventuelle avsetninger til reguleringsfond. Driftsresultatet skal ifølge bevilgningsreglementet føres opp i statsbudsjettets utgiftsdel. Denne bestemmelsen omfatter forvaltningsbedriftene under budsjettkapitlene 2445-2490. Driftsresultatet føres på post 24. Statsaksjeselskap, statsforetak eller andre statsbedrifter som er organisert som egne rettssubjekter, tas ikke med på statsbudsjettet med brutto inntekter og utgifter.

Brutto driftsinntekter i statens forretningsdrift tas inn i budsjettet på underpost som et negativt beløp, siden de føres på budsjettets utgiftsside. Et negativt tall for 24-posten totalt betyr dermed at det er et netto driftsoverskudd. Unntaket fra brutto prinsippet gjelder bare driftsbudsjettet. For investeringsutgifter, tilskudd mv., følges bruttoprinsippet for føringer i statsbudsjettet også for forretningsdriften. Disse beløpene inngår i oversiktene over de ulike utgiftsartene nedenfor.

Selv om alle investeringer i forretningsdriften blir utgiftsført brutto, blir renter beregnet som om statens nettoinvesteringsbidrag skulle være et lån fra statskassen, og det foretas avskrivninger på grunnlag av bokført kapital. Avskrivninger og renter blir ført som underposter på post 24, og det samlede avskrivings- og rentebeløp for den samlede forretningsdriften tas til inntekt på statsbudsjettets inntektsside, jf. nærmere omtale av forretningsdriften i avsnitt 4.3.2.

4.2.3 Nybygg, anlegg mv. (postene 30-49)

Utgiftene til investeringer budsjetteres på postene 30-49 og omfatter nybygg og anlegg, vedlikehold, ombygginger og utstyrsanskaffelser som er så betydelige at de har karakter av investering. Investeringer i forretningsdriften vil også framkomme i statens balansekonto som fast kapital, mens investeringer i konsumkapital ikke aktiveres.

Tabell 4.3 Nybygg, anlegg mv. (postene 30-49)

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2007	Anslag på regnskap 2007	Gul bok 2008
Statens petroleumsvirksomhet	18 300	20 200	25 100
Forsvaret	9 257	8 892	9 481
Riksveganlegg	5 408	5 713	6 514
Statsbygg	1 595	1 527	1 542
Jernbaneverket	1 500	1 443	1 562
Bygg utenfor husleieordningen	2 220	2 235	2 339
Andre investeringsbevilgninger	2 080	2 107	3 257
Sum investeringer	40 360	42 116	49 795

Kilde: Finansdepartementet

Størstedelen av statens investeringer foretas innenfor petroleumsvirksomheten, Forsvaret og samferdselssektoren. Utenom disse investeringsformålene, utgjør de statlige byggebevilgningene, som er samlet under Statsbygg, en stor del av investeringene. Det samlede investeringsnivået utgjør 49,8 mrd. kroner i budsjettforslaget for 2008. Utgifter til vedlikehold, utstyrsanskaffelser og ombygginger er fordelt på de ulike etatenes utgiftskapitler. Tabell 4.3 viser de største statlige investeringsformålene. De spesifiserte formålene utgjør vel 90 pst. av investeringsomfanget. Bevilgningene på postene 30-49 gir ikke et fullstendig uttrykk for statens samlede investeringsaktiviteter ettersom investeringer i sykehus finansieres med tilskudd

over statsbudsjettet og at deler av vegutbyggingen finansieres med bompenger som ikke budsjetteres på statsbudsjettet.

Utenom investeringene i petroleumsvirksomheten, foreslås de samlede investeringene økt med drøyt 2,6 mrd. kroner, fra 22,1 til 24,7 mrd. kroner.

4.2.4 Overføringer til andre (postene 50-89)

Overføringer til andre budsjetteres på postene 50-89 i statsbudsjettet. Overføringene deles inn i tre faste undergrupper:

- 50-59 Overføringer til andre statsregnskap
- 60-69 Overføringer til kommuneforvaltningen
- 70-89 Andre overføringer

Tabell 4.4 Overføringer til andre (postene 50-89)

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2007	Anslag på regnskap 2007	Gul bok 2008
<i>Postene 50-59</i>			
Overføring til Statens pensjonsfond - Utland	364 893	319 305	301 773
Øvrige overføringer til andre statsregnskap	33 610	33 354	35 508
Sum overføringer til andre statsregnskap	398 503	352 659	337 281
<i>Postene 60-69</i>			
Rammetilskudd	57 708	57 804	62 099
Øvrige overføringer til kommuneforvaltningen	44 652	45 360	50 723
Sum overføringer til kommuneforvaltningen	102 360	103 164	112 822
<i>Postene 70-89</i>			
Folketrygden	246 161	248 507	257 765
Øvrige overføringer	183 546	184 068	198 355
Sum overføringer til private	429 707	432 575	456 120
Sum overføringer til andre (postene 50-89)	930 570	888 399	906 223

Kilde: Finansdepartementet

Overføringer til statlige fond eller avsetningskonti i Norges Bank budsjetteres på overføringspostene til andre statsregnskap (postene 50-59). Når Stortinget har vedtatt en bevilgning, overfører det respektive departement midlene til et slikt fond, og utbetaling fra fondene skjer dels i budsjettåret og dels i påfølgende år.

Postene 50-59 brukes også til overføringer til statlige institusjoner hvor drifts- og investeringsutgifter gis som en netto bevilgning. Slike institusjoner er underlagt departemental instruksjonsmyndighet og defineres ikke som selvstendige rettssubjekter. Blant annet Norges forskningsråd, universitetene og statlige høyskoler er nettobudsjetterte. Bevilgningene føres derfor på 50-post. Den dominerende bevilgningen på 50-post er overføring til Statens pensjonsfond - Utland. Den samlede reduksjonen i overføringer til andre statsregnskap fra saldert budsjett 2007 til budsjettforslaget for 2008 med 61,2 mrd. kroner gjelder i hovedsak reduserte overføringer til utenlandsdelen av Statens pensjonsfond.

Postene 60-69 omfatter overføring til kommunenes og fylkeskommunenes forvaltningsbudsjetter. Overføring til kommunale og fylkeskommunale bedrifter som er organisert som selvstendige rettssubjekter, føres under postene fra 70-89. Overføringer til kommunesektoren gis dels som rammetilskudd over Kommunal- og regionaldeparte-

mentets budsjett og dels som øremerkede tilskudd som bevilges over flere departementers budsjetter. Økningen i øremerkede tilskudd til kommunesektoren fra 2007 til 2008 gjelder i hovedsak bevilgningen til barnehager som foreslås økt med 3,6 mrd. kroner fra saldert budsjett 2007. Nivået på rammetilskuddene til kommunesektoren kan variere betydelig fra år til år som følge av tekniske endringer, herunder størrelsen på de kommunale skattørene.

Utgiftspostene 70-89 omfatter overføringer til private, f.eks. husholdninger, organisasjoner, private bedrifter mv. og utgjør til sammen 456,1 mrd. kroner i forslaget til statsbudsjett for 2008. Utgifter under folketrygden utgjør 257,8 mrd. kroner av dette, jf. nærmere omtale i kapittel 5. Postene omfatter også overføringer til statlige og kommunale foretak som er organisert som selvstendige rettssubjekter. Dette omfatter blant annet tilskudd til de regionale helseforetakene. I 2008 foreslås det samlede tilskudd til helseforetakene på 84,0 mrd. kroner. Spesialisthelsetjenesten ble overtatt av staten i 2002. Før dette hadde sykehusene og spesialisthelsetjenesten vært fylkeskommunenes ansvar.

Fra 2008 legges det opp til at lånebevilgninger til investeringsformål i helseforetakene budsjetteres på en tilskuddspost. Tidligere har lånebevilgningene til investeringsformål for helseforetakene vært behandlet som lånetransaksjon (Postene 90-99). Dette bidrar isolert sett til å øke bevilgningene

til helseforetakene med 1,7 mrd. kroner fra saldert budsjett 2007 til budsjettforslaget for 2008.

Samlet sett øker bevilgningen til helseforetakene med 9,0 mrd. kroner nominelt fra saldert budsjett 2007 blant annet for å legge til rette for økt aktivitet. Det vises til nærmere omtale av omleggingen av budsjetteringen av investeringer i helseforetakene i kapittel 9.

Overføringer til private utenom folketrygden og helseforetakene beløper seg i det foreslåtte budsjettet for 2008 til 114,3 mrd. kroner. Disse overføringene inkluderer et bredt spekter av ordninger som er forskjellige med hensyn til målgrupper, for-

mål og bevilgningsstørrelse, herunder barne-trygd, kontantstøtte, tilskudd til internasjonale organisasjoner og bistandsmidler.

4.2.5 Utlån, statsgjeld mv. (postene 90-99)

Postene 90-99 på statsbudsjettets utgiftsside inneholder bevilgninger som endrer sammensetningen av statens formuesportefølje i kapitalregnskapet. De største postene i 2008 er utlån til statsbankene som utgjør 86 pst. av de samlede utlånene, hvorav 34,9 mrd. kroner under Innovasjon Norge.

Tabell 4.5 Utlån, statsgjeld mv. (postene 90-99)

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2007	Anslag på regnskap 2007	Gul bok 2008
Avdrag innenlandsk statsgjeld	36 020	29 646	0
Lån til statsbankene	63 124	62 696	65 444
Boliglån til statsansatte	1 900	2 900	1 300
Fondet for forskning og nyskaping	10 000	10 000	6 000
Omlegging av energibruk og energiproduksjon	10 000	10 000	0
Lån til regionale helseforetak	3 700	3 700	330
Forvaltning av statlig eierskap	0	4 950	0
Andre lånetransaksjoner	542	828	2 562
Sum utlån, statsgjeld mv.	125 286	124 720	75 635

Kilde: Finansdepartementet

Reduserte utgifter til avdrag på innenlandsk statsgjeld fra 2007 til 2008 skyldes forfallstrukturen på statsgjelden som innebærer at avdragene kan variere sterkt fra år til år. I 2007 forfalt et stort obligasjonslån, mens neste store forfall er i 2009.

Til regionale helseforetak foreslås det bevilget 0,3 mrd. kroner til opptreksrenter for lån som er tatt opp til og med 2007. Bevilgningen til nye investeringslån vil fra og med 2008 bli ført på en tilskuddspost, jf. omtalen ovenfor. Den samlede gjelden til helseforetakene har økt sterkt og utgjorde ved inngangen til året om lag 13,8 mrd. kroner, fordelt på 9,9 mrd. i langsiktig gjeld og 3,9 mrd. kroner i benyttede driftskreditter. I 2002 var den samlede gjelden tilnærmet null.

Til boliglånordningen for statsansatte foreslås det en bevilgning på 1,3 mrd. kroner i budsjettforslaget for 2008. De samlede utlånene til denne ordningen var ved inngangen av 2007 på 13,3 mrd. kroner.

4.3 Oversikt over statsbudsjettets inntekter

4.3.1 Oversikt over statsbudsjettets samlede inntekter

De samlede inntektsbevilgningene på statsbudsjettet for 2008 er anslått til 1 133,9 mrd. kroner, medregnet lånetransaksjoner og overføringene fra Statens pensjonsfond - Utland. Skatter og avgifter fra Fastlands-Norge utgjør 650,4 mrd. kroner, mens inntektene fra statlig petroleumsvirksomhet utgjør 328,1 mrd. kroner. Disse bevilgningene utgjør i alt 86 pst. av de samlede inntektene. Utenom petroleumsvirksomheten, overføring fra Statens pensjonsfond - Utland og lånetransaksjoner, foreslås det økte inntekter i forhold til saldert budsjett 2007 på 67,0 mrd. kroner.

Tabell 4.6 Statsbudsjettets inntekter

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2007	Anslag på regnskap 2007	Gul bok 2008
Salg av varer og tjenester (driftsinntekter)	132 970	122 036	117 250
Inntekter i forbindelse med nybygg, anlegg mv.	16 204	17 897	18 650
Skatter, avgifter og andre overføringer	931 112	895 883	937 277
Tilbakebetalinger mv.	59 682	65 844	60 746
Sum inntekter	1 139 968	1 101 660	1 133 923

Kilde: Finansdepartementet

4.3.2 Statsbudsjettets driftsinntekter (postene 1-29)

Driftsinntektene foreslås bevilget med 117,3 mrd. kroner i 2008. Driftsinntektene fra petroleumsvirk-

somheten utgjør 104,8 mrd. kroner som er 89 pst. av driftsinntektene.

Tabell 4.7 Driftsinntekter (postene 1-29)

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2007	Anslag på regnskap 2007	Gul bok 2008
Statens petroleumsvirksomhet	122 300	110 600	104 800
Andre driftsinntekter	10 670	11 436	12 450
Sum driftsinntekter	132 970	122 036	117 250

Kilde: Finansdepartementet

Utover inntekter fra petroleumsvirksomheten nyttes postene 1-29 på statsbudsjettets inntektsside for inntekt fra salg av varer og tjenester, f.eks.:

- Salg av materiell, publikasjoner og andre varer
- Utleie av materiell, bygninger og anlegg
- Oppdrag
- Gebyrer
- Tilfeldige inntekter

Blant annet inntekter fra spilloverskuddet fra Norsk tipping, inntekter til departementene for dekning av ODA-godkjente flyktningeutgifter i Norge, rettsgebyr og øvrige gebyrinntekter inngår i denne inntektskategorien.

Statens forretningsdrift

Inntektsbevilgningene under statens forretningsdrift omfatter flere inntektsarter, men omtales samlet nedenfor.

Statens forretningsdrift vil i 2008 bestå av virksomheten under forvaltningsbedriftene Statsbygg, Garanti-Instituttet for eksportkreditt (GIEK), Statens kartverk, Statens Pensjonskasse og NVE Anlegg.

I 2008 er det budsjettert med 1,9 mrd. kroner i inntekter under statens forretningsdrift.

Det samlede avskrivingsbeløpet for den statlige forretningsdriften føres under kapittel 5491 Avskrivning på statens kapital i statens forretningsdrift. Avskrivningene beregnes på grunnlag av bokført kapital per 31. desember året før budsjettåret. Det benyttes et lineært avskrivningssystem der avskrivningstiden for ulike avskrivingsobjekter varierer med forventet levetid. Ved salg av eiendommer i Statsbygg avskrives også bokført verdi av eiendommene. Avskrivningene utgiftsføres under hver enkelt virksomhets driftsbudsjett. Sum avskrivninger i 2008 beløper seg til 450,2 mill. kroner.

Renter av statens kapital i forretningsdriften tas samlet til inntekt under kapittel 5603 Renter av sta-

tens kapital i statens forretningsdrift. Grunnlaget for renteberegningen er bedriftenes brutto investeringer fratrukket avskrivninger og bedriftenes egne avsetninger til investeringsformål. Rentesaften for netto investeringsbidraget det enkelte år tilsvarer gjennomsnittlig rente på 5-års statsobligasjoner i 12-månedersperioden fram til 30. september året før budsjettåret. Lånet forutsettes å ha en løpetid på 5 år, og må deretter eventuelt fornyes. Renter av statens kapital i forretningsdriften foreslås bevilget med 54,6 mill. kroner i 2008.

Avsetning til investeringsformål tas til inntekt under hver enkelt virksomhet som foretar slike avsetninger. Avsetningen utgjør en del av kon-

tantoverskuddet fra driften som benyttes til å finansiere investeringer. Det aktuelle beløpet utgiftsføres på driftsbudsjettet under hver enkelt forvaltningsbedrift før driftsresultatet fastsettes, og avsetningene må derfor også føres opp på statsbudsjettets inntektsside. Samlede avsetninger til investeringsformål i 2008 er 918,1 mill. kroner.

I tabell 4.8 er inntektene på statsbudsjettet under statens forretningsdrift splittet opp. I tillegg til tallene nevnt i tabellen er det også andre inntekter under forretningsdriften fra tilbakeføring fra gamle ordninger under GIEK og salgsinntekter fra NVE Anlegg.

Tabell 4.8 Renter, avskrivninger og avsetninger til investeringsformål i 2008 for statens forretningsdrift

	1 000 kroner		
	Avskrivninger	Renter	Avsetninger til investeringsformål
Statsbygg	397 399	51 327	900 000
Statens kartverk	9 482	1 959	0
Statens Pensjonskasse	37 800	0	17 059
NVE Anlegg	5 500	1 300	1 000
Sum	450 181	54 586	918 059

Kilde: Finansdepartementet

Beregning av rente for mellomværende med statskassen

Forvaltningsbedriftenes mellomværende med statskassen kan betraktes som en bruks- og kassakredittkonto for håndtering av kortsiktige likviditetssvingninger. For samtlige virksomheter under statens forretningsdrift skal det beregnes renter av mellomværende med statskassen. Renten er knyttet opp mot renten på statscertifikater etter en nærmere bestemt beregningsregel slik at den reflekterer rentenivået i Norge.

Kapittel 5603 Renter av statens kapital i statens forretningsdrift, post 81 Renter av mellomregnskapet, budsjetteres ikke.

4.3.3 Inntekter i forbindelse med nybygg, anlegg mv. (postene 30-49)

Inntekter i forbindelse med nybygg og anlegg er på 18,7 mrd. kroner i budsjettforslaget for 2008. Det er inntektene i forbindelse med nybygg og anlegg i statens petroleumsvirksomhet som utgjør størstedelen av disse inntektene.

Tabell 4.9 Inntekter i forbindelse med nybygg, anlegg mv. (postene 30-49)

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2007	Anslag på regnskap 2007	Gul bok 2008
Statens petroleumsvirksomhet	13 700	15 400	16 800
Andre inntekter i forbindelse nybygg, anlegg mv.	2 504	2 497	1 850
Sum inntekter i forbindelse med nybygg, anlegg mv.	16 204	17 897	18 650

Kilde: Finansdepartementet

Inntektspostene 30-49 deles i to grupper.

Postene fra 30 til 39 inneholder inntektsbevilgninger under statens forretningsdrift, herunder avskrivninger på statens kapital i statens forretningsdrift, avsetninger til investeringsformål, overføringer fra bedriftenes egne fond og andre fond, samt andre inntekter av statens forretningsdrift i forbindelse med bygg og anlegg, jf. omtalen ovenfor.

Post 30 brukes for øvrig også for avskrivninger under kapittel 5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten. Det foreslås budsjettert med inntekter på 16,8 mrd. kroner på denne posten i 2008, og den utgjør således 90 pst. av bevilgningene i denne kategorien.

Postene fra 40 til 49 gjelder salg av fast eiendom og tilskudd og refusjoner i forbindelse med statens bygge- og anleggsarbeider fra statlige særregnskap, kommuner og andre. Som eksempler kan nevnes tilskudd og refusjoner vedrørende byggearbeider ved statlige skoler, samt anleggsarbeider

ved statens havneanlegg, flyplassanlegg og veganlegg.

4.3.4 Overføringer fra andre (postene 50-89)

Inntektspostene fra 50 til 89 på statsbudsjettets inntektsside deles inn i følgende undergrupper:

- Postene fra 50 til 59 nyttes til overføringer fra andre statlige regnskaper, for eksempel statlige fond.
- Postene fra 60 til 69 omfatter overføringer fra kommunenes forvaltningsbudsjetter.
- Postene fra 70 til 79 brukes til statsskatt på formue og inntekt, avgifter på omsetning, produksjon og driftsmidler, avgifter på arv, dokumenter, spill og andre fiskalavgifter.
- Under postene fra 80 til 84 føres renteinntekter, mens utbytte på aksjer, bøter, erstatninger, tilbakebetaling av gitte tilskudd mv. blir budsjettert på postene 85-89.

Tabell 4.10 Overføringer fra andre (postene 50–89)

	Saldert budsjett 2007	Anslag på regnskap 2007	Mill. kroner Gul bok 2008
<i>Postene 50-59</i>			
Overføring fra Statens pensjonsfond - Utland	54 142	25 319	36 401
Øvrige overføringer fra andre statsregnskap	249	254	245
Sum overføringer fra andre statsregnskap	54 391	25 573	36 646
<i>Postene 60-69</i>			
Overføringer fra kommuner	633	700	792
<i>Postene 70-79</i>			
Inntekter under postene 70-79	821 012	811 017	836 723
<i>Postene 80-89</i>			
Renter, utbytte mv.	55 076	58 593	63 115
Sum overføringer fra andre (postene 50-89)	931 112	895 883	937 277

Kilde: Finansdepartementet

For postene 70-79 er det en økning på 15,7 mrd. kroner fra saldert budsjett 2007 til budsjettforslaget for 2008. Denne økningen skyldes økte skatter og avgifter fra Fastlands-Norge.

Inntektsøkningen for postene 80-89 på 8,0 mrd. kroner fra saldert budsjett 2007 til budsjettforslaget for 2008 kan i stor grad tilskrives høyere utbytteinntekter og renteinntekter.

Skatter og avgifter fra Fastlands-Norge

Skatte- og avgiftsanslagene for 2008 tar utgangspunkt i reviderte anslag for 2007, hvor bl.a. ny informasjon om utviklingen i innbetalte skatter og avgifter er innarbeidet. I tillegg er skatte- og avgiftsanslagene basert på de vekstforutsetninger for bl.a. sysselsetting, etterspørsel, lønninger og priser som er lagt til grunn i Nasjonalbudsjettet 2008. Det er også tatt hensyn til virkningene av forslaget til skatte- og avgiftsopplegg og forslaget om kommunale og fylkeskommunale skattører.

Samlede skatter og avgifter til statskassen fra Fastlands-Norge anslås å utgjøre 650,4 mrd. kroner i 2008, en økning på 35,6 mrd. kroner eller 5,8 pst. fra anslag på regnskap for 2007. Skatter på inntekt og formue er anslått til 173,2 mrd. kroner i statsbudsjettet for 2008, tilsvarende en økning på 8,6 pst. fra anslag på regnskap for 2007. Skatter på inntekt og formue er medregnet skatt av opparbeidede forpliktelser i rederiene, anslått til 1,4 mrd. kroner. Trygdeavgift og arbeidsgiveravgift til folke-

trygden i 2008 er samlet anslått til 194,3 mrd. kroner, som tilsvarer en økning på 6,1 pst. fra 2007. Inntektene fra merverdiavgiften er anslått til 190,7 mrd. kroner i 2008, som tilsvarer en økning på 4,5 pst. fra året før. Øvrige særavgifter medregnet tollinntekter, er samlet anslått til 92,2 mrd. kroner i 2008. Det er en økning på 2,8 pst. fra året før.

Skatte- og avgiftsopplegget for 2008 er nærmere omtalt i St.prp. nr. 1 (2007-2008) Skatte-, avgifts- og tollvedtak og i Ot.prp. nr. 1 (2007-2008) Skatte- og avgiftsopplegget 2008 - lovendringer.

Utbytte

Det foreslås samlede inntekter fra utbytte på om lag 29,3 mrd. kroner for 2008. Dette er en økning i forhold til anslag på regnskap for 2007 på 140 mill. kroner. Det foreslås blant annet økte utbytter fra Kommunalbanken AS, Posten Norge AS, Avinor AS, Flytoget AS og Statnett SF. Reduserte utbytter fra NSB AS og Statkraft SF trekker i motsatt retning.

I forhold til saldert budsjett 2007 foreslås utbytteinntektene økt med i underkant av 2,9 mrd. kroner. Det er særlig utbyttene fra StatoilHydro ASA, Telenor ASA, DnB NOR ASA, Cermaq ASA, Flytoget AS, Statnett SF, Avinor AS som foreslås økt.

For de børsnoterte selskapene har ikke Regjeringen laget egne anslag på utbytte i 2008, men lagt til grunn at utbetalt utbytte per aksje i 2007 videreføres til 2008. Som følge av fusjonen mellom Statoil

og Norsk Hydros olje- og gassvirksomhet er det imidlertid gjort en teknisk justering knyttet til utbyttene fra Norsk Hydro AS og StatoilHydro ASA, jf. fotnote 4 under tabellen. Det vises for øvrig

til nærmere omtale i de enkelte departementers fagproposisjoner. Tabell 4.11 viser saldert budsjett og anslag på regnskap for utbytte fra de enkelte selskapene i 2007 og forslag i 2008.

Tabell 4.11 Utbytte fra statlig eide selskaper

Kap	Post	Selskap	Mill. kroner		
			Saldert budsjett 2007	Anslag på regnskap 2007	Gul bok 2008
5611	85	NSB AS	328,0	380,0	349,0
5616	85	Kommunalbanken AS	21,2	0	27,5
5618	85	Posten Norge AS	471,0	488,0	506,0
5622	85	Avinor AS	339,0	324,5	398,0
5623	85	BaneService AS	3,0	3,0	0,0
5625	85 ¹	Innovasjon Norge/Lavrisikordningen	0	23,6	15,0
5630	85	Norsk Eiendomsinformasjon	6,8	6,8	8,1
5631	85/86	A/S Vinmonopolet	37,0	37,0	46,8
5651	85	Selskaper under Landbruks og matdepartementet ²	0,8	0,8	1,0
5652	85	Statsskog SF	8,5	5,2	5,0
5656	85	Selskaper under Nærings- og handelsdepartementet ³	12 472,9	13 619,6	11 781,9
5680	85	Statnett SF	45,5	151,5	283,0
5685	85	StatoilHydro ASA ⁴	12 593,0	14 006,0	15 773,0
5692	85	Den nordiske investeringsbank	81,9	81,9	73,3
Sum utbytte			26 408,6	29 127,9	29 267,6

¹ Postnummereringen er endret i forhold til 2007 (fra post 82 til post 85).

² Veterinærmedisinsk oppdragssenter AS og Kimen såvarelaboratoriet AS.

³ Statkraft SF, Norsk Hydro ASA, DnB NOR ASA, Telenor ASA, Kongsberg Gruppen ASA, Yara International ASA, Cermaq ASA, Argentum Fondsinvesteringer AS, Entra Eiendom AS, Eksportfinans ASA, Nammo AS, Store Norske Spitsbergen Kullkompani AS, Flytoget AS, GIEK Kredittforsikring AS og Electronic Chart Centre AS.

⁴ Som følge av fusjonen mellom Statoil og olje- og gassvirksomheten i Norsk Hydro foreslås utbyttet som stammer fra olje- og gassvirksomheten i Norsk Hydro fra 2008 inntektsført som en del av utbyttet fra StatoilHydro ASA. Basert på et teknisk anslag er knapt 1,8 mrd. kroner overført fra kapittel 5656 til kapittel 5685.

Kilde: Finansdepartementet

4.3.5 Tilbakebetalinger mv. (postene 90-99)

Postene fra 90 til 99 på statsbudsjettets inntekts- side inneholder avdrag på lån fra staten, salg av statens aksjer og obligasjoner, samt opptak av lån.

Postene beskriver endringer i sammensetningen av statens formue som framkommer i statens kapitalregnskap. Først og fremst dreier det seg om avdrag og tilbakebetalinger fra statsbanker og statsbedrifter.

Tabell 4.12 Tilbakebetalinger mv., utenom petroleumsvirksomheten (postene 90-99)

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2007	Anslag på regnskap 2007	Gul bok 2008
Avdrag fra statsbankene	50 094	51 954	55 019
Andre tilbakebetalinger	8 588	13 890	5 727
Sum tilbakebetalinger	59 682	65 844	60 746

Kilde: Finansdepartementet

Tilbakebetalingene anslås til 60,7 mrd. kroner i 2008, hvorav 55,0 mrd. kroner fra statsbankene.

hetens (SDØEs) andel av investeringene på norsk kontinentalsokkel og overføringer til Statens petroleumsforsikringsfond. Budsjetterte utgifter for 2008 framgår av tabell 4.13.

4.4 Petroleumsvirksomhetens utgifter og inntekter

4.4.1 Oversikt over petroleumsvirksomhetens utgifter og inntekter

Utgiftene til petroleumsvirksomheten består av Statens direkte engasjement i petroleumsvirksom-

Tabell 4.13 Utgifter til petroleumsvirksomheten

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2007	Anslag på regnskap 2007	Gul bok 2008
SDØE - Investeringer	18 300	20 200	25 100
SDØE - Overføringer til Statens petroleumsforsikringsfond	1 300	1 101	1 200
Sum utgifter til petroleumsvirksomheten	19 600	21 301	26 300

Kilde: Finansdepartementet

SDØEs andel av investeringene på sokkelen forventes i 2008 å bli 25,1 mrd. kroner. Dette er en økning på 6,8 mrd. kroner i forhold til saldert budsjett 2007. Av anslaget for 2008 utgjør prosjekter som er besluttet utbygd om lag 25 mrd. kroner. De største prosjektene med hensyn til investeringsmidler i 2008 er Troll olje, Gassled, Gjøa, Troll gass, Snorre, Oseberg, Heidrun, Ormen Lange, Gullfaks og Åsgard.

Overføringene til Statens petroleumsforsikringsfond anslås til 1,2 mrd. kroner for 2008, en reduksjon på 100 mill. kroner i forhold til saldert

budsjett 2007. Overføringene gjenspeiler hva SDØE alternativt måtte ha betalt i forsikringspremier i det private forsikringsmarkedet.

Inntektene fra petroleumsvirksomheten omfatter skatt og avgift på utvinning (inkludert CO₂- og NO_x-avgift), aksjeutbytte fra Statoil ASA/StatoilHydro ASA og inntekter fra Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (SDØE). Inntektene fra SDØE omfatter i hovedsak driftsresultat, kalkulatoriske avskrivninger og renter.

Tabell 4.14 Inntekter fra petroleumsvirksomheten

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2007	Anslag på regnskap 2007	Gul bok 2008
Driftsresultat SDØE	122 300	110 600	104 800
Avskrivninger og renter under SDØE	20 800	22 300	23 400
Skatt og avgift på utvinning, inkl. CO ₂ -avgift og NO _x -avgift	228 800	193 700	184 100
Aksjeutbytte fra Statoil/StatoilHydro	12 593	14 006	15 773
Sum inntekter fra petroleumsvirksomheten	384 493	340 606	328 073

Kilde: Finansdepartementet

Driftsresultat fra SDØE er anslått til 104,8 mrd. kroner for 2008, en reduksjon på 17,5 mrd. kroner fra saldert budsjett 2007. Mens det i saldert budsjett 2007 var lagt til grunn en gjennomsnittlig oljepris på 390 kroner per fat, er det i budsjettet for 2008 lagt til grunn en forventet pris på 360 kroner per fat.

De kalkulatoriske størrelsene avskrivninger og renter inngår som utgifter ved beregningen av SDØEs driftsresultat, samtidig som de føres som inntekter på egne poster. På denne måten skiller man ut den delen av driftsinntektene som dekker avskrivning av investeringer og finansieringskostnadene ved investeringene, jf. også omtalen av statens forretningsdrift ovenfor.

Betalte skatter og avgifter fra petroleumsvirksomheten, inkludert CO₂- og NO_x-avgift, er anslått til 184,1 mrd. kroner i 2008. Dette er 9,6 mrd. kroner lavere enn anslag på regnskap for 2007.

Påløpte skatter og avgifter anslås til 193,6 mrd. kroner i 2007 og 174,9 mrd. kroner i 2008. Forskjellen mellom betalte skatter og påløpte skatter har sammenheng med reglene om innbetaling av terminskatt. Disse gjør at det er et etterslep i betalte skatter i forhold til påløpte skatter.

Ettersom det ikke foreligger offentlig informasjon med prognose for StatoilHydro ASAs årsresultat for 2007, legges det i budsjettet for 2008 til grunn en teknisk videreføring av utbyttet fra Statoil ASA i 2007 og en andel av utbyttet fra Norsk Hydro i 2007. Dette utgjør 15 773 mill. kroner. Vedtak om utbytte fattes på StatoilHydro ASAs generalforsamling våren 2008.

Statens samlede netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten er summen av inntekter fra petroleumsvirksomheten fratrukket utgiftene. Tabell 4.15 viser hvordan netto kontantstrømmen framkommer.

Tabell 4.15 Kontantstrømmen fra petroleumsvirksomheten

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2007	Anslag på regnskap 2007	Gul bok 2008
Inntekter SDØE	143 100	132 900	128 200
Utgifter SDØE	-19 600	-21 301	-26 300
Skatt og avgift på utvinning inkl. CO ₂ -avgift og NO _x -avgift	228 800	193 700	184 100
Aksjeutbytte fra Statoil/StatoilHydro	12 593	14 006	15 773
Netto kontantstrøm	364 893	319 305	301 773

Kilde: Finansdepartementet

Fullmakten til Olje- og energidepartementet i 2007 om å kunne utgiftsføre kjøp av aksjer i StatoilHydro ASA uten bevilgning under kap. 1811 StatoilHydro ASA, post 96 Aksjekjøp, foreslås vide-

reført i 2008, jf. forslag til romertallsvedtak. Det fremmes derfor ikke bevilgningsforslag om lånetransaksjoner knyttet til petroleumsvirksomheten.

4.4.2 Statens pensjonsfond

Statens pensjonsfond består av Statens pensjonsfond - Utland og Statens pensjonsfond - Norge. Fra statsbudsjettets utgiftsside på kapittel 2800 overføres i sin helhet statens samlede netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten til Statens pensjonsfond - Utland. Sammen med avkastningen på Statens pensjonsfonds kapital utgjør denne overføringen fondets samlede inntekter.

Den delen av fondets inntekter som forutsettes anvendt over statsbudsjettet til å dekke det oljekorrigerte underskuddet, overføres deretter fra Statens pensjonsfond - Utland til statsbudsjettets inntektsside. Det blir dermed avsatt midler i utlandsdelen av Statens pensjonsfond dersom overføringen fra fondet til statsbudsjettet er lavere enn netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten.

Grunnkapitalen i Statens pensjonsfond – Norge stammer i hovedsak fra overskudd på trygdereg-

skapene etter innføringen av folketrygden i 1967 og fram til slutten av 1970-tallet. Avkastningen av midlene i Statens pensjonsfond – Norge overføres ikke til statskassen, men legges løpende til denne delen av fondet.

Anslagene på overføringer til og fra Statens pensjonsfond - Utland vil bli endret i løpet av budsjettåret, basert på oppdaterte anslag på kontantstrømmen fra petroleumsvirksomheten og statsbudsjettets oljekorrigerte underskudd. Tilbakeføringen fra fondet for 2008 vil bli endelig fastsatt ut fra anslag på statsregnskapet i forbindelse med nysalderingen av budsjettet i desember 2008. Fondets forskrifter sier at statsbudsjettets netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten i sin helhet skal overføres til fondet. Denne overføringen fastlegges dermed endelig ut fra regnskapsførte netto petroleumsinntekter som framkommer først etter terminavslutning. Det innebærer at det vil kunne være avvik mellom den budsjetterte overføringen i nysalderingen og regnskapet.

Tabell 4.16 Statens pensjonsfond. Inntekter og utgifter 2007-2008

	Saldert budsjett 2007	Anslag på regnskap 2007	Mill. kroner Gul bok 2008
Netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomhet	364 893	319 305	301 773
- Overført til statskassen	54 142	25 319	36 418
+ Renter og utbytte	78 700	80 400	78 600
= Overskudd i Statens pensjonsfond	389 451	374 386	343 955
Memo:			
Anslått kapital i fondet pr. 31.12.2008 (målt til markedsverdi)			2 594 mrd. kroner

Kilde: Finansdepartementet

4.5 Oppsummering. Saldering av statsbudsjettet og finansieringsbehov

Statsbudsjettet gjøres opp i balanse før lånetransaksjoner. Brutto finansieringsbehov bestemmes derfor av differansen mellom utlån og tilbakebetalinger og bevilges over kapittel 5999 Statslånemidler, post 90. Brutto finansieringsbehov anslås til 14,9 mrd. kroner i 2008. Bevilgningen til statslånemidler er dermed en saldering av statsbudsjettets inntekter og utgifter medregnet lånetransak-

sjoner. Ved nysalderingen om høsten gjøres det et endelig vedtak om statslånemidler. Ved årsavslutningen blir statsregnskapet gjort opp og det blir foretatt en endelig årsavslutningsrapportering slik at kapittel 5999 viser bruttofinansieringsbehov slik det framkommer i regnskapet. Brutto finansieringsbehovet vil kunne avvike fra budsjettvedtaket i forbindelse med nysalderingen om høsten som følge av at det endelige regnskapet på de enkelte budsjettpostene vil kunne avvike noe fra de vedtatte bevilgningene.

Tabell 4.17 Oppsummering. Saldering og finansieringsbehov

Inntekter/utgifter/balanse	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2007	Anslag på regnskap 2007	Gul bok 2008
Inntekter (ekskl. tilbakebetalinger mv. og overføringer fra			
1. Statens pensjonsfond - Utland	1 026 144	1 010 497	1 036 759
2. Utgifter (ekskl. utlån, avdrag på statsgjeld mv.)	1 080 286	1 035 816	1 073 177
Overskudd før lånetransaksjoner, før overføring til Statens			
3. pensjonsfond - Utland (1-2)	-54 142	-25 319	-36 418
4. Overføring fra Statens pensjonsfond - Utland	54 142	25 319	36 418
5. Overskudd før lånetransaksjoner (3+4)	0	0	0
6. Utlån, gjeldsavdrag mv.	125 286	124 720	75 635
7. Tilbakebetalinger mv.	59 682	65 844	60 746
8. Utlån mv., netto (6-7)	65 604	58 876	14 889
Samlet finansieringsbehov - av kontantbeholdning og låne-			
9 midler (8-5)	65 604	58 876	14 889

Kilde: Finansdepartementet

5 Folketrygdens utgifter og inntekter

5.1 Folketrygdens utgifter

Folketrygdens budsjett omfatter utgifter under programområdene 28 Stønad ved fødsel og adopsjon, 29 Sosiale formål, 30 Stønad ved helsetjenester og 33 Arbeidsliv. Ansvaret for de ulike delene av folketrygden er fordelt mellom fire departementer. Barne- og likestillingsdepartementet har ansvaret for programområde 28 Stønad ved fødsel og adopsjon. Arbeids- og inkluderingsdepartementet har ansvaret for programområde 29 Sosiale formål og for størstedelen av programområde 33

Arbeidsliv. Helse- og omsorgsdepartementet har ansvaret for programområde 30 Stønad ved helsetjenester. Fiskeri- og kystdepartementet har ansvaret for ett budsjettkapittel på programområde 33 Arbeidsliv.

Regjeringens samlede forslag til utgifter på alle folketrygdens programområder for 2008 er på 257 974,7 mill. kroner. Dette er en økning på 11 599,1 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2007.

Tabell 5.1 Folketrygdens utgifter

Programområde	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2007	Anslag på regnskap 2007	Gul bok 2008
28 Stønad ved fødsel og adopsjon	10 990,9	11 100,0	11 610,0
29 Sosiale formål	208 068,6	212 939,1	221 293,3
30 helsetjenester ¹	19 949,0	19 426,0	19 820,4
33 Arbeidsliv	7 367,1	4 730,0	5 251,0
Sum	246 375,6	248 195,1	257 974,7

¹ Fra programområde 30 Stønad ved helsetjenester flyttes 273 mill. kroner ifm. finansiering av legemidler, og 175,3 mill. kroner ifm. finansiering av private laboratorier og røntgenvirksomheter til kap 732, post 70 Regionale helseforetak, Tilskudd til helseforetakene.

Kilde: Finansdepartementet

Programområde 28 Foreldrepenger

Programområde 28, kap. 2530 Foreldrepenger, omfatter foreldrepenger til yrkesaktive, engangsstønad ved fødsel og adopsjon og feriepenger av foreldrepenger til arbeidstakere mv. Stønadsordningene under dette kapitlet skal kompensere for inntektsbortfall i forbindelse med fødsel og adopsjon og sikre økonomisk støtte til kvinner som ikke har rett til foreldrepenger. Stønadsordningene under kap. 2530 Foreldrepenger er hjemlet i folketrygdlovens kap. 14.

Foreslått bevilgning under programområde 28, kap. 2530 Foreldrepenger er på 11 610 mill. kroner.

Totalt sett innebærer dette en økning i forhold til saldert budsjett 2007 på 5,6 pst. Utgiftsanslaget i 2008 inkluderer 60 mill. kroner knyttet til forslaget om å gi selvstendig næringsdrivende rett til svangerskapspenger og foreldrepenger med 100 prosent dekning fra folketrygden opp til et tak på 6G fra 1. juli 2008.

Programområde 29 Sosiale formål

Programområde 29 Sosiale formål omfatter ordninger som skal kompensere for inntektsbortfall ved sykdom og uførhet (sykepenger, rehabiliteringspenger, atfføringspenger, atfføringsstønader, tids-

begrenset uførestønad og uførepensjon), pensjoner (alderspensjon og etterlattepensjon), stønader til enslige forsørgere, stønader og hjelpemidler til personer med nedsatt funksjonsevne, samt enkelte andre stønader. Det foreslås bevilget 221 293,3 mill. kroner i 2008, mot 208 068,6 mill. kroner i saldert budsjett 2007. Dette innebærer en økning i forhold til saldert budsjett 2007 på 13 224,7 mill. kroner, eller 6,4 pst.

Sykepenges

I perioden fra 1994 til 2003 var det en sammenhengende og betydelig økning i sykefraværet og i folketrygdens utgifter til sykepenges. Fra 2003 til 2004 falt imidlertid det trygdefinansierte sykefraværet (antall fraværsdager per sysselsatt betalt av folketrygden) med vel 12 pst. Nedgangen i sykefraværet i 2004 skyldtes trolig i hovedsak endringer i regelverket for sykepenges som ble iverksatt fra 1. juli 2004. Endringene innebar bl.a. at gradert sykmelding alltid skal vurderes først dersom den sykmeldte kan utføre deler av sine ordinære arbeidsoppgaver. Det ble også innført et aktivitetskrav for å få rett til sykepenges etter 8 uker. Det er unntak fra aktivitetskravet når medisinske grunner er klart til hinder for det. Etter det sterke fallet i sykefraværet i 2004 var nivået om lag uendret fram til høsten 2005. Høsten 2005 begynte imidlertid sykefraværet på ny å øke, og i 2006 økte det trygdefinansierte sykefraværet med om lag 5 pst. sammenliknet med 2005.

I henhold til Statistisk sentralbyrås nasjonale sykefraværstatistikk gikk det totale sykefraværet ned med 2,7 pst. i 2. kvartal 2007 fra samme periode i 2006. Fra 1. halvår 2006 til 1. halvår 2007 har sykefraværet falt med 1,8 pst. Det er det legemeldte sykefraværet som avtar, mens det har vært en liten økning i det egenmeldte sykefraværet det siste året. IA-avtalen har bl.a. som mål å redusere det totale sykefraværet (både sykefravær betalt av arbeidsgiver og sykefravær i trygdeperioden) med minst 20 pst. fra 2. kvartal 2001 til 2. kvartal 2009. I 2. kvartal 2007 var sykefraværet om lag 7,6 pst. lavere enn i samme kvartal i 2001. Sykefraværet er således fortsatt betydelige unna målet i IA-avtalen.

På bakgrunn av utviklingen i sykefraværet hittil i år, legges det nå til grunn en reduksjon i det trygdefinansierte sykefraværet på 2 pst. på årsbasis i 2007, sammenliknet med 2006. For 2008 legges det til grunn 0-vekst i det trygdefinansierte sykefraværet pr. sysselsatt i forhold til det gjennomsnittlige nivået i 2007. I tillegg til sykefraværet påvirkes sykepengeutgiftene av sysselsettingsutviklingen og lønnsveksten. I budsjettforslaget for 2008 er det lagt til grunn en økning i sysselsettingen på 3,5 pst.

i 2007 og en økning på 1,0 pst. i 2008. Videre er det lagt til grunn en økning i sykepengegrunnlaget (lønnsvekst blant sykmeldte) på 4,75 pst. i 2007 og 5,0 pst. i 2008.

Det foreslås samlet bevilget 30 384 mill. kroner på kap. 2650 Sykepenges i 2008, mot 29 303 mill. kroner i saldert budsjett 2007. Av dette utgjør utgifter til sykepenges for arbeidstakere 26 750 mill. kroner. Sykepengekapitlet omfatter i tillegg sykepenges til selvstendige, omsorgs- og pleiepenges ved barns sykdom, tilretteleggingstilskudd, refusjoner knyttet til bedriftshelsetjenesten og feriepenges av sykepenges.

Medisinsk rehabilitering

Rehabiliteringspenges kan ytes etter utløpet av stønadstiden for sykepenges fra folketrygden. Rehabiliteringspenges gis som hovedregel bare for inntil ett år, men kan forlenges i ytterligere ett år og i unntakstilfeller for et lengre tidsrom.

Antall mottakere av rehabiliteringspenges falt betydelig i løpet av 2004 og 2005. Ved utgangen av 2005 var det 47 850 mottakere av rehabiliteringspenges, og dette innebar en nedgang på om lag 6 900 personer sammenliknet med situasjonen ett år tidligere. I 2006 var det kun små endringer i antall mottakere av rehabiliteringspenges. Budsjettanslagene for 2008 er basert på en forutsetning om et gjennomsnittlig antall mottakere av rehabiliteringspenges på om lag 45 700 i 2007 og om lag 44 700 i 2008.

Det foreslås bevilget 8 258 mill. kroner i 2008 på kap. 2652 Medisinsk rehabilitering, mot 8 255 mill. kroner i saldert budsjett 2007.

Ytelser til yrkesrettet attføring

Ytelser til yrkesrettet attføring kan gis personer som på grunn av sykdom, skade eller lyte har fått sin evne til å utføre inntektsgivende arbeid varig nedsatt, eller har fått sine muligheter til å velge yrke eller arbeidsplass vesentlig innskrenket.

I perioden fra 2000 til 2005 økte antallet attføringspengemottakere med om lag 60 pst. Antall mottakere av attføringspenges ble imidlertid betydelig redusert gjennom 2006, fra om lag 67 300 mottakere ved inngangen av året til om lag 63 500 ved utgangen av desember 2006. For 2007 og 2008 legges det til grunn at gjennomsnittlig antall attføringspengemottakere blir henholdsvis 61 100 og 58 900. Nedgangen i antall attføringspengemottakere må blant annet ses i sammenheng med styrket innsats for gruppen. Det bedre arbeidsmarkedet har også gjort det enklere å komme i jobb for denne gruppen. Perioden for attføringspenges i

ventetid på arbeid foreslås nå redusert fra 6 til 3 måneder for å bidra til at personer som har gjennomført yrkesrettet attføring kommer raskest mulig tilbake i arbeid. For 2008 foreslås det bevilget 11 529 mill. kroner til attføringspenger og attføringsstønader samlet, mot 11 950 mill. kroner i saldert budsjett 2007.

Det er flere som er registrert som yrkeshemmede i Arbeids- og velferdsetaten enn de som mottar attføringspenger. En betydelig andel av de yrkeshemmede som er registrert i Arbeids- og velferdsetaten mottar andre livsoppholdsytelser fra folketrygden som sykepenger, rehabiliteringspenger, uførepensjon og dagpenger. Videre vil en noe mindre andel til enhver tid være i tiltak der de får lønn fra arbeidsgiver, og der arbeidsgiver får kompensert hele eller deler av lønnen fra Arbeids- og velferdsetaten.

Uførehet

Uførepensjonsordningen ble fra 2004 delt mellom en ordning med varig uførepensjon og en ordning med tidsbegrenset uførestønad. For 2008 foreslås det bevilget 54 900 mill. kroner til uførepensjon og tidsbegrenset uførestønad samlet, mot 50 580 mill. kroner i saldert budsjett 2007.

Det har vært en jevn økning i tilgangen til uføreordningene over flere år. I 2003 var antall nye uførepensjonister 29 000, mens tilgangen de påfølgende årene 2004-2006 var henholdsvis 30 400, 31 600 og 32 300. Gjennomsnittlig antall mottakere av uførepensjon og tidsbegrenset uførestønad sett under ett økte fra om lag 316 000 i 2005 til om lag 324 400 i 2006. Dette tilsvarer en vekst på om lag 2,6 pst. Det antas med de forutsetninger som nå ligger til grunn for budsjettanslagene, at gjennomsnittlig antall stønadsmottakere vil øke til om lag 330 700 i 2007, mens det for 2008 anslås et gjennomsnittlig antall mottakere av utføreytelser på om lag 339 300. Utviklingen på uføreområdet er usikker. Dette skyldes bl.a. at det etter hvert blir mange på tidsbegrenset uførestønad som får revurdert sin stønad (ved utløpet av sin første periode på ordningen), og det er foreløpig usikkert hvor stor andel av disse som får varig uførepensjon.

Alderdom

Utgiftene til alderspensjon har steget jevnt de siste årene. Dette skyldes først og fremst høyere gjennomsnittlig utbetaling som følge av at nye pensjonister har større opptjening av tilleggspensjon enn eldre pensjonister, noe som bl.a. skyldes en økning i antallet kvinnelige alderspensjonister som har vært i lønnet arbeid og tjent opp tilleggspensjon.

Antallet alderspensjonister har holdt seg tilnærmet konstant de siste fem årene. Ifølge Statistisk sentralbyrå forventes det en svak økning fram til 2010, og deretter en meget sterk økning når de store etterkrigskullene når pensjonsalder. For 2008 foreslås det bevilget 101 101 mill. kroner til alderspensjon, mot 93 488 mill. kroner i saldert budsjett 2007.

Enslige forsørgere

Formålet med stønad til enslig mor eller far er å gi personer med aleneomsorg for barn inntektssikring i en overgangsperiode og stimulere til arbeid og utdanning, slik at de kan bli i stand til å forsørge seg selv.

Antallet enslige forsørgere med overgangsstønad gikk kraftig ned fra 2000 til 2001 som følge av at omleggingen av ordningen til kortere stønadsløp fikk full effekt dette året. I perioden fram til 2006 var det kun mindre endringer i antall stønadsmottakere. I 2006 falt antall mottakere av overgangsstønad med 3,1 pst., fra 26 600 til 25 700. Nedgangen i antall mottakere av overgangsstønad har fortsatt hittil i 2007. For 2008 legges det til grunn at antallet enslige forsørgere med overgangsstønad vil bli redusert med ytterligere 2 pst. For 2007 er det forventet et gjennomsnittlig antall av overgangsstønadsmottakere på om lag 24 500, mens det for 2008 legges til grunn at antall mottakere blir om lag 24 000. Nedgangen i antall mottakere kan trolig også på dette området knyttes til tilstrømmingen av arbeidsmarkedet.

Det foreslås bevilget 3 943,5 mill. kroner i 2008 på kap. 2620 Stønad til enslig mor eller far, mot 4 126,5 mill. kroner i saldert budsjett 2007.

Programområde 30 Stønad ved helsetjenester

Programområdet omfatter folketrygdens bidrag til finansiering av helsetjenester, bl.a. lege- og psykologhjelp, fysioterapi og legemidler på blå resept. Det foreslås bevilget 19 820,4 mill. kroner i 2008, mot 19 949,0 mill. kroner i saldert budsjett 2007.

I 2006 ble det samlet omsatt legemidler for 16,4 mrd. kroner, som innebærer en nominell økning på i underkant av 2 pst. fra 2005. En vesentlig del av omsetningen av legemidler betales av folketrygden gjennom blåreseptordningen. Utgiftene var på om lag 7,6 mrd. kroner i 2006. I statsbudsjettet for 2008 fremmes det flere forslag om innsparinger på legemiddelområdet. Det vises til nærmere omtale av disse i oversikten over utgiftene under Helse- og omsorgsdepartementet i kapittel 3.

I 2006 ble det utstedt 919 000 frikort under ordningen med utgiftstak for egenandeler ved legehjelp, psykologhjelp, legemidler på blå resept og reiser i forbindelse med behandling (egenandelstak 1). Det er nesten 100 000 færre frikort enn i 2005, noe som i hovedsak skyldes at aldersgrensen for barns fritak for egenandeler ble hevet fra 7 til 12 år i 2006. Folketrygdens utgifter til ordningen var i underkant av 3,2 mrd. kroner i 2006, dvs. omtrent uendret fra 2005. Prisjustering av alle satsene (dvs. både den enkelte egenandel og nivået på egenandelstakene) ville medført til sammen om lag 150 mill. kroner i økt egenbetaling. I forbindelse med behandlingen av St.prp. nr. 1 (2006-2007) vedtok Stortinget å øke egenandelene for legehjelp mv. fra 1. juli 2007. Denne økningen medfører at samlet egenbetaling øker med om lag 80 mill. kroner fra 2007 til 2008. I budsjettframlegget for 2008 foreslås ingen endring i de enkelte egenandelene som dekkes av tak 1- og tak 2-ordningen, og det foreslås heller ikke å heve årsbeløpet for egenandelstak 2 på 2 500 kroner. Derimot foreslås det å heve egenandelstak 1 fra 1 660 kroner til 1 740 kroner, som isolert sett svarer til 70 mill. kroner i økt egenbetaling. Sammen med egenandelsøkningen i 2007 gir dette 150 mill. kroner i økt egenbetaling fra 2007 til 2008, tilsvarende en generell prisjustering av alle satsene. Egenbetalingen opprettholdes dermed på samme reelle nivå som i 2007. Tiltak på legemiddelområdet medfører på den annen side at pasientenes egenbetaling reduseres med 33 mill. kroner i 2008.

Programområde 33 Arbeidsliv

Programområde 33 Arbeidsliv omfatter dagpenger ved arbeidsledighet, statsgaranti for lønnskrav ved konkurs og stønad ved arbeidsledighet for fiskere og fangstmenn. Det foreslås bevilget 5 251,0 mill. kroner for 2008, mot 7 367,1 mill. kroner i saldert budsjett 2007. Dette innebærer en nominell reduksjon på 2 116,1 mill. kroner. Hovedårsaken til reduksjonen er at bevilgningen til dagpenger foreslått redusert med 2 056 mill. kroner til 4 781 mill. kroner.

Dagpenger ved arbeidsledighet

Utviklingen på arbeidsmarkedet har siden årsskiftet 2003/2004 gitt en markert nedgang i ledigheten. Dette har bidratt til at antall dagpengemottakere er betydelig redusert de siste årene. I gjennomsnitt mottok om lag 48 800 personer dagpenger i 2006, som var en nedgang på 37 pst., tilsvarende om lag 28 400 personer, sammenliknet

med 2005. De samlede dagpengeutbetalingene i 2006 var på 6 160 mill. kroner.

Reduksjonen i antall dagpengemottakere har fortsatt i 1. halvår 2007. Fra januar til august 2007 var det i gjennomsnitt registrert om lag 34 700 dagpengemottakere ved arbeidskontorene. Dagpengebevilgningen for 2007 anslås nå til 4 300 mill. kroner.

For 2008 foreslås det at antall ventedager før man får rett til dagpenger reduseres fra fire til tre dager. Endringen vil isolert sett øke dagpengebevilgningen med om lag 25 mill. kroner. Maksimal dagpengeperiode under permittering foreslås redusert fra 34 til 30 uker, med en anslått innsparing på 45 mill. kroner. Samtidig reduseres antall ventedager ved permittering for arbeidstakere i fiskeindustrien fra fire til null dager. For 2008 foreslås en dagpengebevilgning på i alt 4 781 mill. kroner. Til grunn for forslaget ligger bl.a. utsikter til fortsatt lav arbeidsledighet.

Utgiftsutviklingen i folketrygden – realvekst

I tabell 5.2 vises realveksten i trygdeutgiftene i faste 2008-kroner og i prosent. Det er foretatt en gruppering av utgiftsformål som sikrer forholdsvis ensartede grupper¹. Beløpene for perioden 2001-2006 er basert på regnskapstall, mens beløpene for 2007 er anslag på regnskap. For 2008 benyttes utgiftsanslag for uendret regelverk fra 2007 til 2008.

Dagpenger ved arbeidsledighet er ikke inkludert i tabellen. Det samme gjelder forskuttering av underholdsbidrag, som i stor grad motsvares av inntekter i form av refusjon fra bidragspliktige. Enkelte mindre ordninger er også utelatt.

Realveksten framkommer ved at sykepenger og fødselspenger er deflatert med lønnsveksten. De G-regulerte ytelsene er deflatert med utviklingen i folketrygdens grunnbeløp (G). For disse ytelsene vil regulering av grunnbeløpet utover kon-

¹ Foreldrepenger gjelder kap. 2530. Sykepenger gjelder kap. 2650 unntatt tilretteleggingstilskudd og refusjon bedriftshelsetjenester. Rehabiliterings- og attføringspenger gjelder kap. 2652 unntatt legeerklæringer og kap. 2653, mens uførepensjon gjelder kap. 2655, postene 70-74 og 76 og alderspensjon kap. 2670. Familiestønader gjelder kap. 2680 og kap. 2620, unntatt post 76 Forskuttering av underholdsbidrag. Medisiner og tekniske hjelpemidler gjelder kap. 2751 (blåreseptmedisiner) og deler av kap. 2752 (refusjon egenbetaling blåreseptmedisiner) og de hjelpemiddelrelaterte poster på kap. 2661. Andre helseformål gjelder hovedsakelig programområde 30 Helsevern, unntatt ovennevnte medisnutgifter under kap. 2751 og kap. 2752. Øvrige kontantstønader gjelder de resterende stønadsordningene under programområde 29 Sosiale formål (bl.a. grunn- og hjelpestønad). Det er korrigert for større tekniske endringer i perioden, for eksempel endringen i beregningsregler for attføring- og rehabiliteringspenger fra 2002.

sumpris følgelig ikke framkomme som realvekst. For de øvrige ytelsene vises det til forklaringer i tabellen.

Tabellen viser blant annet endringer i sykepengeutgiftene som følge av endring i fraværstilbøyligheten og sysselsettingen. For uførepensjon gjen-speiler realveksten både økt uførepensjonering og økt poengopptjening. Tilsvarende skyldes endrin-

ger i utgiftene til alderspensjon både økt poengopptjening og endring i antall pensjonister.

I tabellen er tallene for 2008 justert for virkningen av forslag til regelverksendringer fra 2008. Medregnet utgifter knyttet til regelverksendringer ville realveksten fra 2007 til 2008 vært om lag 150 mill. kroner høyere enn i tabell 5.2.

Tabell 5.2 Utviklingen i sentrale ordninger i folketrygden 2001-2008

Stønadsutgifter:	Realvekst i mill. 2008-kroner ¹							
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
1. Sykepenger	32 130	33 480	35 540	31 770	28 030	29 490	29 720	30 130
vekst: mill. kroner	1 190	1 350	2 060	-3 770	-3 740	1 460	230	410
prosent	3,8	4,2	6,2	-10,6	-11,8	5,2	0,8	1,4
2. Rehabiliterings- og attføringspenger	15 940	18 080	21 120	22 460	22 160	21 190	20 100	19 490
vekst: mill. kroner	2 260	2 140	3 040	1 340	-300	-970	-1 090	-610
prosent	16,5	13,4	16,8	6,3	-1,3	-4,4	-5,1	-3,0
3. Uførepensjon	43 420	44 620	46 500	48 410	50 110	51 570	52 930	54 190
vekst: mill. kroner	1 020	1 200	1 880	1 910	1 700	1 460	1 360	1 260
prosent	2,4	2,8	4,2	4,1	3,5	2,9	2,6	2,4
4. Alderspensjon	90 700	91 230	92 330	93 840	95 640	97 470	99 220	100 900
vekst: mill. kroner	450	530	1 100	1 510	1 800	1 830	1 750	1 680
prosent	0,5	0,6	1,2	1,6	1,9	1,9	1,8	1,7
5. Familiestønader	6 730	6 470	6 180	6 050	5 930	5 650	5 400	5 320
vekst: mill. kroner	-1 190	-260	-290	-130	-120	-280	-250	-80
prosent	-15,0	-3,9	-4,5	-2,1	-2,0	-4,7	-4,4	-1,5
6. Foreldrepenger	11 200	10 920	11 200	11 740	11 370	11 510	11 660	11 570
vekst: mill. kroner	40	-280	280	540	-370	140	150	-90
prosent	0,4	-2,5	2,6	4,8	-3,2	1,2	1,3	-0,8
7. Medisiner og tekniske hjelpemidler	12 460	13 800	14 310	14 930	14 890	14 920	14 980	15 580
vekst: mill. kroner	580	1 340	510	620	-40	30	60	600
prosent	4,9	10,8	3,7	4,3	-0,3	0,2	0,4	4,0
8. Andre helseformål	8 140	9 160	9 920	9 920	10 580	10 330	11 140	10 770
vekst: mill. kroner	650	1 020	760	0	660	-250	810	-370
prosent	8,7	12,5	8,3	0,0	6,7	-2,4	7,8	-3,3
9. Øvrige kontantstønader	3 520	3 590	3 500	3 530	3 550	3 510	3 570	3 620
vekst: mill. kroner	0	70	-90	30	20	-40	60	50
prosent	0,0	2,0	-2,5	0,9	0,6	-1,1	1,7	1,4
10. Realvekst:								
Total årlig endring	5 000	7 110	9 250	2 050	-390	3 380	3 080	2 850

¹ For de G-regulerte ytelsene er alle beløp omregnet til någjeldende G (pr. 1.5.2007: 66 812 kroner). For sykepenger og fødselspengar benyttes gjennomsnittlig årslønnsvekst. For andre helseformål benyttes dels konsumprisindeksen og dels lønnsjustering. Øvrige kontantstønader er justert med konsumprisindeksen. Vedrørende medisiner og tekniske hjelpemidler: for medisiner er det lagt til grunn at det ikke skjer reell prisstigning (siden den observerte prisstigningen motsvares av en kvalitetsforbedring slik at de nominelle tallene forutsettes å gi et dekkende bilde av realveksten), mens konsumprisindeksen er benyttet for tekniske hjelpemidler.

Hovedtrekkene i tabellen er:

- I perioden fram til og med 2003 var det en betydelig årlig vekst i sykefraværet og sykepengeutgiftene. Nedgangen i utgifter i 2004 og 2005 skyldtes for det meste at sykefraværet ble redusert, antakelig som følge av endret regelverk som førte til en bedre oppfølging av de sykmeldte, og strengere krav for å bli langtidssykmeldt i mer enn 8 uker. Siden fallet i sykefraværet skjedde midt i 2004, falt utgiftene ytterligere i 2005. Etter det sterke fallet i sykefraværet midt i 2004 var nivået om lag uendret fram til slutten av 2005. I 2006 økte det trygdefinansierte sykefraværet med om lag 5 pst. sammenlignet med 2005. På bakgrunn av utviklingen i sykefraværet hittil i år, er det i budsjettet for 2008 lagt til grunn en reduksjon i det trygdefinansierte sykefraværet på 2 pst. i 2007, mens det er lagt til grunn 0-vekst i 2008.
- Utgiftene til rehabiliterings- og attføringspenger økte sterkt i perioden 2001-2004. Veksten i antall mottakere av rehabiliterings- og attføringspenger i denne perioden har sammenheng med økningen i sykefraværet, samt økt vekt på attføring for å unngå uførepensjonering. Den avtakende veksten i 2004 og nedgangen i utgiftene i 2005 skyldtes en betydelig reduksjon i antall mottakere av rehabiliteringspenger, og en avtakende vekst innen attføring. Reduksjonen i antall rehabiliteringsmottakere i 2004/2005 henger sammen med innstramming i lengden på perioden en kan motta rehabiliteringspenger fra 2004. Det har bare vært små endringer i antall rehabiliteringsmottakere i 2006 og hittil i 2007. For 2008 legges til grunn en liten nedgang i antall mottakere. Antall mottakere av attføringspenger ble betydelig redusert gjennom 2006. For 2007 og 2008 legges det til grunn en nedgang i gjennomsnittlig antall attføringspengemottakere på henholdsvis 4,3 pst. og 3,0 pst. Den betydelige nedgangen i antall mottakere av attføringspenger medfører at utgiftene til rehabiliterings- og attføringspenger samlet forventes å falle.
- Utgiftene til uførepensjon og tidsbegrenset uførestønad har økt betydelig. Antall mottakere av uførestønader samlet økte fra om lag 280 000 ved inngangen av 2001 til om lag 320 000 ved utgangen av 2006. Veksten i antall mottakere ventes å fortsette. Det antas med de forutsetninger som nå ligger til grunn for budsjettanslagene, at gjennomsnittlig antall stønadmottakere vil øke til nærmere 331 000 i 2007, mens det for 2008 anslås et gjennomsnittlig antall mottakere av uføreytelser på vel 339 000.
- Utgiftene til alderspensjon viser en moderat reell vekst. Det er fortsatt reell vekst i tilleggspensjonene på grunn av økt pensjonsopptjening, mens antallet pensjonister har vært relativt stabilt den siste 10-årsperioden. Økningen i grunnpensjonen for gifte og samboende pensjonister i perioden 2003-2005 har også bidratt til utgiftsveksten. I 2008 og 2009 forventes det en svak vekst i antall alderspensjonister, og fra om lag 2010 vil veksten på området bli sterk - etter hvert som de store etterkrigskullene når pensjoneringsalder.
- Utgiftene til familiestønader har vært avtakende i de senere årene. Omleggingen av stønadsordningen for enslige forsørgere i 1998 med høyere overgangsstønad, men samtidig kortere varighet på stønaden, bidro til en betydelig utgiftsreduksjon i 2001 da reformen fikk full effekt som følge av tidsbegrensningen. Etter dette har det bare vært en mindre reduksjon i antallet enslige forsørgere med overgangsstønad, og fra 2007 til 2008 forventes det en fortsatt svak reduksjon.
- I perioden 2001-2004 var det en tydelig vekst i utgiftene til medisiner og tekniske hjelpemidler. Ulike tiltak knyttet til legemidler har bidratt til å dempe veksten de tre siste årene. Trinnsprismodellen for generiske legemidler som ble innført i 2005, har for eksempel gitt betydelige innsparinger. I 2008 forventes imidlertid på ny en utgiftsvekst på dette området, som i første rekke skyldes økte utgifter til medisiner i folketrygden.

Samlet sett har utgiftsveksten på trygdeområdet vært høy i mange år, med unntak av 2004 og 2005. Utgiftsøkningen skyldes i hovedsak økt tilstrømming til ordningene, og i mindre grad utvidelse av rettigheter eller satsøkninger. Utviklingen har dermed preg av automatisk utgiftsvekst. Utgiftsveksten har begrenset handlingsrommet i budsjettpolitikken i betydelig grad. Det blir dermed en sentral utfordring for Regjeringen framover å begrense veksten i folketrygdens stønadsordninger. Dette er særlig viktig med tanke på den sterke økningen i antall alderspensjonister og aldersrelaterte utgifter som vil komme om få år.

5.2 Folketrygdens finansieringsbehov

Folketrygden inngår som en ordinær del av statsbudsjettframlegget. Fram til og med statsbudsjettet for 2002 var de ulike departementenes budsjettforslag vedrørende folketrygdens utgifter samlet i et eget vedlegg (St.prp. nr. 1 (2001-2002) Folketrygden). Vedlegget til statsbudsjettet for 2002 inneholdt forslag vedrørende folketrygdens utgif-

ter under Arbeids- og administrasjonsdepartementet, Barne- og familiedepartementet, Fiskeridepartementet og det daværende Sosial- og helsedepartementet. Fra og med forslaget til statsbudsjett medregnet folketrygden for budsjetterminen 2003, er de ulike departementenes utgiftsanslag under folketrygden innarbeidet i de respektive fagproposisjoner.

Folketrygdens utgifter omfatter følgende programområder med bevilgningsforslag for 2008 angitt i parentes: Stønad ved fødsel og adopsjon (11 610,0 mill. kroner), Arbeidsliv (5 251,0 mill. kroner), Sosiale formål (221 293,3 mill. kroner), og Stønad ved helsetjenester (19 820,4 mill. kroner), med en samlet foreslått sum på 257 974,7 mill. kroner for 2008.

Folketrygdens utgifter inngår således i det samlede budsjettframlegget på linje med andre statsutgifter, men er på inntektssiden formelt knyttet opp til de store avgiftsordningene (arbeidsgiveravgift og trygdeavgift) og enkelte gebyrer og refusjoner mv., jf. folketrygdloven 28. februar 1997 nr. 19, del VIII, Finansielle bestemmelser.

Folketrygdens inntekter beregnet på denne måten er for 2008 anslått til 196 171,2 mill. kroner, med følgende hovedelementer: Trygdeavgift 78 200,0 mill. kroner (jf. kap. 5700, post 71), arbeidsgiveravgift 116 100,0 mill. kroner (jf. kap. 5700, post 72), samt enkelte mindre inntekter (vederlag, gebyrer, ulike refusjoner, dividende mv., jf. kap. 5701, 5704, 5705) på til sammen 1 871,2 mill. kroner.

Differansen mellom folketrygdens utgifter og inntekter innebærer et samlet beregnet finansieringsbehov for folketrygden i 2008 på 61 803,5 mill. kroner. En del av dekningen av folketrygdens utgifter skal skje fullt ut gjennom tilskudd fra staten, dvs. uten henvisning til de store avgiftsordningene eller andre særskilt spesifiserte inntekter, jf. folketrygdloven § 23-10 tredje ledd. Utgiftene som skal dekkes ved direkte overføringer fra staten er anslått til 15 528,6 mill. kroner for 2008, jf. forslag til romertallsvedtak.

6 Bestillingsfullmakt, tilsagnsfullmakt og garantifullmakt

6.1 Bestillings- og tilsagnsfullmakter

I sammenheng med budsjettet for 2008 foreslås det bestillings- og tilsagnsfullmakter for i alt 45 200 mill. kroner, mot 37 886 mill. kroner i 2007.

Forslagene til bestillingsfullmakter utgjør i alt 34 714 mill. kroner, mot 29 662 mill. kroner i 2007. Under Forsvarsdepartementet er det foreslått bestillingsfullmakter på 33 695 mill. kroner, mot 28 643 mill. kroner i 2007. Det fremmes forslag om

tilsagnsfullmakter på i alt 10 487 mill. kroner, mot 8 224 mill. kroner i 2007. Utover fullmaktene i tabell 6.1, eksisterer det enkelte tilsagnsfullmakter uten en beløpsramme, for eksempel en fullmakt som hjemler at Statens lånekasse for utdanning kan gi tilsagn om støtte for vårhalvåret 2009 etter de samme satser som for høsthalvåret 2008.

Tabell 6.1 Oversikt over bestillingsfullmakter og tilsagnsfullmakter

			1 000 kroner	
Kap.	Post	Betegnelse	Bestillingsfullmakter	Tilsagnsfullmakter
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner:		
	72	EØS-finansieringsordningen		2 900 000
	73	Den norske finansieringsordningen		2 500 000
	74	Bilaterale samarbeidsprogram med Bulgaria og Romania		200 000
118		Nordområdetiltak mv.:		
	70	Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland		188 000
161		Næringsutvikling:		
	70	Næringsutvikling		550 000
163		Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter:		
	71	Humanitær bistand og menneskerettigheter	25 000	
220		Utdanningsdirektoratet:		
	70	Tilskudd til læremidler mv.		20 000
226		Kvalitetsutvikling i grunnsopplæringen:		
	21	Spesielle driftsutgifter		120 000
270		Studier i utlandet og sosiale formål for elever og studenter:		
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger		115 000
285		Norges forskningsråd:		
	52	Forskningsformål		37 500
320		Allmenne kulturformål		
	73	Nasjonale kulturbygg		715 000
	78	Ymse faste tiltak		8 000
322		Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom:		
	50	Kunst i offentlige rom		11 500
440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten:		
	01	Driftsutgifter	40 000	

Tabell 6.1 fortsetter

			1 000 kroner	
Kap.	Post	Betegnelse	Bestillingsfull- makter	Tilsagnsfull- makter
551		Regional utvikling og nyskaping:		
	61	Næringsrettede midler til regional utvikling, kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift		100 000
581		Bolig- og bomiljøtiltak:		
	75	Boligtilskudd til etablering, tilpasning og utleieboliger		186 700
	78	Kompetansetilskudd		59 100
586		Tilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser		
	64	Investeringsstilskudd		400 000
634		Arbeidsmarkedstiltak:		
	76	Tiltak for arbeidssøkere		1 121 300
710		Nasjonalt folkehelseinstitutt:		
	21	Spesielle driftsutgifter	180 000	
720		Sosial- og helsedirektoratet:		
	22	Elektroniske resepter	35 000	
761		Tilskudd forvaltet av Sosial- og helsedirektoratet:		
	60	Tilskudd til omsorgstjenester		1 000
907		Sjøfartsdirektoratet:		
	72	Tilskudd til NO _x -tiltak		20 000
920		Norges forskningsråd:		
	50	Tilskudd		107 500
1050		Diverse fiskeriformål:		
	76	Tilskudd til strukturtiltak for kapasitetstilpasning		6 000
	77	Tilskudd til NO _x -reduserende tiltak for fiskeflåten		100 000
1062		Kystverket:		
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	3 000	
	60	Tilskudd til fiskerihavneanlegg		20 000
1148		Naturskade – erstatninger og sikring:		
	70	Tilskudd til sikringstiltak m.m.		2 000
	71	Naturskade, erstatninger		39 000
1350		Jernbaneverket:		
	23, 25 og 30	Drift, vedlikehold og investeringer	700 000	
1380		Post- og teletilsynet:		
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	4 000	
1400		Miljøverndepartementet:		
	78	Miljøtiltak i nikkilverkene på Kola		83 900
1426		Statens naturoppsyn:		
	32	Skjærgårdsparker mv.	6 500	

Tabell 6.1 fortsetter

			1 000 kroner	
Kap.	Post	Betegnelse	Bestillingsfull- makter	Tilsagnsfull- makter
1427		Direktoratet for naturforvaltning:		
	30	Statlige erverv, båndlegging av friluftsområder		78 100
	32	Statlige erverv, fylkesvise verneplaner		30 300
	34	Statlige erverv, nasjonalparker		74 400
	35	Statlige erverv, nytt skogvern		71 400
	77	Tilskudd til nasjonalparksentre		2 000
	79	Kompensasjon ved flytting av oppdrettsanlegg		6 750
1429		Riksantikvaren:		
	72	Vern og sikring av fredete og verneverdige kulturminner og kulturmiljøer		35 000
	73	Brannsikring og beredskapstiltak		2 000
	74	Fartøyvern		8 000
	77	Verdiskapingsprogram på kulturminneområdet		2 000
1441		Statens forurensningstilsyn:		
	39	Oppryddingstiltak	25 000	
1472		Svalbard miljøvernfond:		
	70	Tilskudd		2 500
1700		Forsvarsdepartementet:		
	73	Forskning og utvikling		10 000
1725		Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben:		
	01	Driftsutgifter	80 000	
1731		Hæren:		
	01	Driftsutgifter	900 000	
1732		Sjøforsvaret:		
	01	Driftsutgifter	800 000	
1733		Luftforsvaret:		
	01	Driftsutgifter	1 600 000	
1734		Heimevernet:		
	01	Driftsutgifter	300 000	
1740		Forsvarets logistikkorganisasjon:		
	01	Driftsutgifter	300 000	
1760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg:		
	01	Driftsutgifter	125 000	
	44	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonalfinansiert andel	100 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	24 000 000	
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel	150 000	

Tabell 6.1 fortsetter

			1 000 kroner	
Kap.	Post	Betegnelse	Bestillingsfull- makter	Tilsagnsfull- makter
	75	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet	150 000	
1790		Kystvakten:		
	01	Driftsutgifter	5 000 000	
1791		Redningshelikoptertjenesten:		
	01	Driftsutgifter	90 000	
1792		Norske styrker i utlandet:		
	01	Driftsutgifter	100 000	
1825		Omlegging av energibruk og energiproduksjon:		
	50	Overføring til Energifondet		400 000
	74	Naturgass		20 000
1830		Forskning:		
	50	Norges forskningsråd		33 000
2421		Innovasjon Norge:		
	72	Forsknings- og utviklingskontrakter		100 000

Kilde: Finansdepartementet

6.2 Statlige garantier

For 2008 bes det om fullmakt til å gi nye garantier innenfor følgende totale garantirammer under disse ordningene:

Utenriksdepartementet

Import fra U-land 50 mill. kroner

Nærings- og handelsdepartementet

Innovasjon Norge 220 mill. kroner

GIEK

- Alminnelig garantiordning 50 000 mill. kroner
- eksport/investering i Utviklingsland 2 100 mill. kroner
- byggelån innenfor skipsbyggingsindustrien 5 000 mill. kroner

Finansdepartementet

Den nordiske investeringsbank

- Grunnkapital til Den nordiske investeringsbank 716 mill. euro

- Prosjektinvesteringsslån 341 mill. euro
- miljølån 63,5 mill. euro

Olje- og energidepartementet

Gassco AS 1 000 mill. kroner

Det vises for øvrig til spesifisert oversikt over statens garantiansvar og utbetalinger i 2006 i St.meld. nr. 3 (2006-2007) Statsrekneskapen for 2006, vedlegg 4.

Økonomireglementet for staten med tilhørende utfyllende bestemmelser fastsetter normalvilkår for statlige garantier. Normalvilkårene er basert på tidligere generelle behandlinger i Stortinget av garantisaker, senest på grunnlag av Dokument nr. 3:6 (1995-96), jf. Innst. S. nr. 218 (1995-96). Stortinget har imidlertid akseptert unntak fra normalvilkårene for flere av de eksisterende ordningene. Det forutsettes at de tidligere godtatte unntakene kan legges til grunn også for garantier som gis i 2008. De nærmere vilkårene for de enkelte garantiordningene er for øvrig omtalt i departementenes fagproposisjoner.

7 Gjennomføringen av inneværende års budsjett

I dette kapitlet gis det en oversikt over gjennomføringen av inneværende års budsjett basert på anslag på regnskap for 2007. I tillegg gis det en oversikt over statsregnskapet per 30. juni 2007.

7.1 Anslag på regnskap 2007

7.1.1 Statsbudsjettets utgifter

Anslag på regnskap til utgiftsbevilgninger i statsbudsjettet for 2007 utgjør 1 160,5 mrd. kroner medregnet lånetransaksjoner og overføringer til Statens pensjonsfond - Utland. Dette er 45,0 mrd. kro-

ner lavere enn det budsjettet som Stortinget vedtok i fjor høst. Hovedårsaken til reduksjonen er lavere anslag på overføringer til Statens pensjonsfond - Utland, jf. nærmere omtale i pkt. 7.1.4 nedenfor.

Utenom utgifter til petroleumsvirksomheten, lånetransaksjoner og overføring til Statens pensjonsfond - Utland anslås utgiftene 0,6 mrd. kroner lavere enn i saldert budsjett. Dette skyldes i stor grad nedsettelse av anslagsendringer under folketrygden i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2007.

Tabell 7.1 Utgifter - totaloversikt

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2007	Endring fra saldert budsjett 2007	Anslag på regnskap 2007
Driftsutgifter	109 356	-4 056	105 301
Nybygg, anlegg mv.	40 360	1 757	42 116
Overføringer til andre	930 570	-42 171	888 399
Utlån, statsgjeld mv.	125 286	-566	124 720
Sum	1 205 572	-45 036	1 160 536

Kilde: Finansdepartementet

I saldert budsjett ble det bevilget 9,7 mrd. kroner under kapittel 2309 Tilfeldige utgifter. Bevilgningen ble økt med 1,6 mrd. kroner våren 2007 for å ta høyde for økte utgifter til reguleringen av grunnbeløpet i folketrygden fra 1. mai 2007. Utgiftene til reguleringen av grunnbeløpet i folketrygden fra 1. mai 2007 ble høyere enn lagt til grunn for bevilgningen på kap. 2309 i saldert budsjett 2007 som følge av at lønnsveksten fra 2005 til 2006 ble høyere enn antatt ved fastsettelsen av grunnbeløpet fra 1. mai 2006, og dette ble det kompensert for ved regulering av grunnbeløpet fra 1. mai 2007. I anslag på regnskap er det lagt til grunn at bevilgningene til lønnsoppgjør og trygdeoppgjør mv.

dekkes ved reduksjon av kapittel 2309 Tilfeldige utgifter. Lønnsoppgjøret i staten og trygdeoppgjøret mv. er gjennomført, og de bevilgningsmessige konsekvensene av lønnsoppgjøret i staten og trygdeoppgjøret mv. er i anslag på regnskap fordelt på en rekke kapitler og poster. Dette forklarer at nivået på driftsutgiftene er redusert i forhold til saldert budsjett, ettersom kapittel 2309 i sin helhet er bevilget som driftsutgifter, mens merutgiftene til trygdeoppgjøret bidrar til å øke overføringene på statsbudsjettet.

I nysalderingsproposisjonen senere i høst vil det bli fremmet forslag om nedsettelse av bevilgningen på kapittel 2309.

7.1.2 Statsbudsjettets inntekter

De samlede inntektene på statsbudsjettet for 2007 anslås nå til 1 101,7 mrd. kroner medregnet låne-transaksjoner og overføringer fra Statens pensjonsfond - Utland. Dette er en reduksjon på 38,3 mrd. kroner i forhold til det budsjettet som Stortinget vedtok i fjor høst. Reduksjonen skyldes i stor grad reduserte overføringer fra Statens pensjonsfond - Utland til statsbudsjettet som følge av at det oljekorrigerte budsjettunderskuddet nå anslås 28,8 mrd. kroner lavere enn i saldert budsjett. I tillegg reduseres anslaget for inntekter fra petroleumsvirksomheten med 43,9 mrd. kroner fra saldert budsjett 2007 til anslag på regnskap. I motsatt retning trekker høyere skatte- og avgiftsinntekter fra Fastlands-Norge.

Inntekter utenom petroleumsinntekter, låne-transaksjoner og overføring fra Statens pensjonsfond - Utland anslås nå å bli 28,2 mrd. kroner høyere enn i saldert budsjett.

Anslagene for skatter og avgifter fra Fastlands-Norge er satt opp med 25,1 mrd. kroner. De reviderte tallene for 2007 er basert på en gjennomgang av statistikken for innbetalte skatter og avgifter hitil i år, samt nye anslag for bl.a. sysselsetting, etter-spørsel og lønns- og prisvekst. Direkte skatter og folketrygdavgifter er økt med 11,3 mrd. kroner. Inntektene fra merverdiavgiften er økt med om lag 11,3 mrd. kroner, mens øvrige særavgifter og toll samlet sett er satt opp med 2,5 mrd. kroner.

Tabell 7.2 Statsbudsjettets inntekter

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2007	Endring fra saldert budsjett 2007	Anslag på regnskap 2007
Salg av varer og tjenester	132 970	-10 934	122 036
Inntekter i forbindelse med nybygg og anlegg	16 204	1 693	17 897
Overføringer fra andre	931 112	-35 229	895 883
Tilbakebetalinger mv.	59 682	6 163	65 844
Sum	1 139 968	-38 307	1 101 660

Kilde: Finansdepartementet

Utenom skatter og avgifter fra Fastlands-Norge er anslaget for øvrige inntekter økt med 3,0 mrd. kroner. Siden Stortinget vedtok budsjettet for 2007 i fjor høst har utbyttebetalinger økt med 1,3 mrd. kroner. Salg av beredskapslageret for petroleumsprodukter som var opprinnelig planlagt i 2006, innebærer at inntektene i inneværende år kan settes opp med 700 mill. kroner.

Tilbakebetalinger mv. av lån forventes nå å bli 65,9 mrd. kroner, som er 6,2 mrd. kroner høyere enn i saldert budsjett. Dette skyldes i stor grad innbetalinger til staten i forbindelse med tilbakekjøp av egne aksjer for selskapene Statoil ASA, DnBNor ASA, Hydro ASA og Yara International ASA.

7.1.3 Folketrygdens utgifter og inntekter. Finansieringsbehov

Folketrygdens inntekter og utgifter er medregnet i statsbudsjettet. Folketrygdens finansieringsbe-

hov, som framkommer ved at folketrygdens inntekter bare delvis finansierer folketrygdens utgifter, dekkes ved et statstilskudd fastsatt gjennom et eget vedtak. Ved salderingen av statsbudsjettet for 2007 samtykket Stortinget i at det anslatte finansieringsbehovet på 68,6 mrd. kroner ble dekket.

Tilleggsbevilgninger som er vedtatt hittil i år, øker utgiftene under folketrygden med 2,8 mrd. kroner. For 2. halvår legges det til grunn en netto reduksjon i bevilgningene på 0,8 mrd. kroner under folketrygden medregnet utgifter til dagpenger. Folketrygdens inntekter fra trygdeavgiften og arbeidsgiveravgiften anslås å bli 7,3 mrd. kroner høyere enn lagt til grunn i saldert budsjett.

Folketrygdens finansieringsbehov anslås derfor nå til 63,3 mrd. kroner. I nysalderingsproposisjonen vil det bli fremmet forslag til vedtak om folketrygdens finansieringsbehov i 2007 basert på anslagsendringer mv. gjennom året.

7.1.4 Petroleumsvirksomhetens utgifter og inntekter

Oversikt over petroleumsvirksomhetens utgifter og inntekter

Petroleumsvirksomhetens inntekter fratrukket petroleumsvirksomhetens utgifter danner netto

kontantstrømmen fra petroleumsvirksomheten. Inntekts- og utgiftselementene som inngår i petroleumsvirksomhetens inntekter og utgifter er fastsatt i § 3 i lov om Statens pensjonsfond.

Tabell 7.3 Kontantstrømmen fra petroleumsvirksomheten

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2007	Endring fra saldert budsjett 2007	Anslag på regnskap 2007
Inntekter SDØE	143 100	-10 200	132 900
- Utgifter SDØE	19 600	1 701	21 301
+ Skatt og avgift på utvinning inkl. CO ₂ -avgift	228 800	-35 100	193 700
+ Aksjeutbytte fra Statoil	12 593	1 413	14 006
= Netto kontantstrøm	364 893	-45 588	319 305

Kilde: Finansdepartementet

Petroleumsutgifter

Utgiftene til petroleumsvirksomhet består av andelen av investeringer på sokkelen som dekkes av statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (SDØE) og overføringer til Statens petroleumsforsikringsfond.

Utgiftene til petroleumsvirksomheten anslås nå til om lag 21,3 mrd. kroner i 2007. Dette er 1,7 mrd. kroner høyere enn i saldert budsjett, og må ses i sammenheng med økte utgifter til investeringer.

Petroleumsinntekter

Inntektene fra SDØE omfatter i hovedsak driftsresultat, avskrivninger og renter, og anslås til 132,9 mrd. kroner i 2007. I saldert budsjett var inntektene fra SDØE anslått til 143,1 mrd. kroner, noe som innebærer at anslaget har blitt redusert med 10,2 mrd. kroner. Videre omfatter inntektene fra petroleumsvirksomheten skatt og avgift på utvinning, inkludert CO₂- og NO_x-avgift, samt aksjeutbytte fra Statoil ASA. Staten har i 2007 mottatt utbytte på om lag 14,0 mrd. kroner fra Statoil. Dette er 1,4 mrd. kroner høyere enn saldert budsjett. Betalte skatter og avgifter fra petroleumsvirksomheten i 2007 anslås til 193,7 mrd. kroner, medregnet CO₂- og NO_x-avgift. Anslaget er 35,1 mrd. kroner lavere enn i saldert budsjett.

Netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten anslås nå til om lag 319,3 mrd. kroner i 2007. Dette er 45,6 mrd. kroner lavere enn i saldert budsjett 2007.

Statens pensjonsfond

Statens pensjonsfond består av Statens pensjonsfond - Utland og Statens pensjonsfond - Norge. Statsbudsjettets netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten overføres i sin helhet til Statens pensjonsfond - Utland. Nettoinntektene fra petroleumsvirksomhet anslås å bli 319,3 mrd. kroner som er 45,6 mrd. kroner lavere enn lagt til grunn i saldert budsjett.

Samlet overføring fra Statens pensjonsfond - Utland til statsbudsjettet er i saldert budsjett fastsatt til 54,1 mrd. kroner. Det oljekorrigerte underskuddet for 2007 anslås nå til 25,3 mrd. kroner, eller 28,8 mrd. kroner lavere enn bevilget beløp. Det er i anslag på regnskap for 2007 lagt til grunn at tilleggsbevilgninger som vil bli fremmet i 2. halvår og som isolert sett bidrar til å svekke budsjettbalansen, dekkes ved tilsvarende nedsettelse av øvrige utgifter.

Det er fortsatt usikkerhet knyttet til behovet for tilleggsbevilgninger i 2. halvår og dermed også anslaget for det oljekorrigerte underskuddet i 2007. Det vil i nysalderingsproposisjonen bli fremmet oppdaterte anslag for, og eventuelt forslag om,

endret overføring fra Statens pensjonsfond - Utland til statskassen i 2007.

Statoil ASA gjennomførte flere tilbakekjøp av egne aksjer i markedet høsten 2006, noe som innebærer at staten i 2007 har innløst aksjer i selskapet. I forbindelse med kapitalnedsettelsen i selskapet har staten fått utbetalt vel 2,4 mrd. kroner. Denne innbetalingen, som føres som en lånetransaksjon i

statsbudsjettet, overføres til utenlandsdelen av Statens Pensjonsfond.

Kapitalen i Statens pensjonsfond - Utland anslås nå til 2 094 mrd. kroner ved utløpet av 2007, mens kapitalen i Statens pensjonsfond - Norge anslås til 120 mrd. kroner. Samlet anslås dermed kapitalen i Statens pensjonsfond til 2 214 mrd. kroner ved utløpet av 2007.

Tabell 7.4 Statens pensjonsfond. Inntekter og utgifter 2007

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2007	Endring fra saldert budsjett 2007	Anslag på regnskap 2007
Netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomhet	364 893	-45 588	319 305
- Overført til statskassen	54 142	-28 823	25 319
+ Renter og utbytte fra Statens pensjonsfond	78 700	1 700	80 400
= Overskudd i Statens pensjonsfond	389 451	-15 065	374 386
Memo:			
Kapital i fondet per 31.12. (målt til markedsverdi)			2 214 mrd. kroner

Kilde: Finansdepartementet

7.1.5 Oppsummering. Saldering og finansieringsbehov

Statsbudsjettet gjøres opp i balanse etter tilbakeføring fra Statens pensjonsfond - Utland. Statsbudsjettets finansieringsbehov vil derfor være knyttet til netto utlån og gjeldsavdrag på tidligere opptatte lån utenom overføringer til Statens pensjonsfond - Utland. I saldert budsjett 2007 ble brutto finansieringsbehov anslått til 65,6 mrd. kroner. Brutto

finansieringsbehov anslås nå til 58,9 mrd. kroner. Nedgangen i finansieringsbehovet skyldes i stor grad at avdragene på statsgjelden i inneværende år anslås lavere enn tidligere lagt til grunn. Finansieringsbehovet i 2007 øker imidlertid isolert sett med knapt 5,0 mrd. kroner som følge av forslaget om at staten skal erverve 30 prosent av aksjene i Aker Holding AS.

Tabell 7.5 Oppsummering. Saldering og finansieringsbehov

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2007	Endring fra saldert budsjett 2007	Anslag på regnskap 2007
1. Inntekter (ekskl. tilbakebetalinger mv. og overføringer fra Statens pensjonsfond - Utland)	1 026 144	-15 647	1 010 497
2. Utgifter (ekskl. utlån, avdrag på statsgjeld mv.)	1 080 286	-44 470	1 035 816
3. Overskudd før lånetransaksjoner, før overføring til Statens pensjonsfond - Utland (1-2)	-54 142	28 823	-25 319
4. Overføring fra Statens pensjonsfond - Utland	54 142	-28 823	25 319
5. Overskudd før lånetransaksjoner (3+4)	0	0	0
6. Utlån, gjeldsavdrag mv.	125 286	-566	124 720
7. Tilbakebetalinger mv. utenom lånetransaksjoner til Statens pensjonsfond - Utland	59 682	6 162	65 844
8. Utlån mv., netto (6-7)	65 604	-6 728	58 876
9. Samlet finansieringsbehov - av kontantbeholdning og lånemidler (8-5)	65 604	-6 728	58 876

Kilde: Finansdepartementet

7.2 Statsregnskapet for 1. halvår 2007

Dette avsnittet gir en oversikt over statsregnskapet per 30. juni 2007. Regnskapstallene er sammenstilt med saldert budsjett. Tabellene i avsnittet viser

også hvor stor andel av bevilgningen i saldert budsjett som er regnskapsført. Anslagsendringer og bevilgninger som er vedtatt etter at budsjettet ble saldert i Stortinget i fjor høst, inngår således ikke i andelen av bevilgninger som er regnskapsført.

7.2.1 Statsbudsjettets utgifter

Statsregnskapet viser at det per 30. juni 2007 er regnskapsført utgifter på 593,6 mrd. kroner. Det

utgjør 49 pst. av bevilgningene. Tabell 7.6 viser hvordan beløpet fordeler seg på utgiftsarter.

Tabell 7.6 Statsbudsjettets utgifter

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2007	Regnskap per 30.06.07	Regnskap i pst. av bevilgning
Driftsutgifter	109 356	48 684	44,5
Nybygg anlegg mv.	40 360	17 431	43,2
Overføringer til andre	930 570	436 948	47,0
Utlån, gjeldsavdrag mv.	125 286	90 551	72,3
Sum utgifter	1 205 572	593 613	49,2

Kilde: Finansdepartementet

De totale inntektene medregnet lånetransaksjoner utgjør 569,4 mrd. kroner i perioden 1. januar - 30. juni 2007. Det tilsvarer 50 pst. av bevilgningene.

Tabell 7.7 viser hvordan inntektene fordeler seg etter art.

Tabell 7.7 Statsbudsjettets inntekter

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2007	Regnskap per 30.06.07	Regnskap i pst. av bevilgning
Driftsinntekter	132 970	63 031	47,4
Inntekter i samband med nybygg, anlegg mv.	15 944	8 514	53,4
Skatter, avgifter og andre overføringer	931 372	462 840	49,7
Tilbakebetalinger mv.	59 682	34 967	58,6
Sum inntekter	1 139 968	569 352	49,9

Kilde: Finansdepartementet

7.2.2 Petroleumsvirksomhetens utgifter og inntekter

Netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten utgjør 166,4 mrd. kroner i perioden 1. januar - 30. juni 2007. Det tilsvarer 46 pst. av bevilgningene.

Tabell 7.8 Kontantstrømmen fra petroleumsvirksomheten

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2007	Regnskap per 30.06.07	Regnskap i pst. av bevilgning
Inntekter SDØE	143 100	66 763	46,7
- Utgifter SDØE	19 600	10 597	54,1
+ Skatt og avgift på utvinning inkl. CO ₂ -avgift	228 800	96 239	42,1
+ Aksjeutbytte fra Statoil	12 593	14 006	111,2
= Netto kontantstrøm	364 893	166 411	45,6

Kilde: Finansdepartementet

7.2.3 Oppsummering. Saldering og finansieringsbehov

Regnskapet per 30. juni 2007 viser et brutto finansieringsbehov på 55,6 mrd. kroner.

Tabell 7.9 Oppsummering. Saldering og finansieringsbehov

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2007	Regnskap per 30.06.07	Regnskap i pst. av bevilgning
1. Inntekter (ekskl. tilbakebetalinger mv. og overføringer fra Statens pensjonsfond - Utland)	1 026 144	534 385	52,1
2. Utgifter (ekskl. utlån, avdrag på statsgjeld mv.)	1 080 286	503 062	46,6
3. Overskudd før lånetransaksjoner, før overføring til Statens pensjonsfond - Utland (1-2)	-54 142	31 323	-57,9
4. Overføring fra Statens pensjonsfond - Utland	54 142	-31 323	-57,9
5. Overskudd før lånetransaksjoner (3+4)	0	0	-
6. Utlån, gjeldsavdrag mv.	125 286	90 551	72,3
7. Overføring fra Statens pensjonsfond - Utland	59 682	34 967	58,6
8. Utlån mv., netto (6-7)	65 604	55 584	84,7
9. Samlet finansieringsbehov - av kontantbeholdning og lånemidler (8-5)	65 604	55 584	84,7

Kilde: Finansdepartementet

For nærmere detaljer vedrørende statsregnskapet for 1. halvår 2007 vises det til tabellene i vedlegg 2.

8 Utviklingstrekk på statsbudsjettets utgiftsside, 1999-2007

Innledning

Endringer i statsbudsjettets utgifter fra et år til et annet reflekterer dels nye politiske prioriteringer og dels endrede utbetalinger til å videreføre etablerte regelstyrte overføringsordninger eller andre lovfestede forpliktelser. Tabell 8.1 viser hvordan statens utgifter i perioden 1999-2007 fordeles på politikkområder. Beregningene tar utgangspunkt i tall fra statsregnskapet og er korrigert for endringer i statsbudsjettets oppstilling. Beregningen er basert på kontoplanen for 2007. Boks 8.1 omtaler datagrunnlaget og beregningsmetoden nærmere. Formålet med framstillingen er å belyse utviklingen i ressursbruken i løpet av perioden.

I tillegg til bevilgninger over statsbudsjettet er skatter og avgifter viktige virkemidler i det årlige budsjettopplegget. Ettersom tabell 8.1 kun viser utviklingen i statens utgifter, kan den gi et misvisende bilde av utviklingen og prioriteringen av enkelte områder der skatte- og avgiftspolitikken er viktig for de totale rammevilkårene. Enkeltområder kan videre vise sterk eller svak utgiftsvekst som følge av demografiske endringer og lovfestede forpliktelser som pensjons- og trygdeutbetalinger.

Beregningene av realvekst fokuserer på ressursbruken og ikke på resultatet av politikken. På enkelte områder kan det skje store forbedringer uten økt ressursbruk, mens det på andre områder kan være motsatt.

Boks 8.1 Datagrunnlaget for beregningene

Grunnlagsdataene i dette avsnittet er hentet fra offisielle regnskaper og budsjetter. En svakhet ved disse kildene er at de ikke er korrigert for de regnskapsmessige konsekvensene av funksjonsendringer mellom departementene, omlegginger i budsjetteringspraksis og omorganiseringer av statlige virksomheter. Videre kan det i enkelte tilfeller, på grunn av store overførte beløp mellom budsjettårene, merinntektsfullmakter o.l., være misvisende å sammenlikne budsjettet i ett år med regnskapstall for foregående år. Det er derfor gjort en del korreksjoner i datamaterialet. Dette medfører at det for enkelte områder ikke er samsvar mellom de tallene som er brukt her og de som finnes i andre offisielle dokumenter.

Alle beløp er oppgitt i faste 2007-priser. For 1999 og 2003 er det tatt utgangspunkt i regnskapstall, mens 2007-tallene er budsjettets stilling inkludert tilleggsbevilgninger gitt i 1. halvår 2007. Realveksten er beregnet ved hjelp av prisdeflatorer hentet fra Statistisk sentralbyrås nasjonalregnskapstall. De ulike prisdeflatorene er valgt for gi et best mulig bilde av utgiftsveksten gitt sammensetningen av utgifter på de ulike formålsgruppene.

For noen bevilgninger har det vært nødvendig å foreta en skjønnsmessig gruppering. Lånetransaksjoner er holdt utenfor beregningene. Det er i hovedsak korrigert for endringer i kontoplanen. Endringer i regnskapsføring og finansieringsmåte er korrigert i de tilfeller hvor grunnlagsdata er tilgjengelig. Det gjelder f.eks. overgang til nettobudsjettering, endring i regnskapsføring av næringsstøtte (avsetning av tapsreserve), endret føring av rentestøtte til Husbanken, Landbruksbanken (senere SND) og Statens Lånekasse for utdanning, og omdanning av statlige virksomheter. Innenfor helsesektoren er det ikke korrigert for endret finansieringsmåte (innsatsstyrt finansiering) eller statlig overtagelse av spesialisthelsetjenesten i 2002. Også innenfor området familie og forbruker har det skjedd omlegginger som det ikke er korrigert for i oppgavefordelingen mellom stat og kommune/fylkeskommune.

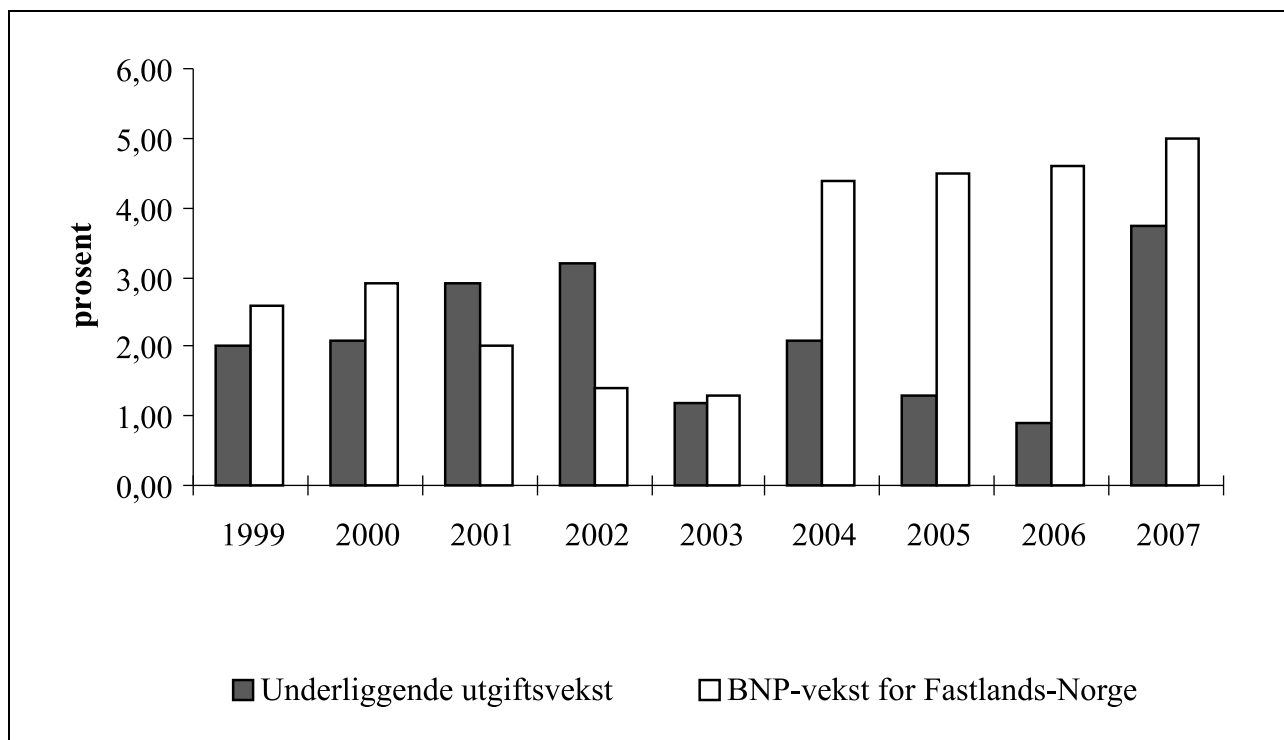
Rammetilskuddet til kommuner og fylkeskommuner er holdt utenfor fordelingen på politikkområder. Ettersom velferdsordninger som grunnskole, primærhelsetilbud og eldreomsorg i hovedsak finansieres av kommunene, vil beregningene for disse områdene ikke gi et fullstendig uttrykk for den offentlige ressursbruken. I de senere år er det også foretatt større endringer i oppgavefordelingen mellom staten og kommunene/fylkeskommunene (sykehusreformen, reformen i barnevernet mv.). Disse endringene er det i hovedsak ikke korrigert for i beregningene.

I framstillingen av realveksten er det gjort enkelte endringer i inndelingen mellom politikkområder i forhold til tidligere. Med gjennomføringen av NAV-reformen samles funksjoner som tidligere var fordelt på ulike politikkområder. Det er derfor vurdert som hensiktsmessig å vise realveksten for hele etatens virkefelt under samme politikkområde med betegnelsen Pensjoner, trygder og arbeidsliv. Innenfor politikkområder hvor det samlede utgiftsnivået er forholdsvis lavt, vil realveksten kunne variere mye som følge av enkelt hendelser og ekstraordinære bevilgninger. Politikkområdene Miljøvern og Energi utenom petroleum er derfor slått sammen til ett nytt politikkområde med betegnelsen Miljøvern og fornybar energi, mens politikkområdet Innvandring

er innlemmet i Helse og sosiale formål. I tillegg er det opprettet en ny kategori som viser utgiftene til Petroleumsvirksomheten, som tidligere var holdt utenfor tallene.

8.2 Utgiftsveksten i perioden 1999-2007 fordelt på formål

Figur 8.1 viser veksten i bruttonasjonalproduktet (BNP) for Fastlands-Norge og statsbudsjettets reelle, underliggende utgiftsvekst i perioden 1999-2007. Som det går fram av figuren har BNP for Fastlands-Norge vokst sterkt i store deler av perioden, og utgiftene på statsbudsjettet var tiltakende til og med 2002. I de to første årene av perioden vokste BNP for Fastlands-Norge sterkere enn utgiftene på statsbudsjettet. Mot midten av perioden avtok den økonomiske veksten og den underliggende veksten i statsbudsjettets utgifter lå over BNP-veksten. I siste halvdel av perioden tar den økonomiske veksten seg kraftig opp, og veksten i fastlandsøkonomien er igjen sterkere enn den underliggende utgiftsveksten. For 2007 anslås det en fortsatt meget sterk vekst i fastlandsøkonomien. Samtidig vokser utgiftene på statsbudsjettet og anslagene for BNP-veksten og utgiftsveksten nærmer seg hverandre.

Figur 8.1 Reell, underliggende utgiftsvekst på statsbudsjettet og BNP-vekst for Fastlands-Norge. Regnskap 1999-2006. Anslag på regnskap 2007

Tabell 8.1 og figur 8.2 viser årlig realvekst oppgitt i hele prosentater fordelt på politikkområder. Figur 8.3 viser utgiftenes størrelse i 2007.

Tabell 8.1 Bevilgninger over statsbudsjettet fordelt på politikkområder i faste 2007-priser (1999, 2003, 2007) og gjennomsnittlig årlig realvekst 1999–2007 i prosent

Politikkområde	1999	2003	2007	Gjennomsnittlig årlig realvekst		
	Mrd. kroner	Mrd. kroner	Mrd. kroner	1999-2003	2003-2007	1999-2007
Fellesadministrasjon	17,5	15,7	17,6	-3	3	0
Internasjonal bistand (ekskl. flyktninger i Norge)	13,6	15,3	20,0	3	7	5
Militært forsvar og sivil beredskap	34,9	35,1	31,8	0	-2	-1
Justissektoren	13,9	15,9	16,3	3	1	2
Utdanning og forskning	32,2	40,5	41,0	6	0	3
Kirke og kultur	5,8	6,5	8,2	3	6	5
Trygder, pensjoner og arbeidsliv	215,5	240,7	245,7	3	1	2
Helse og sosialomsorg	56,5	107,1	116,2	17	2	9
<i>Statlig sykehusdrift</i>	<i>29,3</i>	<i>69,0</i>	<i>78,7</i>	<i>24</i>	<i>3</i>	<i>13</i>
<i>Helse og sosial utenom statlig sykehusdrift</i>	<i>27,2</i>	<i>38,1</i>	<i>37,5</i>	<i>9</i>	<i>0</i>	<i>4</i>
Familie og forbruker	42,1	45,8	54,9	2	5	3
Miljøvern og fornybar energi	5,3	4,3	4,6	-5	2	-2
Næringsstøtte og distriktpolitikk	31,4	27,4	26,5	-3	-1	-2
Samferdsel	23,7	21,6	24,0	-2	3	0
Petroleumsvirksomheten	31,2	17,9	21,8	-13	5	-4
Rammetilskudd til kommunene	73,6	62,7	67,7			
Renter på statsgjeld	15,6	18,6	16,1			

Kilde: Finansdepartementet

Området fellesadministrasjon omfatter blant annet utgifter til Stortinget, kongehuset og de departementene og underliggende etatene som har karakter av fellesadministrasjon. Eksempler på store utgiftsposter på dette området er utgifter til skatte- og avgiftsadministrasjon og deltakelse i internasjonale organisasjoner. Statlig byggeaktivitet og Statsbygg er også inkludert i denne gruppen. Grunnet igangsettelse og avslutning av byggeprosjekter vil utgiftene til statlig byggevirksomhet variere. Sett over hele perioden har utgiftene til fellesadministrasjon ligget stabilt. Veksten i den siste delen av perioden skyldes i hovedsak økte utgifter til finansieringsordningene i forbindelse med EØS-avtalen.

Internasjonal bistand øker med om lag 5 pst. i gjennomsnitt per år hele perioden sett under ett.

Veksten har vært noe sterkere i siste halvdel av perioden. Dette må ses i sammenheng med sterk vekst i brutto nasjonal inntekten (BNI), særlig i siste del av perioden, og at bevilgningene til bistand har økt noe som andel av BNI de siste årene. Deler av tiltakene for flyktninger i Norge (kapittel 167) er godkjent som offisiell utviklingshjelp (ODA), og utgiftsføres over Utenriksdepartementets budsjett. Det faktiske ansvaret for disse tiltakene ligger imidlertid hos andre departementer (Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Kunnskapsdepartementet og Barne- og likestillingsdepartementet). Utgiftene til disse tiltakene føres derfor også hos disse departementene og inntektsføres som en intern overføring fra Utenriksdepartementet. Flyktningutgiftene i Norge er derfor

ikke inkludert i tallene for internasjonal bistand, selv om de inkluderes i ODA-godkjent bistand.

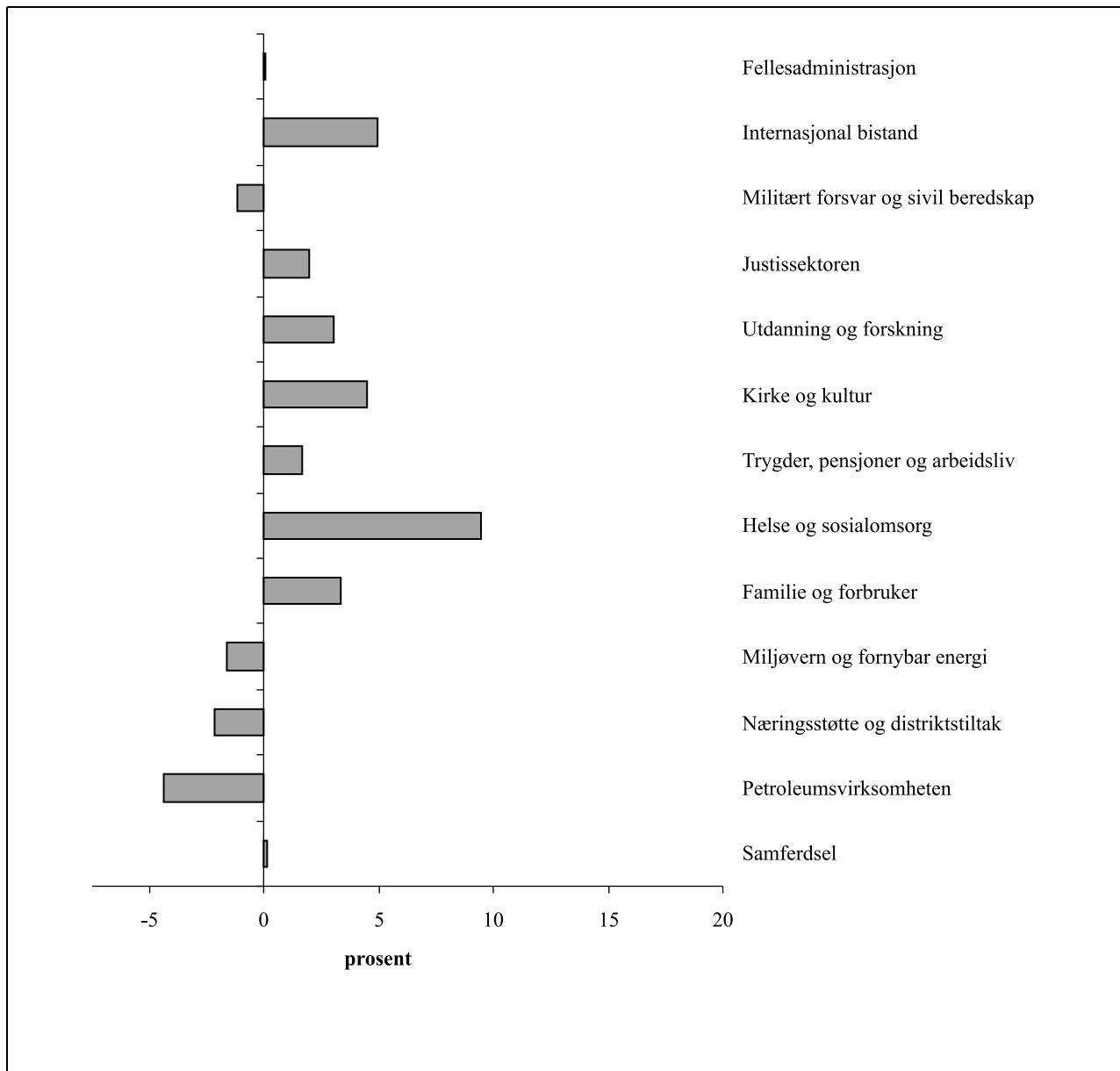
Bevilgningene til militært forsvar og sivil beredskap var om lag uendret mellom 1999 og 2003, mens de falt gjennomsnittlig med om lag 2 pst. per år i perioden fra 2003 til 2007. Utgiftene til militært forsvar i Norge utgjør mesteparten av denne kategorien, og det er i hovedsak disse utgiftene som faller. Det er ingen særskilte faktorer som ligger bak nedgangen, men store investeringer i enkeltår bidrar til noe svingning i forsvarsutgiftene.

Innenfor justissektoren øker bevilgningene med om lag 2 pst. per år i gjennomsnitt over hele perioden. Mens veksten er på om lag 3 pst. per år fra 1999 til 2003, øker utgiftsnivået relativt stabilt med 1 pst. per år fra 2003 til 2007. Det er jevn vekst i alle sektorer - politi og påtalemyndighet, domstolene og kriminalomsorgen.

Bevilgningene til utdanning og forskning øker kraftig i første del av perioden, mens utgiftene holdes stabilt på det høyere nivået fra 2003 til 2007. Økningen kan forklares med satsingen i forbindelse med kvalitetsreformen for høyere utdanning, herunder bedret studiefinansiering og økte bevilgninger til høyskoler og universiteter. I tillegg øker forskningsbevilgningene, blant annet som følge av

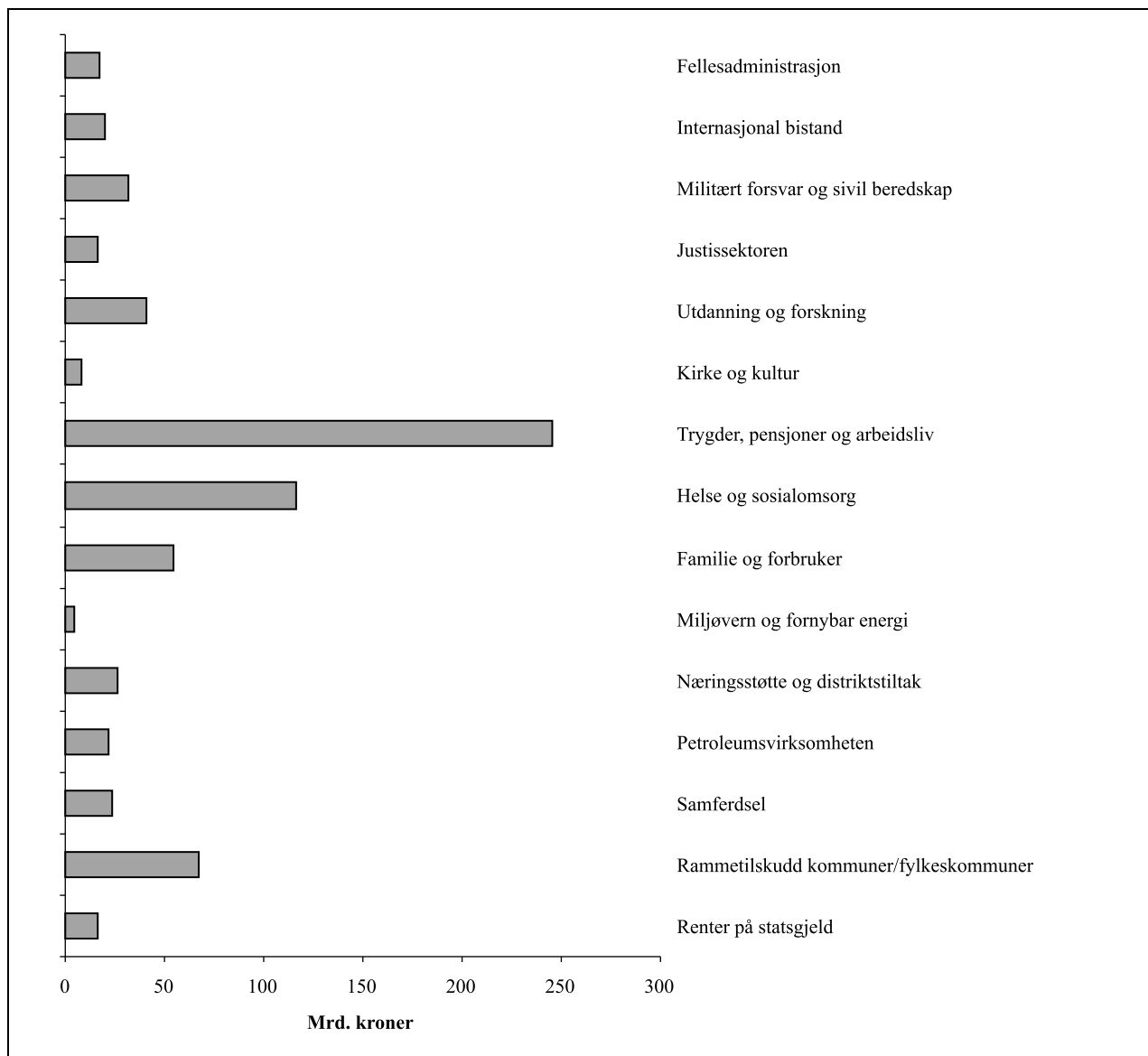
økt kapital i Fondet for forskning og nyskaping. I perioden fra 2003 til 2007 reduseres ugiftene til stønad til studenter, hovedsakelig som følge av reduserte utgifter til rentestønad, mens utgiftene til grunnskolen og videregående opplæring øker. Denne økningen skyldes i hovedsak innføringen av rentekompensasjonsordningen for skolebygg og økte tilskudd til gjennomføringen av Kunnskapsløftet. Forskningsbevilgningene øker noe også i den siste delen av perioden. Det er imidlertid bare forskningsbevilgningene på Kunnskapsdepartementets budsjett som inngår i tallene. Forskningsbevilgninger på andre departementers budsjetter inngår i øvrige politikkområder. NIFU STEP publiserer årlig en oversikt over nivået på de samlede bevilgningene til forskning og utvikling på statsbudsjettet og utviklingen over tid.

Innenfor politikkområdet kirke og kultur er det en gjennomsnittlig realvekst på 5 pst. per år. Utgiftene til begge hovedformålene øker. Utgiftene til kirken og andre trossamfunn økte med om lag 3 pst. per år i første del av perioden og har ligget reelt uendret i siste del av perioden. Kulturutgiftene har økt over hele perioden, men betydelig sterkere i siste del av perioden. Dette må ses i sammenheng med økte bevilgninger for å gjennomføre Kulturløftet.

Figur 8.2 Årlig realvekst fordelt på politikkområder i perioden 1999-2007

Kilde: Finansdepartementet

Figur 8.3 Statsbudsjettets utgifter i 2007

Kilde: Finansdepartementet

Trygder, pensjoner og arbeidsliv omfatter utgifter til Statens Pensjonskasse, NAV, alderspensjon, ytelser til uførhet og attføring, sykepenges og enkelte andre pensjoner, samt ordinære arbeidsmarkedstiltak, spesielle arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede, dagpenger og tiltak for bedre arbeidsmiljø. Dette er det største utgiftsområdet med om lag 245 mrd. kroner i budsjetterte utgifter i 2007. Utgiftsveksten har i gjennomsnitt ligget på om lag 2 pst. per år i perioden 1999-2007. Ettersom utgiftene samlet sett er store, har utviklingen innenfor dette politikkområdet bidratt vesentlig til den samlede underliggende veksten i statsbudsjettets utgifter. I første del av perioden er det spesielt utgiftene til sykepenges, uførhet, attføring og rehabilitering, samt dagpenger som vokser. Mens utgif-

tene til uførhet også øker i den siste delen av perioden, går utgiftene til sykepenges og dagpenger ned. Utbetalinger til alderspensjoner gikk ned i 2003 på grunn av redusert overføring til Statens Pensjonskasse dette året. Innføring av økte premier for enkelte sektorer, som ble kompensert andre steder i budsjettet, samt ekstraordinære innbetalinger fra NSB, Posten Norge mv. førte til lavere tilskudd fra staten enn normalt. Sett bort fra disse særskilte forholdene i 2003 øker utgiftene til pensjoner jevnt med om lag 1 pst. i året over hele perioden.

Helse og sosialomsorg består i hovedsak av utgifter til sykehusdrift, tiltak innen psykiatrien, statlig helseadministrasjon, medisiner, tiltak for eldre og funksjonshemmede, samt utgifter til inn-

vandring og integrering. Tallene viser en kraftig vekst for sykehusdriften. Dette skyldes delvis at staten finansierer en større del av utgiftene til sykehusdrift over statsbudsjettet gjennom innsatsstyrt finansiering og den statlige overtakelsen av fylkeskommunale sykehus i 2002. Utgiftsveksten i perioden fra 1999 til 2003 motsvares i hovedsak av reduserte fylkeskommunale utgifter, og det er ikke korrigerert for dette i tallene. Som mål på ressursbruk i helsesektoren totalt gir derfor disse tallene kun begrenset informasjon for den første delen av perioden fra 1999 til 2003. Andre kilder, blant annet SAMDATA og Helse- og omsorgsdepartementets budsjettproposisjon, gir mer dekkende informasjon om den samlede ressursbruken i helsevesenet. Etter den statlige overtakelsen av sykehusdriften i 2002 har utgiftene økt med om lag 3 pst. årlig. Utgifter til helseformål utenom sykehusdrift viser også sterk vekst i perioden 1999-2007. Det er utgiftene til psykiatri, dekning av medisiner på blå resept og refusjoner som i hovedsak bidrar til økningen. Mens utgiftene til psykiatri øker betydelig i hele perioden, øker utgiftene til refusjoner og legemidler mest i første del av perioden. I perioden fra 1999 til 2003 øker også utgiftene til eldre og funksjonshemmede kraftig, og det er særlig utbyggingen av eldreomsorgen som bidrar til dette. Utgiftene til sosiale formål øker mest i perioden fra 2003 til 2007, i hovedsak som følge av økte utbetalinger til ressurskrevende tjenester i kommunene. Utgiftene til innvandring og integrering øker med om lag 12 pst. per år fra 1999 til 2003, før de faller med om lag 5 pst. per år fra 2003 til 2007. De største utgiftspostene her er drift av statlige asylmottak og integreringstilskudd til kommunene. Utgiftene til dette formålet varierer særlig med antallet som søker asyl eller oppholdstillatelse.

Området familie og forbruker omfatter blant annet utgifter til barnetrygd, kontantstøtte, fødsels- og adopsjonsstøtte, barnehager, støtte til boligformål, statlig barne- og ungdomsvern samt forbrukerpolitiske tiltak. Området viser en gjennomsnittlig årlig vekst på om lag 3 pst. over hele perioden. Det er i hovedsak økte utgifter til driftstilskudd til barnehager som trekker veksten opp i hele perioden, men kraftigst de siste årene. Veksten på området under ett dempes noe av at kontantstøtteutbetalingene går ned i siste del av perioden i takt med at barnehagedekningen øker. Statlig overtakelse av barnevernet i 2004 bidrar også til økte utgifter i den siste delen av perioden.

Miljøvern og fornybar energi består av utgifter til miljøtiltak under Miljøverndepartementet, energi- og vassdragforvaltning (utenom petroleum), energiomlegging og klimatiltak og utgifter til forskning på Miljøverndepartementet og Olje-

og energidepartementets budsjettområder. Med unntak av utgiftene til kjøp av klimakvoter på Finansdepartementets budsjett er ikke utgifter til miljøtiltak under andre departementer medregnet. De samlede utgiftene utgjør om lag 4,6 mrd. kroner i 2007. Utgiftene faller i gjennomsnitt med 2 pst. per år over perioden. I første del av perioden reduseres utgiftene med om lag 5 pst. per år, mens de stiger med om lag 2 pst. per år i siste del. Dersom det korrigeres for engangsutgifter i 1999 som følge av omleggingen av refusjonsordningen for dokumentavgift for kraftverkene, holdes utgiftene til miljøvern og fornybar energi om lag uendret mellom 1999 og 2003. Utgiftene til miljøtiltak under Miljøverndepartementet er relativt stabile over hele perioden, mens utgiftene til energiomlegging og klimatiltak vokser sterkt i første del av perioden. Det må ses i lys av økte bevilgninger til Energifondet. Opprettelsen av Enova SF og omleggingen av finansieringen av energisparetiltak og satsing på nye fornybare energikilder medfører at bevilgningene til Energifondet bortfaller i siste del av perioden. Utgiftene til disse formålene finansieres nå gjennom et påslag i el-avgiften som går direkte til Enova SF. Inntektene fra dette påslaget anslås til 740 mill. kroner for 2007. Disse utgiftene bevilges dermed ikke på statsbudsjettet. Økte utgifter til blant annet CO₂-håndtering bidrar likevel til at utgiftene til energiomlegging og klimatiltak øker også i perioden fra 2003 til 2007. Økning i utgiftene til forskning på miljøvennlig gassteknologi og annen miljøforskning bidrar også til vekst i utgiftene i siste del av perioden. Miljøpolitikken føres i stor grad ved hjelp av skatter, avgifter og reguleringer, slik at utgiftene alene ikke gir et dekkende bilde av de samlede politiske prioriteringene innen dette området.

Næringsstøtte og distriktpolitikk inkluderer bl.a. støtte og administrasjon knyttet til primærnæringene, sjøfart, handel og industri, tiltak for næringsutvikling, Innovasjon Norge, eksportstøtte inkl. støtte til skipsbygging og næringsbasert forskning. Området viser en gjennomsnittlig nedgang i bevilgningene på om lag 2 pst. per år fra 1999 til 2007. Store deler av nedgangen skyldes reduserte utgifter til jordbruksavtalen, som også utgjør hoveddelen av bevilgningene på området. I den samme perioden er antall årsverk i jordbruket redusert med 3,7 pst. per år. Jordbrukspolitikken føres imidlertid med flere virkemidler enn de direkte tilskuddene. Blant annet er jordbruksfra draget økt vesentlig de senere årene. Enkelte andre mindre ordninger bidrar til økte utgifter, dette gjelder blant annet utgiftene til regional utvikling og nyskapning som har økt betydelig i siste del av perioden, og tilskuddet til sysselsetting

av sjøfolk som isolert sett bidrar til vekst over hele perioden.

Utgiftene til samferdsel ligger stabile hele perioden sett under ett. Fra 1999 til 2003 faller utgiftene med om lag 2 pst. per år. Dette må ses i sammenheng med en ekstraordinær bevilgning til Luftfartsverket i 1999 i forbindelse med nedleggingen av Fornebu. Sett bort fra disse utgiftene, øker utgiftene til samferdselsformål fra 1999 til 2003, og hele perioden sett under ett har sektoren hatt en årlig vekst på om lag 2 pst. per år. Utgiftene til vegformål er økt med nærmere 3 pst. årlig, mens utgiftene til jernbane har økt med 1 pst. årlig. Det er særlig fra 2003 til 2007 at utgiftene til vegformål vokser. Omleggingen av Posten bidrar isolert sett til reduserte utgifter på området. Investeringene i ny hovedflyplass på Gardermoen og ny jernbane-forbindelse til flyplassen skjedde i regi av egne aksjeselskaper og er derfor ikke inkludert i denne oversikten.

Petroleumsvirksomheten omfatter utgifter til forvaltning av petroleumsvirksomheten, statens direkte økonomiske engasjement (SDØE) og utgifter i forbindelse med disponering av innretninger på kontinentalsokkelen. Utgiftene til petroleumsvirksomheten faller med om lag 13 pst. per år fra 1999 til 2003, mens de stiger med om lag 5 pst. per år fra 2003 til 2007. Dette skyldes store forskjeller i utgiftene til SDØE, som utgjør over 97 pst. av bevilgningene under området. Det er særlig investeringsutgiftene som varierer mye.

I tabellen framkommer tall for rammetilskuddet til kommuner og fylkeskommuner. Ettersom rammetilskudd kun er én av flere finansieringskilder for kommuner og fylkeskommuner, er det ikke beregnet realvekst for dette området. Kommuneøkonomien omtales utførlig i den årlige kommune-proposisjonen og av Det tekniske beregningsutvalget for kommunal- og fylkeskommunal økonomi.

9 Økonomistyring i staten mv.

9.1 Økonomistyring i staten

9.1.1 Tiltak for å styrke økonomistyringen i staten

I Gul bok orienteres det årlig om Finansdepartementets tiltak for å fremme resultatorientert styring, effektiv ressursutnyttelse og god økonomistyring i staten. Departementet vil i 2007 og 2008 prioritere å videreutvikle rammeverket for statlig økonomistyring, og å videreutvikle tilbudet av økonomitjenester til statlige virksomheter.

Oppfølging av regelverk for økonomistyring i staten

Økonomiregelverket for staten fastsetter standarder og prinsipper for statlig styring, økonomistyring, regnskapsførsel og betalingsformidling. Det omfatter krav til den interne styringen i virksomheter, overordnet myndighetsstyring (etatsstyring) og oppfølging av virksomhetene. I tillegg omfatter regelverket forvaltning av tilskudd, stønader og garantier, samt generelle krav til oppfølging av statlige eierinteresser i selskaper. Reglement for økonomistyring i staten og Finansdepartementets Bestemmelser om økonomistyring i staten ble fastsatt 12. desember 2003. Regelverket trådte i kraft 1. januar 2004. I 2006 ble det foretatt en tilpasning i bestemmelsene til Riksrevisjonens praksis for rapportering av resultater fra regnskapsrevisjonen til Stortinget med virkning fra 14. november 2006.

Finansdepartementet har i 2006 og 2007 prioritert å videreutvikle rammeverket for mål- og resultatstyringen i statlige virksomheter. Senter for statlig økonomistyring har ferdigstilt en veileder om grunnleggende mål- og resultatstyring med hovedvekt på resultatmåling, og en veileder i samfunnsøkonomisk analyse og gevinstrealisering av IKT-prosjekter. Senter for statlig økonomistyring tilbyr også et bredt kurstilbud innen statlig virksomhets- og økonomistyring.

Finansdepartementet har satt i gang et pilotprosjekt for å øke kunnskapen om hvordan mål og resultater beskrives i budsjettproposisjonene og hvordan mål- og resultatstyring praktiseres i tildelelsesbrevene til virksomhetene og i den interne

virksomhetsstyringen. På basis av erfaringene i pilotprosjektet vil det bli tatt stilling til om arbeidet skal videreføres i et hovedprosjekt i 2008.

Finansdepartementet etablerte i 2006 et nettverk på departementsnivå som et ledd i arbeidet med å videreutvikle rammeverket for etatsstyring. Hensikten med nettverket er å legge til rette for dialog og erfaringsutveksling. Departementet vil videreføre dette arbeidet i 2007 og 2008.

Fra 1. juli 2007 er det tidligere Statskonsult AS innlemmet i staten, og Fornyings- og administrasjonsdepartementet vil med utgangspunkt i denne organisasjonen etablere Direktoratet for forvaltning og IKT fra 1. januar 2008. Det nye direktoratet skal også omfatte Norge.no, Ehandelssekretariatet og oppgaver og ressurser fra Fornyings- og administrasjonsdepartementet.

Regjeringen legger til grunn at det nye direktoratet og SSØ ikke skal bygge opp overlappende kompetanse eller ha tilbud på de samme fagområdene. SSØ har et faglig ansvar for resultatmålinger og resultatinformasjon, mål- og resultatstyring, virksomhetsstyring, risikostyring, tilskuddsforvaltning, evalueringer av styringsmessig karakter og samfunnsøkonomisk analyse. Fagansvaret for etatsstyring og tilknytningsformer ligger til Finansdepartementet.

Intern statlig økonomiforvaltning

Senter for statlig økonomistyring (SSØ) ble etablert fra 1. januar 2004. Høsten 2006 ble den nye organisasjonen evaluert. Evalueringen viser at omstillingsprosessen ved etableringen har vært gjennomført på en god måte, og at oppgave- og ansvarsdelingen mellom Finansdepartementet og underliggende virksomheter nå er mer effektiv og hensiktsmessig enn før opprettelsen av SSØ. Evalueringen viser også at SSØ har hatt en positiv utvikling i håndteringen av oppgaver knyttet til forvaltningen av økonomiregelverket, veiledning og kompetansetiltak. Oppgaver vedrørende statsregnskapet, statlig betalingsformidling og regnskapstjenester håndteres på en god måte.

Evalueringen peker på at innføringen av et nytt lønns- og personalsystem (SAP HR) har krevd mer ressurser av organisasjonen enn det som var forut-

satt. Dette har bidratt til kapasitetsproblemer, og SSØ har derfor hatt begrensede muligheter til å øke ressursinnsatsen på andre områder, slik planen var. Prosjektet for innføring av nytt lønns- og personalsystem ble replanlagt og løsningen forbedret i 2006. Evalueringen konkluderer med at SSØ etter dette vil ha gode muligheter til i større grad å oppnå målene som ble satt ved etableringen av senteret.

SSØ skal innen utgangen av 2008 ha fullført utrulling av et nytt lønns- og personalsystem. Overgangen til nytt system innebærer at SSØs kunder tar i bruk en tidsmessig løsning som erstatter gammel teknologi. For små og mellomstore virksomheter legges det opp til at SSØ fortsatt vil tilby lønnsentraltjenester, da disse ikke hver for seg kan hente ut gevinster på samme måte som store virksomheter som bruker det samme systemet.

SSØ tilbyr kundene en elektronisk løsning for fakturahåndtering som kan redusere virksomhetenes tidsbruk på dette området. Løsningen innebærer at alle fakturaer fra kunder som benytter seg av tilbudet, registreres og skannes inn i en felles sentral på Hamar.

SSØ leverer tjenester til om lag to tredeler av statlige virksomheter på ett eller flere av områdene lønn, personal, regnskap og budsjett. Ni av ti kunder hos SSØ er små eller mellomstore virksomheter. En rekke store statlige virksomheter har etablert egne servicesentre for økonomitjenester. Departementenes servicesenter ivaretar disse funksjonene for departementene, Statsministerens kontor og Regjeringsadvokaten.

Ved å samle tjenester som er forbundet med stordriftsfordeler kan staten hente ut effektiviseringsgevinster samtidig som den enkelte virksomhet avlastes administrativt og kan bruke større ressurser på egne kjerneoppgaver.

Rammeavtaler om kontoholds- og betalings-tjenester

Betalingsformidlingen for statlige virksomheter skjer gjennom statens konsernkontoordning. Ordningen gjelder for departementene og underliggende virksomheter og dekker statens behov for betalingstjenester og likviditetsforvaltning. Statens konsernkontoordning sikrer at statens midler daglig samles i Norges Bank. Ordningen er basert på at Finansdepartementet på vegne av staten har inngått en avtale om et konsernkontosystem i Norges Bank og at Senter for statlig økonomistyring etter fullmakt fra Finansdepartementet har inngått rammeavtaler med enkelte banker om betalingstjenester og kontohold. Rammeavtalene sikrer at virk-

somhetene får tilgang til tidsmessige og gode betalingstjenester hos bankene, i tillegg til at de forenkler anskaffelsesprosessen for virksomhetene.

Senter for statlig økonomistyring inngikk i 2006 nye rammeavtaler for staten, samt tilleggsavtale for bl.a. valutakonti, med DnB NOR ASA, Nordea Bank Norge ASA og Sparebank1 Alliansen. Avtalene løper til utgangen av 2008 og kan deretter forlenges for ett år av gangen inntil to år.

Statsregnskapet

Senter for statlig økonomistyring har det operative ansvaret for statsregnskapet. Basert på rapportering fra statlige virksomheter utarbeider SSØ månedlige bevilgningsregnskap for departementenes budsjettkapitler som sendes departementene. Ved årets slutt utarbeider SSØ et endelig bevilgningsregnskap og kapitalregnskap som inngår i St. meld. nr. 3 om statsregnskapet. Utover denne primære bruken har Riksrevisjonen tilgang på statsregnskapsinformasjon, og Statistisk sentralbyrå (SSB) utarbeider statistikk om offentlige finanser basert på tilgang til statsregnskapsinformasjonen. Statsregnskapet er også en kilde til informasjon som SSB vil benytte i forbindelse med StatRes-prosjektet. SSB utvikler på oppdrag fra Fornyings- og administrasjonsdepartementet et statistikkssystem for å formidle statistikk og indikatorer om ressursbruk, resultater mv. for statlig virksomhet.

Statsregnskapet er i hovedsak basert på elektronisk innrapportering som bidrar til god kvalitet og et raskt oppdatert regnskap. I 2006 ble det gjennomført enkelte tiltak for å forbedre og tilpasse den tekniske plattformen for statsregnskapet. Dette arbeidet vil bli utvidet med en modernisering av rapporteringsløsningen for statsregnskapet.

Utredning om mulig obligatorisk elektronisk faktura til staten

Det sendes hvert år et meget stort antall fakturaer fra privat sektor til statlige virksomheter, og fra staten til privatpersoner. En overgang til bruk av elektronisk faktura kan gi vesentlige besparelser for alle berørte parter. For at samfunnet skal kunne hente ut en slik gevinst, må det være et tilstrekkelig antall virksomheter som bruker elektronisk faktura. Det er også nødvendig å ta i bruk felles standarder.

I våre naboland er det stilt, eller det vil snart bli stilt krav til elektronisk håndtering av fakturaer til staten. I Danmark ble alle virksomheter pålagt ved lov å sende elektronisk faktura til staten fra februar

2005, mens statlig forvaltning i Sverige innfører en ordning hvor inngående fakturaer skal omgjøres til elektronisk format fra 1. juli 2008. Erfaringer fra Danmark viser at obligatorisk bruk av elektronisk faktura gir næringslivet en viktig stimulans til å ta løsningen i bruk også i andre sammenhenger. Samlet samfunnsøkonomisk gevinst er i Danmark anslått til 1,5 mrd. danske kroner årlig, mens den i Sverige er anslått til 4 mrd. svenske kroner over fem år.

Både den danske og den svenske løsningen er basert på tre komponenter:

- En regulering som pålegger næringslivet (Danmark) eller statlige virksomheter (Sverige) å håndtere fakturaer til staten elektronisk.
- En fastsatt standard for slike fakturaer.
- En infrastrukturell løsning hvor det er inngått avtaler med private leverandører som legger til rette for fakturautveksling med offentlige virksomheter.

Erfaringene fra Danmark og Sverige vil ventelig ha stor overføringsverdi til andre land. Fornyings- og administrasjonsdepartementet, Næringsdepartementet og Finansdepartementet vil i fellesskap utrede dette spørsmålet nærmere.

9.1.2 Utprøving av virksomhetsregnskap ført etter periodiseringsprinsippet

Finansdepartementet orienterte i Gul bok 2004 om oppfølgingen av NOU 2003:6 «Hva koster det?» (statsbudsjettutvalget). Våren 2004 ble det etablert et prosjekt ledet av Finansdepartementet hvor 10 pilotvirksomheter fører det interne virksomhetsregnskapet basert på periodiseringsprinsippet. Sentrale deltakere og bidragsytere i prosjektet har vært Senter for statlig økonomistyring (SSØ), de syv departementene med etatsstyringsansvar for pilotene, samt de ti pilotene selv. Prosjektarbeidet ledes nå av SSØ. Formålet med utprøvingen er å legge til rette for et bedre informasjonsgrunnlag for styringen i statlige virksomheter, slik at ressursbruken blir mer effektiv. Informasjonen skal både kunne brukes i virksomhetens interne styring, i etatsstyringen og som tilleggsinformasjon til Stortinget.

Finansdepartementet har lagt følgende forutsetninger til grunn for forsøket:

- Utprøving av periodiseringsprinsippet i regnskapene på virksomhetsnivå skal ikke medføre noen endringer i virksomhetenes økonomiske fullmakter.

- Kontantprinsippet, ettårsprinsippet, fullstendighetsprinsippet og bruttoprinsippet beholdes i statsbudsjettet uten endringer. Stortingets bevilgninger vedtas fortsatt etter kontantprinsippet.
- Virksomhetene skal fortsatt rapportere regnskap etter kontantprinsippet til statsregnskapet.
- Forsøkene med periodiserte virksomhetsregnskaper skjer som et supplement til kontantregnskapene.

Finansdepartementet har, basert på erfaringene fra forsøksarbeidet, fastsatt et sett foreløpige felles standarder for føring av interne regnskaper i statlige virksomheter basert på periodiseringsprinsippet. Prosjektet foretar en reell utprøving av felles standarder i pilotvirksomhetene, og det arbeides med å tilrettelegge og dokumentere bedre styring av ressursbruken i virksomhetene og i departementenes styring av virksomhetene.

Hovedmålet for utprøvingen er å bidra til:

- Mer effektiv ressursbruk (kjennskap til alle kostnader for ulike aktiviteter, mål og resultater).
- Sammenliknbar kostnadsinformasjon (mellom statlige virksomheter, mellom statlige og private virksomheter, mellom norske og tilsvarende utenlandske virksomheter, og over tid for virksomheten selv).
- Bedre oversikt over statens eiendeler (aktiva).

Finansdepartementet legger opp til at forsøksperioden fortsetter fram til 2009, jf omtale i Gul bok 2007. Den utvidede forsøksperioden omfatter både videre utprøving av de foreløpige standardene med sikte på å fastsette endelige standarder, og videre utprøving og dokumentering av hvordan periodisert regnskapsinformasjon kan benyttes i virksomhetenes interne styring og i etatsstyringen. Forsøket inkluderer utprøving av periodiserte virksomhetsbudsjetter (internbudsjett) med utgangspunkt i den kontantbaserte bevilgningen fra Stortinget. Det legges opp til at ytterligere en pilotvirksomhet inngår i forsøket fra 2008. Det er også innledet et samarbeid med Kunnskapsdepartementet som har valgt å ta i bruk de nye, foreløpige regnskapsstandardene for virksomhetene i universitets- og høyskolesektoren.

Det tas sikte på å foreta en ny evaluering av forsøkene i 2009. Evalueringen vil gi et grunnlag for å vurdere om alle eller utvalgte grupper av statlige virksomheter som en obligatorisk ordning bør føre sitt virksomhetsregnskap etter periodiseringsprinsippet.

9.2 Budsjettering av investeringslån til de regionale helseforetakene

For at budsjettet skal gi et mer oversiktlig bilde av statens ressursbruk og den samlede etterspørselsvirkningen av finanspolitikken, foreslår Regjeringen at nye investeringslån til de regionale helseforetakene budsjetteres «over streken» fra og med 2008. Investeringslånene blir dermed regnet med både i statsbudsjettets oljekorrigerte underskudd og i det strukturelle, oljekorrigerte underskuddet.

Omtale av budsjettering av investeringer i Gul bok 2007

I kapittel 9.3 i Gul bok 2007 ble det gitt en generell gjennomgang av budsjettering av investeringer på statsbudsjettet. Det ble trukket frem at budsjett-systemet bygger på fullstendighetsprinsippet og kontantprinsippet, som innebærer at utgifter til statlige investeringer som utgangspunkt skal være en del av statsbudsjettet. Det ble drøftet hvorvidt gjeldende budsjettpolitikk bør legges om slik at langsiktige investeringer i realkapital prioriteres framfor utgifter til drift og andre tiltak på statsbudsjettet, f.eks. ved lånefinansiering utenfor budsjett-rammene. Regjeringen ser det ikke som ønskelig å innføre nye særlige budsjettordninger for statlige investeringer. Som begrunnelse vises det blant annet til følgende, jf. Gul bok 2007, side 101:

«Handlingsregelen, som ligger til grunn for vår budsjettpolitikk, bestemmer hvor mye som hvert år kan brukes av petroleumsinntektene til drift, investeringer og overføringer (dvs. utgifter «over streken»). Regelen er dermed også avgjørende for størrelsen på de totale utgiftsrammene for de årlige statsbudsjettene. For at handlingsregelen skal kunne oppfylle sin budsjettpolitiske hensikt, bør det ikke etableres nye ordninger der ordinære statlige utgifter til drift, investeringer eller overføringer finansieres på annen måte enn ved bevilgninger «over streken», for eksempel ved lån. Slike finansieringsordninger endrer ikke utgiftenes reelle karakter og deres virkninger i økonomien.»

Dagens modell for budsjettering av investeringslån til de regionale helseforetakene

De regionale helseforetakene er selvstendige rettssubjekter som har et helhetlig ansvar for investeringer og drift i egen region. Helseforetakene tildeles midler over 70-poster i stedet for over ordinære drifts- og investeringsposter i statsbudsjettet.

Investeringer i helseforetakene finansieres ved bruk av midler fra basisbevilgningen, annen opp-

spart likviditet eller gjennom lån til investeringsformål. Tre store utbyggingsprosjekter delfinansieres i tillegg gjennom særskilte statlige investeringstilskudd. I tillegg har noen investeringer vært finansiert gjennom Kreftplanen og Opptappingsplanen for psykisk helsevern.

Ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 59 (2001-2002) ble det etablert en statlig låneordning til investeringsformål for regionale helseforetak. Årlige lånerammer har vært bevilget «under streken» i statsbudsjettet på kapittel 732 Regionale helseforetak, post 90, Lån til investeringsformål i helseforetak. Denne føringsmåten ble fulgt som følge av at de regionale helseforetakene er organisert som selvstendige rettssubjekter utenfor statsforvaltningen. De regionale helseforetakene har ikke adgang til å ta opp langsiktige lån i det private markedet. Det enkelte regionale helseforetaks andel av årlig lånebevilgning fordeles av Helse- og omsorgsdepartementet etter en samlet vurdering.

Forslag til nytt system for budsjettering av investeringslån til de regionale helseforetakene

Gjeldende system for budsjettering av investeringslån til regionale helseforetak, der lånene blir bevilget «under streken», har medført at utgiftene ikke har inngått i statsbudsjettets underskudd før lånetransaksjoner og dermed heller ikke i det strukturelle, oljekorrigerte budsjettunderskuddet. Selv om de regionale helseforetakene er organisert som selvstendige rettssubjekt, er virksomheten i all hovedsak fullfinansiert ved statlige bevilgninger. Helseforetakenes virksomhet og økonomi atskiller seg i så måte ikke vesentlig fra statsforvaltningens virksomhet. Statsbudsjettet vil gi et mer oversiktlig bilde av statens ressursbruk og etterspørselsvirkningene av budsjettpolitikken dersom utgiftene til investeringslån bevilges «over streken» og dermed blir regnet med innenfor det oljekorrigerte og det strukturelle, oljekorrigerte underskuddet, jf. gjennomgangen av budsjettering av investeringer på statsbudsjettet som det er vist til innledningsvis. På den måten vil utgiftene inngå i prioriteringen innenfor statsbudsjettets samlede rammer.

Regjeringen foreslår derfor at nye investeringslån til helseforetakene fra og med 2008 budsjetteres «over streken». Tilskuddene gis som lån til helseforetakene som helseforetakene skal nedbetale og betale renter for som under gjeldende system. Framtidige avdrag på lån opptatt fra og med 2008 skal tilsvarende inntektsføres «over streken» på statsbudsjettet. Helseforetakenes adgang til å lånefinansiere investeringer opprettholdes, og den økonomiske styringsmodellen, der helseforetakene

har et samlet ansvar for investeringer og drift, endres ikke. Samtidig innebærer omleggingen at utgiftene og inntektene knyttet til investeringslån budsjetteres og synliggjøres på statsbudsjettet som for andre statlige virksomheter. Statens utlån til helseforetakene fremgår i dag av statens kapitalregnskap. Det foreslås at utlån til helseforetakene etter budsjettomleggingen fortsatt skal fremgå av statens kapitalregnskap, jf. forslag til romertallsvedtak under Helse- og omsorgsdepartementet.

Lånerammen for investeringslån til de regionale helseforetakene utgjør 3,5 mrd. kroner i 2007. Det oljekorrigerte, og dermed også det strukturelle, oljekorrigerte underskuddet, ville dermed ha vært 3,5 mrd. kroner høyere i 2007 dersom investeringslånene var blitt ført «over streken». For å unngå brudd i tidsserien for det strukturelle, oljekorrigerte underskuddet, er helseforetakenes investeringslån i 2007 og tidligere år innarbeidet som en regnskapsmessig korreksjon ved beregningen av det strukturelle underskuddet. Det vises til nærmere omtale i avsnitt 3.2 i St.meld. nr. 1 (2007-2008) Nasjonalbudsjettet 2008.

Midler knyttet til investeringer i helseforetakene i budsjettforslaget for 2008

I St.prp. nr. 1 (2006-2007) Helse- og omsorgsdepartementet ble det varslet en opptrapping av bevilgningene til sykehusene med til sammen 1 mrd. 2007-kroner over årene 2008 til 2010 for å sette sykehusene bedre i stand til å gjenanskaffe bygg og utstyr som de overtok i forbindelse med sykehusreformen. I budsjettforslaget for 2008 foreslås det å øke bevilgningen til dette formålet med 1,67 mrd. kroner. Dette innebærer en opptrapping av bevilgningen til gjenanskaffelse av bygg og utstyr som er vesentlig høyere enn varslet i St.prp. nr. 1 for 2007. Samlet vil det med Regjeringens forslag for 2008 bli tilført i underkant av 5,3 mrd. kroner til fornying av sykehusbygg og utstyr, vedlikeholdsinvesteringer mv.

Den foreslåtte bevilgningsøkningen vil føre til et lavere behov for låneopptak for å gjennomføre vedtatte investeringer. Tidligere utbyggingsvedtak og framdriftsplaner innebærer likevel et høyt finansieringsbehov også i 2008. For å sikre framdrift av tidligere vedtatte prosjekter foreslås lånerammen for 2008 satt til 1,72 mrd. kroner. I forslaget er det lagt til rette for igangsetting av planlagt utbygging og modernisering av Nordlandssykehuset i Bodø i 2008.

10 Flerårige budsjettkonsekvenser 2009-2011

10.1 Bakgrunn

Regjeringen legger til grunn at budsjettframskrivningene for perioden 2009-2011 skal vise de samlede budsjettmessige konsekvensene som følger av politiske vedtak, og at dette avgrenses til å gjelde antatte, framtidige budsjettkonsekvenser av Regjeringens konkrete budsjettforslag. Budsjettframskrivningene omfatter ikke anslåtte bevilgningskonsekvenser av politiske ambisjoner om framtidig satsing og oppfyllelse av ulike målsettinger og varslede tiltak. I avsnitt 10.5 nedenfor er det gitt en nærmere omtale av større planer og satsingsambisjoner som ikke inngår i Regjeringens budsjettframskrivning.

En av målsettingene med å vise de framtidige budsjettkonsekvensene av Regjeringens budsjettopplegg er å legge til rette for en hensiktsmessig og realistisk prioritering i tråd med de politiske målsettingene og de økonomiske utsiktene. Hensikten er ikke å binde opp den framtidige handlefriheten i budsjettpolitikken ytterligere. Det er derfor viktig at framskrivningene gir et nøkternt og realistisk bilde av de framtidige konsekvensene av Regjeringens forslag til statsbudsjett for neste år.

Sammenstilt med forventet utvikling i avkastningen av utenlandsdelen av Statens pensjonsfond, vil de flerårige framskrivningene gi et utgangspunkt for å vurdere handlingsrommet i budsjettpolitikken de nærmeste årene. Framskrivningene gir dermed et bilde av det budsjettpolitiske handlingsrommet som eventuelle nye satsinger og videre opptrapping av igangsatte planer må innpasses innenfor. Med omfattende målsettinger og planer vil det kunne framkomme et vesentlig behov for omprioriteringer på budsjettets utgiftsside.

10.2 Grunnlaget for beregning av flerårige budsjettkonsekvenser

Budsjettframskrivningene skal være helhetlige ved at utgifts- og inntektsutviklingen i perioden 2009-2011 skal vurderes for alle poster i statsbudsjettet.

Det legges til grunn følgende hovedprinsipper:

- Utgifter til regelstyrte ordninger skal framskrives med de utgiftskonsekvenser som følger av regelverket. Det tas hensyn til bl.a. den demo-

grafiske utviklingen og virkningen av eventuelle regelverksendringer som foreslås gjort gjeldende i budsjettåret.

- Utgifter til store, enkeltstående investeringer framskrives i takt med forutsatt framdriftsplan. På områder der flere enkeltinvesteringer inngår i en større investeringsramme, videreføres rammen på uendret reelt nivå eller i tråd med tidligere vedtak. I denne sammenheng anses alle byggeprosjekter under Statsbygg, utenom bygg som inngår i den såkalte kurantbygg-ordningen, som enkeltstående investeringer.
- Det korrigeres for éngangsutgifter og éngangsinntekter i budsjettforslaget for kommende år. Tiltak på utgifts- eller inntektssiden som forutsettes satt i verk et stykke ut i kommende budsjettår, framskrives med helårsvirkning.
- Øvrige utgifter og inntekter videreføres i hovedsak på uendret reelt nivå.

10.3 Gjennomgang av ulike bevilgningstyper

Nedenfor omtales kort de ulike elementene som vurderes i forbindelse med framskrivningen av flerårige budsjettkonsekvenser.

Regelstyrte ordninger

Utgifter til regelstyrte ordninger, i hovedsak definert som bevilgninger med stikkordet «overslagsbevilgning», utgjør knapt halvparten av de samlede utgiftene på statsbudsjettet, eksklusiv petroleumsvirksomheten, lånetransaksjoner og overføringen til Statens pensjonsfond - Utland. Utgifter under folketrygden utgjør en vesentlig del av dette. Andre store ordninger hvor utbetalingene i hovedsak følger av regelverket, er bl.a. bevilgningene til innsatsstyrt finansiering av helseforetak, kontantstøtte, barnetrygd, utdanningsstøtte gjennom Statens lånekasse for utdanning og pensjonsutbetalinger fra Statens Pensjonskasse. Ikke alle disse ordningene har stikkordet «overslagsbevilgning» knyttet til bevilgningen.

De regelstyrte utgiftene framskrives på grunnlag av forventninger om utbetalingene forutsatt uendret regelverk og forventet demografisk utvik-

ling. Det beste faglige skjønn legges til grunn for framskrivingene, gitt eksisterende regelverk. Konsekvenser av regelverksendringer som foreslås gjort gjeldende i budsjetteringsåret innarbeides også. Alle regelstyrte ordninger er vurdert i forbindelse med framskrivingene.

Investeringer

Samlede investeringsbevilgninger under postgruppen 30-49 utgjør knapt 25 mrd. kroner i statsbudsjettet for 2008, hvorav de største er investeringer i riksveger, jernbane, Forsvaret og bygg i regi av Statsbygg. Investeringer i petroleumssektoren er holdt utenfor.

Mange investeringer går over flere år, og utgiftene kan variere betydelig mellom år. Typisk vil et vedtak om igangsetting av et nytt byggeprosjekt medføre en begrenset startbevilgning det første året og vesentlig økte bevilgninger senere år.

Statsbyggs enkeltprosjekter inngår i en samlet investeringsramme, og som hovedregel legges det til grunn at denne rammen justeres på bakgrunn av forventet framdrift for igangsatte byggeprosjekter og byggeprosjekter hvor det budsjetteres med igangsettelse i budsjetteringsåret. Dette vil også gjelde andre investeringsprosjekter som finansieres over statsbudsjettet, for eksempel de særskilte tilskuddene til sykehusinvesteringer som

budsjetteres over Helse- og omsorgsdepartementets budsjett, og store IT-prosjekter.

Éngangseffekter og helårsvirkninger

Salg av eiendommer, innbetaling fra fond, auksjonering av konsesjoner og ekstraordinære utbyttebetalinger har gitt store inntekter som normalt ikke kan påregnes på tilsvarende nivå for senere år. Slike éngangseffekter er søkt innarbeidet i framskrivingene.

Enkelte nye tiltak iverksettes med virkning sent i budsjettåret, slik at budsjetteffekten påfølgende år blir større. Et eksempel på dette er bevilgninger til driftstilskudd og skjønnsmidler for barnehager hvor barnehageplassene opprettes på ulike tidspunkt i 2008 og hvor vi først får helårseffekt av tiltaket i senere år, noe som fører til økte utgifter framover.

10.4 Tallmessig presentasjon

Tabell 10.1 nedenfor oppsummerer framskrivingene av statsbudsjettets utgifter i perioden 2009-2011, eksklusive dagpenger, petroleumsvirksomheten, renter og lånetransaksjoner. Tabellen viser at de flerårige effektene av forslaget til statsbudsjett for 2008 vil innebære en vesentlig vekst i utgiftene i perioden. På inntektssiden er det større stabilitet.

Tabell 10.1 Flerårige budsjettkonsekvenser, endringer fra Gul bok 2008, utgifter

	Mill. 2008-kroner		
	2009	2010	2011
Utgiftsøkninger totalt	6 033	10 428	16 138
Utgiftsøkninger i folketrygden	3 658	9 100	15 248
Utgiftsøkninger eks. folketrygden	2 375	1 328	890

Kilde: Finansdepartementet

Alle tallene i tabellen er endringer målt i 2008-priser i forhold til Regjeringens forslag til 2008-budsjettet. Det vil si at de ikke uttrykker endringer fra år til år.

Oversikten viser en vekst i utgiftene på om lag 6 mrd. kroner fra 2008 til 2009, og ytterligere 4,4 mrd. kroner i 2010 og 5,7 mrd. kroner i 2011. Sett bort fra utgiftsveksten fra 2008 til 2009 er det i hovedsak den forventede utviklingen i folketrygdens stønadsordninger som bidrar til utgiftsvek-

sten framover. Utgiftsveksten i folketrygden som følge av videreføring av gjeldene regelverk mv., anslås til 15,2 mrd. kroner over treårsperioden, og veksten er tiltakende. Øvrige utgifter er i beregningene samlet sett anslått å øke med 2,4 mrd. kroner fra 2008 til 2009. For 2010 og 2011 avtar økningen i utgiftene i forhold til 2008-budsjettet. Fra 2009 til 2010 går utgiftene ned med knapt 1 mrd. kroner, mens de går ytterligere ned med 0,4 mrd. kroner fra 2010 til 2011. Det understrekes at framskriv-

gene blir mer usikre desto lengre framover i tid de føres, bl.a. fordi flere uforutsette hendelser da kan bidra til å endre tallene. Metoden for framskrivningene innebærer at midlertidige tiltak som fases ut (f.eks. bygg), ikke erstattes med nye utgifter. Dette bidrar dermed isolert sett til lavere utgifter utover i perioden for framskrivningene.

På inntektssiden er det i tallene forutsatt langt færre tiltak som har budsjettmessige konsekvenser i årene framover. Totalt ligger det an til en inntektsreduksjon på om lag 0,7 mrd. kroner fra 2008 til 2009. For 2010 og 2011 anslås inntektene å gå ned med om lag 0,9 mrd. kroner og 1 mrd. kroner i forhold til 2008. Inntekter fra skatter og avgifter er ikke medregnet.

Samlet viser tallene dermed økte utgifter og reduserte inntekter på departementenes budsjetter på til sammen vel 7 mrd. kroner fra 2008 til 2009. Ytterligere budsjettsvekkelse i 2010 og 2011 utgjør henholdsvis om lag 4,6 mrd. kroner og 5,9 mrd. kroner i forhold til året før.

Skatte- og avgiftsinntektene øker over tid som følge av vekst i skattegrunnlagene. Skattegrunnlagene øker trendmessig over tid, som følge av økt sysselsetting og produktivitet. Gitt strukturen i skatte- og avgiftssystem gir det økte skatte- og avgiftsinntekter til det offentlige. For de nærmeste årene anslås den underliggende veksten i skattegrunnlagene å styrke budsjettet med 8-10 mrd. kroner per år.

Ifølge retningslinjene for budsjettpolitikken skal bruken av petroleumsinntekter over tid følge

utviklingen i forventet realavkastning av kapitalen i Statens pensjonsfond – Utland. Anslagen i Nasjonalbudsjettet 2008 innebærer at den raske veksten i fondskapitalen de siste årene vil fortsette noen år til. Forventet realavkastning av Statens pensjonsfond – Utland anslås å øke med rundt 10 mrd. 2008-kroner årlig i treårsperioden 2009-2011.

Den anslåtte utviklingen i fondskapitalen i årene framover er usikker og avhenger bl.a. av oljeprisen, avkastningen av fondskapitalen og valutakursen. I tillegg må bruken av oljeinntekter tilpasses konjunktursituasjonen og ta hensyn til de betydelige langsiktige utfordringene for offentlige finanser. Med fortsatt sterk vekst i fondskapitalen vil det i en situasjon med høy aktivitet i norsk økonomi være i tråd med handlingsregelen om bruken av petroleumsinntekter i noen år øker langsommere enn den forventede realavkastningen av Statens pensjonsfond – Utland. Det vil også redusere behovet for krevende omdisponeringer når veksten i aldersrelaterte utgifter snart setter inn.

Framskrivningene i dette avsnittet legger til grunn uendret aktivitet i offentlig tjenesteproduksjon, herunder sysselsetting. Nye bevilgninger knyttet til økt aktivitet som følge av endringer i befolkningssammensetningen, opptrappingsplaner og oppfølging av varslede satsinger er ikke regnet med i framskrivningene. Ved vurderingen av handlingsrommet i budsjettpolitikken i årene framover må det også tas hensyn til at usikkerheten i anslagene øker jo lengre fram i tid en kommer.

Tabell 10.2 Flerårige budsjettkonsekvenser, utgifter 2009-2011, ekskl. petroleumsvirksomhet, renter og lånetransaksjoner. Endringer i forhold til Gul bok 2008

	Mill. 2008-kroner		
	2009	2010	2011
<i>Utenriksdepartementet</i>	850	1 252	865
Finansieringsordningene EØS	845	1 247	860
Øvrige endringer	6	6	6
<i>Kunnskapsdepartementet</i>	1 246	1 105	1 052
Fondet for forskning og nyskaping	300	300	300
Statens lånekasse for utdanning	446	420	455
UH-sektoren	-79	-175	-206
Barnehager	599	580	562
Øvrige endringer	-19	-19	-60
<i>Kultur- og kirkedepartementet</i>	0	0	0
<i>Justisdepartementet</i>	-368	-630	-636
Nødnett	-310	-478	-478
Øvrige endringer	-58	-151	-158
<i>Kommunal- og regionaldepartementet</i>	774	551	294
Økt timetall i grunnskolen	378	378	378
Gratis læremidler	167	85	85
Rentekompensasjon skoler, kirker og sykehjem	135	12	-150
Tilskuddsordning for omsorgsboliger og sykehjem	75	75	-50
Øvrige endringer	20	1	31
<i>Arbeids- og inkluderingsdepartementet</i>	2 262	6 777	11 958
Innvandring og integrering	-276	-153	-8
Attførings- og rehabiliteringspenger	-136	-141	-142
Alderspensjon	2 006	4 804	8 395
Sykepenger	145	205	270
Uførepensjon	425	1 790	3 000
Grunn- og hjelpestønad	145	295	455
Øvrige endringer	-47	-23	-12
<i>Helse- og omsorgsdepartementet</i>	149	327	1 013
Legemidler og sykepleieartikler	590	1 220	1 890
Refusjoner	264	529	822
Sykehusinvesteringer	-807	-1 648	-2 038
Øvrige endringer	101	225	338
<i>Barne- og likestillingsdepartementet</i>	-64	-169	-209
Foreldrepenger	62	72	72
Kontantstøtte	-86	-161	-171
Barnetrygd	-40	-80	-110

Tabell 10.2 fortsetter

	Mill. 2008-kroner		
	2009	2010	2011
<i>Nærings- og handelsdepartementet</i>	-55	-54	-113
Internasjonal romvirksomhet	-27	-89	-160
Øvrige endringer	-28	36	47
<i>Fiskeri- og kystdepartementet</i>	-52	-152	-152
NO _x -reduserende tiltak	0	-100	-100
Øvrige endringer	-52	-52	-52
<i>Landbruks- og matdepartementet</i>	-10	-10	-10
<i>Samferdselsdepartementet</i>	-10	-18	-20
<i>Miljøverndepartementet</i>	-6	-10	-51
<i>Fornyings- og administrasjonsdepartementet</i>	-11	-257	91
Statens Pensjonskasse	847	1 847	2 846
Videreføring av byggeprosjekter	-758	-2 003	-2 664
Øvrige endringer	-100	-101	-91
<i>Finansdepartementet</i>	1 189	1 597	1 939
Skatteetaten	-120	-190	-228
Senter for statlig økonomistyring	-40	-40	-40
Klimakvoter	950	1 450	1 900
Renteutgifter, jf. fondsavsetning	300	300	300
Øvrige endringer	99	76	7
<i>Forsvarsdepartementet</i>	187	187	187
Salg av eiendom	204	204	204
Øvrige endringer	-16	-16	-16
<i>Olje- og energidepartementet</i>	-50	-50	-50
<i>Totalsum, utgifter</i>	6 033	10 428	16 138

Kilde: Finansdepartementet

Nedenfor omtales nærmere de ulike forholdene som framkommer i tabellen. Som nevnt ovenfor, vil det på flere områder være vesentlig usikkerhet knyttet til anslag på framtidige budsjettkonsekvenser av gjeldende regelverk mv. I tillegg skjer det ofte uforutsette hendelser som innebærer at bevilgninger må justeres. Tallene i tabell 10.2 må derfor ses på som tekniske framskrivninger av utgiftene i perioden 2009-2011 basert på beste faglige skjønn.

Utgiftsveksten i folketrygden

Utgiften til folketrygdens regelstyrte stønadsordninger (ekskl. dagpenger) forventes å øke med gjennomsnittlig om lag 5 mrd. kroner hvert år i 3-årsperioden 2009-2011. Samlet sett forventes folke-

trygdens utgifter (ekskl. dagpenger) dermed å øke med om lag 15 mrd. kroner i løpet av denne perioden. Dette skjer til tross for at det er lagt til grunn nullvekst i sykefraværet per arbeidstaker og svak nedgang i utgiftene til attførings- og rehabiliteringspenger.

Det er først og fremst utgiftene til uføreytelser (uførepensjon og tidsbegrenset uførestønad) og alderspensjon som drar opp utgiftene under programområde 29 Sosiale formål. Utgiftene til uføreytelser ventes å øke samlet med om lag 3 mrd. kroner i løpet av 3-årsperioden. Utgiftsøkningen skyldes hovedsakelig endringer i befolkningens alderssammensetning, noe som har betydning for anslaget på antall uføre. Utgiftene til alderspensjon anslås å øke med om lag 8,5 mrd. kroner i løpet av samme periode. Dette skyldes både at antallet

alderspensionister øker og at disse har høyere poengopptjening enn tidligere alderspensionister. Det ventes en økende vekst i antall alderspensionister i perioden 2009-2011. Fra 2012, da de som ble født i 1945 fyller 67 år, forventes det en stabil økning i antall alderspensionister på om lag 20 000 årlig.

Basert på utviklingen de siste årene, anslås den underliggende veksten under programområde 30 Stønad ved helsetjenester til om lag 3 mrd. kroner fra 2009 til 2011. Av dette gjelder vel 60 pst., eller om lag 1,9 mrd. kroner, utgifter til legemidler og sykepleieartikler. Utgiftene til refusjon for lege- og fysioterapitjenester forventes å øke med nærmere 400 mill. kroner i løpet av perioden. Også utgiftene til refusjon av egenbetaling forventes å øke noe.

Finansieringsordninger under EØS-avtalen

Norge er forpliktet til å bidra med midler til finansieringsordningene under EØS-avtalen. Det er usikkerhet om når midlene kommer til utbetaling siden dette avhenger av fremdriften i prosjektene som skal motta støtte. Utgiftene inkluderer også de nye EU-landene Romania og Bulgaria.

Fondet for forskning og nyskaping

Regjeringen foreslår å øke kapitalen i Fondet for forskning og nyskaping med 6 mrd. kroner fra 1. januar 2008. Kapitalen i fondet vil med dette forslaget utgjøre 66 mrd. kroner. Med dagens rentenivå vil fondsøkningen gi en økt avkastning på om lag 300 mill. kroner i 2009.

Økt kapital i fond som skal finansiere aktiviteter innenfor særskilte sektorområder (forskning, kulturminner mv.) gir både økte inntekter og utgifter på det berørte departementets budsjett. Samtidig økes statens netto rentekostnad. Nettobelastningen for statsbudsjettet tilsvarer dermed de økte bevilgningene på utgiftssiden til de berørte fagdepartementene. Fondene plasseres som kontolån til staten, med en rente tilsvarende renten på statsobligasjoner med ti års bindingstid, som nå anslås til 5 pst. per 1. januar 2008.

Statens lånekasse for utdanning

Utgiftene under Statens lånekasse for utdanning øker i hovedsak som følge av økte renteanslag, som innebærer økte utgifter til rentestøtte. I tillegg innføres det nye regler for behovsprøving for rentefritak og betalingslettelser under Statens lånekasse for utdanning. Dette innebærer en varig faseforsyvning av utgiftene, som dermed blir høyere i

senere år enn i 2008. Utover dette er det forventet noe økning i antallet støttemottakere.

Universitets- og høyskolesektoren

Bevilgningene til Universitets- og høyskolesektoren går ned som følge av utfasing av utstyrsmidler.

Barnehager

Anslått utgiftsøkning i barnehagesektoren i perioden fra 2009 til 2011 er en konsekvens av forventet utbygging i sektoren i 2008. Helårseffektene av driftstilskudd og skjønnsmidler bidrar til økte utgifter, mens investeringstilskuddet reduseres i årene fremover. Samlet innebærer dette at bevilgningen er forventet å øke med 599 mill. kroner fra 2008 til 2009, mens de i 2010 og 2011 øker med henholdsvis 580 og 562 mill. kroner i forhold til 2008. Økt barnehagedekning bidrar til å redusere utbetalingene av kontantstøtte, jf. omtalen nedenfor.

Nødnett

Bevilgningen under kap. 456 Direktoratet for nød-kommunikasjon gjelder utgifter til utbygging av et første utbyggingsområde som omfatter politidistriktene Follo, Romerike, Oslo, Asker og Bærum, Søndre Buskerud og Østfold. Prosjektet er forsinket med om lag 8 måneder i forhold til opprinnelig framdriftsplan. De største utgiftene til utbygging av første byggetrinn vil derfor komme i 2008. I framskrivningene trekkes derfor investeringsutgiftene for første byggetrinn ut i årene 2009, 2010 og 2011. Det vises til omtale i avsnitt 10.5 om kostnader ved en eventuell videre utbygging av nettet.

Økt timetall i grunnskolen

Regjeringen foreslår en utvidelse av timetallet i grunnskolen med til sammen fem timer fra høsten 2008. En økning i timetallet med fem uketimer vil ha 5/12 effekt i 2008 på om lag 276 mill. kroner. Av dette går om lag 270 mill. kroner over kommunerammen. Helårseffekten av tiltaket er på om lag 662 mill. kroner, dvs. at bevilgningen i 2009 blir om lag 386 mill. kroner høyere enn i 2008, hvorav 377,9 mill. kroner over kommunerammen.

Gratis læremidler

Regjeringen innførte gratis læremidler i videregående opplæring høsten 2007. Ordningen innføres gradvis, først for elever i videregående trinn 2 fra skoleåret 2007-2008, deretter for elever i videregående

ende trinn 3 fra skoleåret 2008-2009 og til slutt elever i videregående trinn 1 fra skoleåret 2009-2010. Bevilgningsbehovet øker med 167 mill. kroner i 2009 fordi kostnadene knyttet til læremidler for videregående trinn 1 er høyere enn de to andre klassetrinnene. Etter at ordningen er fullt innfaset i 2010 vil det påløpe årlige merutgifter i forhold til 2008 på anslagsvis 85 mill. kroner knyttet til utskifting av læremidlene.

Rentekompensasjon for skoler, kirker og sykehjem

Gjennom ordningene for rentekompensasjon for skoleanlegg og for kirkebygg er det stilt til disposisjon investeringsrammer på henholdsvis 15 mrd. kroner og 1,3 mrd. kroner. Som følge av prognoser for renteutviklingen antas utbetalingene til disse ordningene å øke noe i 2009 og 2010, for deretter å bli noe redusert i 2011. På grunnlag av prognoser for renteutviklingen antas også bevilgningsbehovet til kompensasjon for utgifter til renter og avdrag knyttet til bygging og utbedring av omsorgsboliger og sykehjemsplasser under eldreplanen og psykiatriplanen å øke noe i 2009 og 2010, for deretter å bli noe redusert.

Ny tilskuddsordning til omsorgsboliger og sykehjemsplasser.

Regjeringen foreslår at det opprettes et nytt investeringstilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser i 2008. Ordningen skal legge til rette for langsiktig planlegging og investering i den kommunale omsorgstjenesten. Det foreslås en bevilgning på 100 mill. kroner i 2008 og en tilsagnsramme på 500 mill. kroner. Dette gir rom for å gi tilsagn til om lag 1 000 boenheter i 2008. Det legges til grunn at 20 pst. av tilsagnsrammen utbetales i 2008, 35 pst. i 2009, 35 pst. i 2010, og 10 pst. i 2011. På bakgrunn av dette legges det til grunn et noe høyere bevilgningsnivå i 2009 og 2010 enn i 2008, og et redusert bevilgningsnivå fra 2011.

Innvandring og integrering

Det legges til grunn reduserte utbetalinger til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere i 2009, som følge av forventet færre deltakere. I 2009 vil overgangsordningen etter omleggingen av tilskuddsordningen i stor grad være faset ut. Utbetalingene til opplæringen ventes derfor å bli noe høyere i 2010 og 2011 enn i 2009. Det legges videre til grunn noe reduserte utgifter til statlige mottak og økte utgifter til integreringstilskudd til kommunene de nærmeste årene. Sam-

let sett ventes utgiftene til statlige mottak og integreringstilskudd å øke i perioden 2009-2011.

Sykehusinvesteringer

Utgiftene til sykehusinvesteringer kommer i tillegg til midlene til investeringer i de regionale helseforetakenes basisbevilgning og dekker tilskuddene til byggeprosjektene Nye Ahus, nye St.Olavs hospital og nytt forskningsbygg ved Radiumhospitalet, samt lånerammen for investeringer i de regionale helseforetakene. Utgiftene til Nye Ahus, nye St.Olavs hospital og nytt forskningsbygg ved Radiumhospitalet er framskrevet i tråd med framdriften i prosjektene. I 2008-budsjettet foreslås det at nye investeringslån til helseforetakene budsjetteres «over streken» på statsbudsjettet. Det innebærer at bevilgningene til investeringslån i helseforetakene også inngår i grunnlaget for vurderingen av flerårige budsjettkonsekvenser. Det legges her til grunn at lånerammen for investeringer i de regionale helseforetakene framskrives i tråd med framdriften for de prosjektene som er innvilget lån. Dette er den samme praksisen som benyttes for byggeprosjektene under Statsbygg. Etter hvert som prosjektene ferdigstilles går derfor utgiftene ned. Anslaget for utgiftene til investeringslån i helseforetakene vil over tid motsvares av inntekter etter hvert som lånene betales tilbake.

Kontantstøtte

Utgiftene til kontantstøtteordningen forventes gradvis redusert i løpet av perioden. Reduksjonen skyldes delvis helårseffekt av nye barnehageplasser som etableres i 2008.

Barnetrygd

Utgiftene til barnetrygd forventes redusert med om lag 110 mill. kroner i løpet av perioden som følge av at færre barn vil motta barnetrygd.

Internasjonal romvirksomhet

Utviklingen i utgiftene til deltakelse i europeiske romfartsprogrammer er basert på ESAs framdriftsplan for programmene. Utgiftene forventes å gå ned i årene som kommer.

NO_x-reduserende tiltak

Det er lagt til grunn at tilskuddsordningen med NO_x-reduserende tiltak for fiskefartøy skal ha en ramme på 275 mill. kroner over en treårsperiode. Bevilgningen i 2007 er på 75 mill. kroner, og det

foreslås en bevilgning på 100 mill. kroner i 2008. Samtidig foreslås det en tilsagnsfullmakt på 100 mill. kroner. Tilskuddsordningen avsluttes i 2010. Det er også etablert en ordning med statlig tilskudd til et NO_x-reducerende program for skip i Norge under Nærings- og handelsdepartementet. Ordningen har en ramme på 50 mill. kroner i perioden 2007-2009. Det er bevilget 15 mill. kroner i 2007 og det foreslås bevilget 15 mill. kroner i 2008. Samtidig foreslås en tilsagnsfullmakt på 20 mill. kroner, tilsvarende gjenstående ramme for ordningen.

Statens Pensjonskasse

Det forventes en økning i utgiftene under Statens Pensjonskasse på om lag 2,8 mrd. kroner fram til 2011. Utgiftene øker som følge av forventet vekst i både alderspensjoner og AFP-pensjoner.

Videreføring av byggeprosjekter (Statsbygg)

Framskrivningen viser reduserte utgifter på om lag 0,8 mrd. kroner fra 2008 til 2009, 2 mrd. kroner fra 2008 til 2010 og 2,7 mrd. kroner fra 2008 til 2011. Dette skyldes at en rekke prosjekter ferdigstilles. Med unntak av prosjekter igangsatt gjennom «kurantprosjektordningen» er det i framskrivningen ikke tatt hensyn til eventuell igangsetting av nye byggeprosjekter i 2009 og 2010. En framskrivning tre år framover i tid vil derfor normalt vise gradvis reduserte utgifter etter hvert som igangsatte byggeprosjekter ferdigstilles.

Skatteetaten

Det ventes en nedgang i bevilgningene til Skatteetaten som følge av at midler til reorganisering fases ut og IT-prosjektet SKARP ferdigstilles.

Klimakvoter

Det er i 2008-budsjettet foreslått å gi fullmakt til å inngå kontrakter om framtidig levering av klimakvoter. Disse kontraktene vil innebære løpende utbetalinger og utgiftene til kjøp av klimakvoter vil øke hvert av de påfølgende år. Det legges opp til å inngå kjøpsavtaler i 2008 tilsvarende 40 pst. av samlet behov for perioden 2008-2012. Beregningsteknisk legges til grunn at det inngås ytterligere kjøpsavtaler tilsvarende hhv. 30 pst. i 2009, 20 pst. i 2010 og 10 pst. i 2011. Det nærmere opplegget for kjøp av klimakvoter er omtalt under kap. 1638 Kjøp av klimakvoter i St.prp. nr. 1 (2007-2008) for Finansdepartementet.

Rentekostnader i forbindelse med økt fondsavsetning

I forbindelse med den økte fondsavsetningen til Fondet for forskning og nyskaping vil staten få økte netto renteutgifter. Disse føres på Finansdepartementets budsjett. Renteutgiftene tilsvarer renten på 10-års statsobligasjoner.

Inntekter

Samlet viser tallene en inntektsreduksjon utenom skatter og avgifter på om lag 1 mrd. kroner i 2009 i forhold til forslaget for 2008, jf. tabell 10.3. Reduksjonen skyldes i hovedsak redusert utbytte fra Statkraft. For 2010 og 2011 antas det noen mindre ytterligere endringer i inntektene under departementene.

Tabell 10.3 Flerårige budsjettkonsekvenser, inntekter 2009-2011, ekskl. petroleumsvirksomhet, renter og lånetransaksjoner. Endringer i forhold til Gul bok 2008

	Mill. 2008-kroner		
	2009	2010	2011
<i>Kunnskapsdepartementet</i>	300	300	300
Avkastning Fondet for forskning og nyskaping	300	300	300
<i>Nærings- og handelsdepartementet</i>	-1 211	-1 423	-1 573
Utbytte Statkraft	-1 177	-1 177	-1 177
Tilbakeføringer GIEK	-8	-175	-315
Øvrige endringer	-26	-71	-82
<i>Forsvarsdepartementet</i>	204	204	204
Salg av eiendom	204	204	204
<i>Øvrige departementer</i>	19	48	52
<i>Totalsum, inntekter</i>	-688	-871	-1 017

Kilde: Finansdepartementet

Fondsavsetninger

Kunnskapsdepartementet får økte inntekter som følge av forslaget om å øke Fondet for forskning og nyskaping med 6 mrd. kroner i 2008-budsjettet. Dette utgjør 300 mill. kroner og motsvares av økte renteutgifter og økte tilskudd til forskning, jf. omtale ovenfor.

Utbytte Statkraft

Framskrivingene av utbyttet under kap. 5656, post 80 på Nærings- og handelsdepartementets budsjett nedjusteres med om lag 1,2 mrd. kroner for årene 2009-2011. Dette skyldes at det for Statkraft SF teknisk legges til grunn et utbytte på 78 pst. av anslått resultat, mens det for 2008 er budsjettert med et utbytte på 98 prosent. Utbyttebetalingene vil være svært usikre og avhenger blant annet av utviklingen i selskapenes framtidige overskudd. Som en beregningsteknisk forutsetning er det lagt til grunn en videreføring av forventet resultat for 2007.

Tilbakeføringer GIEK

Tilbakeføringer fra gamle ordninger under Garanti-instituttet for eksportkreditt forventes å bli redusert i årene fremover i hovedsak som følge av bortfall av innbetalinger fra to store debitorland, Polen og Peru, i løpet av de neste årene.

Salg av forsvarseiendom

Inntektene fra salg av Forsvarseiendom forventes å øke i forhold til 2008-budsjettet. Inntektene motsvares imidlertid av økte utgifter.

10.5 Større planer og satsinger mv. som ikke inngår i budsjettframskrivingene

I framskrivingene tas det kun med framtidige konsekvenser av vedtak som er innarbeidet i Regjeringens budsjettforslag til Stortinget. Politiske målsettinger som er kommet til uttrykk i for eksempel intensjonserklæringer, stortingsmeldinger, flertallsmerknader i Stortinget mv., er derfor ikke tatt med i tallmaterialet. Enkelte av disse målsettingene er forholdsvis konkrete når det gjelder framtidige bevilgningsbehov. Av slike utgiftssatsinger kan nevnes målsettingen om opptrapping av forskningsinnsatsen, barnehagesatsingen, kulturløftet, bistand, fangst og transport av CO₂, kvalifiseringsprogrammet og etablering av en ny arbeids- og velferdsforvaltning (NAV), jf. nærmere omtale nedenfor.

Regjeringens mål om at samlet norsk forskningsinnsats skal økes til 3 pst. av brutto nasjonalprodukt (BNP) innen 2010 har tilslutning i Stortinget. De samlede utgiftene til forskning og utvikling (FoU) utført i Norge var nær 29 mrd. kroner i 2005, noe som tilsvarte 1,5 pst. av BNP. Dette er en reduksjon fra 1,6 pst. i 2004, noe som delvis skyldes høy nominell vekst i BNP, bl.a. som følge av

høye oljepriser. Målet om å øke den samlede forskningsinnsatsen til 3 pst. av BNP innen 2010, er dermed enda mer krevende enn antatt da målet ble vedtatt. De samlede offentlige forskningsbevilgningene utgjør om lag 17,8 mrd. kroner i Regjeringens budsjettforslag for 2008. Den offentlige finansieringen av FoU over statsbudsjettet utgjør om lag 0,77 pst. av forventet BNP i 2008. Regjeringen foreslår i 2008-budsjettet en økning av kapitalen i Fondet for forskning og nyskaping på 6 mrd. kroner. Det gir økt avkastning fra fondet på om lag 300 mill. kroner i 2009, jf. nærmere omtale ovenfor.

Regjeringens målsetting for barnehagesektoren er bl.a. full behovsdekning og innføring av maksimalpris for foreldrebetaling på 1 750 kroner (2005-priser). Forslag til bevilgning i 2008 vil samlet legge til rette for at alle barn som er forventet å ønske barnehageplass i 2008, skal få plass. Foreløpige beregninger viser at utgiftene som følge av å redusere maksimalprisen til 1 750 kroner (2005-priser) kan utgjøre om lag 1,8 mrd. kroner. Helårseffekten av etableringen av nye barnehageplasser som følge av lavere maksimalpris er om lag 1,7 mrd. kroner, slik at den totale kostnaden av tiltaket anslås til om lag 3,5 mrd. kroner.

Regjeringens mål er at bevilgningen til utviklingssamarbeid økes til 1 pst. av anslått brutto nasjonalinntekt (BNI) og at innsatsen deretter trappes ytterligere opp i perioden. For 2008 foreslår Regjeringen at bistandsbevilgningene økes til 0,98 pst. av anslått BNI. En bistandsramme på 1 pst. av anslått BNI ville innebære en økning på om lag 570 mill. kroner i forhold til Regjeringens forslag til bistandsbevilgninger for 2008.

Regjeringen har som mål at 1 pst. av statsbudsjettets utgifter skal gå til kulturformål innen 2014. En jevn opptrapping av Kulturløftet fram til 2014 krever isolert sett at bevilgningene til kulturformål årlig økes med om lag 190 mill. kroner.

Regjeringen har varslet at den ønsker å utvide fedrekvoten til 10 uker. Fedrekvoten er allerede utvidet med en uke fra 1. juli 2006, til 6 uker. Samlet kostnad ved å utvide fedrekvoten med 5 uker anslås til om lag 700 mill. kroner, noe som tilsvarer i overkant 140 mill. kroner per uke.

Etableringen av en ny arbeids- og velferdsforvaltning (NAV-reformen) startet i 2006 og vil kreve betydelige gjennomføringskostnader både i 2008 og 2009. Samlet er utgiftene til IKT-plattform og organisatoriske omstillinger for reformen anslått til om lag 4,45 mrd. kroner. I 2008-budsjettet foreslås det bevilget om lag 1 120 mill. kroner til statens andel av reformen, mens kommunenes utgifter anslås til om lag 250 mill. kroner. Inkludert forslagene i 2008-budsjettet, er det så langt bevilget vel 3 mrd. kroner. Det gjenstår dermed vel 1,4

mrd. kroner av de anslåtte utgiftene. Det tas sikte på at arbeids- og velferdskontorene skal være etablert i alle landets kommuner innen 2010. Utgiftene knyttet til gjennomføring av pensjonsreformen kommer i tillegg. Dette vil kreve betydelige administrative gjennomføringskostnader i årene fram til 2010, spesielt gjelder dette nødvendig IKT-utvikling.

Fra høsten 2007 etableres det et kvalifiseringsprogram med tilhørende kvalifiseringsstønad for personer med vesentlig nedsatt arbeids- og inntektsevne og med ingen eller svært begrensede ytelser fra folketrygden. Programmet vil være kommunalt og skal tilbys av de lokale NAV-kontorene etter hvert som disse etableres. Det foreslås bevilget vel 250 mill. kroner i tilnytning til programmet og stønaden i 2008, en økning på om lag 200 mill. kroner fra 2007. Det ventes at utgiftene til kvalifiseringsprogrammet og -stønaden vil øke betydelig etter hvert som programmet innføres i flere kommuner.

Regjeringen har lagt fram Omsorgsplan 2015 med en egen kompetanse- og rekrutteringsplan, mål om 10 000 nye årsverk, avtale med KS om kvalitetsutvikling i kommunene og satsing på omsorgsforskning. Regjeringen foreslår et nytt investeringstilskudd til sykehjem og omsorgsboliger med heldøgns omsorgstjeneste fra 2008. Det legges til grunn en målsetning om at det skal gis investeringstilskudd til 12 000 sykehjemsplasser og omsorgsboliger i perioden 2008-2015, med en samlet ramme for utbetalinger over statsbudsjettet på 6 mrd. kroner.

Med bakgrunn i tidligere stortingsvedtak er det igangsatt utbygging av et første byggetrinn i det nye nødnettet innenfor en kostnadsramme på 900 mill. kroner. Justisdepartementet har i tillegg innhentet tilbud på utbygging av et landsdekkende nett innenfor en samlet ramme for investerings- og driftskostnader på om lag 3,6 mrd. kroner. Første byggetrinn vil etter ny og revidert framdriftsplan være ferdigstilt og i bruk i løpet av 2008. Forslag om en eventuell landsdekkende utbygging av det nye nødnettet vil bli forelagt Stortinget etter at det er gjennomført en evaluering av første byggetrinn.

Regjeringen la fram St.meld. nr. 34 (2006-2007) Norsk klimapolitikk 25. juni 2007. Klimameldingen inneholder bl.a. langsiktige mål for klimapolitikken, sektorvise klimahandlingsplaner og sektorvise mål for de sentrale utslippssektorene i Norge. Det blir lagt frem handlingsplaner for petroleum og energi, transport, industri, primærnæringer og avfall, for kommunalt klimaarbeid og for driften av statlig sektor. Gjennomføring av tiltakene skissert i Klimameldingen vil kreve betydelige ressurser over framtidige års budsjetter. Den årlige budsjett-

messige oppfølgingen og gjennomføringen av tiltakene vil avhenge av den økonomiske utviklingen og budsjettsituasjonen. Regjeringen vil komme tilbake til oppfølgingen av enkelttiltakene i de årlige statsbudsjettene.

Regjeringen har varslet at den vil foreslå å øke Grunnfondet for fornybar energi og energieffektivitet med ytterligere 10 mrd. kroner i 2009. Dette vil gi en samlet fondskapital på 20 mrd. kroner. Gitt dagens rentenivå vil avkastningen av fondet med dette øke med i størrelsesorden 500 mill. kroner i 2010, til en samlet årlig avkastning på om lag 930 mill. kroner. Videre er det i St.meld. nr. 34 (2006-2007) Norsk klimapolitikk varslet at Regjeringen vil foreslå å øke kapitalen i fondet ytterligere med inntil 10 mrd. kroner innen 2012.

I desember 2006 la NVE fram en omfattende og grundig rapport fra arbeidet med forprosjekteringen av et fangstanlegg i tilknytning til Naturkrafts kraftverk på Kårstø. Ifølge NVEs rapport vil en forsvarlig og ambisiøs tidsplan tidligst gi oppstart ved årsskiftet 2011/2012. Investeringsutgiftene for CO₂-fangstanlegget er anslått til om lag 3,5 mrd. kroner, mens investeringsutgiftene for transportløsning med rør og lagring er anslått til 1,5 mrd. kroner. Dette gir en samlet investeringsutgift på om lag 5 mrd. kroner. Årlige driftskostnader er beregnet til om lag 370 mill. kroner. Samlede utgifter (nåverdi) ved prosjektet vil dermed bli 10-11 mrd. kroner. I tråd med tidsplanen fra NVE vil

hoveddelen av investeringsutgiftene komme fra og med 2009 etter at investeringsbeslutningen er tatt.

Regjeringen arbeider også med CO₂-håndtering på Mongstad, jf. omtalen i St.prp. nr. 49 (2006-2007) Om samarbeid om håndtering av CO₂. Olje- og energidepartementet inngikk i juni 2007 en samarbeidsavtale med ulike energiselskaper om planlegging og forberedelser av testsenteret for CO₂-fangst på Mongstad. Avtalen vil løpe fram til investeringsbeslutningen for testsenteret i 2008. Formålet er å vinne kunnskap og utvikle løsninger som kan redusere både kostnadene og den tekniske og økonomiske risikoen knyttet til storskala CO₂-fangst. Det er stor usikkerhet knyttet til statens samlede kostnader for testsenteret på Mongstad.

I tillegg er det på en rekke andre områder varslet økt innsats uten nærmere angivelse av bevilgningsmessige konsekvenser.

Omtalen ovenfor viser at oppfølging av disse satsingene i tråd med målsettingene samlet sett vil kreve betydelige bevilgningsøkninger. Tallene som er presentert i dette kapitlet, og omtalen av handlingsrommet i budsjettpolitikken på mellomlang sikt i St.meld. nr. 1 (2007-2008) Nasjonalbudsjettet 2008, viser at handlingsrommet i budsjettpolitikken er begrenset, og det vil bli krevende å følge opp de politiske målsettingene om økt innsats på ulike områder i perioden 2009-2011.

Finansdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under
et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om
statsbudsjettet 2008.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om statsbudsjettet 2008 i samsvar med et vedlagt forslag.

**Forslag
til vedtak om statsbudsjettet for
budsjettåret 2008**

I
Oversikt over utgifter i statsbudsjettet for budsjetterminen 2008

Utgifter					
	Samlede utgifter	Drifts- utgifter	Nybygg, anlegg mv.	Overføringer til andre	Utlån, gjelds-avdrag mv.
Det kongelige hus	166 217	14 422	-	151 795	-
Regjering	259 794	259 794	-	-	-
Stortinget og underliggende institusjoner	1 330 400	1 067 900	134 500	128 000	-
Høyesterett	61 509	61 509	-	-	-
Utenriksdepartementet	26 888 083	3 160 350	29 757	23 356 366	341 610
Kunnskapsdepartementet	60 654 350	2 812 669	28 512	51 813 169	6 000 000
Kultur- og kirkedepartementet	7 686 992	2 319 782	28 497	5 338 713	-
Justis- og politidepartementet	18 087 765	16 117 516	721 107	1 249 142	-
Kommunal- og regionaldepartementet	73 365 088	239 208	2 000	73 123 880	-
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	26 287 838	11 599 638	988 800	13 699 400	-
Helse- og omsorgsdepartementet	95 744 918	2 503 600	24 397	92 886 921	330 000
Barne- og likestillingsdepartementet	22 234 358	4 910 539	60 795	17 263 024	-
Nærings- og handelsdepartementet	7 110 087	1 279 187	10 000	3 620 900	2 200 000
Fiskeri- og kystdepartementet	3 352 346	2 256 001	393 700	702 645	-
Landbruks- og matdepartementet	14 486 030	1 397 102	9 368	13 079 560	-
Samferdselsdepartementet	24 710 200	11 336 900	8 867 000	4 506 300	-
Miljøverndepartementet	3 264 322	1 570 877	334 873	1 358 572	-
Fornyings- og administrasjonsdepartementet	16 051 570	12 459 642	1 683 637	608 291	1 300 000
Finansdepartementet	36 502 700	7 381 100	160 300	28 941 200	20 100
Forsvarsdepartementet	31 540 172	21 417 313	9 481 293	641 566	-
Olje- og energidepartementet	3 570 298	2 008 348	10 000	1 551 950	-
Ymse utgifter	10 880 573	10 880 573	-	-	-
Statsbankene	77 384 859	571 743	115 812	11 253 604	65 443 700
Statlig petroleumsvirksomhet	26 300 000	-	25 100 000	1 200 000	-
Statens forretningsdrift	1 143 869	-466 318	1 610 187	-	-
Folketrygden	257 974 662	-	-	257 974 662	-
Statens pensjonsfond - Utland	301 773 000	-	-	301 773 000	-
Sum utgifter	1 148 812 000	117 159 395	49 794 535	906 222 660	75 635 410
			Statsbudsjettet folketrygden ikke medregnet	Folketrygden	Statsbudsjettet medregnet folketrygden
1. Inntekter (ekskl. tilbakebetalinger mv. og overføringer fra Statens pensjonsfond - Utland)			840 587 390	196 171 200	1 036 758 590
2. Utgifter (ekskl. utlån, avdrag på statsgjeld mv.)			815 201 928	257 974 662	1 073 176 590
Driftsutgifter			117 159 395	-	117 159 395
Nybygg anlegg mv.			49 794 535	-	49 794 535
Overføringer til andre			346 474 998	257 974 662	604 449 660
Overføringer til Statens pensjonsfond - Utland			301 773 000	-	301 773 000
3. Overskudd før lånetransaksjoner før overføring fra Statens pensjonsfond - Utland (1-2)			25 385 462	-61 803 462	-36 418 000
4. Overføring fra Statens pensjonsfond - Utland			36 418 000	-	36 418 000
5. Overskudd før lånetransaksjoner (3+4)			61 803 462	-61 803 462	-

Inntekter					
	Samlede inntekter	Drifts-inntekter	Inntekter i samband med nybygg, anlegg mv.	Skatter, avgifter og andre overføringer	Tilbakebetalinger mv.
Skatt på formue og inntekt	173 200 000	-	-	173 200 000	-
Arbeidsgiveravgift og trygdeavgift	194 300 000	-	-	194 300 000	-
Tollinntekter	2 027 000	-	-	2 027 000	-
Merverdiavgift og avgift på investeringer	190 700 000	-	-	190 700 000	-
Avgifter på alkohol	11 040 000	-	-	11 040 000	-
Avgifter på tobakk	7 317 000	-	-	7 317 000	-
Avgifter på motorvogner	46 073 000	-	-	46 073 000	-
Andre avgifter	25 714 791	-	-	25 714 791	-
Sum skatter og avgifter	650 371 791	-	-	650 371 791	-
Renter av statens forretningsdrift	54 586	-	-	54 586	-
Avskrivninger, avsetninger til investeringsformål og inntekter av statens forretningsdrift i samband med nybygg, anlegg mv.	1 873 140	1 000	1 368 240	503 900	-
Sum inntekter av statens forretningsdrift	1 927 726	1 000	1 368 240	558 486	-
Renter fra statsbankene	11 460 000	-	-	11 460 000	-
Renter av kontantbeholdning og andre fordringer	10 022 065	-	-	10 022 065	-
Utbytte ekskl. StatoilHydro	13 494 552	-	-	13 494 552	-
Renteinntekter og utbytte (eksl. st. forr. og StatoilHydro)	34 976 617	-	-	34 976 617	-
Inntekter under departementene	21 409 456	12 448 588	482 058	8 478 810	-
Overføring fra Norges Bank	-	-	-	-	-
Tilbakeføring av midler fra Statens banksikringsfond	-	-	-	-	-
Sum andre inntekter	21 409 456	12 448 588	482 058	8 478 810	-
Inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet	128 200 000	104 800 000	16 800 000	6 600 000	-
Skatt og avgift på utvinning av petroleum	184 100 000	-	-	184 100 000	-
Aksjeutbytte fra StatoilHydro	15 773 000	-	-	15 773 000	-
Sum petroleumsinntekter	328 073 000	104 800 000	16 800 000	206 473 000	-
Tilbakebetalinger	60 746 410	-	-	-	60 746 410
Statens pensjonsfond - Utland	36 418 000	-	-	36 418 000	-
Sum inntekter	1 133 923 000	117 249 588	18 650 298	937 276 704	60 746 410
			Statsbudsjettet folke-trygden ikke medregnet	Folke-trygden	Statsbudsjettet medregnet folke-trygden
Låntransaksjoner:					
6. Utlån gjeldsavdrag, aksjetegning mv. i alt			75 635 410	-	75 635 410
Utlån til statsbanken			65 443 700	-	65 443 700
Gjeldsavdrag			100	-	100
Andre utlån, aksjetegning mv.			10 191 610	-	10 191 610
7. Tilbakebetalinger mv.			60 746 410	-	60 746 410
8. Utlån mv. (netto) (6 - 7)			14 889 000	-	14 889 000
9. Samlet finansieringsbehov - av kontantbeholdning og lånemidler (8 - 5)			-46 914 462	61 803 462	14 889 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
Utgifter:			
Det kongelige hus			
1	H.M. Kongen og H.M. Dronningen:		
1	Apanasje	8 256 000	
50	Det Kgl. Hoff	122 299 000	
51	Særskilte prosjekter ved Det Kongelige Hoff	15 375 000	145 930 000
2	H.K.H. Kronprinsen og H.K.H. Kronprinsessen:		
1	Apanasje	6 166 000	
50	H.K.H. Kronprinsens og H.K.H. Kronprinsens stab mv.	14 121 000	20 287 000
	Sum Det kongelige hus		<u>166 217 000</u>
Regjering			
20	Statsministerens kontor:		
1	Driftsutgifter	71 350 000	71 350 000
21	Statsrådet:		
1	Driftsutgifter	128 644 000	128 644 000
24	Regjeringsadvokaten:		
1	Driftsutgifter	46 800 000	
21	Spesielle driftsutgifter	13 000 000	59 800 000
	Sum Regjering		<u>259 794 000</u>
Stortinget og underliggende institusjoner			
41	Stortinget:		
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	655 600 000	
32	Kjøp av leiligheter, <i>kan overføres</i>	75 000 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	59 500 000	
70	Tilskudd til partigruppene	127 000 000	
72	Tilskudd til Det Norske Nobelinstituttets bibliotek	1 000 000	918 100 000
42	Forsvarets ombudsmannsmnd:		
1	Driftsutgifter	4 800 000	4 800 000
43	Stortingets ombudsmann for forvaltningen:		
1	Driftsutgifter	37 900 000	37 900 000
44	Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste:		
1	Driftsutgifter	7 800 000	7 800 000
51	Riksrevisjonen:		
1	Driftsutgifter	361 800 000	361 800 000
	Sum Stortinget og underliggende institusjoner		<u>1 330 400 000</u>

Kap. Post		Kroner	Kroner
Høyesterett			
61	Høyesterett:		
1	Driftsutgifter	61 509 000	61 509 000
	Sum Høyesterett		<u>61 509 000</u>
Utenriksdepartementet			
Administrasjon av utenriktjenesten			
100	Utenriksdepartementet:		
1	Driftsutgifter	1 486 311 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	4 790 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	16 000 000	
70	Erstatning av skader på utenlandske ambassader	800 000	
71	Diverse tilskudd	31 713 000	
72	Hjelp til norske borgere i utlandet som ikke er sjømenn	137 000	
90	Lån til norske borgere i utlandet som ikke er sjømenn	360 000	1 540 111 000
103	Regjeringens fellesbevilgning for representasjon:		
1	Driftsutgifter	17 522 000	17 522 000
104	Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet:		
1	Driftsutgifter	9 232 000	9 232 000
	Sum administrasjon av utenriktjenesten		<u>1 566 865 000</u>
Utenriksformål			
115	Kultur-, norgesfremme- og informasjonsformål:		
1	Driftsutgifter	27 122 000	
70	Tilskudd til kultur-, norgesfremme- og informasjonsformål, <i>kan overføres</i>	55 206 000	82 328 000
116	Deltaking i internasjonale organisasjoner:		
70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	1 063 281 000	
71	Finansieringsordningen under EØS-avtalen, <i>kan overføres</i>	125 000 000	
72	EØS-finansieringsordningen, <i>kan overføres</i>	750 000 000	
73	Den norske finansieringsordningen, <i>kan overføres</i>	650 000 000	
74	Bilaterale samarbeidsprogram med Bulgaria og Romania, <i>kan overføres</i>	60 000 000	2 648 281 000
118	Nordområdetiltak mv.:		
70	Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland, <i>kan overføres</i>	270 927 000	
71	Fred- og demokratiltak, <i>kan overføres</i>	3 793 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
76	Tilskudd til internasjonale klima- og miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	25 598 000	300 318 000
	Sum utenriksformål		<u>3 030 927 000</u>
Administrasjon av utviklingshjelpen			
140	Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen:		
1	Driftsutgifter	867 677 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	13 757 000	881 434 000
141	Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad):		
1	Driftsutgifter	166 920 000	166 920 000
	Sum administrasjon av utviklingshjelpen		<u>1 048 354 000</u>
Bilateral bistand			
150	Bistand til Afrika:		
78	Regionbevilgning for Afrika, <i>kan overføres</i>	2 838 500 000	2 838 500 000
151	Bistand til Asia:		
78	Regionbevilgning for Asia, <i>kan overføres</i>	878 600 000	878 600 000
152	Bistand til Midtøsten:		
78	Regionbevilgning for Midtøsten, <i>kan overføres</i>	170 500 000	170 500 000
153	Bistand til Latin-Amerika:		
78	Regionbevilgning for Latin-Amerika, <i>kan overføres</i>	261 500 000	261 500 000
	Sum bilateral bistand		<u>4 149 100 000</u>
Globale ordninger			
160	Sivilt samfunn og demokratiutvikling:		
1	Driftsutgifter	33 500 000	
50	Fredskorpset	165 000 000	
70	Sivilt samfunn, <i>kan overføres</i>	1 123 000 000	
71	Tilskudd til frivillige organisasjoners opplysningsarbeid, <i>kan overføres</i>	81 000 000	
72	Demokratistøtte/partier, <i>kan overføres</i>	7 000 000	
73	Kultur, <i>kan overføres</i>	107 000 000	
75	Internasjonale organisasjoner og nettverk, <i>kan overføres</i>	160 500 000	1 677 000 000
161	Næringsutvikling:		
70	Næringsutvikling, <i>kan overføres</i>	309 000 000	
75	NORFUND - tapsavsetting	143 750 000	
95	NORFUND - grunnfondskapital ved investeringer i utviklingsland	341 250 000	794 000 000
162	Overgangsbistand (gap):		
70	Overgangsbistand (gap), <i>kan overføres</i>	878 500 000	878 500 000
163	Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter:		
70	Naturkatastrofer, <i>kan overføres</i>	335 000 000	
71	Humanitær bistand og menneskerettigheter, <i>kan overføres</i>	2 297 434 000	2 632 434 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
164	Fred, forsoning og demokrati:		
70	Fred, forsoning og demokratiltak, <i>kan overføres</i>	820 900 000	
71	ODA-godkjente land på Balkan, <i>kan overføres</i>	600 000 000	
72	Utvikling og nedrustning, <i>kan overføres</i>	73 000 000	
73	Andre ODA-godkjente OSSE-land, <i>kan overføres</i>	336 350 000	1 830 250 000
165	Forskning, kompetanseheving og evaluering:		
1	Driftsutgifter	139 000 000	
70	Forskning og høyere utdanning, <i>kan overføres</i>	368 000 000	
71	Faglig samarbeid, <i>kan overføres</i>	210 000 000	717 000 000
166	Tilskudd til ymse tiltak:		
70	Ymse tilskudd, <i>kan overføres</i>	2 116 000	
71	Internasjonale prosesser og konvensjoner mv., <i>kan overføres</i>	194 000 000	
72	Internasjonale miljøprosesser og bærekraftig utvikling, <i>kan overføres</i>	288 000 000	484 116 000
167	Flyktningstiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA):		
21	Spesielle driftsutgifter	408 276 000	408 276 000
168	Kvinner og likestilling:		
70	Kvinner og likestilling, <i>kan overføres</i>	235 000 000	235 000 000
	Sum globale ordninger		9 656 576 000

Multilateral bistand

170	FN-organisasjoner mv.:		
70	FNs utviklingsprogram (UNDP)	860 000 000	
71	FNs befolkningsprogram (UNFPA)	332 000 000	
72	FNs barnefond (UNICEF)	400 000 000	
73	Verdens matvareprogram (WFP), <i>kan overføres</i>	145 000 000	
74	FNs Høykommissær for flyktninger (UNHCR)	240 000 000	
75	FNs organisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA)	150 000 000	
76	Tilleggsmidler via FN-systemet mv., <i>kan overføres</i>	1 459 200 000	
77	FNs aidsprogram (UNAIDS), <i>kan overføres</i>	160 000 000	
78	Bidrag andre FN-organisasjoner mv., <i>kan overføres</i>	168 220 000	
79	Ekspertes, juniorekspertes og FNs fredskorps, <i>kan overføres</i>	67 000 000	
80	Bidrag til globale fond, <i>kan overføres</i>	1 066 041 000	
81	Tilskudd til internasjonal landbruksforskning, <i>kan overføres</i>	88 000 000	5 135 461 000
171	Multilaterale finansinstitusjoner:		
70	Verdensbanken, <i>kan overføres</i>	810 000 000	
71	Regionale banker og fond, <i>kan overføres</i>	783 300 000	
72	Samfinansiering via finansinstitusjoner, <i>kan overføres</i>	407 500 000	2 000 800 000
172	Gjeldslette og gjeldsrelaterte tiltak:		
70	Gjeldslette, betalingsbalansestøtte og kapasitetsbygging, <i>kan overføres</i>	300 000 000	300 000 000
	Sum multilateral bistand		7 436 261 000
	Sum Utenriksdepartementet		26 888 083 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
Kunnskapsdepartementet			
Administrasjon			
200	Kunnskapsdepartementet:		
1	Driftsutgifter	203 300 000	
21	Spesielle driftsutgifter	4 792 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 541 000	210 633 000
	Sum administrasjon		<u>210 633 000</u>
Grunnopplæringen			
220	Utdanningsdirektoratet:		
1	Driftsutgifter	145 187 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	5 871 000	
70	Tilskudd til læremidler mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	40 483 000	191 541 000
221	Foreldreutvalget for grunnskolen:		
1	Driftsutgifter	7 371 000	7 371 000
222	Statlige grunn- og videregående skoler og grunn- skoleinternat:		
1	Driftsutgifter	114 252 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	4 292 000	118 544 000
223	Samisk utdanningsadministrasjon:		
50	Tilskudd til Sametinget	31 887 000	31 887 000
225	Tiltak i grunnopplæringen:		
1	Driftsutgifter	122 738 000	
60	Tilskudd til landslinjer	156 405 000	
63	Tilskudd til samisk i grunnopplæringen, <i>kan overføres</i>	51 196 000	
64	Tilskudd til opplæring av barn og unge i statlige asylmottak	60 867 000	
65	Tilskudd til opplæring for språklige minoriteter i videregående opplæring	31 135 000	
66	Tilskudd til leirskoleopplæring	37 285 000	
67	Tilskudd til opplæring i finsk	10 566 000	
68	Tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen	175 611 000	
69	Kompensasjon for investeringskostnader ved grunnskolereformen	324 032 000	
70	Tilskudd til bedrifter som tar inn lærlinger med spesielle behov	8 331 000	
71	Tilskudd til utvikling av musikk- og kultur- skolene	8 737 000	
72	Tilskudd til internasjonale utdanningsprogram	3 810 000	
73	Tilskudd til studieopphold i utlandet	8 759 000	
74	Tilskudd til organisasjoner	10 946 000	1 010 418 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
226	Kvalitetsutvikling i grunnpoplæringen:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	1 014 658 000	
70	IKT-tiltak, <i>kan nyttes under post 21</i>	3 475 000	1 018 133 000
227	Tilskudd til særskilte skoler:		
60	Tilskudd til Moskvaskolen	1 233 000	
61	Tilskudd til Nordland kunst- og filmskole	2 547 000	
62	Tilskudd til Fjellheimen leirskole	4 690 000	
70	Tilskudd til den franske og den tyske skolen i Oslo	6 867 000	
71	Tilskudd til internatdrift ved Krokeide yrkes-skole	20 103 000	
72	Tilskudd til Røde Kors Nordisk United World College	25 354 000	
73	Tilskudd til opplæring i Kenya og Etiopia	3 356 000	64 150 000
228	Tilskudd til private skoler mv.:		
70	Private skoler med rett til statstilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	2 528 382 000	
71	Tilskudd til privatskoleorganisasjoner	583 000	
72	Tilskudd til elevutveksling utlandet	1 500 000	2 530 465 000
229	Andre tiltak:		
70	Tilskudd til sikkerhetsopplæring for fiskere	11 909 000	11 909 000
230	Kompetansesentre for spesialundervisning:		
1	Driftsutgifter	585 136 000	
21	Spesielle driftsutgifter	47 703 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	7 174 000	640 013 000
	Sum grunnpoplæringen		<u>5 624 431 000</u>
Barnehager			
231	Barnehager:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 51</i>	77 367 000	
50	Tilskudd til samiske barnehagetilbud	12 380 000	
51	Forskning, <i>kan nyttes under post 21</i>	6 767 000	
60	Driftstilskudd til barnehager, <i>overslagsbevilgning</i>	16 209 680 000	
61	Investeringsstilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	207 500 000	
62	Tilskudd til tiltak for barn med nedsatt funksjonsevne i barnehage	794 707 000	
63	Tilskudd til tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder	106 829 000	
64	Tilskudd til midlertidige lokaler, <i>overslagsbevilgning</i>	10 000 000	
65	Skjønnsmidler til barnehager	4 159 028 000	21 584 258 000
	Sum barnehager		<u>21 584 258 000</u>
Tiltak for å fremme kompetanseutvikling			
252	EUs handlingsprogram for livslang læring:		
70	Tilskudd	186 646 000	186 646 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
253	Folkehøyskoler:		
70	Tilskudd til folkehøyskoler	588 962 000	
71	Tilskudd til Folkehøyskolerådet	3 353 000	
72	Tilskudd til nordiske folkehøyskoler	671 000	592 986 000
254	Tilskudd til voksenopplæring:		
70	Tilskudd til studieforbund	166 502 000	
71	Tilskudd til fjernundervisning	11 977 000	
72	Tilskudd til Studiesenteret Finnsnes	3 483 000	
73	Tilskudd til voksenopplæringsorganisasjoner	10 760 000	192 722 000
255	Tilskudd til freds- og menneskerettssentre mv.:		
70	Holocaustsenteret	21 534 000	
71	Falstadsenteret	13 669 000	
72	Stiftelsen Arkivet	5 128 000	
73	Norsk fredssenter	706 000	
74	Nord-Norsk Fredssenter, Narvik	1 063 000	42 100 000
256	Vox - Nasjonalt senter for læring i arbeidslivet:		
1	Driftsutgifter	40 243 000	
21	Spesielle driftsutgifter	13 491 000	53 734 000
257	Program for basiskompetanse i arbeidslivet:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	36 944 000	36 944 000
258	Analyse og utviklingsarbeid:		
1	Driftsutgifter	3 514 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 1</i>	33 646 000	37 160 000
	Sum tiltak for å fremme kompetanseutvikling		1 142 292 000

Høyere utdanning og fagskoler

270	Studium i utlandet og sosiale formål for studenter:		
71	Tilrettelegging av studier i utlandet	5 431 000	
74	Tilskudd til velferdsarbeid	65 180 000	
75	Tilskudd til bygging av studentboliger, <i>kan overføres</i>	153 103 000	223 714 000
271	Universiteter:		
50	Basisfinansiering statlige universiteter	6 675 671 000	
51	Resultatbasert undervisningsfinansiering statlige universiteter	2 593 711 000	
52	Forskningsfinansiering statlige universiteter	2 723 520 000	11 992 902 000
272	Vitenskapelige høyskoler:		
50	Basisfinansiering statlige vitenskapelig høyskoler	552 239 000	
51	Resultatbasert undervisningsfinansiering statlige vitenskapelige høyskoler	204 257 000	
52	Forskningsfinansiering statlige vitenskapelige høyskoler	154 610 000	
70	Basisfinansiering private vitenskapelige høyskoler	17 433 000	
71	Resultatbasert undervisningsfinansiering private vitenskapelige høyskoler	23 752 000	
72	Forskningsfinansiering private vitenskapelige høyskoler	14 798 000	967 089 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
275	Høyskoler:		
50	Basisfinansiering statlige høyskoler	4 979 641 000	
51	Resultatbasert undervisningsfinansiering statlige høyskoler	2 005 983 000	
52	Forskningsfinansiering statlige høyskoler	254 355 000	
70	Basisfinansiering private høyskoler	351 543 000	
71	Resultatbasert undervisningsfinansiering private høyskoler	306 745 000	
72	Forskningsfinansiering private høyskoler	46 321 000	7 944 588 000
276	Fagskoleutdanning:		
70	Tilskudd til fagskoleutdanning	304 083 000	304 083 000
281	Fellesutgifter for universiteter og høgskoler:		
1	Driftsutgifter	347 960 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	14 505 000	
51	Senter for internasjonalisering av høyere utdanning	37 309 000	
73	Tilskudd til internasjonale programmer	16 200 000	
74	Tilskudd til UNIS	78 719 000	
75	UNINETT	23 850 000	
76	Tilskudd til NORDUnet, <i>kan overføres</i>	17 625 000	
78	Tilskudd til Universitets- og høgskolerådet	12 697 000	
79	Ny universitetsklinikk i Trondheim, <i>kan overføres</i>	274 989 000	823 854 000
	Sum høyere utdanning og fagskoler		<u>22 256 230 000</u>
Forskning			
283	Meteorologiformål:		
50	Meteorologisk institutt	221 677 000	
72	Internasjonale samarbeidsprosjekter	41 155 000	262 832 000
285	Norges forskningsråd:		
52	Forskningsformål	1 082 631 000	
55	Administrasjon	232 707 000	1 315 338 000
286	Fondet for forskning og nyskaping:		
50	Overføring til Norges forskningsråd	939 560 000	
95	Fondskapital	6 000 000 000	6 939 560 000
287	Forskningsinstitutter og andre tiltak:		
21	Spesielle driftsutgifter	4 607 000	
53	NOVA og NUPI	44 490 000	
54	Forskningsstiftelser	52 048 000	
56	Ludvig Holbergs forskningspris	9 100 000	
71	Tilskudd til andre private institusjoner	31 028 000	
73	Niels Henrik Abels matematikkpris	12 400 000	153 673 000
288	Internasjonale samarbeidstiltak:		
21	Spesielle driftsutgifter	3 889 000	
72	Internasjonale grunnforskningsorganisasjoner	145 522 000	
73	EUs rammeprogram for forskning	999 521 000	
75	UNESCO	16 171 000	1 165 103 000
	Sum forskning		<u>9 836 506 000</u>
	Sum Kunnskapsdepartementet		<u>60 654 350 000</u>

Kap. Post		Kroner	Kroner
Kultur- og kirkedepartementet			
Administrasjon m.m.			
300	Kultur- og kirkedepartementet:		
1	Driftsutgifter	110 496 000	110 496 000
305	Lotteri- og stiftelsestilsynet:		
1	Driftsutgifter	57 149 000	
21	Spesielle driftsutgifter	782 000	57 931 000
	Sum administrasjon m.m.		<u>168 427 000</u>
Frivillighetsformål			
310	Tilskudd til trossamfunn m.m.:		
70	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn, <i>overslagsbevilgning</i>	127 617 000	
75	Tilskudd til private kirkebygg, <i>kan overføres</i>	9 804 000	
76	Tilskudd til råd for tro og livssyn	4 836 000	142 257 000
315	Frivillighetsformål:		
70	Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner	188 070 000	
71	Tilskudd til frivillighetssentraler	81 977 000	
72	Tilskudd til frivillig virksomhet	30 000 000	
73	Tilskudd til sekretariat for frivillige organisasjoners interessepolitiske virksomhet	3 280 000	
74	Tilskudd til etablering av frivillighetsregister, <i>kan overføres</i>	3 000 000	
79	Ymse frivillighetsformål	6 500 000	312 827 000
	Sum frivillighetsformål		<u>455 084 000</u>
Kulturformål			
320	Allmenne kulturformål:		
1	Driftsutgifter	43 804 000	
51	Fond for lyd og bilde	26 075 000	
52	Norges forskningsråd	4 287 000	
53	Samiske kulturformål	53 543 000	
55	Norsk kulturfond	39 631 000	
73	Nasjonale kulturbygg, <i>kan overføres</i>	69 700 000	
74	Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd, <i>kan overføres</i>	139 341 000	
75	Kulturprogram, <i>kan overføres</i>	10 590 000	
78	Ymse faste tiltak	42 305 000	
79	Til disposisjon, <i>kan nyttes under post 1</i>	11 900 000	
82	Nobels fredssenter	21 353 000	
83	Stavanger europeisk kulturhovedstad	40 000 000	502 529 000
321	Kunstnerformål:		
1	Driftsutgifter	15 126 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
72	Stipend basert på gjennomført kunstutdanning, <i>overslagsbevilgning</i>	13 306 000	
73	Kunstnerstipend m.m., <i>kan overføres</i>	99 214 000	
74	Garantiinntekter, <i>overslagsbevilgning</i>	93 431 000	
75	Vederlagsordninger	115 163 000	336 240 000
322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom:		
1	Driftsutgifter	11 130 000	
50	Kunst i offentlige rom	12 739 000	
55	Norsk kulturfond	16 076 000	
72	Knutepunktinstitusjoner	3 595 000	
73	Nasjonalmuseet for kunst	222 343 000	
75	Offentlig rom, arkitektur og design	25 353 000	
78	Ymse faste tiltak	52 073 000	343 309 000
323	Musikkformål:		
1	Driftsutgifter	139 406 000	
55	Norsk kulturfond	94 351 000	
70	Nasjonale institusjoner	185 436 000	
71	Region-/landsdelsinstitusjoner	156 790 000	
72	Knutepunktinstitusjoner	52 120 000	
74	Landsdelsmusikere i Nord-Norge	14 163 000	
78	Ymse faste tiltak	66 055 000	708 321 000
324	Scenekunstformål:		
1	Driftsutgifter	106 744 000	
55	Norsk kulturfond	56 910 000	
70	Nasjonale institusjoner	688 861 000	
71	Region-/landsdelsinstitusjoner	255 175 000	
72	Knutepunktinstitusjoner	2 550 000	
73	Region- og distriktsopera	32 640 000	
75	Dans	36 923 000	
78	Ymse faste tiltak	45 582 000	1 225 385 000
325	Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer:		
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 73</i>	62 855 000	
21	Spesielle driftsutgifter	25 000 000	
73	Prosjekt- og utviklingstiltak, <i>kan nyttes under post 1</i>	26 902 000	114 757 000
326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål:		
1	Driftsutgifter	365 566 000	
21	Spesielle driftsutgifter	850 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	19 739 000	
55	Norsk kulturfond	122 864 000	
73	Noregs Mållag	2 517 000	
74	Det Norske Samlaget	11 090 000	
75	Språkteknologi, Norsk Ordbok mv.	14 843 000	
76	Ibsenpris m.m.	3 129 000	
78	Ymse faste tiltak	90 406 000	631 004 000
328	Museums- og andre kulturvernformål:		
1	Driftsutgifter	33 898 000	
21	Arkeologiske og andre oppdrag	16 863 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold <i>kan overføres</i>	3 447 000	
55	Norsk kulturfond	8 838 000	
70	Det nasjonale museumsnettverket	636 178 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
78	Ymse faste tiltak	47 483 000	746 707 000
329	Arkivformål:		
1	Driftsutgifter	221 888 000	
21	Spesielle driftsutgifter	6 840 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	5 311 000	
78	Ymse faste tiltak	6 794 000	240 833 000
	Sum kulturformål		4 849 085 000

Film- og medieformål

334	Film- og medieformål:		
1	Driftsutgifter	131 751 000	
21	Spesielle driftsutgifter	7 000 000	
50	Norsk filmfond, <i>kan nyttes under post 71</i>	292 232 000	
51	Audiovisuelle produksjoner	28 305 000	
71	Filmtiltak m.m., <i>kan overføres,</i> <i>kan nyttes under post 50</i>	19 682 000	
72	Knutepunktinstitusjoner	6 217 000	
73	Regional filmsatsing	20 479 000	
75	Medieprogram, <i>kan overføres</i>	20 930 000	
78	Ymse faste tiltak	28 503 000	
79	Til disposisjon	3 609 000	558 708 000
335	Pressestøtte:		
71	Produksjonstilskudd	251 793 000	
72	Kompensasjon for portoutgifter	14 915 000	
73	Anvendt medieforskning og etterutdanning	11 577 000	
75	Tilskudd til samiske aviser	18 877 000	
76	Tilskudd til minoritetsspråklige publikasjoner	1 487 000	
77	Distribusjonstilskudd til avisene i Finnmark	1 743 000	300 392 000
336	Informasjonsberedskap - kringkasting:		
70	Informasjonsberedskap	1 500 000	1 500 000
337	Kompensasjon for kopiering til privat bruk:		
70	Kompensasjon	36 312 000	36 312 000
	Sum film- og medieformål		896 912 000

Den norske kirke

340	Kirkelig administrasjon:		
1	Driftsutgifter	137 432 000	
21	Spesielle driftsutgifter	16 240 000	
71	Tilskudd til kirkelige formål	180 850 000	
72	Tilskudd til kirkelig virksomhet i kommunene	40 500 000	
73	Tilskudd til virksomheten ved Nidaros domkirke	3 000 000	
74	Tilskudd til Oslo domkirke	1 000 000	
75	Trosopplæring, <i>kan overføres,</i> <i>kan nyttes under post 1</i>	125 000 000	
76	Tilskudd til forsøks- og utviklingstiltak i kirken, <i>kan overføres</i>	4 000 000	
79	Til disposisjon, <i>kan overføres</i>	500 000	508 522 000
341	Presteskapet:		
1	Driftsutgifter	759 572 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
21	Spesielle driftsutgifter	5 413 000	764 985 000
342	Nidaros domkirke m.m.:		
1	Driftsutgifter	43 977 000	43 977 000
	Sum Den norske kirke		1 317 484 000
	Sum Kultur- og kirke departementet		7 686 992 000

Justis- og politidepartementet

Administrasjon

400	Justisdepartementet:		
1	Driftsutgifter	240 274 000	
71	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	10 872 000	251 146 000
	Sum administrasjon		251 146 000

Rettsvesen

410	Tingrettene og lagmannsrettene:		
1	Driftsutgifter	1 336 833 000	
21	Spesielle driftsutgifter	45 250 000	1 382 083 000
411	Domstoladministrasjonen:		
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 410, post 1</i>	61 878 000	61 878 000
412	Tinglysingsprosjektet:		
1	Driftsutgifter	170 489 000	170 489 000
413	Jordskifterettene:		
1	Driftsutgifter	156 192 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	7 239 000	163 431 000
414	Forlikråd og andre domsutgifter:		
1	Driftsutgifter	96 215 000	
21	Spesielle driftsutgifter	49 249 000	145 464 000
	Sum rettsvesen		1 923 345 000

Kriminalomsorg

430	Kriminalomsorgens sentrale forvaltning:		
1	Driftsutgifter	2 244 472 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 430 post 1</i>	54 785 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	160 980 000	
60	Refusjoner til kommunene, forvaringsdømte mv., <i>kan overføres</i>	27 200 000	
70	Tilskudd	17 137 000	2 504 574 000
432	Kriminalomsorgens utdanningssenter (KRUS):		
1	Driftsutgifter	191 831 000	191 831 000
	Sum kriminalomsorg		2 696 405 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
Politi og påtalemyndighet			
440	Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten:		
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 441, post 1</i>	7 422 102 000	
21	Spesielle driftsutgifter	68 929 000	
22	Søk etter omkomne på havet, i innsjøer og vassdrag, <i>kan overføres</i>	7 302 000	
23	Sideutgifter i forbindelse med sivile gjøremål	54 634 000	
70	Tilskudd	10 278 000	
71	Tilskudd Norsk rettsmuseum	2 422 000	
73	Tilskudd til EUs yttergrensefond	47 000 000	7 612 667 000
441	Oslo politidistrikt:		
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 440, post 1</i>	1 479 731 000	1 479 731 000
442	Politi høgskolen:		
1	Driftsutgifter	288 027 000	288 027 000
445	Den høyere påtalemyndighet:		
1	Driftsutgifter	113 202 000	113 202 000
446	Den militære påtalemyndighet:		
1	Driftsutgifter	5 120 000	5 120 000
448	Grensekommisæreren:		
1	Driftsutgifter	4 977 000	4 977 000
	Sum politi og påtalemyndighet		9 503 724 000
Redningstjenesten, samfunnssikkerhet og beredskap			
450	Sivile vernepliktige:		
1	Driftsutgifter	95 746 000	95 746 000
451	Samfunnssikkerhet og beredskap:		
1	Driftsutgifter	505 344 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	2 339 000	
70	Overføringer til private	4 700 000	512 383 000
452	Sentral krisehåndtering:		
1	Driftsutgifter	10 056 000	10 056 000
455	Redningstjenesten:		
1	Driftsutgifter	459 520 000	
21	Spesielle driftsutgifter	7 517 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	131 455 000	
71	Tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten	12 211 000	
72	Tilskudd til nød- og sikkerhetstjenester	81 469 000	692 172 000
456	Direktoratet for nødkommunikasjon:		
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 440 post 1, kap. 451 post 1, kap. 720 post 1 og kap. 732 post 72</i>	87 521 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 440 post 1, kap. 451 post 1, kap. 720 post 1 og kap. 732 post 72</i>	428 672 000	516 193 000
	Sum redningstjenesten, samfunnssikkerhet og beredskap		1 826 550 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
Andre virksomheter			
460	Spesialenheten for politisaker:		
1	Driftsutgifter	28 401 000	28 401 000
466	Særskilte straffesaksutgifter m.m.:		
1	Driftsutgifter	670 100 000	670 100 000
467	Norsk Lovtidend:		
1	Driftsutgifter	3 737 000	3 737 000
468	Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker:		
1	Driftsutgifter	12 725 000	12 725 000
	Sum andre virksomheter		<u>714 963 000</u>
Fri rettshjelp, erstatninger, konfliktråd m.m.			
470	Fri rettshjelp:		
1	Driftsutgifter	6 380 000	
70	Fri sakførsel	412 073 000	
71	Fritt rettsråd	159 949 000	
72	Tilskudd til spesielle rettshjelptiltak	29 006 000	607 408 000
471	Statens erstatningsansvar:		
71	Erstatningsansvar m.m., <i>overslagsbevilgning</i>	124 237 000	
72	Erstatning for uberettiget straffeforfølgning, <i>overslagsbevilgning</i>	17 018 000	141 255 000
472	Voldsoffererstatning og rådgiving for kriminalitetsofre:		
1	Driftsutgifter	18 572 000	
70	Erstatning til voldsofre, <i>overslagsbevilgning</i>	150 083 000	168 655 000
473	Justissekretariatene:		
1	Driftsutgifter	14 652 000	14 652 000
474	Konfliktråd:		
1	Driftsutgifter	42 032 000	42 032 000
475	Bobehandling:		
1	Driftsutgifter	46 556 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	7 587 000	54 143 000
	Sum fri rettshjelp, erstatninger, konfliktråd m.m.		<u>1 028 145 000</u>
Svalbardbudsjettet			
480	Svalbardbudsjettet:		
50	Tilskudd	143 487 000	143 487 000
	Sum Svalbardbudsjettet		<u>143 487 000</u>
	Sum Justis- og politidepartementet		<u>18 087 765 000</u>

Kap. Post		Kroner	Kroner
Kommunal- og regionaldepartementet			
Administrasjon m.m.			
500	Kommunal- og regionaldepartementet:		
1	Driftsutgifter	133 160 000	
21	Spesielle forsknings- og utredningsoppdrag, <i>kan overføres</i>	8 000 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 000 000	
50	Forskningsprogrammer under Norges forskningsråd	11 500 000	154 660 000
502	Valguttgifter:		
1	Driftsutgifter	3 900 000	3 900 000
	Sum administrasjon m.m.		<u>158 560 000</u>
Distrikts- og regionalpolitikk			
551	Regional utvikling og nyskaping:		
60	Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	1 231 850 000	
61	Næringsrettede midler til regional utvikling, kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift, <i>kan overføres</i>	663 750 000	
64	Utviklingsmidler til Oppland fylkeskommune	67 129 000	1 962 729 000
552	Nasjonalt samarbeid for regional utvikling:		
21	Kunnskapsutvikling, informasjon, mv., <i>kan overføres</i>	11 000 000	
72	Nasjonale tiltak for regional utvikling, <i>kan overføres</i>	384 500 000	395 500 000
554	Kompetansesenter for distriktsutvikling:		
1	Driftsutgifter	16 000 000	16 000 000
	Sum distrikts- og regionalpolitikk		<u>2 374 229 000</u>
Overføringer gjennom inntektssystemet til kommuner og fylkeskommuner			
571	Rammetilskudd til kommuner:		
21	Kunnskapsutvikling og drift av inntektssystemet, <i>kan overføres</i>	7 718 000	
60	Innbyggertilskudd	37 215 812 000	
62	Nord-Norge-tilskudd	1 269 995 000	
63	Regionaltilskudd	855 763 000	
64	Skjønnstilskudd, <i>kan nyttes under kap. 572 post 64</i>	1 504 000 000	
69	Kommunal selskapskatt, <i>kan nyttes under post 60</i>	5 374 865 000	46 228 153 000
572	Rammetilskudd til fylkeskommuner:		
60	Innbyggertilskudd	14 028 862 000	
62	Nord-Norge-tilskudd	479 509 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
64	Skjønnstilskudd, <i>kan nyttes under kap. 571 post 64</i>	887 000 000	
65	Tilskudd til barnevern/hovedstadstilskudd	482 845 000	15 878 216 000
575	Ressurskrevende tjenester:		
60	Toppfinansieringsordning, <i>overslagsbevilgning</i>	2 741 000 000	2 741 000 000
	Sum overføringer gjennom inntektssystemet til kommuner og fylkeskommuner		64 847 369 000
Bolig, bomiljø og bygg			
580	Bostøtte:		
70	Bostøtte, <i>overslagsbevilgning</i>	2 415 400 000	2 415 400 000
581	Bolig- og bomiljøtiltak:		
21	Kunnskapsutvikling og -formidling	4 000 000	
72	Program for reduserte byggekostnader, <i>kan overføres</i>	16 000 000	
74	Tilskudd til bolig-, by- og stedsutvikling, <i>kan overføres</i>	43 000 000	
75	Boligtilskudd til etablering, tilpasning og utleieboliger, <i>kan overføres</i>	623 400 000	
78	Kompetansetilskudd, <i>kan overføres</i>	67 600 000	754 000 000
582	Rentekompensasjon for skoleanlegg og kirkebygg:		
60	Rentekompensasjon - skoleanlegg, <i>kan overføres</i>	828 400 000	
61	Rentekompensasjon - kirkebygg, <i>kan overføres</i>	74 100 000	902 500 000
585	Husleietvistutvalget i Oslo og Akershus:		
1	Driftsutgifter	5 730 000	5 730 000
586	Tilskudd til omsorgsboliger og sykehjems-plasser:		
63	Tilskudd til kompensasjon for utgifter til renter og avdrag	1 757 600 000	
64	Investeringsstilskudd, <i>kan overføres</i>	100 000 000	1 857 600 000
587	Statens bygningstekniske etat:		
1	Driftsutgifter	39 800 000	
22	Kunnskapsutvikling og informasjonsformidling	9 900 000	49 700 000
	Sum bolig, bomiljø og bygg		5 984 930 000
	Sum Kommunal- og regionaldepartementet		73 365 088 000

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Administrasjon

600	Arbeids- og inkluderingsdepartementet:		
1	Driftsutgifter	210 900 000	
45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	3 000 000	213 900 000
601	Utredningsvirksomhet, forskning m.m.:		
21	Spesielle driftsutgifter	83 600 000	
50	Norges forskningsråd	117 400 000	
70	Tilskudd	31 700 000	
72	Tilskudd til Senter for seniorpolitikk m.m.	10 200 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
73	Tilskudd til helse- og rehabiliteringstjenester for sykmeldte, <i>kan overføres</i>	140 400 000	383 300 000
604	NAV-reform og pensjonsreform:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 45</i>	877 500 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	737 700 000	1 615 200 000
605	Arbeids- og velferdsetaten:		
1	Driftsutgifter	7 852 700 000	
21	Spesielle driftsutgifter	35 500 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	241 400 000	
70	Tilskudd til helse- og rehabiliteringstjenester for sykemeldte, <i>kan overføres</i>	138 000 000	8 267 600 000
606	Trygderetten:		
1	Driftsutgifter	56 400 000	56 400 000
	Sum administrasjon		10 536 400 000

Tiltak for bedre levekår mv.

621	Tilskudd forvaltet av Sosial- og helse- direktoratet:		
21	Spesielle driftsutgifter	40 600 000	
22	Spesielle driftsutgifter, forsknings- og utviklings- tiltak for personer med nedsatt funksjonsevne	35 200 000	
62	Kvalifiseringsprogrammet, <i>kan overføres</i>	230 000 000	
63	Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte, <i>kan overføres</i>	163 300 000	
70	Frivillig arbeid, <i>kan overføres</i>	22 701 000	
71	Tilskudd til funksjonshemmedes organisasjoner mv.	144 399 000	
74	Tilskudd til pensjonistenes organisasjoner mv.	8 900 000	645 100 000
623	Nasjonalt dokumentasjonssenter for personer med nedsatt funksjonsevne:		
1	Driftsutgifter	7 500 000	7 500 000
	Sum tiltak for bedre levekår mv.		652 600 000

Arbeidsmarked

634	Arbeidsmarkedstiltak:		
21	Forsøk, utviklingstiltak mv., <i>kan overføres</i>	17 000 000	
76	Tiltak for arbeidssøkere, <i>kan overføres</i>	5 225 100 000	5 242 100 000
635	Ventelønn:		
1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	260 000 000	260 000 000
	Sum arbeidsmarked		5 502 100 000

Arbeidsmiljø og sikkerhet

640	Arbeidstilsynet:		
1	Driftsutgifter	356 800 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	4 000 000	360 800 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
642	Petroleumstilsynet:		
1	Driftsutgifter	159 100 000	
21	Spesielle driftsutgifter	15 000 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	<u>1 500 000</u>	175 600 000
643	Statens arbeidsmiljøinstitutt:		
50	Statstilskudd	<u>85 500 000</u>	85 500 000
646	Pionerdykkere i Nordsjøen:		
1	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	300 000	
70	Tilskudd til pionerdykkere, <i>overslagsbevilgning</i>	56 300 000	
72	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	<u>2 800 000</u>	59 400 000
648	Arbeidsretten, Riksmeklingsmannen m.m.:		
1	Driftsutgifter	12 500 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres,</i> <i>kan nyttes under post 1</i>	2 300 000	
70	Tilskudd til faglig utvikling	<u>3 100 000</u>	17 900 000
	Sum arbeidsmiljø og sikkerhet		<u>699 200 000</u>

Integrering og mangfold

650	Integrerings- og mangfoldsdirektoratet:		
1	Driftsutgifter	<u>144 600 000</u>	144 600 000
651	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere:		
21	Spesielle driftsutgifter, kunnskapsutvikling, integrering og mangfold, <i>kan overføres</i>	27 400 000	
22	Faglig og pedagogisk utvikling i opplæring i norsk og samfunnskunnskap	14 300 000	
60	Integreringstilskudd, <i>kan overføres</i>	2 927 100 000	
61	Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere	1 238 700 000	
62	Kommunale innvandrertiltak	80 000 000	
70	Bosettingsordningen og integreringstilskudd, oppfølging	3 300 000	
71	Tilskudd til innvandrersorganisasjoner og annen frivillig virksomhet	43 800 000	
72	Statsautorisasjonsordningen for tolker m.m.	<u>2 000 000</u>	4 336 600 000
652	Kontaktutvalget mellom innvandrerbefolkningen og myndighetene:		
1	Driftsutgifter	<u>5 300 000</u>	5 300 000
	Sum integrering og mangfold		<u>4 486 500 000</u>

Kontantytelser

660	Krigspensjon:		
70	Tilskudd, militære, <i>overslagsbevilgning</i>	215 000 000	
71	Tilskudd, sivile, <i>overslagsbevilgning</i>	<u>530 000 000</u>	745 000 000
664	Pensjonstrygden for sjømenn:		
70	Tilskudd	<u>658 000 000</u>	658 000 000
666	Avtalefestet pensjon (AFP):		
70	Tilskudd	<u>1 090 000 000</u>	1 090 000 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
667	Supplerende stønad til personer over 67 år:		
70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	275 000 000	275 000 000
	Sum kontantytelser		<u>2 768 000 000</u>
Nasjonale minoriteter			
670	Nasjonale minoriteter:		
70	Tilskudd til nasjonale minoriteter	4 300 000	
71	Avkastning av Romanifolkets fond	3 700 000	
72	Tiltak for rom	2 200 000	10 200 000
	Sum nasjonale minoriteter		<u>10 200 000</u>
Samiske formål			
680	Sametinget:		
50	Sametinget	191 400 000	
54	Avkastning av Samefolkets fond	4 700 000	196 100 000
681	Tilskudd til samiske formål:		
72	Samisk språk, informasjon, mv.	5 800 000	
74	Dokumentasjon, formidling mv.	1 300 000	7 100 000
682	Galdu - Kompetansesenter for urfolks rettigheter:		
1	Driftsutgifter	2 675 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold <i>kan overføres</i>	650 000	3 325 000
684	Internasjonalt fag- og formidlingssenter for reindrift:		
1	Driftsutgifter	3 025 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	550 000	3 575 000
	Sum samiske formål		<u>210 100 000</u>
Beskyttelse og innvandring			
690	Utlendingsdirektoratet:		
1	Driftsutgifter	540 400 000	
21	Spesielle driftsutgifter, statlige mottak	685 700 000	
22	Spesielle driftsutgifter, tolk og oversettelse	26 000 000	
71	Kunnskapsutvikling, migrasjon, <i>kan overføres</i>	6 200 000	
72	Retur og tilbakevending for flyktninger, <i>kan overføres</i>	19 600 000	
73	Gjenbosetting av flyktninger - støttetiltak, <i>kan nyttes under kap. 651 post 60</i>	5 700 000	
75	Reiseutgifter for flyktninger til og fra utlandet, <i>kan overføres</i>	11 800 000	1 295 400 000
691	Utlendingsnemnda:		
1	Driftsutgifter	120 938 000	
21	Spesielle driftsutgifter, nemndbehandling	6 400 000	127 338 000
	Sum beskyttelse og innvandring		<u>1 422 738 000</u>
	Sum Arbeids- og inkluderingsdepartementet		<u>26 287 838 000</u>

Kap. Post		Kroner	Kroner
Helse- og omsorgsdepartementet			
Helse- og omsorgsdepartementet mv.			
700	Helse- og omsorgsdepartementet:		
1	Driftsutgifter	136 543 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	<u>4 433 000</u>	140 976 000
701	Forskning:		
50	Norges forskningsråd mv.	<u>208 306 000</u>	208 306 000
702	Helse- og sosialberedskap:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres,</i> <i>kan nyttes under post 70</i>	37 084 000	
70	Tilskudd, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	<u>3 272 000</u>	40 356 000
703	Internasjonalt samarbeid:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	36 056 000	
70	Tilskudd, <i>kan overføres, kan nyttes under post 60</i>	<u>17 500 000</u>	53 556 000
	Sum Helse- og omsorgsdepartementet mv.		<u>443 194 000</u>
Folkehelse			
710	Nasjonalt folkehelseinstitutt:		
1	Driftsutgifter	434 598 000	
21	Spesielle driftsutgifter	400 253 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	<u>16 106 000</u>	850 957 000
712	Bioteknologinemnda:		
1	Driftsutgifter	<u>7 659 000</u>	7 659 000
715	Statens strålevern:		
1	Driftsutgifter	63 605 000	
21	Oppdragsutgifter	<u>38 220 000</u>	101 825 000
716	Statens institutt for rusmiddelforskning:		
1	Driftsutgifter	<u>34 982 000</u>	34 982 000
718	Alkohol og narkotika:		
21	Spesielle driftsutgifter	37 911 000	
63	Rusmiddeltiltak, <i>kan overføres</i>	17 199 000	
70	Frivillig arbeid mv., <i>kan overføres</i>	<u>90 374 000</u>	145 484 000
719	Folkehelse:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres,</i> <i>kan nyttes under post 79</i>	53 704 000	
60	Kommunetilskudd, <i>kan overføres</i>	42 584 000	
70	Hivforebygging, smittevern mv., <i>kan overføres</i>	29 263 000	
71	Forebygging av uønskede svangerskap og abort, <i>kan overføres</i>	24 069 000	
72	Stiftelsen Amatheia	16 748 000	
73	Fysisk aktivitet, <i>kan overføres</i>	18 287 000	
74	Skolefrukt, <i>kan overføres</i>	16 047 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
79	Andre tilskudd, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	15 948 000	216 650 000
	Sum folkehelse		<u>1 357 557 000</u>
Helsetjeneste			
720	Sosial- og helsedirektoratet:		
1	Driftsutgifter	358 938 000	
21	Spesielle driftsutgifter	44 321 000	
22	Elektroniske resepter, <i>kan overføres</i>	52 692 000	455 951 000
721	Statens helsetilsyn:		
1	Driftsutgifter	71 644 000	71 644 000
722	Norsk pasientskadeerstatning:		
1	Driftsutgifter	82 766 000	
70	Dekning av advokatutgifter	26 855 000	109 621 000
723	Pasientskadenemnda:		
1	Driftsutgifter	26 696 000	26 696 000
724	Helsepersonell og tilskudd til personelltiltak:		
1	Driftsutgifter	28 617 000	
21	Forsøk og utvikling i primærhelsetjenesten, <i>kan nyttes under post 70</i>	18 268 000	
61	Tilskudd til turnustjenesten	130 607 000	
70	Andre tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	41 539 000	
71	Tilskudd til Nordiska högskolan för folkhälsovetenskap mv.	14 800 000	233 831 000
725	Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten:		
1	Driftsutgifter	95 762 000	95 762 000
726	Habilitering, rehabilitering og tiltak for rusmiddelavhengige:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	19 578 000	
70	Tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	57 828 000	
71	Kjøp av opptrening og helsetjenester, <i>kan overføres</i>	81 498 000	158 904 000
727	Tannhelsetjenesten:		
21	Forsøk og utvikling i tannhelsetjenesten, <i>kan nyttes under post 70</i>	9 100 000	
70	Tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	54 002 000	63 102 000
728	Forsøk og utvikling mv.:		
21	Spesielle driftsutgifter	48 082 000	
70	Tilskudd	18 415 000	66 497 000
729	Annen helsetjeneste:		
1	Driftsutgifter	31 996 000	
60	Helsetjeneste til innsatte i fengsel	107 556 000	
70	Behandlingsreiser til utlandet	98 885 000	
71	Tilskudd til Norsk Pasientforening mv.	5 830 000	244 267 000
	Sum helsetjeneste		<u>1 526 275 000</u>
Regionale helseforetak			
732	Regionale helseforetak:		
21	Forsøk og utvikling i sykehussektoren, <i>kan overføres</i>	2 486 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
70	Tilskudd til helseforetakene, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 72, 73, 74 og 75</i>	3 367 506 000	
72	Tilskudd til Helse Sør-Øst RHF, <i>kan overføres</i>	32 006 880 000	
73	Tilskudd til Helse Vest RHF, <i>kan overføres</i>	10 812 463 000	
74	Tilskudd til Helse Midt-Norge RHF, <i>kan overføres</i>	8 000 253 000	
75	Tilskudd til Helse Nord RHF, <i>kan overføres</i>	6 938 039 000	
76	Innsatsstyrt finansiering av sykehus, <i>overslagsbevilgning</i>	16 821 439 000	
77	Refusjon poliklinisk virksomhet ved sykehus mv., <i>overslagsbevilgning</i>	1 976 232 000	
78	Tilskudd til forskning og nasjonale medisinske kompetansesentre, <i>kan overføres</i>	783 054 000	
79	Helse- og rehabiliteringstjenester for sykemeldte, <i>kan overføres</i>	457 900 000	
81	Tilskudd til store byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	1 059 092 000	
82	Investeringslån	1 720 000 000	
83	Opptreksrenter for lån fom. 2008, <i>overslagsbevilgning</i>	55 000 000	
91	Opptreksrenter for lån tom. 2007, <i>overslagsbevilgning</i>	330 000 000	84 330 344 000
737	Kreftregisteret:		
70	Tilskudd	83 808 000	83 808 000
	Sum regionale helseforetak		84 414 152 000

Psykisk helse

742	Kontrollkomisjonene og andre utgifter under psykisk helsevern:		
1	Driftsutgifter	33 528 000	
70	Tilskudd	1 968 000	35 496 000
743	Statlige stimuleringstiltak for psykisk helse:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	22 524 000	
62	Tilskudd til psykisk helsearbeid i kommuner, <i>kan overføres</i>	3 512 791 000	
70	Kompetanse, utredninger og utviklingsarbeid, <i>kan overføres</i>	403 295 000	
73	Tilskudd til arbeid med vold og traumatisk stress, <i>kan overføres</i>	120 146 000	
75	Tilskudd til styrking av psykisk helsevern, <i>kan overføres</i>	2 326 582 000	6 385 338 000
744	Tvungen omsorg for psykisk utviklingshemmede:		
70	Fagenhet for tvungen omsorg	51 476 000	51 476 000
	Sum psykisk helse		6 472 310 000

Legemidler

750	Statens legemiddelverk:		
1	Driftsutgifter	151 345 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	3 858 000	155 203 000
751	Apotekvesenet og legemiddelfaglige tiltak:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	11 291 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
70	Tilskudd	48 614 000	59 905 000
	Sum legemidler		215 108 000
Omsorgstjenester			
760	Utredningsvirksomhet mv.:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	10 690 000	
70	Tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	3 898 000	14 588 000
761	Tilskudd forvaltet av Sosial- og helse- direktoratet:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 79</i>	102 661 000	
60	Tilskudd til omsorgstjenester, <i>kan overføres</i>	126 038 000	
61	Tilskudd til vertskommuner	481 033 000	
63	Tilskudd til rusmiddeltiltak, <i>kan overføres</i>	172 730 000	
66	Tilskudd til brukerstyrt personlig assistanse	77 842 000	
67	Tilskudd til særskilte utviklingstiltak	19 864 000	
70	Frivillig rusmiddelforebyggende arbeid mv., <i>kan overføres</i>	119 774 000	
71	Tilskudd til frivillig arbeid	16 291 000	
72	Tilskudd til Landsbystiftelsen	59 517 000	
73	Tilskudd til døvblinde og døve	11 321 000	
75	Kompetansetiltak	3 554 000	
76	Tilskudd til opphold i institusjon for eldre med særskilte behov	7 162 000	
77	Kompetansesentra mv.	92 255 000	
79	Andre tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	11 692 000	1 301 734 000
	Sum omsorgstjenester		1 316 322 000
	Sum Helse- og omsorgsdepartementet		95 744 918 000
Barne- og likestillingsdepartementet			
Administrasjon			
800	Barne- og likestillingsdepartementet:		
1	Driftsutgifter	95 111 000	
21	Spesielle driftsutgifter	5 709 000	100 820 000
	Sum administrasjon		100 820 000
Tiltak for familie og likestilling			
830	Foreldreveiledning:		
21	Spesielle driftsutgifter, foreldreveiledning, <i>kan nyttes under kap. 854 post 21</i>	3 726 000	3 726 000
840	Krisetiltak:		
21	Spesielle driftsutgifter	30 346 000	
60	Tilskudd til krisesentre, <i>overslagsbevilgning</i>	154 966 000	
61	Tilskudd til incestsentre, <i>overslagsbevilgning</i>	54 858 000	
70	Tilskudd til voldsforebyggende tiltak mv., <i>kan nyttes under kap. 858 post 1</i>	11 975 000	252 145 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
841	Samlivsbrudd og konfliktløsning:		
21	Spesielle driftsutgifter, meklingsgodtgjørelse, <i>overslagsbevilgning</i>	14 216 000	
22	Opplæring, forskning, utvikling mv.	5 860 000	
23	Refusjon av utgifter til DNA-analyser, <i>overslagsbevilgning</i>	5 794 000	
70	Tilskudd til samlivstiltak	6 100 000	31 970 000
842	Familievern:		
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	170 036 000	
21	Spesielle driftsutgifter	4 900 000	
70	Tilskudd til kirkens familievern mv., <i>kan nyttes under post 1</i>	113 562 000	288 498 000
843	Likestillings- og diskrimineringsnemnda:		
1	Driftsutgifter	2 123 000	2 123 000
844	Kontantstøtte:		
70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	1 614 500 000	1 614 500 000
845	Barnetrygd:		
70	Tilskudd	14 400 000 000	14 400 000 000
846	Familie- og likestillingspolitisk forskning, opplysningsarbeid mv.:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 50</i>	10 449 000	
50	Forskning, <i>kan nyttes under post 21</i>	10 297 000	
70	Tilskudd	13 850 000	
71	Særlige familiepolitiske tiltak	977 000	
72	Tiltak for lesbiske og homofile	7 560 000	
73	Tilskudd til Kvinneuniversitetene	4 923 000	
79	Tilskudd til internasjonalt familie- og likestillingsarbeid, <i>kan overføres</i>	2 222 000	50 278 000
849	Likestillings- og diskrimineringsombudet:		
50	Basisbevilgning	30 343 000	30 343 000
	Sum tiltak for familie og likestilling		16 673 583 000

Tiltak for barn og ungdom

850	Barneombudet:		
1	Driftsutgifter	9 801 000	9 801 000
852	Adopsjonsstøtte:		
70	Tilskudd til foreldre som adopterer barn fra utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	26 456 000	26 456 000
854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet:		
1	Driftsutgifter - Fylkesnemndene for sosiale saker	105 532 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 830 post 21</i>	37 683 000	
50	Forskning, <i>kan nyttes under post 71</i>	12 734 000	
64	Tilskudd ved bosetting av enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger, <i>overslagsbevilgning</i>	112 608 000	
65	Refusjon av kommunale utgifter til barneverntiltak knyttet til enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger, <i>overslagsbevilgning</i>	176 619 000	
70	Tilskudd til Rostad ungdomsheim og Rostad ettervernsheim	2 423 000	
71	Utvikling og opplysningsarbeid mv., <i>kan nyttes under post 50</i>	62 701 000	510 300 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
855	Statlig forvaltning av barnevernet:		
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 22</i>	2 737 842 000	
21	Spesielle driftsutgifter	57 708 000	
22	Kjøp av private barneverntjenester, <i>kan nyttes under post 1</i>	1 329 080 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	60 795 000	
60	Tilskudd til kommunene	130 100 000	4 315 525 000
856	Barnevernets omsorgssenter for enslige mindreårige personer:		
1	Driftsutgifter	53 142 000	
21	Spesielle driftsutgifter	5 000 000	58 142 000
857	Barne- og ungdomstiltak:		
21	Spesielle driftsutgifter	2 124 000	
50	Forskning, <i>kan nyttes under post 71</i>	6 406 000	
70	Barne- og ungdomsorganisasjoner	89 597 000	
71	Utviklingsarbeid, <i>kan nyttes under post 50</i>	10 696 000	
73	Barne- og ungdomstiltak i større bysamfunn, <i>kan overføres</i>	48 336 000	
79	Tilskudd til internasjonalt ungdomssamarbeid mv., <i>kan overføres</i>	33 141 000	190 300 000
858	Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet:		
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 855, post 1</i>	151 345 000	
21	Spesielle driftsutgifter	2 040 000	
22	Reguleringspremie til KLP og fylkeskommunale pensjonskasser	20 000 000	173 385 000
859	EUs ungdomsprogram:		
1	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	6 139 000	6 139 000
	Sum tiltak for barn og ungdom		5 290 048 000
Forbrukerpolitikk			
860	Forbrukerrådet:		
50	Basisbevilgning	91 654 000	91 654 000
862	Positiv miljømerking:		
70	Driftstilskudd til offentlig stiftelse for positiv miljømerking	4 341 000	4 341 000
865	Forbrukerpolitiske tiltak og internasjonalt samarbeid:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	19 279 000	
79	EUs rammeprogram for forbrukerpolitikk <i>kan overføres</i>	4 069 000	23 348 000
866	Statens institutt for forbruksforskning:		
50	Basisbevilgning	25 010 000	25 010 000
867	Sekretariatet for Forbrukertvistutvalget og Markedsrådet:		
1	Driftsutgifter	7 057 000	7 057 000
868	Forbrukerombudet:		
1	Driftsutgifter	18 497 000	18 497 000
	Sum forbrukerpolitikk		169 907 000
	Sum Barne- og likestillingsdepartementet		22 234 358 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
Nærings- og handelsdepartementet			
Administrasjon			
900	Nærings- og handelsdepartementet:		
1	Driftsutgifter	151 223 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	41 500 000	
23	Forenklingstiltak, <i>kan overføres</i>	10 000 000	
70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	24 300 000	
72	Tilskudd til beredskapsordninger	3 000 000	
73	Tilskudd til Ungt Entreprenørskap, <i>kan overføres</i>	10 000 000	240 023 000
	Sum administrasjon		<u>240 023 000</u>
Infrastruktur og rammebetingelser			
901	Styret for det industrielle rettsvern:		
1	Driftsutgifter	<u>185 000 000</u>	185 000 000
902	Justervesenet:		
1	Driftsutgifter	77 600 000	
21	Spesielle driftsutgifter	<u>1 800 000</u>	79 400 000
903	Norsk Akkreditering:		
1	Driftsutgifter	<u>21 200 000</u>	21 200 000
904	Brønnøysundregistrene:		
1	Driftsutgifter	219 200 000	
22	Forvaltning av Altinn-løsningen, <i>kan overføres</i>	<u>77 200 000</u>	296 400 000
905	Norges geologiske undersøkelse:		
1	Driftsutgifter	122 400 000	
21	Spesielle driftsutgifter	<u>40 300 000</u>	162 700 000
906	Bergvesenet med Bergmesteren for Svalbard:		
1	Driftsutgifter	11 600 000	
30	Sikrings- og miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	<u>10 000 000</u>	21 600 000
907	Sjøfartsdirektoratet:		
1	Driftsutgifter	258 000 000	
22	Flytteutgifter, <i>kan overføres</i>	18 500 000	
72	Tilskudd til NO _x -tiltak, <i>kan overføres</i>	<u>15 000 000</u>	291 500 000
908	Skipsregistrene:		
1	Driftsutgifter	<u>16 400 000</u>	16 400 000
909	Tiltak for sysselsetting av sjøfolk:		
73	Tilskudd til sysselsetting av sjøfolk, <i>overslagsbevilgning</i>	<u>1 710 000 000</u>	1 710 000 000
912	Bedriftsrettet informasjonsformidling:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	1 500 000	
70	Tilskudd	<u>15 000 000</u>	16 500 000
913	Standardisering:		
70	Tilskudd	<u>26 000 000</u>	26 000 000
	Sum infrastruktur og rammebetingelser		<u>2 826 700 000</u>

Kap. Post		Kroner	Kroner
Forskning, nyskaping og internasjonalisering			
920	Norges forskningsråd:		
50	Tilskudd	<u>1 154 000 000</u>	1 154 000 000
921	Statlig investeringsfond:		
95	Egenkapital	<u>2 200 000 000</u>	2 200 000 000
922	Romvirksomhet:		
50	Norsk Romsenter	37 000 000	
70	Kontingent i European Space Agency (ESA)	109 700 000	
71	Internasjonal romvirksomhet	295 600 000	
72	Nasjonale følgemidler, <i>kan overføres</i>	<u>36 600 000</u>	478 900 000
924	Internasjonalt samarbeid og utviklingsprogrammer:		
70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	<u>68 500 000</u>	68 500 000
929	Norsk Designråd:		
70	Tilskudd	<u>25 000 000</u>	25 000 000
931	Miljøtiltak:		
70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	<u>21 000 000</u>	21 000 000
934	Internasjonaliseringstiltak:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	15 000 000	
73	Støtte ved kapitalvareeksport	<u>42 200 000</u>	57 200 000
937	Svalbard Reiseliv AS:		
71	Tilskudd	<u>2 000 000</u>	2 000 000
938	Omstillingstiltak:		
71	Omstillingstilskudd til Sør-Varanger, <i>kan overføres</i>	<u>1 000 000</u>	1 000 000
	Sum forskning, nyskaping og internasjonalisering		<u>4 007 600 000</u>
Statlig eierskap			
950	Forvaltning av statlig eierskap:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	<u>10 764 000</u>	10 764 000
953	Kings Bay AS:		
70	Tilskudd	<u>25 000 000</u>	25 000 000
	Sum statlig eierskap		<u>35 764 000</u>
	Sum Nærings- og handelsdepartementet		<u>7 110 087 000</u>
Fiskeri- og kystdepartementet			
Administrasjon			
1000	Fiskeri- og kystdepartementet:		
1	Driftsutgifter	96 581 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	8 500 000	
70	Tilskudd diverse formål, <i>kan overføres</i>	500 000	
71	Tilskudd til kystkultur, <i>kan overføres</i>	<u>5 150 000</u>	110 731 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
1001	Deltakelse i internasjonale organisasjoner:		
70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	9 215 000	9 215 000
	Sum administrasjon		<u>119 946 000</u>
Forskning og innovasjon			
1020	Havforskningsinstituttet:		
1	Driftsutgifter	266 700 000	
21	Spesielle driftsutgifter	260 750 000	527 450 000
1021	Drift av forskningsfartøyene:		
1	Driftsutgifter	113 600 000	
21	Spesielle driftsutgifter	52 150 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	5 000 000	170 750 000
1022	NIFES:		
1	Driftsutgifter	50 100 000	
21	Spesielle driftsutgifter	85 000 000	135 100 000
1023	Fiskeri-, havbruks- og transportrettet FoU:		
50	Tilskudd Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	281 700 000	
51	Tilskudd Veterinærinstituttet	36 390 000	
71	Tilskudd til utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	22 500 000	
72	Tilskudd NOFIMA, <i>kan overføres</i>	60 600 000	
74	Tilskudd marin bioteknologi mv., <i>kan overføres</i>	14 500 000	415 690 000
	Sum forskning og innovasjon		<u>1 248 990 000</u>
Fiskeri- og havbruksforvaltning			
1030	Fiskeridirektoratet:		
1	Driftsutgifter	305 000 000	
21	Spesielle driftsutgifter	4 330 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 650 000	310 980 000
1050	Diverse fiskeriformål:		
71	Sosiale tiltak, <i>kan overføres</i>	2 000 000	
74	Erstatninger, <i>kan overføres</i>	2 140 000	
75	Tilskudd til næringstiltak i fiskeriene, <i>kan overføres</i>	50 000 000	
76	Tilskudd til strukturtiltak for kapasitets-tilpasning, <i>kan overføres</i>	22 500 000	
77	Tilskudd til NO _x -reduserende tiltak i fiskeflåten, <i>kan overføres</i>	100 000 000	
79	Informasjon ressursforvaltning, <i>kan overføres</i>	1 350 000	177 990 000
	Sum fiskeri- og havbruksforvaltning		<u>488 970 000</u>
Kystforvaltning			
1062	Kystverket:		
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 45</i>	979 940 000	
21	Spesielle driftsutgifter	3 900 000	
30	Nyanlegg og større vedlikehold, <i>kan overføres</i>	341 250 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	45 800 000	
60	Tilskudd til fiskerihavneanlegg, <i>kan overføres</i>	30 100 000	
70	Tilskudd Redningsselskapet	40 000 000	
72	Tilskudd til omstilling Secora AS, <i>kan overføres</i>	24 000 000	1 464 990 000
1070	Samfunnet Jan Mayen:		
1	Driftsutgifter	29 450 000	29 450 000
	Sum kystforvaltning		1 494 440 000
	Sum Fiskeri- og kystdepartementet		3 352 346 000

Landbruks- og matdepartementet

Landbruks- og matforvaltning m.m.

1100	Landbruks- og matdepartementet:		
1	Driftsutgifter	119 815 000	
45	Store utstyrskjøp og vedlikehold - ordinære forvaltningsorganer, <i>kan overføres,</i> <i>kan nyttes under post 50</i>	2 860 000	
50	Store utstyrskjøp og vedlikehold - forvaltningsor- ganer med særskilte fullmakter	247 000	122 922 000
	Sum landbruks- og matforvaltning m.m.		122 922 000

Matpolitikk

1112	Kunnskapsutvikling og beredskap m.m. på matområdet:		
50	Kunnskapsutvikling, kunnskapsformidling og beredskap, Veterinærinstituttet	79 071 000	
51	Kunnskapsutvikling, kunnskapsformidling og beredskap, Bioforsk	58 743 000	
52	Støtte til fagsentrene, Bioforsk	18 083 000	155 897 000
1115	Mattilsynet:		
1	Driftsutgifter	1 052 537 000	
22	Reguleringspremie til kommunale og fylkeskommunale pensjonskasser	10 000 000	
23	Særskilte prosjekt	15 000 000	
70	Tilskudd til veterinær beredskap	7 500 000	
71	Tilskudd til erstatninger, <i>overslagsbevilgning</i>	1 083 000	1 086 120 000
	Sum matpolitikk		1 242 017 000

Forskning og innovasjon

1137	Forskning og innovasjon:		
50	Forskningsaktivitet	157 536 000	
51	Basisbevilgninger til forskningsinstitutter m.m.	190 379 000	
52	Omstillingsmidler Bioforsk	13 196 000	361 111 000
	Sum forskning og innovasjon		361 111 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
Næringsutvikling, ressursforvaltning og miljøtiltak			
1138	Støtte til organisasjoner m.m.:		
70	Støtte til organisasjoner, <i>kan overføres</i>	19 347 000	
71	Internasjonalt skogpolitisk samarbeid - organisasjoner og prosesser, <i>kan overføres</i>	6 843 000	26 190 000
1139	Genressurser, miljø- og ressursregistreringer:		
70	Tilskudd til miljø- og ressurstiltak, <i>kan overføres</i>	15 170 000	
71	Tilskudd til genressursforvaltning, <i>kan overføres</i>	17 685 000	32 855 000
1141	Kunnskapsutvikling m.m. innen miljø- og næringstiltak i landbruket:		
50	Næringsøkonomisk dokumentasjon og analyse	22 697 000	
52	Kunnskapsutvikling og kunnskapsformidling om arealressurser, skog og landskap	82 890 000	105 587 000
1143	Statens landbruksforvaltning:		
1	Driftsutgifter	160 708 000	
60	Tilskudd til veterinærdekning	101 910 000	
70	Tilskudd til beredskap i kornsektoren, <i>kan overføres</i>	350 000	
72	Erstatninger, <i>overslagsbevilgning</i>	302 000	
73	Tilskudd til erstatninger m.m. ved tiltak mot dyre- og plantesykdommer, <i>overslagsbevilgning</i>	43 688 000	
74	Tilskudd til prosjekt innen planteforedling og oppformering, <i>kan overføres</i>	14 628 000	
75	Kompensasjon til dyreeiere som blir pålagt beitenekt	1 000 000	322 586 000
1144	Ressursforvaltning og miljøtiltak i landbruket:		
77	Miljørettet prosjektarbeid m.m., <i>kan overføres</i>	6 097 000	6 097 000
1147	Reindriftsforvaltningen:		
1	Driftsutgifter	39 042 000	
45	Store utstyrskjøp og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	6 508 000	
70	Tilskudd til fjellstuer	680 000	
71	Omstillingstiltak i Indre Finnmark, <i>kan overføres</i>	9 870 000	
82	Radioaktivitetstiltak, <i>kan overføres</i>	3 000 000	59 100 000
1148	Naturskade - erstatninger og sikring:		
70	Tilskudd til sikringstiltak m.m., <i>kan overføres</i>	9 038 000	
71	Naturskade, erstatninger, <i>overslagsbevilgning</i>	80 000 000	89 038 000
1149	Verdiskapings- og utviklingstiltak i landbruket:		
51	Tilskudd til Utviklingsfondet for skogbruket	3 271 000	
71	Tilskudd til verdiskapingstiltak i skogbruket, <i>kan overføres</i>	38 674 000	41 945 000
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.:		
50	Fondsavsetninger	873 503 000	
70	Markedsregulering, <i>kan overføres</i>	202 600 000	
73	Pristilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	2 089 900 000	
74	Direkte tilskudd, <i>kan overføres</i>	6 955 469 000	
77	Utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	194 930 000	
78	Velferdsordninger, <i>kan overføres</i>	1 640 454 000	11 956 856 000
1151	Til gjennomføring av reindriftsavtalen:		
51	Tilskudd til Utviklings- og investeringsfondet	39 800 000	
72	Tilskudd til organisasjonsarbeid	6 200 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd, <i>kan overføres</i>	49 200 000	
79	Velferdsordninger	1 800 000	97 000 000
1161	Statskog SF - forvaltningsdrift:		
70	Tilskudd til forvaltningsdrift	14 703 000	
75	Oppsyn i statsallmenninger	8 023 000	22 726 000
	Sum næringsutvikling, ressursforvaltning og miljøtiltak		12 759 980 000
	Sum Landbruks- og matdepartementet		14 486 030 000

Samferdselsdepartementet

Administrasjon m.m.

1300	Samferdselsdepartementet:		
1	Driftsutgifter	107 600 000	
70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	20 400 000	
71	Tilskudd til trafikksikkerhetsformål mv.	21 000 000	
72	Tilskudd til samferdselsberedskap	2 400 000	151 400 000
1301	Forskning og utvikling mv.:		
21	Utredninger vedrørende miljø, trafikksikkerhet mv.	17 300 000	
50	Samferdselsforskning, <i>kan overføres</i>	152 600 000	
71	Tilskudd til arbeids- og utdanningsreiser for funksjonshemmede, <i>kan overføres, kan nyttes under kap.1330 post 60</i>	12 100 000	182 000 000
	Sum administrasjon m.m.		333 400 000

Luftfartsformål

1310	Flytransport:		
70	Kjøp av innenlandske flyruter, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1311 post 71</i>	501 400 000	501 400 000
1311	Tilskudd til regionale flyplasser:		
71	Tilskudd til ikke-statlige flyplasser, <i>kan overføres, kan nyttes under kap.1310 post 70</i>	13 400 000	13 400 000
1313	Luftfartstilsynet:		
1	Driftsutgifter	149 200 000	149 200 000
1314	Statens havarikommisjon for transport:		
1	Driftsutgifter	47 000 000	47 000 000
	Sum luftfartsformål		711 000 000

Vegformål

1320	Statens vegvesen:		
23	Trafikktilsyn, drift og vedlikehold av riksveger m.m., <i>kan overføres, kan nyttes under post 29, post 30, post 31 og post 72</i>	7 061 500 000	
29	Vederlag til OPS-prosjekter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 23 og post 30</i>	285 000 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
30	Riksveginvesteringer, <i>kan overføres, kan nyttes under post 23, post 29, post 31, post 60 og post 72</i>	5 785 300 000	
31	Rassikring, <i>kan overføres, kan nyttes under post 30 og post 60</i>	329 000 000	
35	Vegutbygging i Bjørvika, <i>kan overføres</i>	399 800 000	
60	Forsøk, <i>kan overføres, kan nyttes under post 30 og post 31</i>	17 000 000	
72	Kjøp av riksvegferjetjenester, <i>kan overføres, kan nyttes under post 23 og post 30</i>	1 547 400 000	15 425 000 000
	Sum vegformål		<u>15 425 000 000</u>
Særskilte transporttiltak			
1330	Særskilte transporttiltak:		
60	Særskilt tilskudd til kollektivtransport, <i>kan overføres</i>	233 800 000	
70	Kjøp av sjøtransporttjenester på strekningen Bergen-Kirkenes	287 900 000	521 700 000
	Sum særskilte transporttiltak		<u>521 700 000</u>
Jernbaneformål			
1350	Jernbaneverket:		
23	Drift og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under post 30</i>	3 389 600 000	
25	Drift og vedlikehold av Gardermobanen, <i>kan overføres</i>	73 400 000	
30	Investeringer i linjen, <i>kan overføres, kan nyttes under post 23</i>	2 339 100 000	5 802 100 000
1351	Persontransport med tog:		
60	Kompensasjon for ansvarsoverføring kjøp av persontransport med tog	15 800 000	
70	Kjøp av persontransport med tog, <i>kan overføres</i>	1 657 600 000	1 673 400 000
1354	Statens jernbanetilsyn:		
1	Driftsutgifter	35 600 000	35 600 000
	Sum jernbaneformål		<u>7 511 100 000</u>
Post og telekommunikasjoner			
1380	Post- og teletilsynet:		
1	Driftsutgifter	170 700 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	13 800 000	
70	Tilskudd til telesikkerhet og -beredskap	23 500 000	208 000 000
	Sum post og telekommunikasjoner		<u>208 000 000</u>
	Sum Samferdselsdepartementet		<u>24 710 200 000</u>

Kap. Post		Kroner	Kroner
Miljøverndepartementet			
Fellesoppgaver, regional planlegging, forskning, internasjonalt arbeid m.m.			
1400	Miljøverndepartementet:		
1	Driftsutgifter	172 813 000	
21	Spesielle driftsutgifter	75 457 000	
70	Grunnstøtte til frivillige miljøvernorganisasjoner	38 544 000	
71	Internasjonale organisasjoner	38 757 000	
72	Miljøverntiltak i nordområdene, <i>kan overføres</i>	7 000 000	
73	Tilskudd til kompetanseformidling og informasjon om miljøvennlig produksjon og forbruk, <i>kan overføres</i>	23 750 000	
74	Tilskudd til AMAP, <i>kan overføres</i>	3 700 000	
75	Miljøvennlig byutvikling, <i>kan overføres</i>	21 000 000	
76	Støtte til nasjonale og internasjonale miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	12 621 000	
79	Den nordiske verdensarvstiftelsen	3 500 000	
80	Tilskudd til universell utforming og tilgjengelighet for alle, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	20 000 000	
81	Tilskudd lokalt miljøvern og bærekraftige lokalsamfunn, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	19 000 000	436 142 000
1410	Miljøvernforskning og miljøovervåking:		
21	Miljøovervåking og miljødata	116 928 000	
50	Basisbevilgninger til miljøforskning sinstituttene	110 521 000	
51	Forskningsprogrammer m.m.	131 518 000	
53	Internasjonalt samarbeid om miljøvernforskning	5 000 000	
70	Nasjonale oppgaver ved miljøforskning sinstituttene	15 151 000	
72	Tilskudd til GenØk - Senter for biosikkerhet	9 400 000	388 518 000
	Sum fellesoppgaver, regional planlegging, forskning, internasjonalt arbeid m.m.		824 660 000
Biomangfold og friluftsliv			
1425	Vilt- og fisketiltak:		
1	Driftsutgifter	27 842 000	
61	Tilskudd til kommunale vilttiltak, <i>kan overføres</i>	4 000 000	
70	Tilskudd til fiskeformål, <i>kan overføres</i>	9 500 000	
71	Tilskudd til viltformål, <i>kan overføres</i>	35 100 000	76 442 000
1426	Statens naturoppsyn:		
1	Driftsutgifter	78 352 000	
30	Tiltak i nasjonalparkene, <i>kan overføres</i>	13 891 000	
31	Tiltak i naturverns- og kulturlandskapsområder, <i>kan overføres</i>	18 671 000	
32	Skjærgårdsparker mv., <i>kan overføres</i>	18 195 000	129 109 000
1427	Direktoratet for naturforvaltning:		
1	Driftsutgifter	87 117 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
21	Spesielle driftsutgifter	112 442 000	
30	Statlige erverv, båndlegging av friluftsområder, <i>kan overføres</i>	24 405 000	
31	Tiltak i friluftsområder, <i>kan overføres</i>	27 500 000	
32	Statlige erverv, fylkesvise verneplaner, <i>kan overføres</i>	19 450 000	
34	Statlige erverv, nasjonalparker, <i>kan overføres</i>	10 100 000	
35	Statlig erverv, nytt skogvern, <i>kan overføres</i>	89 881 000	
70	Tilskudd til kalking og lokale fiskeformål, <i>kan overføres</i>	88 000 000	
71	Forvaltningstiltak i verdensarvsområder, <i>kan overføres</i>	7 600 000	
72	Erstatninger for beitedyr tatt av rovvilt, <i>overslagsbevilgning</i>	103 895 000	
73	Forebyggende og konfliktdempende tiltak i rovviltforvaltningen, <i>kan overføres</i>	51 000 000	
74	Tilskudd til friluftslivstiltak, <i>kan overføres</i>	14 520 000	
75	Internasjonale avtaler og medlemskap	1 010 000	
76	Tilskudd til informasjons- og kompetansesentre, <i>kan overføres</i>	6 000 000	
77	Tilskudd til nasjonalparksentre, <i>kan overføres</i>	10 600 000	
78	Friluftsrådenes landsforbund og interkommunale friluftsråd, <i>kan overføres</i>	7 000 000	660 520 000
	Sum biomangfold og friluftsliv		<u>866 071 000</u>

Kulturminner og kulturmiljø

1429	Riksantikvaren:		
1	Driftsutgifter	92 634 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under postene 72 og 73</i>	22 425 000	
50	Tilskudd til Samisk kulturminnearbeid	3 000 000	
72	Vern og sikring av fredete og verneverdige kulturminner og kulturmiljøer, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	172 130 000	
73	Brannsikring og beredskapstiltak, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	11 953 000	
74	Fartøyvern, <i>kan overføres</i>	32 004 000	
75	Internasjonalt samarbeid, <i>kan overføres</i>	1 100 000	
77	Verdiskapingsprogram på kulturminneområdet, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	13 400 000	
78	Tilskudd til beslutningsgrunnlag for myndig- hetsutøvelse innen arkeologi, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	6 500 000	355 146 000
1432	Norsk kulturminnefond:		
50	Til disposisjon for kulturminnetiltak	43 680 000	43 680 000
	Sum kulturminner og kulturmiljø		<u>398 826 000</u>

Forurensning

1441	Statens forurensningstilsyn:		
1	Driftsutgifter	211 195 000	
21	Spesielle driftsutgifter	25 195 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
39	Oppryddingstiltak, <i>kan overføres</i>	112 780 000	
75	Utbetaling av pant for bilvrak, <i>overslagsbevilgning</i>	216 320 000	
76	Refusjonsordninger, <i>overslagsbevilgning</i>	54 000 000	619 490 000
1445	Miljøvennlig skipsfart:		
21	Spesielle driftsutgifter	2 000 000	2 000 000
1447	Miljøhensyn i offentlige innkjøp:		
21	Spesielle driftsutgifter	4 000 000	4 000 000
	Sum forurensning		625 490 000

Kart og geodata

1465	Statens kjøp av tjenester i Statens kartverk:		
21	Betaling for statsoppdraget, <i>kan overføres</i>	371 353 000	371 353 000
	Sum kart og geodata		371 353 000

Nord- og polarområdene

1471	Norsk Polarinstitut:		
1	Driftsutgifter	112 597 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	56 327 000	
50	Stipend	498 000	169 422 000
1472	Svalbard miljøvernfond:		
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	2 200 000	
70	Tilskudd, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	6 300 000	8 500 000
	Sum nord- og polarområdene		177 922 000
	Sum Miljøverndepartementet		3 264 322 000

Fornyings- og administrasjonsdepartementet

Administrasjon mv.

1500	Fornyings- og administrasjonsdepartementet:		
1	Driftsutgifter	154 232 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	112 867 000	
22	Forskning, <i>kan overføres</i>	10 000 000	277 099 000
1503	Midler til opplæring og utvikling av tillitsvalgte:		
70	Tilskudd	91 219 000	
71	Bidrag fra arbeidstakerne	24 129 000	115 348 000
	Sum administrasjon mv.		392 447 000

Fylkesmannsembetene

1510	Fylkesmannsembetene:		
1	Driftsutgifter	1 098 108 000	
21	Spesielle driftsutgifter	15 398 000	1 113 506 000
	Sum fylkesmannsembetene		1 113 506 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
Forvaltnings- og IKT-utvikling			
1521	Direktoratet for forvaltning og IKT:		
1	Driftsutgifter	90 660 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	9 283 000	
22	Min Side, <i>kan overføres</i>	13 000 000	112 943 000
1522	Departementenes Servicesenter:		
1	Driftsutgifter	318 840 000	
22	Fellesutgifter for R-kvartalet	77 119 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	40 288 000	436 247 000
1523	Tilskudd til kompetanseutvikling:		
70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	20 000 000	20 000 000
	Sum forvaltnings- og IKT-utvikling		<u>569 190 000</u>
Partistøtte			
1530	Tilskudd til de politiske partier:		
1	Driftsutgifter	960 000	
70	Tilskudd til de politiske partiers sentrale organisasjoner	211 200 000	
71	Tilskudd til de politiske partiers kommunale organisasjoner	27 457 000	
73	Tilskudd til de politiske partiers fylkesorganisasjoner	59 970 000	
75	Tilskudd til partienes fylkesungdomsorganisasjoner	17 047 000	
76	Tilskudd til de politiske partiers sentrale ungdomsorganisasjoner	6 369 000	323 003 000
	Sum partistøtte		<u>323 003 000</u>
Pensjoner m.m.			
1541	Pensjoner av statskassen:		
1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	23 800 000	23 800 000
1542	Tilskudd til Statens Pensjonskasse:		
1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	8 794 000 000	
22	Sluttoppgjør, <i>overslagsbevilgning</i>	545 000 000	
70	For andre medlemmer av Statens Pensjonskasse, <i>overslagsbevilgning</i>	104 000 000	9 443 000 000
1543	Arbeidsgiveravgift til folketrygden:		
1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	843 000 000	
70	For andre medlemmer av Statens Pensjonskasse, <i>overslagsbevilgning</i>	9 000 000	852 000 000
1544	Boliglån for statsansatte:		
90	Lån, <i>overslagsbevilgning</i>	1 300 000 000	1 300 000 000
1546	Yrkesskadeforsikring:		
1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	85 000 000	85 000 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
1547	Gruppelivsforsikring:		
1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	84 000 000	84 000 000
	Sum pensjoner m.m.		<u>11 787 800 000</u>
Konkurranspolitikk			
1550	Konkurransetilsynet:		
1	Driftsutgifter	79 209 000	
23	Klagenemnda for offentlige anskaffelser	5 000 000	84 209 000
	Sum konkurransepolitikk		<u>84 209 000</u>
IKT-politikk			
1560	Spesielle IKT-tiltak:		
22	Samordning av IKT-politikken, <i>kan overføres</i>	50 899 000	
50	Bredbåndsutbygging, <i>kan overføres</i>	10 000 000	60 899 000
1561	Internasjonalt IKT-samarbeid og utviklingsprogram:		
70	Tilskudd til internasjonale program, <i>kan overføres</i>	22 500 000	22 500 000
1562	Elektronisk samhandling og forenkling av forretningsprosesser:		
70	Tilskudd NorStella	1 400 000	1 400 000
1563	IKT-sikkerhet:		
70	Tilskudd til Norsk senter for informasjonssikring (NORSIS)	4 000 000	4 000 000
	Sum IKT-politikk		<u>88 799 000</u>
Personvern			
1570	Datatilsynet:		
1	Driftsutgifter	25 443 000	25 443 000
1571	Personvernemnda:		
1	Driftsutgifter	1 600 000	1 600 000
	Sum personvern		<u>27 043 000</u>
Statsbygg			
1580	Byggeprosjekter utenfor husleieordningen:		
30	Prosjektering av bygg, <i>kan overføres</i>	15 316 000	
31	Igangsetting av byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	15 000 000	
33	Videreføring av byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	1 443 600 000	
36	Kunstnerisk utsmykking, <i>kan overføres</i>	12 000 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	75 700 000	1 561 616 000
1581	Eiendommer til kongelige formål:		
1	Driftsutgifter	21 224 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	38 233 000	59 457 000
1582	Utvikling av Fornebuområdet:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	1 000 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
30	Investeringer, Fornebu, <i>kan overføres</i>	43 500 000	44 500 000
	Sum Statsbygg		1 665 573 000
	Sum Fornyings- og administrasjons- departementet		16 051 570 000

Finansdepartementet

Finansadministrasjon

1600	Finansdepartementet:		
1	Driftsutgifter	251 300 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	34 500 000	
70	Tilskuddsmidler fra Finansmarkedsfondet	11 800 000	
96	Innskudd egenkapital Folketrygdfondet	20 000 000	317 600 000
1602	Kredittilsynet:		
1	Driftsutgifter	209 500 000	209 500 000
	Sum finansadministrasjon		527 100 000

Skatte- og avgiftsadministrasjon

1610	Toll- og avgiftsetaten:		
1	Driftsutgifter	1 136 900 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	102 000 000	1 238 900 000
1618	Skatteetaten:		
1	Driftsutgifter	3 860 100 000	
21	Spesielle driftsutgifter	105 800 000	
22	Større IT-prosjekter, <i>kan overføres</i>	65 700 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	48 100 000	4 079 700 000
	Sum skatte- og avgiftsadministrasjon		5 318 600 000

Offisiell statistikk

1620	Statistisk sentralbyrå:		
1	Driftsutgifter	440 800 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	170 000 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold <i>kan overføres</i>	10 200 000	621 000 000
	Sum offisiell statistikk		621 000 000

Andre formål

1630	Tiltak for å styrke statlig økonomi- og prosjektstyring:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	17 200 000	17 200 000
1631	Senter for statlig økonomistyring:		
1	Driftsutgifter	268 400 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	37 300 000	305 700 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
1632	Kompensasjon for merverdiavgift:		
61	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner, ny ordning, <i>overslagsbevilgning</i>	10 300 000 000	
72	Tilskudd til private og ideelle virksomheter, <i>overslagsbevilgning</i>	1 295 000 000	11 595 000 000
1634	Statens innkrevingsentral:		
1	Driftsutgifter	239 200 000	239 200 000
1637	EU-opplysning:		
70	Tilskudd til frivillige organisasjoner	4 300 000	4 300 000
1638	Kjøp av klimavoter:		
1	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	10 000 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	505 000 000	515 000 000
	Sum andre formål		12 676 400 000
Statsgjeld, renter og avdrag mv.			
1650	Statsgjeld, renter m.m.:		
1	Driftsutgifter	29 400 000	
89	Renter og provisjon m.m. på innenlandsk statsgjeld, <i>overslagsbevilgning</i>	17 330 100 000	17 359 500 000
1651	Statsgjeld, avdrag og innløsning:		
98	Avdrag på innenlandsk statsgjeld, <i>overslagsbevilgning</i>	100 000	100 000
	Sum statsgjeld, renter og avdrag mv.		17 359 600 000
	Sum Finansdepartementet		36 502 700 000
Forsvarsdepartementet			
1700	Forsvarsdepartementet:		
1	Driftsutgifter	319 113 000	
73	Forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	14 273 000	333 386 000
1710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg:		
24	Driftsresultat	-511 000 000	
47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres</i>	1 500 000 000	989 000 000
1716	Forsvarets forskningsinstitutt:		
51	Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	150 191 000	150 191 000
1719	Fellesutgifter og tilskudd til foretak under Forsvarsdepartementet:		
1	Driftsutgifter	360 594 000	
43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet	18 000 000	
71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	57 202 000	
78	Norges tilskudd til NATOs driftsbudsjett, <i>kan overføres</i>	175 000 000	610 796 000
1720	Felles ledelse og kommandoapparat:		
1	Driftsutgifter	1 620 280 000	
50	Overføringer Statens Pensjonskasse, <i>kan overføres</i>	208 000 000	
70	Renter låneordningen, <i>kan overføres</i>	6 000 000	1 834 280 000
1723	Nasjonal sikkerhetsmyndighet:		
1	Driftsutgifter	103 900 000	103 900 000
1725	Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben:		
1	Driftsutgifter	2 174 458 000	2 174 458 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
1731	Hæren:		
1	Driftsutgifter	3 967 421 000	3 967 421 000
1732	Sjøforsvaret:		
1	Driftsutgifter	2 846 940 000	2 846 940 000
1733	Luftforsvaret:		
1	Driftsutgifter	3 406 254 000	3 406 254 000
1734	Heimevernet:		
1	Driftsutgifter	1 082 867 000	1 082 867 000
1735	Etterretningstjenesten:		
21	Spesielle driftsutgifter	834 347 000	834 347 000
1740	Forsvarets logistikkorganisasjon:		
1	Driftsutgifter	2 500 807 000	2 500 807 000
1760	Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg:		
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1760, post 45</i>	881 255 000	
44	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonalfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	10 000 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	7 693 293 000	
48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	260 000 000	
75	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760, post 44</i>	10 000 000	8 854 548 000
1790	Kystvakten:		
1	Driftsutgifter	842 563 000	842 563 000
1791	Redningshelikoptertjenesten:		
1	Driftsutgifter	31 835 000	31 835 000
1792	Norske styrker i utlandet:		
1	Driftsutgifter	732 090 000	732 090 000
1795	Kulturelle og allmennyttige formål:		
1	Driftsutgifter	223 589 000	
60	Tilskudd til kommuner, <i>kan overføres</i>	19 500 000	
72	Overføringer til andre	1 400 000	244 489 000
	Sum Forsvarsdepartementet		31 540 172 000

Olje- og energidepartementet

Administrasjon

1800	Olje- og energidepartementet:		
1	Driftsutgifter	123 112 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	33 136 000	
71	Tilskudd til Norsk Oljemuseum	6 500 000	162 748 000
	Sum administrasjon		162 748 000

Petroleum

1810	Oljedirektoratet:		
1	Driftsutgifter	190 200 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	250 200 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	5 000 000	445 400 000
	Sum petroleum		<u>445 400 000</u>

Energi og vannressurser

1820	Norges vassdrags- og energidirektorat:		
1	Driftsutgifter	290 700 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	57 500 000	
22	Sikrings- og miljøtiltak i vassdrag, <i>kan overføres</i>	79 000 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	5 000 000	
73	Tilskudd til utjevning av overføringstariffer, <i>kan overføres</i>	30 000 000	462 200 000
	Sum energi og vannressurser		<u>462 200 000</u>

Energiomlegging

1825	Omlegging av energibruk og energiproduksjon:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	29 500 000	
50	Overføring til Energifondet	631 000 000	
74	Naturgass, <i>kan overføres</i>	30 000 000	690 500 000
	Sum energiomlegging		<u>690 500 000</u>

Teknologi og internasjonalisering

1830	Forskning:		
22	Forvaltningsrettet forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	20 000 000	
50	Norges forskningsråd	438 500 000	
70	Internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	9 800 000	468 300 000
1831	Miljøvennlig gassteknologi:		
50	Overføring til fond for CLIMIT	81 800 000	81 800 000
1832	Internasjonalisering:		
70	Internasjonalisering, <i>kan overføres</i>	22 350 000	22 350 000
1833	CO ₂ -håndtering:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	935 000 000	
70	Administrasjon, Gassnova SF	60 000 000	995 000 000
	Sum teknologi og internasjonalisering		<u>1 567 450 000</u>

Statlig petroleumsvirksomhet

1870	Petoro AS:		
70	Administrasjon	242 000 000	242 000 000
	Sum statlig petroleumsvirksomhet		<u>242 000 000</u>
	Sum Olje- og energidepartementet		<u>3 570 298 000</u>

Kap. Post		Kroner	Kroner
Ymse utgifter			
2309	Tilfeldige utgifter:		
1	Driftsutgifter	10 880 573 000	10 880 573 000
	Sum ymse utgifter		<u>10 880 573 000</u>
Statsbankene			
2410	Statens lånekasse for utdanning:		
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 45</i>	281 693 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	101 512 000	
50	Avsetning til utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	4 326 200 000	
70	Utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	2 776 800 000	
71	Andre stipend, <i>overslagsbevilgning</i>	453 325 000	
72	Rentestønad, <i>overslagsbevilgning</i>	1 754 050 000	
73	Avskrivninger, <i>overslagsbevilgning</i>	176 100 000	
74	Tap på utlån	447 300 000	
75	Særskilte tilretteleggingstiltak for utdanning i utlandet	6 229 000	
90	Lån til Statens lånekasse for utdanning, <i>overslagsbevilgning</i>	<u>19 431 700 000</u>	29 754 909 000
2412	Den norske stats husbank:		
1	Driftsutgifter	290 050 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	14 300 000	
72	Rentestøtte	17 000 000	
90	Lån til Husbanken, <i>overslagsbevilgning</i>	<u>11 012 000 000</u>	11 333 350 000
2415	Innovasjon Norge, fiskeri- og andre regionalpolitiske tiltak:		
75	Marint verdiskapingsprogram, <i>kan overføres</i>	<u>75 000 000</u>	75 000 000
2421	Innovasjon Norge:		
50	Innovasjon - prosjekter, fond	131 000 000	
51	Tapsfond, såkornkapitalfond	10 000 000	
70	Bedriftsutvikling og administrasjon	412 000 000	
71	Nettverk, profilering og reiseliv - programmer, <i>kan overføres</i>	355 000 000	
72	Forsknings- og utviklingskontrakter, <i>kan overføres</i>	250 000 000	
78	Administrasjonsstøtte for distriktsrettede såkornfond	3 600 000	
79	Maritim utvikling, <i>kan overføres</i>	25 000 000	
90	Lån fra statskassen til utlånsvirksomhet, <i>overslagsbevilgning</i>	<u>34 900 000 000</u>	36 086 600 000
2426	SIVA SF:		
70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	35 000 000	
90	Lån, <i>overslagsbevilgning</i>	<u>100 000 000</u>	135 000 000
	Sum statsbankene		<u>77 384 859 000</u>

Kap. Post		Kroner	Kroner
Statlig petroleumsvirksomhet			
2440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten:		
30	Investeringer	25 100 000 000	
50	Overføring til Statens petroleumsforsikringsfond		
		<u>1 200 000 000</u>	<u>26 300 000 000</u>
	Sum statlig petroleumsvirksomhet		<u>26 300 000 000</u>
Statens forretningsdrift			
2445	Statsbygg:		
24	Driftsresultat:		
		-	
	1 Driftsinntekter, overslagsbevilgning	2 719 876 000	
	2 Driftsutgifter, overslagsbevilgning	966 976 000	
	3 Avskrivninger	397 399 000	
	4 Renter av statens kapital	51 327 000	
	5 Til investeringsformål	900 000 000	
	6 Til reguleringsfondet	<u>-43 248 000</u>	-447 422 000
30	Prosjektering av bygg, <i>kan overføres</i>		54 971 000
31	Igangsetting av ordinære byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>		70 000 000
32	Igangsetting av kurantprosjekter, <i>kan overføres</i>		38 000 000
33	Videreføring av ordinære byggeprosjekter <i>kan overføres</i>		280 000 000
34	Videreføring av kurantprosjekter, <i>kan overføres</i>		909 800 000
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>		89 068 000
49	Kjøp av eiendommer, <i>kan overføres</i>		<u>99 987 000</u>
			1 094 404 000
2460	Garanti-instituttet for eksportkreditt:		
24	Driftsresultat:		
	1 Driftsinntekter, refusjon av driftsutgifter fra risikoavsetningsfond	-49 500 000	
	2 Driftsutgifter, overslagsbevilgning	<u>49 500 000</u>	<u>0</u>
			0
2465	Statens kartverk:		
24	Driftsresultat:		
	1 Driftsinntekter	-801 353 000	
	2 Driftsutgifter, overslagsbevilgning	789 912 000	
	3 Avskrivninger	9 482 000	
	4 Renter av statens kapital	<u>1 959 000</u>	0
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>		<u>12 000 000</u>
			12 000 000
2470	Statens Pensjonskasse:		
24	Driftsresultat		
	1 Driftsinntekter, overslagsbevilgning	-388 253 000	
	2 Driftsutgifter, overslagsbevilgning	314 498 000	
	3 Avskrivninger	37 800 000	
	5 Til investeringsformål	<u>17 059 000</u>	-18 896 000
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>		<u>50 361 000</u>
			31 465 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
2490	NVE Anlegg:		
24	Driftsresultat		
	1 Driftsinntekter	-47 000 000	
	2 Driftsutgifter	40 200 000	
	3 Avskrivninger	5 500 000	
	4 Renter av statens kapital	1 300 000	
	5 Investeringsformål	1 000 000	
	6 Reguleringsfond	<u>-1 000 000</u>	0
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	6 000 000	6 000 000
	Sum statens forretningsdrift		<u>1 143 869 000</u>

Folketrygden

Stønad ved fødsel og adopsjon

2530	Foreldrepenger:		
70	Foreldrepenger ved fødsel, <i>overslagsbevilgning</i>	10 764 000 000	
71	Engangsstønad ved fødsel og adopsjon, <i>overslagsbevilgning</i>	420 000 000	
72	Feriepenger av foreldrepenger, <i>overslagsbevilgning</i>	310 000 000	
73	Foreldrepenger ved adopsjon, <i>overslagsbevilgning</i>	<u>116 000 000</u>	11 610 000 000
	Sum stønad ved fødsel og adopsjon		<u>11 610 000 000</u>

Arbeidsliv

2540	Stønad under arbeidsledighet til fiskere og fangstmenn:		
70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	<u>40 000 000</u>	40 000 000
2541	Dagpenger:		
70	Dagpenger, <i>overslagsbevilgning</i>	<u>4 781 000 000</u>	4 781 000 000
2542	Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv.:		
70	Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv., <i>overslagsbevilgning</i>	<u>430 000 000</u>	430 000 000
	Sum arbeidsliv		<u>5 251 000 000</u>

Sosiale formål

2620	Stønad til enslig mor eller far:		
70	Overgangsstønad, <i>overslagsbevilgning</i>	2 295 000 000	
72	Stønad til barnetilsyn, <i>overslagsbevilgning</i>	510 000 000	
73	Utdanningsstønad	78 000 000	
75	Tilskudd til flytting for å komme i arbeid	500 000	
76	Forskuttering av underholdsbidrag	<u>1 060 000 000</u>	3 943 500 000
2650	Sykepenger:		
70	Sykepenger for arbeidstakere mv., <i>overslagsbevilgning</i>	26 750 000 000	
71	Sykepenger for selvstendige, <i>overslagsbevilgning</i>	1 560 000 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
72	Omsorgs- og pleiepenger ved barns sykdom m.m., <i>overslagsbevilgning</i>	400 000 000	
73	Tilretteleggingstilskudd, <i>kan overføres</i>	233 945 000	
74	Refusjon bedriftshelsetjenester, <i>kan overføres</i>	19 817 000	
75	Feriepenger av sykepenger, <i>overslagsbevilgning</i>	1 420 000 000	30 383 762 000
2652	Medisinsk rehabilitering mv.:		
70	Rehabiliteringspenger, <i>overslagsbevilgning</i>	7 960 000 000	
71	Legeerklæringer	298 000 000	8 258 000 000
2653	Ytelser til yrkesrettet attføring:		
70	Attføringspenger, <i>overslagsbevilgning</i>	10 348 000 000	
71	Attføringsstønad, <i>overslagsbevilgning</i>	1 181 000 000	11 529 000 000
2655	Uførhet:		
70	Grunnpensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	17 950 000 000	
71	Tilleggspensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	27 510 000 000	
72	Sært tillegg, <i>overslagsbevilgning</i>	1 420 000 000	
73	Foreløpig uførepensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	240 000 000	
74	Tidsbegrenset uførestønad, <i>overslagsbevilgning</i>	7 610 000 000	
75	Menerstatning ved yrkesskade, <i>overslagsbevilgning</i>	100 000 000	
76	Yrkesskadetrygd gml. lovgivning, <i>overslagsbevilgning</i>	70 000 000	54 900 000 000
2661	Grunn- og hjelpestønad, hjelpemidler mv.:		
70	Grunnstønad, <i>overslagsbevilgning</i>	1 600 000 000	
71	Hjelpestønad, <i>overslagsbevilgning</i>	1 680 000 000	
73	Hjelpemidler mv. under arbeid og utdanning	108 000 000	
74	Tilskudd til biler	865 000 000	
75	Bedring av funksjonsevnen, hjelpemidler	2 725 000 000	
76	Bedring av funksjonsevnen, hjelpemidler som tjenester	115 000 000	
77	Ortopediske hjelpemidler	780 000 000	
78	Høreapparater	470 000 000	8 343 000 000
2670	Alderdom:		
70	Grunnpensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	38 425 000 000	
71	Tilleggspensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	58 000 000 000	
72	Ventetillegg, <i>overslagsbevilgning</i>	56 000 000	
73	Sært tillegg, <i>overslagsbevilgning</i>	4 620 000 000	101 101 000 000
2680	Etterlatte:		
70	Grunnpensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	1 280 000 000	
71	Tilleggspensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	1 080 000 000	
72	Sært tillegg, <i>overslagsbevilgning</i>	63 000 000	
74	Utdanningsstønad	1 400 000	
75	Stønad til barnetilsyn, <i>overslagsbevilgning</i>	10 600 000	2 435 000 000
2686	Gravferdsstønad:		
70	Gravferdsstønad, <i>overslagsbevilgning</i>	130 000 000	130 000 000
2690	Diverse utgifter:		
70	Sykestønadsutgifter i utlandet	165 000 000	
77	Pasienter fra gjensidighetsland mv.	105 000 000	270 000 000
	Sum sosiale formål		221 293 262 000

Stønad ved helsetjenester

2711	Spesialisthelsetjenester mv.:		
70	Refusjon spesialisthjelp	1 065 000 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
71	Refusjon psykologhjelp	167 000 000	
72	Refusjon tannlegehjelp	1 035 000 000	
76	Private laboratorier og røntgeninstitut	384 700 000	2 651 700 000
2751	Legemidler mv.:		
70	Legemidler	7 470 700 000	
72	Sykepleieartikler	1 220 000 000	8 690 700 000
2752	Refusjon av egenbetaling:		
70	Refusjon av egenbetaling, egenandelstak 1	3 486 000 000	
71	Refusjon av egenbetaling, egenandelstak 2	210 000 000	3 696 000 000
2755	Helsetjeneste i kommunene mv.:		
62	Tilskudd til fastlønnsordning fysioterapeuter, <i>kan nyttes under post 71</i>	210 000 000	
70	Refusjon allmennlegehjelp	2 551 000 000	
71	Refusjon fysioterapi, <i>kan nyttes under post 62</i>	1 493 000 000	
72	Refusjon jordmorhjelp	40 000 000	
73	Kiropraktorbehandling	84 000 000	
75	Logopedisk og ortoptisk behandling	84 000 000	4 462 000 000
2790	Andre helsetiltak:		
70	Bidrag, lokalt	320 000 000	320 000 000
	Sum stønad ved helsetjenester		19 820 400 000
	Sum Folketrygden		257 974 662 000
Statens pensjonsfond - Utland			
2800	Statens pensjonsfond - Utland:		
50	Overføring til fondet	301 773 000 000	301 773 000 000
	Sum Statens pensjonsfond - Utland		301 773 000 000
Totale utgifter:		1 148 812 000 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
Inntekter:			
Inntekter under departementene			
Regjering			
3024	Regjeringsadvokaten:		
1	Erstatning for utgifter i rettsaker	6 800 000	
3	Oppdrag	500 000	7 300 000
	Sum Regjering		<u>7 300 000</u>
Stortinget og underliggende institusjoner			
3041	Stortinget:		
1	Salgsinntekter	5 700 000	
3	Leieinntekter	2 600 000	8 300 000
3051	Riksrevisjonen:		
1	Refusjon innland	1 300 000	
2	Refusjon utland	2 000 000	3 300 000
	Sum Stortinget og underliggende institusjoner		<u>11 600 000</u>
Utenriksdepartementet			
3100	Utenriksdepartementet:		
1	Gebyr	58 992 000	
2	Gebyr - utlendingssaker	14 300 000	
4	Leieinntekter	1 947 000	
5	Refusjon spesialutsendinger mv.	3 072 000	
90	Tilbakebetaling av nødlån fra utlandet	318 000	78 629 000
	Sum Utenriksdepartementet		<u>78 629 000</u>
Kunnskapsdepartementet			
3200	Kunnskapsdepartementet:		
5	Refusjon utdanningsbistand NORAD mv.	3 110 000	3 110 000
3220	Utdanningsdirektoratet:		
1	Inntekter ved oppdrag	5 254 000	
2	Salgsinntekter mv.	12 560 000	17 814 000
3221	Foreldreutvalget for grunnskolen:		
2	Salgsinntekter mv.	264 000	264 000
3222	Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat:		
2	Salgsinntekter mv.	5 336 000	
61	Refusjon fra fylkeskommuner	1 435 000	6 771 000
3225	Tiltak i grunnopplæringen:		
4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	20 690 000	20 690 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
3230	Kompetansesentre for spesialundervisning:		
1	Inntekter ved oppdrag	47 703 000	
2	Salgsinntekter mv.	5 819 000	53 522 000
3256	Vox - Nasjonalt senter for læring i arbeidslivet:		
1	Inntekter ved oppdrag	8 737 000	
2	Salgsinntekter mv.	1 115 000	9 852 000
3281	Fellesutgifter for universiteter og høyskoler:		
2	Salgsinntekter mv.	10 000	10 000
3286	Fondet for forskning og nyskaping:		
85	Avkastning	3 084 460 000	3 084 460 000
3287	Forskningsinstitutter og andre tiltak:		
85	Avkastning fra Niels Henrik Abels minnefond	12 400 000	
86	Avkastning fra Ludvig Holbergs minnefond	9 100 000	21 500 000
3288	Internasjonale samarbeidstiltak:		
4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	4 043 000	4 043 000
	Sum Kunnskapsdepartementet		3 222 036 000
Kultur- og kirkedepartementet			
3300	Kultur- og kirkedepartementet:		
1	Ymse inntekter	60 000	60 000
3305	Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser:		
1	Spilleoverskudd fra Norsk Tipping AS	833 333 000	
2	Gebyr - lotterier	4 400 000	
3	Refusjon	40 749 000	
4	Gebyr-stiftelser	160 000	
7	Inntekter ved oppdrag	782 000	879 424 000
3320	Allmenne kulturformål:		
1	Ymse inntekter	94 000	94 000
3322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom:		
1	Ymse inntekter	217 000	217 000
3323	Musikkformål:		
1	Inntekter ved Rikskonsertene	31 038 000	31 038 000
3324	Scenekunstformål:		
1	Inntekter ved Riksteatret	16 000 000	16 000 000
3325	Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer:		
1	Ymse inntekter	1 600 000	
2	Inntekter ved oppdrag	25 000 000	26 600 000
3326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål:		
1	Ymse inntekter	6 800 000	
2	Inntekter ved oppdrag	850 000	7 650 000
3328	Museums- og andre kulturvernformål:		
1	Ymse inntekter	1 661 000	
2	Inntekter ved oppdrag	16 863 000	18 524 000
3329	Arkivformål:		
1	Ymse inntekter	1 493 000	
2	Inntekter ved oppdrag	6 840 000	8 333 000
3334	Film- og medieformål:		
1	Ymse inntekter	11 280 000	
2	Inntekter ved oppdrag	7 000 000	
70	Gebyr	15 500 000	33 780 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
3340	Kirkelig administrasjon:		
1	Ymse inntekter	10 285 000	
2	Inntekter ved oppdrag	16 240 000	26 525 000
3341	Presteskapet:		
1	Ymse inntekter	12 578 000	
2	Inntekter ved oppdrag	5 413 000	17 991 000
3342	Nidaros domkirke m.m.:		
1	Ymse inntekter	11 183 000	
4	Leieinntekter m.m.	2 196 000	13 379 000
	Sum Kultur- og kirke departementet		<u>1 079 615 000</u>
Justis- og politidepartementet			
3400	Justisdepartementet:		
1	Diverse inntekter	78 000	78 000
3410	Rettsgebyr:		
1	Rettsgebyr	128 903 000	128 903 000
3412	Tinglysningsprosjektet:		
1	Gebyrinntekter, borettsregister	57 650 000	
2	Gebyrinntekter, fast eiendom	1 057 185 000	1 114 835 000
3413	Jordskifterettene:		
1	Saks- og gebyrinntekter	12 398 000	
2	Sideutgifter	7 310 000	19 708 000
3430	Kriminalomsorgens sentrale forvaltning:		
2	Arbeidsdriftens inntekter	48 359 000	
3	Andre inntekter	17 238 000	
4	Tilskudd	1 508 000	67 105 000
3432	Kriminalomsorgens utdannings senter (KRUS):		
3	Andre inntekter	1 470 000	1 470 000
3440	Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten:		
1	Gebyrer	257 440 000	
2	Refusjoner mv.	215 009 000	
4	Gebyrer - vakt selskap	1 207 000	
6	Gebyrer - utlendingssaker	112 830 000	
7	Gebyrer - sivile gjøremål	540 021 000	1 126 507 000
3441	Oslo politidistrikt:		
2	Refusjoner	22 543 000	
3	Salgsinntekter	190 000	
5	Personalbarnehage	2 640 000	25 373 000
3442	Politi høgskolen:		
2	Diverse inntekter	5 481 000	
3	Inntekter fra Justissektorens kurs- og øvingssenter	15 308 000	20 789 000
3450	Sivile vernepliktige, driftsinntekter:		
1	Inntekter av arbeid	43 659 000	
2	Andre inntekter	464 000	44 123 000
3451	Samfunnssikkerhet og beredskap:		
1	Gebyrer	109 977 000	
3	Diverse inntekter	26 251 000	136 228 000
3455	Redningstjenesten:		
1	Refusjoner	18 945 000	18 945 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
3456	Direktoratet for nødkommunikasjon:		
2	Refusjoner	21 253 000	21 253 000
3470	Fri rettshjelp:		
1	Tilkjente saksomkostninger m.m.	3 000 000	3 000 000
3473	Justissekretariatene:		
1	Diverse inntekter	200 000	200 000
3474	Konfliktråd:		
2	Refusjoner	1 043 000	1 043 000
	Sum Justis- og politidepartementet		<u>2 729 560 000</u>
Kommunal- og regionaldepartementet			
3585	Husleietvistutvalget i Oslo og Akershus:		
1	Gebyrer	240 000	240 000
3587	Statens bygningstekniske etat:		
4	Gebyrer, sentral godkjenning foretak	15 800 000	15 800 000
	Sum Kommunal- og regionaldepartementet		<u>16 040 000</u>
Arbeids- og inkluderingsdepartementet			
3605	Arbeids- og velferdsetaten:		
1	Administrasjonsvederlag	25 000 000	
6	Gebyrinntekter for fastsettelse av bidrag	15 000 000	
7	Administrasjonsvederlag fra regionale helseforetak	100 000 000	140 000 000
3634	Arbeidsmarkedstiltak:		
85	Innfordring av feilutbetalinger, arbeidsmarkedstiltak	1 000 000	1 000 000
3635	Ventelønn:		
1	Refusjon statlig virksomhet mv.	83 000 000	
85	Innfordring av feilutbetaling av ventelønn	3 700 000	86 700 000
3640	Arbeidstilsynet:		
1	Diverse inntekter	1 400 000	
4	Kjemikaliekontroll, gebyrer	5 000 000	
5	Tvangsmulkt	1 800 000	
7	Byggesaksbehandling, gebyrer	15 700 000	23 900 000
3642	Petroleumstilsynet:		
2	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	850 000	
3	Refusjon av tilsynsutgifter	68 500 000	
6	Refusjoner/ymse inntekter	2 500 000	71 850 000
3651	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere:		
1	Integreringstilskudd for overføringsflyktninger, ODA-godkjente utgifter	64 585 000	
2	Norskopplæring i mottak, ODA-godkjente utgifter	39 245 000	103 830 000
3670	Nasjonale minoriteter:		
71	Avkastning av Romanifolkets fond	3 700 000	3 700 000
3680	Sametinget:		
51	Avkastning av Samefolkets fond	4 650 000	4 650 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
3690	Utlendingsdirektoratet:		
1	Retur og tilbakevending av flyktninger, ODA-godkjente utgifter	19 608 000	
2	Gebyr for nødvisum	104 000	
3	Reiseutgifter for flyktninger til og fra utlandet, ODA-godkjente utgifter	11 550 000	
4	Statlige mottak, ODA-godkjente utgifter	233 145 000	
6	Gjenbosetting av flyktninger - støttetiltak, ODA-godkjente utgifter	5 710 000	270 117 000
	Sum Arbeids- og inkluderingsdepartementet		<u>705 747 000</u>
Helse- og omsorgsdepartementet			
3703	Internasjonalt samarbeid:		
3	Refusjon fra Utenriksdepartementet	17 500 000	17 500 000
3710	Nasjonalt folkehelseinstitutt:		
2	Diverse inntekter	140 408 000	
3	Vaksinesalg	105 300 000	245 708 000
3715	Statens strålevern:		
2	Salgs- og leieinntekter	1 741 000	
5	Oppdragsinntekter	38 426 000	40 167 000
3716	Statens institutt for rusmiddelforskning:		
2	Oppdragsinntekter	2 023 000	2 023 000
3720	Sosial- og helsedirektoratet:		
2	Salgs- og leieinntekter	2 234 000	
4	Gebyrinntekter	1 396 000	3 630 000
3722	Norsk pasientskadeerstatning:		
2	Diverse inntekter	1 083 000	1 083 000
3724	Statens autorisasjonskontor for helsepersonell:		
2	Gebyrinntekter	17 168 000	17 168 000
3725	Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten:		
3	Oppdragsinntekter	115 000	115 000
3732	Regionale helseforetak:		
80	Renter på investeringslån	350 000 000	
90	Avdrag på investeringslån tom. 2007	400 000 000	750 000 000
3750	Statens legemiddelverk:		
2	Diverse inntekter	1 835 000	
4	Registreringsavgift	82 007 000	
6	Refusjonsavgift	2 310 000	86 152 000
3751	Apotekvesenet og legemiddelfaglige tiltak:		
3	Tilbakebetaling av lån	164 000	164 000
	Sum Helse- og omsorgsdepartementet		<u>1 163 710 000</u>
Barne- og likestillingsdepartementet			
3854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet:		
4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	13 743 000	13 743 000
3855	Statlig forvaltning av barnevernet:		
1	Diverse inntekter	38 860 000	
2	Barnetrygd	3 129 000	
3	Refusjon for enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger	55 645 000	
60	Kommunale egenandeler	790 446 000	888 080 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
3858	Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet:		
1	Diverse inntekter	433 000	433 000
3859	EUs ungdomsprogram:		
1	Tilskudd fra Europakommisjonen	1 922 000	1 922 000
	Sum Barne- og likestillingsdepartementet		904 178 000
Nærings- og handelsdepartementet			
3900	Nærings- og handelsdepartementet:		
2	Ymse inntekter	101 000	101 000
3901	Styret for det industrielle rettsvern:		
1	Patentavgifter	120 000 000	
2	Varemerkeavgifter	50 000 000	
3	Mønsteravgifter	3 700 000	
4	Forskjellige avgifter	3 500 000	
5	Inntekt av informasjonstjenester	8 700 000	
6	Diverse inntekter	100 000	186 000 000
3902	Justervesenet:		
1	Justergebyrer	42 500 000	
3	Kontroll- og godkjenningssgebyr	7 900 000	
4	Oppdragsinntekter	1 800 000	52 200 000
3903	Norsk Akkreditering:		
1	Gebyrinntekter og andre inntekter	17 000 000	17 000 000
3904	Brønnøysundregistrene:		
1	Gebyrinntekter	410 200 000	
2	Oppdragsinntekter og andre inntekter	17 000 000	
3	Inntekter knyttet til forvaltning av Altinn-løsningen	100 000	427 300 000
3905	Norges geologiske undersøkelse:		
1	Oppdragsinntekter	10 400 000	
2	Tilskudd til samfinansieringsprosjekter	29 900 000	40 300 000
3906	Bergvesenet med Bergmesteren for Svalbard:		
1	Leie av bergrettigheter og eiendommer	200 000	
2	Behandlingsgebyr, bergrettigheter og konsesjoner	2 000 000	2 200 000
3907	Sjøfartsdirektoratet:		
1	Gebyrer for skip og offshoreinstallasjoner i NOR	116 800 000	
2	Maritime personellsertifikater	9 700 000	
3	Diverse inntekter	4 100 000	
4	Gebyrer for skip i NIS	35 500 000	166 100 000
3908	Skipsregistrene:		
1	Gebyrer NOR	10 400 000	
2	Gebyrer NIS	5 100 000	15 500 000
3939	Støtte til skipsbygging:		
52	Tilbakeføring fra fond for en begrenset ordning for støtte ved skipskontrakter	14 000 000	14 000 000
3950	Forvaltning av statlig eierskap:		
96	Salg av aksjer	10 000 000	10 000 000
3954	Pensjonsfond for tidligere ansatte ved Sydvaranger ASA:		
70	Tilbakeføring av tilskudd til pensjoner for tidligere ansatte	40 000 000	40 000 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
3961	Selskaper under NHDs forvaltning:		
70	Garantiprovisjon, Statkraft SF	65 095 000	65 095 000
	Sum Nærings- og handelsdepartementet		<u>1 035 796 000</u>
Fiskeri- og kystdepartementet			
4000	Fiskeri- og kystdepartementet:		
1	Refusjoner	10 000	
4	Refusjoner eksterne prosjekter	6 000 000	6 010 000
4020	Havforskningsinstituttet:		
3	Oppdragsinntekter	260 750 000	260 750 000
4021	Drift av forskningsfartøyene:		
1	Oppdragsinntekter	52 150 000	52 150 000
4022	NIFES:		
1	Oppdragsinntekter	85 000 000	
2	Laboratorieinntekter	730 000	85 730 000
4030	Fiskeridirektoratet:		
1	Oppdragsinntekter	10 000	
2	Salg av registre, diverse tjenester	90 000	
4	Fangstinntekter overvåkingsprogrammet	10 000	
5	Gebyr kjøperregistrering	490 000	
6	Tvangsmulkt oppdrettsvirksomhet	750 000	
8	Gebyr havbruk	13 830 000	
9	Innmeldingsgebyr Merkerregisteret	2 200 000	
12	Saksbehandlingsgebyr fiskeflåten	3 200 000	
14	Refusjoner	10 000	
20	Forvaltningssanksjoner i fiskeflåten	10 000	
22	Inntekter ordningen fiskeforsøk og veiledning	4 330 000	24 930 000
4050	Diverse fiskeriformål:		
1	Strukturavgift for kapasitetstilpasning i fiskeflåten	11 250 000	11 250 000
4062	Kystverket:		
1	Gebyrinntekter	623 020 000	
2	Andre inntekter	8 778 000	631 798 000
4070	Samfunnet Jan Mayen:		
1	Inntekter fra kioskdirift	500 000	
7	Refusjoner	3 760 000	4 260 000
	Sum Fiskeri- og kystdepartementet		<u>1 076 878 000</u>
Landbruks- og matdepartementet			
4100	Landbruks- og matdepartementet:		
1	Refusjoner m.m.	480 000	
40	Salg av eiendom	15 550 000	16 030 000
4112	Kunnskapsutvikling og beredskap m.m. på matområdet:		
30	Husleie, Bioforsk	18 278 000	18 278 000
4115	Mattilsynet:		
1	Gebyr m.m.	124 631 000	
2	Driftsinntekter og refusjoner mv.	1 066 000	125 697 000
4138	Støtte til organisasjoner:		
1	Refusjoner m.m.	2 300 000	2 300 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
4143	Statens landbruksforvaltning:		
1	Driftsinntekter m.m.	32 644 000	32 644 000
4147	Reindrifftsforvaltningen:		
1	Refusjoner m.m.	33 000	33 000
4150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.:		
85	Markedsordningen for korn	96 000 000	96 000 000
	Sum Landbruks- og matdepartementet		290 982 000

Samferdselsdepartementet

4300	Samferdselsdepartementet:		
1	Refusjon fra Utenriksdepartementet	2 300 000	2 300 000
4312	Oslo Lufthavn AS:		
90	Avdrag på lån	388 800 000	388 800 000
4313	Luftfartstilsynet:		
1	Gebyrinntekter	101 300 000	101 300 000
4320	Statens vegvesen:		
1	Salgsinntekter m.m.	140 800 000	
2	Diverse gebyrer	255 500 000	
3	Refusjoner fra forsikringsselskaper	41 700 000	438 000 000
4322	Svinesundsforbindelsen AS:		
90	Avdrag på lån	24 000 000	24 000 000
4350	Jernbaneverket:		
1	Kjørevegsavgift	21 800 000	
2	Salg av utstyr og tjenester mv.	108 300 000	
6	Videresalg av elektrisitet til togdrift	271 200 000	
7	Betaling for bruk av Gardermobanen	76 000 000	477 300 000
4355	Baneservice AS:		
90	Avdrag på lån	38 300 000	38 300 000
4380	Post- og teletilsynet:		
1	Diverse gebyrer	174 500 000	174 500 000
	Sum Samferdselsdepartementet		1 644 500 000

Miljøverndepartementet

4400	Miljøverndepartementet:		
2	Ymse inntekter	313 000	
3	Refusjon fra Utenriksdepartementet	887 000	1 200 000
4410	Miljøvernforskning og miljøovervåkning:		
50	Refusjon fra diverse fond	4 000 000	4 000 000
4425	Refusjoner fra Viltfondet og Statens fiskefond:		
51	Refusjoner fra Viltfondet	59 942 000	
52	Refusjoner fra Statens fiskefond	16 500 000	76 442 000
4426	Statens naturoppsyn:		
1	Ymse inntekter	132 000	
2	Oppdragsinntekter	2 129 000	2 261 000
4427	Direktoratet for naturforvaltning:		
1	Ymse inntekter	7 587 000	
9	Internasjonale oppdrag	4 763 000	
54	Gebyrer	2 900 000	15 250 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
4429	Riksantikvaren:		
2	Refusjoner og diverse inntekter	3 538 000	
9	Internasjonale oppdrag	1 307 000	4 845 000
4432	Norsk kulturminnefond:		
85	Avkastning fra Norsk kulturminnefond	43 680 000	43 680 000
4441	Statens forurensningstilsyn:		
4	Gebyrer	21 059 000	
5	Leieinntekter	300 000	
9	Internasjonale oppdrag	5 202 000	26 561 000
4471	Norsk Polarinstitutt:		
1	Salgs- og utleieinntekter	8 198 000	
3	Inntekter fra diverse tjenesteyting	19 979 000	
21	Inntekter, Antarktis	10 093 000	38 270 000
4472	Svalbard miljøvernfond:		
50	Refusjon fra fondet	8 500 000	8 500 000
	Sum Miljøverndepartementet		221 009 000

Fornyings- og administrasjonsdepartementet

4510	Fylkesmannsembetene:		
1	Inntekter ved oppdrag	2 360 000	
2	Ymse inntekter	13 001 000	15 361 000
4521	Direktoratet for forvaltning og IKT:		
1	Salg av informasjonstjenester	22 000	
2	Andre inntekter	5 000 000	5 022 000
4522	Departementenes Servicesenter:		
2	Diverse inntekter	2 469 000	
6	Brukerfinansierte tjenester	131 701 000	
7	Parkeringsinntekter	1 414 000	135 584 000
4546	Yrkesskadeforsikring:		
1	Premieinntekter	116 000 000	116 000 000
4547	Gruppelivsforsikring:		
1	Premieinntekter	43 000 000	43 000 000
4550	Konkurransetilsynet:		
2	Ymse inntekter	201 000	201 000
4581	Eiendommer til kongelige formål:		
1	Ymse inntekter	125 000	125 000
	Sum Fornyings- og administrasjonsdepartementet		315 293 000

Finansdepartementet

4600	Finansdepartementet:		
2	Diverse refusjoner	1 000 000	
85	Avkastning fra Finansmarkedsfondet	11 800 000	12 800 000
4602	Kredittilsynet:		
2	Refusjoner	1 400 000	1 400 000
4610	Toll- og avgiftsetaten:		
1	Ekspedisjonsgebyr	6 500 000	
2	Andre inntekter	2 200 000	
3	Refunderte pante- og tinglysingsgebyrer	1 200 000	
11	Gebyr på kredittdeklarasjoner	260 000 000	269 900 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
4618	Skatteetaten:		
1	Refunderte utleggs- og tinglysingsgebyr	21 700 000	
2	Andre inntekter	27 900 000	
5	Gebyr for utleggsforretninger	14 800 000	
7	Gebyr for bindende forhåndsuttalelser	2 000 000	66 400 000
4620	Statistisk sentralbyrå:		
1	Salgsinntekter	300 000	
2	Oppdragsinntekter	170 000 000	
85	Tvangsmulkt	6 500 000	176 800 000
4631	Senter for statlig økonomistyring:		
1	Økonomitjenester	43 000 000	43 000 000
4634	Statens innkrevingsentral:		
2	Refusjoner	30 200 000	
84	Gebyr ved for sent innsendt regnskap m.m.	25 000 000	
85	Misligholdte lån i Statens lånekasse for utdanning	125 000 000	
86	Bøter, inndragninger	1 170 000 000	
87	Vegadministrasjonsgebyr	55 000 000	
88	Forsinkelsesgebyr, Regnskapsregisteret	120 000 000	1 525 200 000
4638	Salg av klimakvoter:		
1	Salgsinntekter	1 920 000 000	1 920 000 000
	Sum Finansdepartementet		4 015 500 000

Forsvarsdepartementet

4700	Forsvarsdepartementet:		
1	Diverse inntekter	200 000	200 000
4710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg:		
47	Salg av eiendom	152 000 000	152 000 000
4720	Felles ledelse og kommandoapparat:		
1	Driftsinntekter	2 216 000	
70	Renter låneordning	202 000	
90	Lån til boligformål	2 835 000	5 253 000
4723	Nasjonal sikkerhetsmyndighet:		
1	Driftsinntekter	2 700 000	2 700 000
4725	Fellesinstitusjoner og -inntekter under Forsvarsstaben:		
1	Driftsinntekter	39 677 000	39 677 000
4731	Hæren:		
1	Driftsinntekter	3 465 000	3 465 000
4732	Sjøforsvaret:		
1	Driftsinntekter	23 140 000	23 140 000
4733	Luftforsvaret:		
1	Driftsinntekter	58 180 000	58 180 000
4734	Heimevernet:		
1	Driftsinntekter	1 796 000	1 796 000
4740	Forsvarets logistikkorganisasjon:		
1	Driftsinntekter	225 244 000	225 244 000
4760	Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg:		
48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsinntekter	273 230 000	273 230 000
4790	Kystvakten:		
1	Driftsinntekter	375 000	375 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
4792	Norske styrker i utlandet:		
1	Driftsinntekter	10 124 000	10 124 000
4795	Kulturelle og allmenntilgittige formål:		
1	Driftsinntekter	2 316 000	2 316 000
4799	Militære bøter:		
86	Militære bøter	500 000	500 000
	Sum Forsvarsdepartementet		798 200 000

Olje- og energidepartementet

4800	Olje- og energidepartementet:		
3	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	1 000 000	
70	Garantiprovisjon, Gassco	1 800 000	2 800 000
4810	Oljedirektoratet:		
1	Gebyrinntekter	9 500 000	
2	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	36 500 000	
3	Refusjon av tilsynsutgifter	10 200 000	56 200 000
4820	Norges vassdrags- og energidirektorat:		
1	Gebyrinntekter	38 600 000	
2	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	45 500 000	
40	Sikrings- og miljøtiltak i vassdrag	23 000 000	107 100 000
4825	Omlegging av energibruk og energiproduksjon:		
80	Fondsavkastning	431 000 000	431 000 000
4829	Konsesjonsavgiftsfondet:		
50	Overføring fra fondet	130 000 000	130 000 000
4831	Miljøvennlig gassteknologi:		
80	Fondsavkastning	91 800 000	91 800 000
4860	Statnett SF:		
70	Garantiprovisjon	1 800 000	1 800 000
	Sum Olje- og energidepartementet		820 700 000

Ymse inntekter

5309	Tilfeldige inntekter:		
29	Ymse	50 549 000	50 549 000
5310	Statens lånekasse for utdanning:		
4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	18 000 000	
72	Gebyr	123 000 000	
90	Avdrag og renter	10 549 700 000	
91	Tap og avskrivninger	504 600 000	
93	Omgjøring av studielån til stipend	4 253 900 000	15 449 200 000
5312	Den norske stats husbank:		
1	Gebyrer m.m.	18 787 000	
90	Avdrag	9 369 000 000	9 387 787 000
5316	Kommunalbanken AS:		
70	Garantiprovisjon	5 800 000	5 800 000
5325	Innovasjon Norge:		
50	Tilbakeføring fra landsdekkende innovasjonsordning	5 000 000	
70	Låne- og garantiprovisjoner	38 300 000	
90	Avdrag på utestående fordringer	35 100 000 000	35 143 300 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
5326	SIVA SF:		
70	Låne- og garantiprovisjoner	5 800 000	
90	Avdrag på utestående fordringer	100 000 000	105 800 000
5341	Avdrag på utestående fordringer:		
91	Alminnelige fordringer	4 957 000	4 957 000
	Sum ymse inntekter		60 147 393 000
	Sum inntekter under departementene		80 284 666 000

Inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet

5440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten:		
24	Driftsresultat:		
1	Driftsinntekter	159 300 000 000	
2	Driftsutgifter	-29 100 000 000	
3	Lete- og feltutviklingsutgifter	-2 000 000 000	
4	Avskrivninger	-16 800 000 000	
5	Renter av statens kapital	-6 600 000 000	104 800 000 000
30	Avskrivninger		16 800 000 000
80	Renter av statens kapital	6 600 000 000	128 200 000 000
	Sum inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet		128 200 000 000

Avskrivninger, avsetninger til investeringsformål og inntekter av statens forretningsdrift i samband med nybygg, anlegg mv.

5445	Statsbygg:		
39	Avsetning til investeringsformål	900 000 000	900 000 000
5460	Garanti-instituttet for eksportkreditt:		
71	Tilbakeføring fra Gammel alminnelig ordning	437 300 000	
72	Tilbakeføring fra Gammel særordning for utvklingsland	66 600 000	503 900 000
5470	Statens Pensjonskasse:		
30	Avsetning til investeringsformål	17 059 000	17 059 000
5490	NVE Anlegg:		
1	Salg av utstyr mv.	1 000 000	
30	Avsetning til investeringsformål	1 000 000	2 000 000
5491	Avskrivning på statens kapital i statens forretningsdrift:		
30	Avskrivninger	450 181 000	450 181 000
	Sum avskrivninger, avsetninger til investeringsformål og inntekter av statens forretningsdrift i samband med nybygg, anlegg mv.		1 873 140 000

Skatter og avgifter

5501	Skatter på formue og inntekt:		
70	Toppskatt mv.	21 000 000 000	
72	Fellesskatt	148 100 000 000	
73	Skatt av opparbeidede forpliktelser i rederiene	1 400 000 000	170 500 000 000
5506	Avgift av arv og gaver:		
70	Avgift	2 700 000 000	2 700 000 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
5507	Skatt og avgift på utvinning av petroleum:		
71	Ordinær skatt på formue og inntekt	67 500 000 000	
72	Særskatt på oljeinntekter	111 300 000 000	
74	Arealavgift mv.	<u>1 200 000 000</u>	180 000 000 000
5508	Avgift på utslipp av CO ₂ i petroleumsvirk- somhet på kontinentalsokkelen:		
70	Avgift	<u>3 300 000 000</u>	3 300 000 000
5509	Avgift på utslipp av NO _x i petroleumsvirk- somheten på kontinentalsokkelen:		
70	Avgift	<u>800 000 000</u>	800 000 000
5511	Tollinntekter:		
70	Toll	1 945 000 000	
71	Auksjonsinntekter fra tollkvoter	<u>82 000 000</u>	2 027 000 000
5521	Merverdiavgift:		
70	Avgift	<u>190 700 000 000</u>	190 700 000 000
5526	Avgift på alkohol:		
70	Produktavgift på alkoholholdige drikkevarer	<u>11 040 000 000</u>	11 040 000 000
5531	Avgift på tobakkvarer:		
70	Avgift	<u>7 317 000 000</u>	7 317 000 000
5536	Avgift på motorvogner mv.:		
71	Engangsgift på motorvogner mv.	20 009 000 000	
72	Årsavgift	7 898 000 000	
73	Vektårsavgift	369 000 000	
75	Omregistreringsavgift	2 267 000 000	
76	Avgift på bensin	8 065 000 000	
77	Avgift på mineralolje til framdrift av motorvogn og fritidsbåt (dieselavgift)	<u>7 465 000 000</u>	46 073 000 000
5537	Avgifter på båter mv.:		
71	Avgift på båtmotorer	<u>385 000 000</u>	385 000 000
5541	Avgift på elektrisk kraft:		
70	Forbruksavgift	<u>6 187 000 000</u>	6 187 000 000
5542	Avgift på mineralolje mv.:		
70	Avgift på mineralolje	1 224 000 000	
71	Avgift på smøreolje	<u>108 000 000</u>	1 332 000 000
5543	Miljøavgift på mineralske produkter mv.:		
70	CO ₂ -avgift	4 708 000 000	
71	Svoveldavgift	<u>155 000 000</u>	4 863 000 000
5546	Avgift på sluttbehandling av avfall:		
70	Avgift på sluttbehandling av avfall	<u>787 000 000</u>	787 000 000
5547	Avgift på helse- og miljøskadelige kjemikalier:		
70	Trikloretten (TRI)	2 000 000	
71	Tetrakloretten (PER)	<u>3 000 000</u>	5 000 000
5548	Miljøavgift på klimagasser:		
70	Hydrofluorkarbon (HFK) og Perfluorkarbon (PFK)	<u>261 000 000</u>	261 000 000
5549	Avgift på utslipp av NO _x :		
70	Avgift på utslipp av NO _x	<u>871 000 000</u>	871 000 000
5555	Sjokolade- og sukkervareavgift:		
70	Avgift	<u>1 137 000 000</u>	1 137 000 000
5556	Avgift på alkoholfrie drikkevarer mv.:		
70	Avgift	<u>1 109 000 000</u>	1 109 000 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
5557	Avgift på sukker:		
70	Avgift	210 000 000	210 000 000
5559	Avgift på drikkevareemballasje:		
70	Grunnavgift på engangsemballasje	725 000 000	
71	Miljøavgift på kartong	319 000 000	
72	Miljøavgift på plast	99 000 000	
73	Miljøavgift på metall	94 000 000	
74	Miljøavgift på glass	52 000 000	1 289 000 000
5565	Dokumentavgift:		
70	Avgift	5 817 000 000	5 817 000 000
5568	Sektoravgifter under Kultur- og kirke- departementet:		
71	Årsavgift-stiftelser	11 840 000	
72	Inntektsuavhengig vederlag TV2	28 305 000	40 145 000
5572	Sektoravgifter under Helse- og omsorgs- departementet:		
70	Legemiddelomsetningsavgift	156 025 000	
71	Vinmonopolavgift	36 100 000	
72	Avgift utsalgssteder utenom apotek	4 381 000	
73	Legemiddelkontrollavgift	60 322 000	256 828 000
5574	Sektoravgifter under Nærings- og handelsdepartementet:		
70	Bergvesenet med Bergmesteren for Svalbard	1 200 000	1 200 000
5575	Sektoravgifter under Fiskeri- og kyst- departementet:		
70	Kontroll- og tilsynsavgift akvakultur	7 300 000	
71	Kontrollavgift fiskeflåten	22 350 000	
72	Årsavgift havnesikkerhet	14 080 000	
73	Årsavgift Merkerregisteret	9 550 000	53 280 000
5576	Sektoravgifter under Landbruks- og mat- departementet:		
70	Avgifter i matforvaltningen	548 838 000	
71	Totalisatoravgift	105 000 000	
72	Miljøavgift, plantevernmidler	65 000 000	718 838 000
5580	Sektoravgifter under Finansdepartementet:		
70	Kredittilsynet, bidrag fra tilsynsenhetene	208 100 000	208 100 000
5582	Sektoravgifter under Olje- og energi- departementet:		
70	Bidrag til kulturminnevern	15 700 000	15 700 000
5583	Særskilte avgifter mv. i bruk av frekvenser:		
70	Inntekter fra telesektoren	167 700 000	167 700 000
	Sum skatter og avgifter		640 171 791 000

Renter og utbytte mv.

5603	Renter av statens kapital i statens forretnings- drift:		
80	Renter av statens faste kapital	54 586 000	54 586 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
5605	Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer:		
80	Av statskassens foliokonto i Norges Bank	6 996 100 000	
81	Av verdipapirer og bankinnskudd i utenlandsk valuta	1 000 000	
82	Av innenlandske verdipapirer	1 450 100 000	
83	Av alminnelige fordringer	100 000 000	
84	Av driftskreditt til statsbedrifter	385 000 000	8 932 200 000
5606	Finnmarkseiendommen:		
80	Renter	165 000	165 000
5607	Renter av boliglånsordningen for statsansatte:		
80	Renter	772 000 000	772 000 000
5611	Aksjer i NSB AS:		
85	Utbytte	349 000 000	349 000 000
5612	Renter fra Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S:		
80	Renter	22 500 000	22 500 000
5613	Renter fra SIVA SF:		
80	Renter	33 000 000	33 000 000
5615	Renter fra Den norske stats husbank:		
80	Renter	4 758 000 000	4 758 000 000
5616	Aksjeutbytte i Kommunalbanken AS:		
85	Aksjeutbytte	27 500 000	27 500 000
5617	Renter fra Statens lånekasse for utdanning:		
80	Renter	6 113 000 000	6 113 000 000
5618	Aksjer i Posten Norge AS:		
85	Utbytte	506 000 000	506 000 000
5619	Renter av lån til Oslo Lufthavn AS:		
80	Renter	257 000 000	257 000 000
5622	Aksjer i Avinor AS:		
85	Utbytte	398 000 000	398 000 000
5623	Aksjer i Baneservice AS:		
80	Renter	200 000	200 000
5624	Renter av Svinesundsforbindelsen AS:		
80	Renter	38 000 000	38 000 000
5625	Renter og utbytte fra Innovasjon Norge:		
80	Renter på lån fra statskassen	555 000 000	
81	Rentemargin, risikolåneordningen	1 000 000	
85	Utbytte lavrisikolåneordningen	15 000 000	571 000 000
5630	Aksjer i Norsk Eiendomsinformasjon as:		
85	Utbytte	8 100 000	8 100 000
5631	Aksjer i A/S Vinmonopolet:		
85	Statens overskuddsandel	46 800 000	
86	Utbytte	2 000	46 802 000
5651	Aksjer i selskaper under Landbruks- og matdepartementet:		
85	Utbytte	950 000	950 000
5652	Innskuddskapital i Statskog SF:		
85	Utbytte	5 000 000	5 000 000
5656	Aksjer i selskaper under NHDs forvaltning:		
85	Utbytte	11 781 900 000	11 781 900 000
5680	Innskuddskapital i Statnett SF:		
85	Utbytte	283 000 000	283 000 000
5685	Aksjer i StatoilHydro ASA:		
85	Utbytte	15 773 000 000	15 773 000 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
5692	Utbytte av statens kapital i Den nordiske investeringsbank:		
85	Utbytte	<u>73 300 000</u>	<u>73 300 000</u>
	Sum renter og utbytte mv.		<u>50 804 203 000</u>

Folketrygden

5700	Folketrygdens inntekter:		
71	Trygdeavgift	78 200 000 000	
72	Arbeidsgiveravgift	<u>116 100 000 000</u>	194 300 000 000
5701	Diverse inntekter:		
2	Diverse inntekter	175 000 000	
3	Hjelpemiddelsentraler m.m.	50 000 000	
71	Refusjon ved yrkesskade	990 000 000	
73	Refusjon fra bidragspliktige	455 000 000	
74	Refusjon medisinsk behandling	1 700 000	
80	Renter	10 000 000	
85	Innfordret misbruk av dagpenger	35 700 000	
86	Innfordret misbruk av attføringspenger	<u>11 100 000</u>	1 728 500 000
5704	Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv.:		
2	Dividende	<u>115 000 000</u>	115 000 000
5705	Refusjon av dagpenger:		
1	Refusjon dagpenger, statsgaranti ved konkurs	25 000 000	
3	Refusjon av dagpenger fra EØS-land	<u>2 700 000</u>	<u>27 700 000</u>
	Sum Folketrygden		<u>196 171 200 000</u>

Statens pensjonsfond - Utland

5800	Statens pensjonsfond - Utland:		
50	Overføring fra fondet	<u>36 418 000 000</u>	<u>36 418 000 000</u>
	Sum Statens pensjonsfond - Utland		<u>36 418 000 000</u>

Statslånemidler

5999	Statslånemidler:		
90	Lån	<u>14 889 000 000</u>	<u>14 889 000 000</u>
	Sum Statslånemidler		<u>14 889 000 000</u>

Totale inntekter:	<u>1 148 812 000 000</u>
--------------------------	--------------------------

Folketrygden

II

Stortinget samtykker i at statstilskudd til finansiering av folketrygden, jf. folketrygdlovens § 23-10, gis med 61 803 462 000 kroner, hvorav 15 528 600 000 kroner gis til dekning av utgifter som fullt ut skal dekkes ved tilskudd fra staten, jf. § 23-10 tredje ledd.

Utenriksdepartementet

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2008 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 100 post 01	kap. 3100 postene 02 og 05
kap. 100 post 71	kap. 3100 post 06
kap. 140 post 01	kap. 3140 post 05

2. overskride bevilgningen under kap. 166 Tilskudd til ymse tiltak, post 70 Ymse tilskudd mot tilsvarende inntekter under kap. 3166 Ymse inntekter, post 01 Salgsinntekter fra salg av bostandseieendommer som er finansiert over bostandsbudsjettet, og som ikke er avskrevet i forhold til innlemmelse i husleieordningen. Ubenyttede inntekter fra slikt salg kan tas med ved beregning av overførbart beløp under kap. 166 Tilskudd til ymse tiltak, post 70 Ymse tilskudd.

Utenriksdepartementet, post 90 Lån til norske borgere i utlandet som ikke er sjømenn, ved behov for bistand fra aktuelle transportselskaper ved evakuering av norske borgere i kriserammede land. Fullmakten gjelder i de tilfeller og på de betingelser som gjelder for denne typen bistand.

V

Agio/Disagio

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet gis fullmakt til å utgiftsføre/inntektsføre uten bevilgning kursgevinst og -tap som følge av justering av midlene ved utenriksstasjonene hvert år under kap. 100/3100 Utenriksdepartementet og kap. 140/3140 Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen, post 89 Agio/Disagio.

VI

Bruk av opptjente rentemidler

Stortinget samtykker i at opptjente renter på tilskudd som er utbetalt fra Norge til multi-bi-prosjekter, samarbeidsprosjekter, stat-til-stat-bistand, støtte til internasjonale og lokale ikke-statlige aktører, kan benyttes til tiltak som avtales mellom Utenriksdepartementet og den enkelte mottaker.

III

Omdisponeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2008 kan omdisponere inntil 2 mill. kroner per tiltak fra kap. 166 Tilskudd til ymse tiltak, post 70 Ymse tilskudd til øvrige ODA-godkjente bevilgninger. Beslutning om bruk av midler utover dette og inntil 6 mill. kroner treffes av Kongen.

IV

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2008 kan overskride bevilgningen under kap. 100

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

VII

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2008 kan foreta bestillinger utover gitt bevilgning, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
163		Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter	
	71	Humanitær bistand og menneskerettigheter	25 mill. kroner

VIII

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2008 kan gi tilsagn om:

1. støtte utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner	
	72	EØS-finansieringsordningen	2 900 mill. kroner
	73	Den norske finansieringsordningen	2 500 mill. kroner
	74	Bilaterale samarbeidsprogram med Bulgaria og Romania	200 mill. kroner
118		Nordområdetiltak mv.	
	70	Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland	188 mill. kroner
161		Næringsutvikling	
	70	Næringsutvikling	550 mill. kroner

2. tilskudd til globalt fond for fornybar energi og energieffektivitet (GEEREF) med inntil 80 mill. kroner over fire år i perioden 2007-2010.
3. tilskudd til utvikling av en vaksine mot pneumokokkbakterien innenfor initiativet Advance Market Commitments for Vaccines (AMC) med inntil 57 mill. USD over 10 år i perioden 2008-2017.

IX

Garantifullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2008 kan gi garantier innenfor en ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar for inntil 50 mill. kroner for å minske norske importørers risiko ved direkte import fra utviklingsland, jf. omtale under kap. 161 Næringsutvikling.

X

Dekning av forsikringstilfelle

Stortinget samtykker i at Kongen i 2008 kan inngå avtaler om forsikringsansvar for utstillinger ved visningsinstitusjoner i utlandet innenfor en totalramme for nytt og gammelt ansvar som ikke må overstige 4 400 mill. kroner.

XI

Toårige budsjettvedtak

Stortinget samtykker i at Norge kan slutte seg til toårige budsjettvedtak i FAO, WHO, ILO, UNIDO, OECD, WTO, IAEA, IEA, Havbunnsmyndigheten, Den internasjonale havrettsdomstolen og for regulært bidrag til FN.

Andre fullmakter

XII

Ettergivelse av fordringer

Stortinget samtykker i at Kongen i 2008 kan ettergi statlige fordringer på utviklingsland i samsvar med kriteriene i handlingsplanen av 2004 Om gjeldslette for utvikling for inntil 500 mill. kroner under Garantiinstituttet for Eksporthkreditts gamle portefølje (gammel alminnelig ordning og den gamle særordningen for utviklingsland). Fordringene verdsettes til faktisk utestående beløp på ettergivelsestidspunktet.

XIII

Utbetaling av tilskudd

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2008 gis unntak fra bestemmelsene i stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av gitte bevilgninger på følgende måte:

1. Utbetalinger innenfor ett budsjettår av norske medlemskapskontingenter, pliktige bidrag og andre bidrag til internasjonale organisasjoner Norge er medlem av, kan foretas i henhold til regelverket til den enkelte organisasjon.
2. Utbetalinger innenfor ett budsjettår av tilskudd til utviklingsformål kan foretas en gang i året dersom avtaler om samfinansiering med andre givere innenfor utviklingssamarbeidet tilsier det.

XIV

Bruk av gjeldsbrev og raskere trekk på gjeldsbrev

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2008 kan:

1. fravike bevilgningsreglementet § 3 annet ledd ved utstedelse av gjeldsbrev i forbindelse med kapitalpåfyllinger under Det internasjonale utviklingsfondet, Det asiatiske utviklingsfondet, Det afrikanske utviklingsfondet, Den globale miljøfasiliteten, Det internasjonale fond for jordbruksutvikling og Det felles fond for råvarer.
2. fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 for å inngå avtale med mottakere om raskere trekk på gjeldsbrev enn utbetalingsbehovet tilsier ved kapitalpåfyllinger under Det internasjonale utviklingsfondet, Det afrikanske utviklingsfondet og Det asiatiske utviklingsfondet.

XV

Deltakelse i International Finance Facility for Immunisation (IFFIm)

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2008 i forbindelse med utbetaling av det norske bidraget til GAVI Fund Affiliate på 5,4 mill. USD kan fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og å bruke tilskudd som sikkerhet for lån.

XVI

Deltakelse i IMF's låneordning til fattige land som utsettes for økonomiske sjokk

Stortinget samtykker i at Norge deltar i IMF's låneordning til fattige land som utsettes for økonomiske sjokk med samlet 240 mill. kroner i løpet av inntil 5 år fra og med 2006.

Kunnskapsdepartementet*Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger*

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2008 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 200 post 01	kap. 3200 post 02
kap. 220 post 01	kap. 3220 post 02
kap. 221 post 01	kap. 3221 post 02
kap. 222 post 01	kap. 3222 postene 02 og 61
kap. 225 post 01	kap. 3225 post 04
kap. 230 post 01	kap. 3230 post 02
kap. 256 post 01	kap. 3256 post 02
kap. 270 post 75	kap. 3270 post 49
kap. 281 post 01	kap. 3281 post 02
kap. 286 post 50	kap. 3286 post 85
kap. 287 post 56	kap. 3287 post 86
kap. 287 post 73	kap. 3287 post 85
kap. 2410 post 01	kap. 5310 post 03

2. overskride bevilgninger til oppdragsvirksomhet på postene 21 mot tilsvarende merinntekter.
3. benytte inntekter fra salg av eiendommer ved universitetene til kjøp, vedlikehold og bygging
4. av andre lokaler til undervisnings- og forskningsformål ved den samme virksomheten. gi Norges forskningsråd fullmakt til å kjøpe og avhende eiendommer. Salgsinntekter føres til Forskningsrådets eiendomsfond.

III

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2008 kan:

1. gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
220		Utdanningsdirektoratet	
	70	Tilskudd til læremidler mv.	20,0 mill. kroner
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen	
	21	Spesielle driftsutgifter	120,0 mill. kroner
270		Studium i utlandet og sosiale formål for studenter	
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger	115,0 mill. kroner
285		Norges forskningsråd	
	52	Forskningsformål	37,5 mill. kroner

2. gi tilsagn om å utbetale støtte for første halvår 2009 (andre halvdel av undervisningsåret 2008–09) etter de satsene som blir fastsatt andre halvår 2008 (første halvdel av undervisningsåret 2008–09), jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning postene 70 Utdanningsstipend, 71 Andre stipend, 72 Rentestønad og 90 Lån til Statens lånekasse for utdanning samt kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning, post 80 Renter.
3. gi tilsagn om å konvertere lån til stipend første halvår 2009 (andre halvdel av undervisningsåret 2008–09) etter de satsene som blir fastsatt for andre halvår 2008 (første halvdel av undervisningsåret 2008–2009), jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning, post 50 Avsetning til utdanningsstipend.
4. gi tilsagn om å utbetale tillegg til utdanningslånet for 2007 med kr 3 740 per måned i opptil to måneder for studenter som deltar i undervisning som er omfattet av ordningen med sommerundervisning, jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning postene 72 Rentestønad og 90 Lån til Statens lånekasse for utdanning samt kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning, post 80 Renter.
5. gjennomføre moderniseringen i Statens lånekasse for utdanning innenfor en kostnadsramme på 745 mill. kroner, jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning, post 45 Større utstyrsinnkjøp og vedlikehold.

Andre fullmakter

IV Diverse fullmakter

Stortinget samtykker i at:

1. privatister som melder seg til eksamen, og kandidater som melder seg til fag-/svenneprøver etter opplæringsloven § 3-5, skal betale et gebyr per prøve. Gebyret skal betales til fylkeskommunen. Privatister som melder seg til eksamen skal betale kr 330 dersom privatisten ikke har prøvd seg i faget tidligere som privatist eller elev, og kr 677 ved forbedringsprøver. Kandidater som melder seg til fag-/svenneprøver etter opplæringsloven § 3-5 skal betale kr 677 per prøve dersom kandidaten ikke har gått opp tidligere, og kr 1 355 ved senere forsøk.
2. Kunnskapsdepartementet i 2008 kan gi universiteter og høyskoler fullmakt til å:
  - a) opprette nye selskap og delta i selskap som er av faglig interesse for virksomheten
  - b) bruke overskudd av oppdragsvirksomhet til kapitalinnskudd ved opprettelse av nye selskaper eller ved deltakelse i selskaper som er av faglig interesse for virksomheten
  - c) bruke utbytte fra selskap som virksomheten har kjøpt aksjer i eller etter fullmakt forvalter, til virksomhetens drift eller til kapitalinnskudd
  - d) bruke inntekt fra salg av aksjer i selskap som virksomheten har ervervet med overskudd fra oppdragsvirksomhet eller etter fullmakt forvalter, til virksomhetens drift eller til kapitalinnskudd.
3. fra 1. januar 2008 blir maksimalgrensen for foreldrebetaling for et heldags ordinært barnehagetilbud fastsatt til kr 2 330 per måned og kr 25 630 per år, jf. forskrift 16. desember 2005 nr. 1478 om foreldrebetaling i barnehager § 1.
4. Kunnskapsdepartementet i 2008 kan overdra Schultzgt. 7 uten vederlag til Studentsamskipnaden i Oslo til bruk til studentboliger.
5. Kunnskapsdepartementet i 2008 kan gi Høgskolen i Bergen fullmakt til å bruke tidligere gitte midler til investering i utstyr og drift, samt driftsmidler for 2008, til kjøp av utstyr til metningsdykkerutdanningen.
6. Kunnskapsdepartementet i 2008 kan inngå leieavtale med Brødrene Jensen AS/Sameiet Jensen Eiendom om byggetrinn II på Seilduksfabrikken, Kunsthøgskolen i Oslo.

Kultur- og kirkedepartementet*Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger*

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kultur- og kirkedepartementet i 2008 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 300 post 01	kap. 3300 post 01
kap. 305 post 01	kap. 3305 post 03
kap. 305 post 21	kap. 3305 post 07
kap. 320 post 01	kap. 3320 postene 01 og 03
kap. 322 post 01	kap. 3322 post 01
kap. 323 post 01	kap. 3323 post 01
kap. 324 post 01	kap. 3324 post 01
kap. 325 post 01	kap. 3325 post 01
kap. 325 post 21	kap. 3325 post 02
kap. 326 post 01	kap. 3326 post 01
kap. 326 post 21	kap. 3326 post 02
kap. 328 post 01	kap. 3328 post 01
kap. 328 post 21	kap. 3328 post 02
kap. 329 post 01	kap. 3329 post 01
kap. 329 post 21	kap. 3329 post 02
kap. 334 post 01	kap. 3334 post 01
kap. 334 post 21	kap. 3334 post 02
kap. 340 post 01	kap. 3340 post 01
kap. 340 post 21	kap. 3340 post 02
kap. 341 post 01	kap. 3341 post 01
kap. 341 post 21	kap. 3341 post 02
kap. 342 post 01	kap. 3342 postene 01 og 04

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

III

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kultur- og kirkedepartementet i 2008 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitt bevilgning, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
320		Allmenne kulturformål	
	73	Nasjonale kulturbygg	715,0 mill. kroner
	78	Ymse faste tiltak	8,0 mill. kroner
322		Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	
	50	Kunst i offentlige rom	11,5 mill. kroner

IV

Dekning av forsikringstilfelle

Stortinget samtykker i at Kongen i 2008 kan inngå avtaler om forsikringsansvar i forbindelse med utenlandske utstillinger innenfor en samlet ramme for nytt og gammelt ansvar som ikke må overstige 4 000 mill. kroner.

Andre fullmakter

V

Fastsetting av fordelingsnøkler for visse tilskudd

Stortinget fastsetter følgende fordelingsnøkler for 2008:

1. Det ordinære offentlige driftstilskuddet til region-/landsdelsinstitusjoner fordeles mellom de offentlige tilskuddspartene med 70 pst. på staten og 30 pst. på regionen, jf. kap. 323 Musikkformål, post 71 Region-/landsdelsinstitusjoner og kap. 324 Teater- og operaformål, post 71 Region-/landsdelsinstitusjoner.
2. Det ordinære offentlige driftstilskuddet til de nordnorske knutepunktinstitusjonene med unntak av Nordnorsk Kunstmuseum, fordeles mellom de offentlige tilskuddspartene med 70 pst. på staten og 30 pst. på regionen, jf. kap. 322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom, post 72 Knutepunktinstitusjoner, kap. 323 Musikkformål, post 72 Knutepunktinstitusjoner, kap. 328 Museums- og andre kulturvernformål, post 70 Det nasjonale museumsnettverket og kap. 334 Film- og medieformål, post 72 Knutepunktinstitusjoner.
3. Det ordinære offentlige driftstilskuddet til de øvrige knutepunktinstitusjonene fordeles mel-

lom de offentlige tilskuddspartene med 60 pst. på staten og 40 pst. på regionen, jf. kap. 323 Musikkformål, post 72 Knutepunktinstitusjoner, kap. 324 Scenekunstformål, post 72 Knutepunktinstitusjoner, kap. 328 Museums- og andre kulturvernformål, post 70 Det nasjonale museumsnettverket og kap. 334 Film- og medieformål, post 72 Knutepunktinstitusjoner.

VI

Fastsetting av gebyrer og avgifter m.m.

Stortinget samtykker i at for 2008 skal:

1. gebyret for merking av hver kopi av et videogram for utleie eller salg være 0,60 kroner. Kultur- og kirke departementet kan sette ned eller frita for gebyr i visse tilfelle.
2. avgiften pr. videogram for omsetning i næring til Norsk kino- og filmfond være 3,50 kroner.
3. kringkastingsavgiften for fjernsynsmottakere være 2 038 kroner ekskl. merverdiavgift. Tilleggsavgiften ved forsinket betaling av kringkastingsavgiften og når melding ikke blir gitt etter reglene i lov av 4. desember 1992 nr. 127 om kringkasting § 8-1 andre ledd, skal være 15 pst. av kringkastingsavgiften.

Justis- og politidepartementet*Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger*

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2008 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 400 post 01	kap. 3400 post 01
kap. 410 post 01	kap. 3410 post 03
kap. 411 post 01	kap. 3411 post 03
kap. 412 post 01	kap. 3412 post 01
kap. 413 post 01	kap. 3413 post 01
kap. 413 post 21	kap. 3413 post 02
kap. 430 post 01	kap. 3430 postene 03 og 04
kap. 430 post 21	kap. 3430 post 02
kap. 432 post 01	kap. 3432 post 03
kap. 440 post 01	kap. 3440 postene 02, 03 og 06
kap. 441 post 01	kap. 3441 postene 02, 03 og 05
kap. 442 post 01	kap. 3442 postene 02 og 03
kap. 451 post 01	kap. 3451 postene 03 og 06
kap. 455 post 01	kap. 3455 post 01
kap. 456 post 45	kap. 3456 post 02
kap. 474 post 01	kap. 3474 post 02

2. overskride bevilgningen under kap. 451 Samfunnssikkerhet og beredskap, post 01 Driftsutgifter, med inntil 75 pst. av inntekter ved salg av sivilforsvarsanlegg. Inntekter inntektsføres under kap. 3451 Samfunnssikkerhet og beredskap, post 40 Salg av eiendom mv.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

III

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2008 kan bestille varer utover den gitte bevilgning, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten	
	01	Driftsutgifter	40 mill. kroner

IV

Videreføring av bobehandling

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2008 kan bestemme at det under ordningen med utgifter til fortsatt bobehandling pådras

forpliktelser utover gitt bevilgning under kap. 475 Bobehandling, post 21 Spesielle driftsutgifter, med inntil 10 mill. kroner, men slik at totalrammen for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger 33 mill. kroner.

Andre fullmakter

V
Nettobudsjettering

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2008 kan:

1. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 Bobehandling, post 21 Spesielle driftsutgifter, inntekter ved avholdelse av kurs og konferanser i regi av Konkursrådet, samt inntekter fra rådets øvrige virksomhet.
2. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 Bobehandling, post 21 Spesielle driftsutgifter, tilbakebetalte inntekter under ordningen med utgifter til bobehandling.
3. trekke salgskostnader ved salg av faste eiendommer fra salgsinntekter før det overskytende inntektsføres under kap. 3451 Samfunns-

sikkerhet og beredskap, post 40 Salg av eiendom mv.

VI
Førtidsdimittering i siviltjenesten

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2008 kan bestemme førtidsdimittering av mannskaper slik det fremgår i omtalen under kap. 450 Sivile vernepliktige i St.prp. nr. 1 (2007-2008).

VII
Avhending av sivilforsvarsanlegg

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2008 kan overdra sivilforsvarsanlegg til en verdi av inntil 100 000 kroner vederlagsfritt eller til underpris når særlige grunner foreligger.

Kommunal- og regionaldepartementet

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II
Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og regionaldepartementet i 2008 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 500 post 01	kap. 3500 post 01
kap. 554 post 01	kap. 3554 post 01
kap. 585 post 01	kap. 3585 post 01
kap. 587 post 01	kap. 3587 post 01
kap. 2412 post 01	kap. 5312 post 01

III
Omdisponeringsfullmakt i forbindelse med forsøk med oppgavedifferensiering i Oslo kommune

Stortinget samtykker i at Kommunal- og regionaldepartementet i 2008 i samråd med Arbeids- og inkluderingsdepartementet i forbindelse med forsøk med oppgavedifferensiering i Oslo kommune får adgang til å omdisponere mellom bevilgningene under:

1. kap. 571 Rammetilskudd til kommuner, post 60 Innbyggertilskudd.
2. kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten, post 01 Driftsutgifter.

3. kap. 634 Arbeidsmarkedstiltak, post 76 Tiltak for arbeidssøkere.

IV
Omdisponeringsfullmakt i forbindelse med forsøk med oppgavedifferensiering i kommunene Bergen, Kristiansand, Stavanger og Båtsfjord

Stortinget samtykker i at Kommunal- og regionaldepartementet i 2008 i forbindelse med forsøk med oppgavedifferensiering i kommunene Bergen, Kristiansand, Stavanger og Båtsfjord får adgang til å omdisponere mellom bevilgningene under:

1. kap. 571 Rammetilskudd til kommuner, post 60 Innbyggertilskudd.

2. kap. 572 Rammetilskudd til fylkeskommuner, post 60 Innbyggertilskudd.

V

Omdisponeringsfullmakt i forbindelse med forsøk med oppgavedifferensiering i Oppland fylkeskommune

Stortinget samtykker i at Kommunal- og regionaldepartementet i 2008 i samråd med Landbruks- og matdepartementet, Miljøverndepartementet og Nærings- og handelsdepartementet i forbindelse med forsøk med oppgavedifferensiering i Oppland fylkeskommune får adgang til å omdisponere mellom bevilgningen under kap. 551 Regional utvikling og nyskaping, post 64 Utviklingsmidler til Oppland fylkeskommune og bevilgningene under:

1. kap. 551 Regional utvikling og nyskaping, post 60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling.
2. kap. 551 Regional utvikling og nyskaping, post 61 Næringsrettede midler til regional utvikling, kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift.
3. kap. 1150 Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m., post 50 Fondsavsetninger.

4. kap. 1426 Statens naturoppsyn, post 31 Tiltak i naturverns-, kulturlandskaps- og friluftsområder.

5. kap. 1427 Direktoratet for naturforvaltning, post 74 Tilskudd til friluftslivstiltak.

6. kap. 1429 Riksantikvaren, post 72 Vern og sikring av fredete og verneverdige kulturminner og kulturmiljøer.

7. kap. 2421 Innovasjon Norge, post 50 Innovasjon - prosjekter, fond.

VI

Forskudd på rammetilskudd

Stortinget samtykker i at Kommunal- og regionaldepartementet i statsbudsjettet for 2008 kan utgiftsføre uten bevilgning:

1. inntil 250 mill. kroner på kap. 571 Rammetilskudd til kommuner, post 90 Forskudd på rammetilskudd som forskudd på rammetilskudd for 2009 til kommuner.
2. inntil 50 mill. kroner på kap. 572 Rammetilskudd til fylkeskommuner, post 90 Forskudd på rammetilskudd som forskudd på rammetilskudd for 2009 til fylkeskommuner.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

VII

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og regionaldepartementet i 2008 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
551		Regional utvikling og nyskaping	
	61	Næringsrettede midler til regional utvikling, kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift	100,0 mill. kroner
581		Bolig- og bomiljøtiltak	
	75	Boligtilskudd til etablering, tilpasning og utleieboliger	186,7 mill. kroner
	78	Kompetansetilskudd	59,1 mill. kroner
586		Tilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser	
	64	Investeringsstilskudd	400,0 mill. kroner

Andre fullmakter

VIII

Garantiprovisjon fra Kommunalbanken AS

Stortinget samtykker i at Kommunalbanken AS i 2008 betaler en provisjon på statsgarantien på 0,1 prosent av bankens lån opptatt før 1. november 1999.

IX

Husbankens låneramme

Stortinget samtykker i at Husbanken i 2008 kan gi tilsagn om lån for 13 mrd. kroner. Lånene vil bli utbetalt i 2008 og senere år.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet*Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger*

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Arbeids- og inkluderingsdepartementet i 2008 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 600 post 01	kap. 3600 post 02
kap. 601 post 21	kap. 3601 post 02
kap. 605 post 01	kap. 3605 post 01, 04, 05 og 06
kap. 605 post 21	kap. 3605 post 02
kap. 621 post 21 og 22	kap. 3621 post 02
kap. 623 post 01	kap. 3623 post 01
kap. 640 post 01	kap. 3640 post 01, 06 og 07
kap. 642 post 01	kap. 3642 post 06 og 07
kap. 642 post 21	kap. 3642 post 02
kap. 650 post 01	kap. 3650, post 01
kap. 682 post 01	kap. 3682 post 01
kap. 683 post 01	kap. 3683 post 01
kap. 684 post 01	kap. 3684 post 01
kap. 690 post 01	kap. 3690 post 05
kap. 691 post 01	kap. 3691 post 01

III

Omdisponeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Arbeids- og inkluderingsdepartementet i 2008 kan:

- a) Omdisponere inntil 40 mill. kroner fra kap. 634 Arbeidsmarkedstiltak, post 76 Tiltak for arbeidssøkere til kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten, post 01 Driftsutgifter.
- b) Omdisponere mellom bevilgningene under kap. 601 Utredningsvirksomhet, forskning m.m., post 73 Tilskudd til helse- og rehabiliteringstjenester for sykmeldte, kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten, post 70 Tilskudd til helse- og rehabiliteringstjenester for sykmeldte og kap. 732 Regionale helseforetak, post 79 Helse- og rehabiliteringstjenester for sykmeldte.
- c) Omdisponere mellom bevilgningene under kap. 604 NAV-reform og pensjonsreform, post 21 Spesielle driftsutgifter og kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten, post 01 Driftsutgifter.
- d) Omdisponere mellom bevilgningene under kap. 604 NAV-reform og pensjonsreform, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold og kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

IV

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Arbeids- og inkluderingsdepartementet i 2008 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
634		Arbeidsmarkedstiltak	
	76	Tiltak for arbeidssøkere	1 121,3 mill. kroner

Andre fullmakter

V

Fullmakt til å ettergi rente- og avdragsfrie lån

Stortinget samtykker i at Arbeids- og inkluderingsdepartementet i 2008 kan ettergi rente- og avdragsfrie lån gitt til arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede der dette blir vurdert som nødvendig for å sikre den videre driften.

ker Stortinget i at Arbeids- og inkluderingsdepartementet kan øke antall plasser i statlige mottak innenfor gjeldende rammer for etablering og drift av det statlige mottaksapparatet, selv om det medfører et bevilgningsmessig merbehov under kap. 690 Utlendingsdirektoratet, post 21 Spesielle driftsutgifter, statlige mottak.

VI

Fullmakt om midlertidig innkvartering av asylsøkere og flyktninger

Stortinget samtykker i at Arbeids- og inkluderingsdepartementet i 2008 kan inngå avtaler om midlertidig innkvartering av asylsøkere og flyktninger med varighet utover 2008. Dersom behovet for mottaksplasser for asylsøkere og flyktninger blir større enn antatt i statsbudsjettet for 2008, samtyk-

VII

Fullmakt til nettobudsjettering

Stortinget samtykker i at Arbeids- og inkluderingsdepartementet i 2008 kan nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 604 NAV-reform og pensjonsreform, postene 21 og 45 og kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten, postene 01, 21 og 45, refusjoner av kommunenes andel av utgifter til opprettelse og drift av NAV-kontorer.

Folketrygden*Andre fullmakter*

II

Folketrygdytelser

Stortinget samtykker i at med virkning fra 1. januar 2008 skal følgende ytelser etter folketrygdloven utgjøre :

	kroner
1a. Grunnstønad for ekstraavgifter ved uførhet etter lovens § 6-3 (laveste sats)	7 020
1b. Ved ekstraavgifter utover laveste sats, kan grunnstønaden forhøyes til	10 728
1c. eller til	14 100
1d. eller til	20 760
1e. eller til	28 152
1f. eller til	35 175

	kroner
2a-1. Hjelpestønad til uføre som må ha hjelp i huset ^{1 2}	11 712
2a-2. Hjelpestønad etter lovens § 6-4 til uføre som må ha tilsyn og pleie ³	12 600
2b. Forhøyet hjelpestønad etter lovens § 6-5 til uføre under 18 år som må ha særskilt tilsyn og pleie ³	25 200
2c. eller til	50 400
2d. eller til	75 600
3. Behovsprøvet gravferdsstønad opptil	17 952
4. Stønad til barnetilsyn etter lovens §§ 15-11 og 17-94 ⁴	
for første barn	37 020
for to barn	48 300
for tre og flere barn	54 744

* Satsene under 1, 2 og 4 er årsbeløp for ytelsene.

¹ Stønad til hjelp i huset gjelder tilfeller før 1. januar 1992.

² Fra 1. januar 1997 skilles det mellom stønad til hjelp i huset og stønad til særskilt tilsyn og pleie.

³ Gjelder også ved uførhet som skyldes yrkesskade, jf. lovens § 12-18.

⁴ Fra 1. januar 2004 dekkes 64 pst. av dokumenterte utgifter til barnetilsyn. Beløpene i tabellen er maksimale refusjonssatser. Stønaden er inntektsprøvet.

Helse- og omsorgsdepartementet

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2008 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 700 post 01	kap. 3700 post 02
kap. 703 postene 21, 60 og 70	kap. 3703 post 03
kap. 710 post 01	kap. 3710 post 02
kap. 710 post 21	kap. 3710 postene 02 og 03
kap. 715 postene 01 og 21	kap. 3715 postene 02 og 05
kap. 716 post 01	kap. 3716 post 02
kap. 720 postene 01 og 21	kap. 3720 postene 02, 03 og 04
kap. 721 post 01	kap. 3721 postene 02 og 04
kap. 722 post 01	kap. 3722 post 02
kap. 724 post 01	kap. 3724 post 02
kap. 725 post 01	kap. 3725 post 03
kap. 729 post 01	kap. 3729 post 02
kap. 750 post 01	kap. 3750 post 02

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

III

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2008 kan foreta bestillinger utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
710		Nasjonalt folkehelseinstitutt	
	21	Spesielle driftsutgifter	180 mill. kroner
720		Sosial- og helsedirektoratet	
	22	Elektroniske resepter	35 mill. kroner

IV

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2008 kan gi tilsagn utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
761		Tilskudd forvaltet av Sosial- og helsedirektoratet	
	60	Tilskudd til omsorgstjenester	1 mill. kroner

Andre fullmakter

V

Diverse fullmakter

Stortinget samtykker i at:

- Helse- og omsorgsdepartementet i 2008 kan gi de fire regionale helseforetakene adgang til å oppta driftskredittlån innenfor en totalramme på 7 300 mill. kroner.
- det av avgiftspliktig omsetning for legemiddelgrossister i 2008 skal betales avgift tilsvarende 1,3 pst.
- statens andel i 2008 av driftsoverskuddet til AS Vinmonopolet fastsettes til 40 pst. av resultatet i 2007 før ekstraordinære poster og etter vinmonopolavgiften.
- Helse- og omsorgsdepartementet i 2008 kan overføre hjemmelen til tomt gnr. 31, bnr. 382 i Bodø kommune fra Sosialdepartementet til Nordland fylkeskommune.
- investeringslån til regionale helseforetak aktiveres i statens kapitalregnskap.

Barne- og likestillingsdepartementet

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Barne- og likestillingsdepartementet i 2008 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 842 post 01	kap. 3842 post 01
kap. 855 post 01	kap. 3855 postene 01, 02, 03 og 60
kap. 858 post 01	kap. 3858 post 01
kap. 868 post 01	kap. 3868 post 01

Andre fullmakter

III

Satser for barnetrygd

Stortinget samtykker i at Arbeids- og velferdsdirektoratet for 2007 i medhold av lov 8. mars 2002 nr. 4 om barnetrygd, § 10, kan utbetale barnetrygd med 11 640 kroner per barn per år.

Enslige forsørgere som fyller vilkårene for rett til utvidet stønad etter barnetrygdloven og full overgangsstonad etter folketrygdloven, og som har barn i alderen 0-3 år, har rett til et småbarnstillegg på 7 920 kroner per år. Dette tillegget gis per enslig forsørger, uavhengig av hvor mange barn i alderen 0-3 år vedkommende faktisk forsørger.

For stønadsmottakere bosatt i Finnmark og Nord-Troms (Karlsøy, Kvæningen, Kåfjord, Lyn-gen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord) ytes et til-

legg i barnetrygden på 3 840 kroner per barn per år, det såkalte Finnmarkstillegget.

Finnmarkstillegget skal også utbetales for barn i fosterhjem eller barnevernsinstitusjon i de aktuelle kommunene.

For stønadsmottakere bosatt på Svalbard ytes et tillegg i barnetrygden på 3 840 kroner per barn per år, det såkalte svalbardtillegget.

IV

Satser for kontantstøtte

Stortinget samtykker i at Arbeids- og velferdsdirektoratet for 2008 i medhold av lov av 286 juni 1998 nr. 41 om kontantstøtte til småbarnsforeldre, kan utbetale med følgende beløp for 1 og 2 åringer:

Oppholdstid i barnehage	Prosentandel av full sats	Kontantstøtte i kroner per år
Ikke bruk av barnehage	100	39 636
Til og med 8 timer	80	31 704
9-16 timer	60	23 784
17-24 timer	40	15 852
25-32 timer	20	7 932
33 timer eller mer	0	0

V

Satser for engangsstønad ved fødsel og adopsjon og stønad ved fødsel utenfor institusjon

Stortinget samtykker i at Arbeids- og velferdsdirektoratet for 2007 i medhold av lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd kan utbetale:

1. engangsstønad ved fødsel og adopsjon, lovens §§ 14-12 og 14-20 kr 33 584 per barn.
2. stønad ved fødsel utenfor institusjon, lovens § 5-13 kr 1 765 per fødsel.

Nærings- og handelsdepartementet

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2008 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 900 postene 01 og 21	kap. 3900 post 02
kap. 901 post 01	kap. 3901 postene 01, 02 og 06
kap. 902 post 01	kap. 3902 postene 01 og 03
kap. 902 post 21	kap. 3902 post 04
kap. 903 post 01	kap. 3903 post 01
kap. 904 post 01	kap. 3904 post 02
kap. 904 post 22	kap. 3904 post 03
kap. 905 post 21	kap. 3905 postene 01 og 02
kap. 907 postene 01 og 22	kap. 3907 postene 01 og 03

III

Utbetaling under garantiordninger (trekkfullmakter)

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2008 kan foreta utbetalinger til Garanti-instituttet for eksportkreditt uten bevilgning i den utstrekning behovet for utbetalinger under den enkelte garantiordning overstiger innestående likvide midler tilknyttet ordningen innenfor følgende rammer:

1. Saldoen for nytt og gammelt trekk på trekkfullmaktskontoen for ny SUS/Baltikum-ordning skal ikke overstige 20 mill. kroner. Utbetalinger på trekkfullmakten posteres under kap. 2460 Garanti-instituttet for eksportkreditt, post 90 Utbetaling iflg. Trekkfullmakt-ny SUS/Baltikum-ordning.
2. Saldoen for nytt og gammelt trekk på trekkfullmaktskontoen for byggelånsgarantiordning skal ikke overstige 200 mill. kroner. Utbetalinger på trekkfullmakten posteres under kap. 2460 Garanti-instituttet for eksportkreditt, post

91 Utbetaling iflg. Trekkfullmakt-byggelånsgarantiordning.

IV

Fullmakt til å overskride

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2008 kan overskride bevilgningen under kap. 950 Forvaltning av statlig eierskap, post 21 Spesielle driftsutgifter, til dekning av meglerhonorarer og utgifter til faglig bistand ved salg av statlige aksjeposter, samt andre endringer som kan få betydning for eierstrukturen i selskapene.

V

Fullmakt til å utgiftsføre uten bevilgning

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2008 kan utgiftsføre utbetalinger knyttet til utførte pålagte miljøtiltak etter virksomheten i Raufoss ASA innenfor gitt garantiramme på 90 mill. kroner uten bevilgning under kap. 960 Raufoss ASA, post 71 Refusjon for miljøtiltak.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

VI

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2008 kan:

1. gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
907		Sjøfartsdirektoratet	
	72	Tilskudd til NO _x -tiltak, <i>kan overføres</i>	20 mill. kroner
920		Norges forskningsråd	
	50	Tilskudd	107,5 mill. kroner
2421		Innovasjon Norge	
	72	Forsknings- og utviklingskontrakter, kan overføres	100 mill. kroner

2. gi Eksportfinans ASA tilsagn om statlig dekning av framtidig underskudd på avregningskontoen for eksisterende eksportkredittordning, den såkalte 108-ordningen. Fullmakten gjelder for samlede framtidige underskudd som oppstår som følge av tilsagn om lån fram til 31. desember 2008. Fullmakten har som forutsetning at:

- Eksportfinans ASA fram til 31. desember 2008 kan gi tilsagn om lån ved eksport av kapitalvarer og skip til de gunstigste rentevilkår og kredittider som OECD (Arrangement on Officially Supported Export Credits) tillater.
- Eksportfinans ASA sin innlånspraksis for ordningen må godkjennes av Nærings- og handelsdepartementet. Nærings- og handelsdepartementet kan for øvrig utarbeide nærmere retningslinjer for ordningen.

VII

Fullmakt til å inngå forpliktelser utover gitt bevilgning i forbindelse med kjøp av utredninger og lignende

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2008 kan inngå forpliktelser for inntil 7,5 mill. kroner til utredninger o.l. utover gitt bevilgning under kap. 900 Nærings- og handelsdepartementet, post 21 Spesielle driftsutgifter.

VIII

Garantifullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2008 kan gi:

- Innovasjon Norge fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier for inntil 40 mill. kroner for lån til realinvesteringer og driftskapital, men slik at total ramme for nytt og gammelt ansvar ikke overstiger 220 mill. kroner.
- Garanti-instituttet for eksportkreditt fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme for nye garantier og gammelt ansvar på 50 000 mill. kroner ved eksport til og investeringer i utlandet innenfor Alminnelig garantiordning og inkludert Gammel alminnelig ordning. Garanti-

virksomheten skal finne sted innenfor de rammer som «Arrangement on Officially Supported Export Credits» setter. Alminnelig garantiordning skal drives i balanse på lang sikt. Nærings- og handelsdepartementet kan gi utfyllende bestemmelser om gjennomføringen av dette vedtaket.

- Garanti-instituttet for eksportkreditt fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme for nye garantier og gammelt ansvar på 2 100 mill. kroner ved eksport til og investeringer i utviklingsland, men likevel slik at rammen ikke overskrider sju ganger det til enhver tid innstående beløp på ordningens grunnfond. Garanti-virksomheten skal finne sted innenfor de rammer som «Arrangement on Officially Supported Export Credits » setter. Virksomheten skal drives i balanse på lang sikt, gitt bevilgninger til grunnfondet. Nærings- og handelsdepartementet kan i samråd med Utenriksdepartementet gi utfyllende bestemmelser om gjennomføringen av dette vedtaket.
- Garanti-instituttet for eksportkreditt fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar på 5 000 mill. kroner ved byggelån innenfor skipsbyggingsindustrien. Ordningen skal drives i balanse på lang sikt. Nærings- og handelsdepartementet kan gi utfyllende bestemmelser om gjennomføringen av dette vedtaket.

IX

Dekning av forsikringstilfeller

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2008 kan:

- gi tilsagn til Institutt for energiteknikk og Statsbygg om dekning av forsikringsansvar for inntil 700 000 000 euro overfor tredjeperson for instituttets og Statsbyggs ansvar etter lov av 12. mai 1972 nr. 28 om atomenergivirksomhet, kapittel III.
- inngå avtaler om forsikringsansvar under beredskapsordning for statlig varekrigsforsikring innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt ansvar på 2 000 mill. kroner.

X
Utlånsfullmakt

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2008 kan gi Innovasjon Norge full-

makt til å gi tilsagn om nye landsdekkende innovasjonslån innenfor en ramme på inntil 300 mill. kroner.

Andre fullmakter

XI

Fullmakter vedrørende Norsk Romsenter

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2008 kan gi Norsk Romsenter fullmakt til å:

1. selge andeler i selskaper hvor institusjonen forvalter eierandeler, og kjøpe andeler i nye selskaper.
2. benytte utbytte fra selskaper hvor institusjonen forvalter eierandeler og inntekter fra salg av andeler i slike selskaper til romrelatert virksomhet, herunder kjøp av andeler i nye selskaper.

XII

Fullmakt til bortfeste

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2008 kan bortfeste hjemfalte gruveiendommer til museale formål vederlagsfritt.

XIII

Endring i statlige eierposter

Følgende fullmakter gitt av Stortinget til Nærings- og handelsdepartementet, oppheves:

1. fullmakt til å redusere statens eierandel i Cermaq ASA ned mot 34 pst. gjennom salg av aksjer.
2. fullmakt til å redusere statens eierandel i Telenor ASA ned mot 51 pst. gjennom salg av aksjer.

Fiskeri- og kystdepartementet

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Fiskeri- og kystdepartementet i 2008 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1000 post 21	kap. 4000 post 04
kap. 1020 postene 01 og 21	kap. 4020 post 03
kap. 1021 postene 01 og 21	kap. 4021 post 01
kap. 1022 postene 01 og 21	kap. 4022 post 01
kap. 1030 post 21	kap. 4030 post 22
kap. 1050 post 76	kap. 4050 post 01
kap. 1062 postene 01 og 45	kap. 4062 postene 01 og 02

2. nytte inntil 10 mill. kroner av salgsinntekter fra salg av ikke næringsaktive fiskerihavner under kap. 4062, post 02 til dekning av salgsomkostninger forbundet med salget, oppgradering og

vedlikehold av fiskerihavner under kap. 1062, post 30.

3. regne med alle ubrukte merinntekter ved beregning av sum som kan overføres på kap. 1020 postene 01 Driftsutgifter og 21 Spesielle

driftsutgifter og kap. 1021 postene 01 Driftsutgifter og 21 Spesielle driftsutgifter.

kap. 1062 Kystverket, post 21 Spesielle driftsutgifter, med inntil 15 mill. kroner dersom det er nødvendig å sette i verk tiltak mot akutt forurensning uten opphold og før Kongen kan gi slikt samtykke.

III

Fullmakt til overskridelser

Stortinget samtykker i at Fiskeri- og kystdepartementet i 2008 kan overskride bevilgningen under

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

IV

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Fiskeri- og kystdepartementet i 2008 kan foreta bestillinger utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1062		Kystverket	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	3 mill. kroner

V

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Fiskeri- og kystdepartementet i 2008 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1050		Diverse fiskeriformål	
	76	Tilskudd til strukturtiltak for kapasitetstilpasning	6 mill. kroner
	77	Tilskudd til NO _x -reduserende tiltak i fiskeflåten	100 mill. kroner
1062		Kystverket	
	60	Tilskudd til fiskerihavneanlegg	20 mill. kroner

Andre fullmakter

VI

Strukturavgift

Stortinget samtykker i at strukturavgiften på førstehåndsomsetning av fisk i 2008 settes til 0,18 pst. av førstehåndsverdi av landet fisk i 1. halvår 2008.

Landbruks- og matdepartementet*Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger*

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2008 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1100 post 01	kap. 4100 post 01
kap. 1115 post 01	kap. 4115 post 02
kap. 1143 post 01	kap. 4143 post 01
kap. 1147 post 01	kap. 4147 post 01

2. overskride bevilgningen under kap. 1100 Landbruks- og matdepartementet, post 45 Store utstyrskjøp og vedlikehold, med et beløp som tilsvarer merinntektene fra salg av eiendom. Ubrukte merinntekter fra salg av eiendom kan regnes med ved utregning av overførbart beløp under bevilgningen.

III

Forskuttering av utgifter til
tvangsflytting av rein

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2008 kan overskride bevilgningen under kap. 1147 Reindriftsforvaltningen, post 01 Driftsutgifter, med inntil 0,5 mill. kroner i sammenheng med forskuttering av utgifter til tvangsflytting av rein.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

IV

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2008 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1148		Naturskade – erstatninger og sikring	
	70	Tilskudd til sikringstiltak m.m.	2 mill. kroner
	71	Naturskade, erstatninger	39 mill. kroner

Andre fullmakter

V

Salg av fast eiendom

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2008 kan

1. selge innkjøpt og opprinnelig statseiendom for inntil 8 mill. kroner.

- avhende eiendommen Bioforsk Njøs direkte til Bjørke Eiendom AS til markedstakst.
- skille ut og avhende tomter til barnehager, skoler og bo- og behandlingssenter ved Kjeller Gård direkte til Skedsmo kommune til markedstakst.

Samferdselsdepartementet

Samferdselsdepartementets alminnelige fullmakter

Andre fullmakter

II

Salg og bortfeste av fast eiendom

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2008 kan selge og bortfeste fast eiendom inntil en verdi av 50 mill. kroner i hvert enkelt tilfelle.

Luffartsformål

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

III

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2008 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1313 post 01	kap. 4313 post 02

Vegformål

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

IV

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2008 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1320 postene 23, 30 og 72	kap. 4320 postene 01, 02 og 03

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

V

Fullmakt til forskuttering

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2008 kan inngå avtaler om forskuttering av midler til vegformål utover gitt bevilgning på kap. 1320 Statens vegvesen, post 30 Riksveginvesteringer, post 31 Rassikring og post 60 Forsøk, likevel slik at samlede, løpende refusjonsforpliktelser ikke overstiger 1 800 mill. kroner. Forskutteringene skal refunderes uten kompensasjon for renter og prisstigning.

VI

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser knyttet til investeringsprosjekter

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2008 kan:

- gjennomføre de investeringsprosjektene som er omtalt i merknadene til kap. 1320 Statens vegvesen i St.prp. nr. 1 (2007-2008) innenfor de kostnadsrammer som der er angitt.
- forplikte staten for framtidige budsjettår utover gitt bevilgning på kap. 1320 Statens vegvesen, post 30 Riksveginvesteringer, post 31 Rassik-

ring og post 60 Forsøk, for investeringsprosjekter som ikke er omtalt med kostnadsoverslag overfor Stortinget, likevel slik at samlet ramme for gamle og nye forpliktelser ikke overstiger 2 000 mill. kroner.

VII

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover budsjettåret for vedlikeholdsarbeider

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2008 kan forplikte staten for framtidige budsjettår utover gitt bevilgning på kap. 1320 Statens vegvesen, post 23 Trafikktilsyn, drift og vedlikehold av riksveger m.m., slik at samlet ramme for gamle og nye forpliktelser ikke overstiger 9 500

mill. kr, og slik at forpliktelsene som forfaller hvert år ikke overstiger 2 400 mill. kroner.

VIII

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover budsjettåret for riksvegferjedriften

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2008 kan forplikte staten for framtidige budsjettår utover gitt bevilgning på kap. 1320 Statens vegvesen, post 72 Kjøp av riksvegferjetjenester, slik at samlet ramme for gamle og nye forpliktelser ikke overstiger 6 560 mill. kroner, og slik at forpliktelsene som forfaller hvert år ikke overstiger 820 mill. kroner.

Jernbaneformål

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

IX

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2008 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1350 postene 23 og 30	kap. 4350 postene 02 og 06
kap. 1350 post 25	kap. 4350 post 07
kap. 1350 post 30	kap. 4350 post 37

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

X

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2008 kan bestille materiell utover gitte bevilgninger, likevel slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1350		Jernbaneverket	
	23, 25 og 30	Drift, vedlikehold og investeringer	700 mill. kroner

XI

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser knyttet til investeringsprosjekter

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2008 kan:

- gjennomføre de investeringsprosjektene som er omtalt i merknadene til kap. 1350 Jernbaneverket

ket i St.prp. nr. 1 (2007-2008) innenfor de kostnadsrammer som der er angitt.

- forplikte staten for framtidige budsjettår utover gitt bevilgning på kap. 1350 Jernbaneverket, post 30 Investeringer i linjen, for investeringsprosjekter som ikke er omtalt med kostnadsoverslag overfor Stortinget, likevel slik at samlet ramme for gamle og nye forpliktelser ikke overstiger 200 mill. kroner.

XII

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover budsjettåret for vedlikeholdsarbeider

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2008 kan forplikte staten for framtidige budsjettår utover gitt bevilgning på kap. 1350 Jernba-

neverket, post 23 Drift og vedlikehold og post 25 Drift og vedlikehold av Gardermobanen, slik at samlet ramme for gamle og nye forpliktelser ikke overstiger 2 100 mill. kroner, og slik at forpliktelsene som forfaller hvert år ikke overstiger 500 mill. kroner.

Andre fullmakter

XIII

Restverdisikring for oppgraderinger av eksisterende materiell og investeringer i nytt materiell

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet, for det materiellet som inngår i statens rammeavtale med NSB, i 2008 kan:

1. gi NSB AS en restverdigaranti for bokførte verdier på inntil 2 700 mill. kroner.
2. gi NSB AS ytterligere restverdigaranti på oppgraderinger og nyinvesteringer innenfor en ramme på inntil 4 425 mill. kroner.

Post og telekommunikasjoner*Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger*

XIV

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2008 kan bestille materiell utover bevilgningen, likevel slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1380		Post- og teletilsynet	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	4 mill. kroner

Andre fullmakter

XV

Overføringer til og fra reguleringsfondet

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2008 kan overføre inntil 10 mill. kroner til eller fra Post- og teletilsynets reguleringsfond.

Miljøverndepartementet

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Miljøverndepartementet i 2008 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1400 post 01	kap. 4400 post 02
kap. 1427 post 01	kap. 4427 post 01
kap. 1427 post 21	kap. 4427 post 09 og 54
kap. 1429 post 01	kap. 4429 post 02 og 09
kap. 1432 post 50	kap. 4432 post 85
kap. 1441 post 01	kap. 4441 post 04, 05 og 09
kap. 1471 post 01	kap. 4471 post 01 og 03
kap. 1471 post 21	kap. 4471 post 21
kap. 1472 post 01 og 70	kap. 4472 post 50

2. overskride bevilgningen under kap. 2465 Statens kartverk, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, med et beløp som tilsvarer regnskapsførte inntekter fra salg av anleggsmidler under kap. 5465 Statens kartverk, post 49 Salg av anleggsmidler. Ubenyttede inntekter fra slikt salg kan tas med ved utregning av overført beløp.

IV

Omdisponeringsfullmakt

Stortinget samtykker i at Miljøverndepartementet i 2008 kan omdisponere inntil 5 mill. kroner mellom kap. 1465 Statens kjøp av tjenester i Statens kartverk, post 21 Betaling for statsoppdraget og kap. 2465 Statens kartverk, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

III

Fullmakter til å utgiftsføre uten bevilgning

Stortinget samtykker i at Miljøverndepartementet i 2008 kan utgiftsføre uten bevilgning fastslåtte tap på garantier for lån til miljøverntiltak og energiøkonomiseringsformål som staten er juridisk forpliktet til å dekke, under kap. 1400 Miljøverndepartementet, post 77 Oppfyllelse av garantiansvar.

V

Fullmakt til overskridelser

Stortinget samtykker i at Miljøverndepartementet kan fravike spesifikasjonene av bevilgningen under kap. 2465 Statens kartverk, post 24 Driftsresultat ved bruk av reguleringsfondet i 2008.

*Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger*VI
Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Miljøverndepartementet i 2008 kan foreta bestillinger:

1. av materiell o.l. utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1426		Statens naturoppsyn	
	32	Skjærgårdsparker mv.	6,5 mill. kroner
1441		Statens forurensningstilsyn	
	39	Oppryddingstiltak	25,0 mill. kroner

2. av kartgrunnlag ut over gitt bevilgning under kap. 1465 Statens kjøp av tjenester i Statens kartverk, post 21 Betaling for statsoppdraget, men slik at rammen for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger 90 mill. kroner.

VII
Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Miljøverndepartementet i 2008 gir tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap	Post	Nemning	Samla ramme
1400		Miljøverndepartementet	
	78	Miljøtiltak i nikkilverkene på Kola	83,9 mill. kroner
1427		Direktoratet for naturforvaltning	
	30	Statlige erverv, båndlegging av friluftsområder	78,1 mill. kroner
	32	Statlige erverv, fylkesvise verneplaner	30,3 mill. kroner
	34	Statlige erverv, nasjonalparker	74,4 mill. kroner
	35	Statlige erverv, nytt skogvern	71,4 mill. kroner
	77	Tilskudd til nasjonalparksentre	2,0 mill. kroner
	79	Kompensasjon ved flytting av oppdrettsanlegg,	6,75 mill. kroner
1429		Riksantikvaren	
	72	Vern og sikring av fredete og verneverdige kulturminner og kulturmiljøer	35,0 mill. kroner
	73	Brannsikring og beredskapstiltak	2,0 mill. kroner
	74	Fartøyvern	8,0 mill. kroner
	77	Verdiskapingsprogram på kulturminneområdet	2,0 mill. kroner
1472	70	Svalbards miljøvernfond, tilskudd	2,5 mill. kroner

Fornyings- og administrasjonsdepartementet

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Fornyings- og administrasjonsdepartementet i 2008 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1510 post 21	kap. 4510 postene 01 og 02
kap. 1521 post 01	kap. 4521 postene 01 og 02
kap. 1522 post 01	kap. 4522 postene 02 og 06

III

Omdisponeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Fornyings- og administrasjonsdepartementet i 2008 kan overskride

bevilgningen under kap. 2470 Statens Pensjonskasse, post 45 Større utstyrsinnkjøp og vedlikehold, med inntil 10 mill. kroner mot dekning i reguleringsfondet.

Andre fullmakter

IV

Fullmakt til nettobudsjettering

Stortinget samtykker i at:

1. det enkelte departement som et ledd i ordningen med bonus og rabatter, i 2008 kan nettoføre som utgiftsreduksjon på vedkommende utgiftspost tilbakebetalt bonus og rabatt, også om til-

bakebetalingen refererer seg til kjøp i tidligere år.

2. Fornyings- og administrasjonsdepartementet i 2008 kan nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 1510 Fylkesmannsembetene, post 21 Spesielle driftsutgifter, refusjoner av utgifter til felles-tjenester der Fylkesmannen samordner utgiftene.

Bygge- og eiendomsfullmakter

V

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

Stortinget samtykker i at Fornyings- og administrasjonsdepartementet i 2008 kan:

1. overskride kap. 2445 Statsbygg, postene 30–49, med inntil 175 mill. kroner, mot dekning i reguleringsfondet.
2. overskride kap. 2445 Statsbygg, postene 30–49, med beløp som tilsvarer inntekter fra salg av eiendommer, samt medregne ubenyttede inntekter fra salg av eiendom ved beregning av overført beløp.

VI

Omdisponeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Fornyings- og administrasjonsdepartementet i 2008 kan omdisponere:

1. under kap. 1580 Byggeprosjekt utenfor husleieordningen, mellom postene 30 til 45.
2. under kap. 1581 Eiendommer til kongelige formål, mellom postene 01, 30 og 45.
3. under kap. 1582 Utvikling av Fornebuområdet, fra post 21 til post 30.
4. under kap. 2445 Statsbygg, mellom postene 30–49.

Fullmakter til å sette i gang eller utvide byggeprosjekter

VII

Fullmakt til å gjennomføre investeringsprosjekter innenfor de angitte kostnadsrammer

Stortinget samtykker i at Fornyings- og administrasjonsdepartementet i 2008 kan gjennomføre byggeprosjekter og andre investeringsprosjekter, herunder forplikte staten innenfor de angitte kostnadsrammene under følgende kapitler og poster:

Kap.	Post	Betegnelse
1580		Byggeprosjekt utenfor husleieordningen
	31	Igangsetting av byggeprosjekt
	33	Videreføring av byggeprosjekt
	45	Større utstysinnkjøp og vedlikehold
1581		Eiendommer til kongelige formål
	30	Ekstraordinært vedlikehold, Bygdøy Kongsgard
1582		Utvikling av Fornebuområdet
	30	Investeringer, Fornebu
2445		Statsbygg
	31	Igangsetting av ordinære byggeprosjekt
	32	Igangsetting av kurantprosjekt
	33	Videreføring av ordinære byggeprosjekt
	34	Videreføring av kurantprosjekt

VIII

Fullmakt til å sette i gang byggeprosjekter uten fremleggelse av egen kostnadsramme – kurantordningen

Stortinget samtykker i at Fornyings- og administrasjonsdepartementet i 2008 kan igangsette nye byggeprosjekter innenfor husleieordningen under kap. 2445, post 32, uten framlegg av kostnads-

ramme for det enkelte prosjekt for Stortinget, på følgende vilkår:

1. Brukerdepartementet/leietaker har nødvendige husleiemidler innenfor gjeldende budsjett-rammer.
2. Samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar utover gitte bevilgninger overstiger ikke 1 500 mill. kroner.

Andre fullmakter

IX

Diverse fullmakter

Stortinget samtykker i at:

1. Fornyings- og administrasjonsdepartementet i 2008 kan:
  - a) godskrive det enkelte bygge- og eiendomsprosjekt med innbetalt dagmulkt, konsesjonalbot og erstatning for misligholdt entrepriser, ved at innbetalingen blir postert i statsregnskapet på vedkommende investeringspost som en utgiftsreduksjon.
  - b) godkjenne salg, makeskifte og bortfeste av statens eiendom på Vestbanetomta i Oslo.
  - c) godkjenne salg, makeskifte eller bortfeste av eiendom forvaltet av Statsbygg eller av andre statlige virksomheter som ikke har egen salgsfullmakt, for inntil 500 mill. kroner totalt i budsjettåret.
  - d) godkjenne kjøp av eiendom finansiert ved salgsinntekter, innsparte midler eller midler fra reguleringsfondet for inntil 150 mill. kroner i hvert enkelt tilfelle, og for inntil 300 mill. kroner totalt, utover bevilgningen på kap. 2445 Statsbygg, post 49 Kjøp av eiendom.
  - e) overdra statlige spesialskoleeiendommer til underpris eller vederlagsfritt til kommuner

- og fylkeskommuner, dersom ansvaret for skoledriften overtas av kommunen eller fylkeskommunen.
- f) foreta bortfeste, salg og makeskifte av eiendommer som er nødvendig ved disponering av statens eiendommer på Fornebu for inntil 500 mill. kroner.
- g) korrigere Statsbyggs balanse i de tilfeller prosjekterings- og investeringsmidler ført på kap. 2445 Statsbygg overføres til andre budsjettkapittel eller prosjektene ikke realiseres.
- h) avhende statlig fast eiendom til barnehageformål direkte til kommuner til markedstakst.
2. Kongen i 2008 kan avhende statlig eiendom til lavere pris enn markedspris der særlige hensyn tilsier det.

Finansdepartementet

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2008 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1600 post 01	kap. 4600 post 02
kap. 1602 post 01	kap. 4602 post 02
kap. 1610 post 01	kap. 4610 post 01
kap. 1618 post 01	kap. 4618 post 02
kap. 1631 post 01	kap. 4631 postene 01 og 02
kap. 1634 post 01	kap. 4634 post 02

2. overskride bevilgningen til oppdragsvirksomhet på kap. 1620 Statistisk sentralbyrå, post 21 Spesielle driftsutgifter, med et beløp som tilsvare alle merinntektene på kap. 4620 Statistisk sentralbyrå, post 02 Oppdragsinntekter. Ubrukte merinntekter kan regnes med ved utregning av overførbart beløp på posten.

III

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Statsministerens kontor i 2008 kan overskride bevilgningen på kap. 21 Statsrådet, post 01 Driftsutgifter, for å iverksette nødvendige sikkerhetstiltak for Statsministeren og regjeringens øvrige medlemmer.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

IV

Kjøp av klimakvoter

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2008 kan inngå avtaler om kjøp av:

1. klimagasskvoter ved bruk av Kyoto-mekanismene, for statsansattes internasjonale tjenestereiser med fly, for inntil 12,5 mill. kroner utover

- gitt bevilgning under kap. 1638 Kjøp av klimakvoter, post 01 Driftsutgifter.
2. klimagasskvoter ved bruk av Kyoto-mekanismene utover gitt bevilgning for inntil 3 600 mill. kroner under kap. 1638 Kjøp av klimakvoter, post 21 Spesielle driftsutgifter.

V

Fullmakt til å inngå avtaler om investeringsprosjekter

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2008 kan gjennomføre de investeringsprosjektene som er omtalt i St.prp. nr. 1 (2007-2008) under kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, og kap. 1618 Skatteetaten, post 22 Større IT-prosjekter, innenfor de kostnadsrammer som der er angitt.

VI

Garantifullmakter

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2008 kan gi garantier for:

1. grunnkapitalen til Den nordiske investeringsbank innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt ansvar som ikke må overstige 715 959 651 euro.

2. lån fra Den nordiske investeringsbank vedrørende ordningen med prosjektinvesteringsslån innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt garantiansvar som ikke må overstige 340 991 000 euro.
3. miljølån gjennom Den nordiske investeringsbank innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt garantiansvar som ikke må overstige 63 500 000 euro.

VII

Fullmakt til fortsatt bobehandling

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet for 2008 kan bestemme at det under ordningen med oppfølging av statens krav i konkursbo pådras forpliktelser utover gitte bevilgninger, men slik at totalrammen for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger 21,8 mill. kroner. Utbetalinger dekkes av bevilgningene under kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten, post 01 Driftsutgifter, og kap. 1618 Skatteetaten, post 21 Spesielle driftsutgifter.

Andre fullmakter

VIII

Fullmakt til å korrigere uoppklarte differanser og feilposter i tidligere års statsregnskap

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2008 i enkeltsaker kan korrigere uoppklarte diffe-

ranser i regnskapene og feilposter i statsregnskapet som gjelder tidligere års regnskaper, ved postering over konto for forskyvninger i balansen i statsregnskapet i det inneværende års regnskap. Fullmakten gjelder inntil 1 mill. kroner.

Forsvarsdepartementet*Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger*

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2008 kan:

1. benytte alle merinntekter til å overskride enhver utgiftsbevilgning under Forsvarsdepartementet, med følgende unntak:
  - a) inntekter fra militære bøter kan ikke benyttes som grunnlag for overskridelse.

- b) inntekter ved salg av større materiell kan benyttes med inntil 75 pst. til overskridelse av bevilgningen under kapittel 1760 Nyan-skaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.
2. ta med ubrukke merinntekter ved utregning av overførbart beløp.

*Fullmakter til å pådra staten forpliktelser ut over gitte bevilgninger*III
Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2008 kan:

1. foreta bestillinger ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1725		Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben	
	01	Driftsutgifter	80 mill. kroner
1731		Hæren	
	01	Driftsutgifter	900 mill. kroner
1732		Sjøforsvaret	
	01	Driftsutgifter	800 mill. kroner
1733		Luftforsvaret	
	01	Driftsutgifter	1 600 mill. kroner
1734		Heimevernet	
	01	Driftsutgifter	300 mill. kroner
1740		Forsvarets logistikkorganisasjon	
	01	Driftsutgifter	300 mill. kroner
1760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	
	01	Driftsutgifter	125 mill. kroner
	44	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonalfinansiert andel	100 mill. kroner
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	24 000 mill. kroner
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel	150 mill. kroner
	75	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet	150 mill. kroner
1790		Kystvakten	
	01	Driftsutgifter	5 000 mill. kroner
1791		Redningshelikoptertjenesten	
	01	Driftsutgifter	90 mill. kroner
1792		Norske styrker i utlandet	
	01	Driftsutgifter	100 mill. kroner

2. gi Forsvarets forskningsinstitutt fullmakt til å ha økonomiske forpliktelser på inntil 60 mill. kroner ut over det som dekkes av egne avsetninger.

IV Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2008 kan gi tilsagn om økonomisk støtte utover bevilgningen, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1700		Forsvarsdepartementet	
	73	Forskning og utvikling	10 mill. kroner

Andre fullmakter

V

Nettbudsjettering av salgsomkostninger

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2008 kan trekke salgsomkostninger ved salg av materiell og fast eiendom fra salgsinntekter før det overskytende inntektsføres under kapittel 4760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg, post 45 Store nyanskaffelser og kapittel 4710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg, post 47 Salg av eiendom.

VI

Organisasjon og verneplikt

Stortinget samtykker i at:

1. Forsvarsdepartementet i 2008 kan fastsette Forsvarets organisasjon slik det går frem av redegjørelsen i St.prp. nr. 1 (2007-2008).
2. Forsvarsdepartementet i 2008 kan fastsette lengden på førstegangstjenesten, repetisjonstjenesten og heimevernstjenesten slik det går frem av St.prp. nr. 1 (2007-2008).
3. Forsvarsdepartementet i 2008 kan gi øvrige bestemmelser slik det går frem av St.prp. nr. 1 (2007-2008).
4. Forsvarsdepartementet i 2008 kan verve personell innenfor rammen av de foreslåtte bevilgninger.
5. tidspunkt for yrkestilsetting etter gjennomført og bestått 3-årig grunnleggende offisersutdanning endres slik det går frem av St.prp. nr. 1 (2007-2008).
6. Enheter oppsatt med frivillige heimevernsoldater kan overføres til forsvarsgrener eller fellesinstitusjoner, og nyttes i operasjoner i utlandet.

VII

Investeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2008 kan:

1. starte opp nye investeringsprosjekter, herunder større bygg- og eiendomsprosjekter, som presentert under Nye prosjekter i foreliggende proposisjon, innenfor de kostnadsrammer som er anført i St.prp. nr. 1 (2007-2008).
2. endre tidligere godkjente prosjekter som anført i St.prp. nr. 1 (2007-2008), herunder endrede kostnadsrammer.
3. starte opp og gjennomføre materiellinvesteringer av lavere kategori, samt byggeprosjekter med en nasjonal andel som ikke overstiger 100 mill. kroner.
4. nytte bevilgningen på den enkelte investeringspost, hhv. post 44, 45, 47 og 48 fritt mellom formål, bygg- og eiendoms-kategorier, anskaffelser og prosjekter som presentert i St.prp. nr. 1 (2007-2008).
5. gjennomføre konsept- og definisjonsfasen av planlagte materiellanskaffelser.
6. igangsette prosjektering av byggeprosjekter med en samlet utgift tilsvarende 5 pst. av bevilgningen på de respektive poster.

VIII

Fullmakter vedrørende fast eiendom

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2008 kan:

1. avhende fast eiendom uansett verdi til markedspris når det ikke foreligger annet statlig behov for eiendommen. Eiendommene skal normalt legges ut for salg i markedet, men kan selges direkte til fylkeskommuner eller kommuner til markedspris, innenfor EØS-avtalens bestemmelser. Dersom eiendommene er aktuelle for friluft- eller kulturformål kan de selges på samme vilkår til Statskog SF hvis ikke fylkeskommuner eller kommuner ønsker å kjøpe eiendommene.
2. avhende fast eiendom til en verdi av inntil 100 000 kroner vederlagsfritt eller til underpris når særlige grunner foreligger.

Olje- og energidepartementet

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2008 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1800 post 21	kap. 4800 post 03
kap. 1810 post 21	kap. 4810 post 02
kap. 1820 post 21	kap. 4820 post 02
kap. 1820 post 22	kap. 4820 post 40
kap. 2490 post 45	kap. 5490 post 01

III

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Kongen i 2008 kan overskride bevilgningen under kap. 1800 Olje- og energidepartementet, post 21 Spesielle driftsutgifter, til dekning av meglerhonorar og utgifter til faglig bistand ved statlig kjøp/salg av aksjeposter, rådgivning samt andre endringer som kan få betydning for eierstrukturen i StatoilHydro ASA.

IV

Fullmakt til å utgiftsføre og inntektsføre uten bevilgning

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2008 kan:

1. utgiftsføre kjøp av aksjer i StatoilHydro ASA uten bevilgning under kap. 1811 StatoilHydro ASA, post 96 Aksjekjøp.
2. utgiftsføre og inntektsføre uten bevilgning pro et contra-oppgjør i forbindelse med salg av SDØE-andeler under:
  - a) kap. 2440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, post 25 Pro et contra-oppgjør.
  - b) kap. 5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, post 01 Pro et contra-oppgjør.
3. utgiftsføre uten bevilgning tilskudd til fjerning av innretninger på kontinentalsokkelen under kap. 2442 Disponering av innretninger på kontinentalsokkelen, post 70 Tilskudd.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

V

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2008 kan gi tilsagn utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt udekket ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1825		Omlegging av energibruk og energiproduksjon	
	50	Overføring til Energifondet	400,0 mill. kroner
	74	Naturgass	20,0 mill. kroner
1830		Forskning	
	50	Norges forskningsråd	33,0 mill. kroner

VI

Fullmakt til å inngå forpliktelser utover gitt bevilgning

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2008 kan pådra seg forpliktelser utover gitte bevilgninger innenfor følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1800		Olje- og energidepartementet	
	21	Spesielle driftsutgifter	7,0 mill. kroner
1833		CO ₂ -håndtering	
	70	Administrasjon, Gassnova SF	20,0 mill. kroner
1870		Petoro AS	
	70	Administrasjon	35,0 mill. kroner

VII

Garantifullmakt

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet kan gi Gassco AS garanti innenfor en samlet ramme på inntil 1 mrd. kroner for skader og tap ved mottaksterminalene på kontinentet som har oppstått som følge av forsettelige handlinger hos ledende personell i Gassco AS.

VIII

Forpliktelser under avsetningsinstruksen og øvrige driftsrelaterte forpliktelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2008 kan godkjenne at staten pådras forpliktelser utover gitte bevilgninger under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, knyttet til:

1. løpende forretningsvirksomhet i interessentskapene, samt deltakelse i annen virksomhet som har tilknytning til leting og utvinning av petroleum.
2. avsetning av statens petroleum etter avsetningsinstruksen gitt Statoil ASA.

IX

Utbyggingsrelaterte forpliktelser

Stortinget samtykker i at Kongen i 2008 kan godkjenne at staten pådras forpliktelser utover gitte bevilgninger under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, hvor øvre grense for SDØE sin forholdsmessige andel for det enkelte prosjekt/fase utgjør 5 mrd. kroner knyttet til deltagelse i:

1. utbyggingsprosjekter (planer for utbygging/anlegg og drift) på norsk kontinentalsokkel.
2. utviklingsprosjekter under Gassled.

X

Forpliktelser før plan for utbygging/anlegg og drift er behandlet

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2008 kan godkjenne at staten pådras forpliktelser utover gitte bevilgninger under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten knyttet til kontraktmessige forpliktelser i fasen før plan for utbygging og drift er godkjent eller før tillatelse til anlegg og drift er gitt, herunder forpliktelser knyttet til en pre-interessentskapsfase.

Andre fullmakter

XI

Utbyggingsprosjekter på norsk kontinentalsokkel

Stortinget samtykker i at Kongen i 2008 kan godkjenne prosjekter (planer for utbygging/anlegg og drift) på norsk kontinentalsokkel under følgende forutsetninger:

1. Prosjektet må ikke ha prinsipielle eller samfunnsmessige sider av betydning.
2. Øvre grense for de samlede investeringer per prosjekt utgjør 10 mrd. kroner.
3. Hvert enkelt prosjekt må vise akseptabel samfunnsøkonomisk lønnsomhet og være rimelig robust mot endringer i prisutviklingen for olje og naturgass.

XII

Overføring av eiendomsrett mot bruksrett

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2008 kan godkjenne overføring av eiendomsrett fra en rettighetshavergruppe hvor Petoro AS som forvalter av SDØE er en av rettighetshaverne, til en annen rettighetshavergruppe. Det forutsettes at Petoro AS som forvalter av SDØE er sikret tilstrekkelig bruksrett. Denne fullmakt vil gjelde for de prosjekter hvor Kongen har fått fullmakt til å godkjenne plan for utbygging/anlegg og drift, samt ved mindre endringer for prosjekter hvor plan for utbygging/anlegg og drift allerede er godkjent. Fullmakten gis under forutsetning av at overføring av eiendomsrett ikke har prinsipielle eller samfunnsmessige sider av betydning.

XIII

Overdragelse av andeler i utvinningstillatelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2008 kan godkjenne overdragelse av andeler for Petoro AS som forvalter av SDØE i utvinningstillatelser der det antas at samlede utvinnbare ressurser i forekomstene er mindre enn 10 mill. tonn oljeekvivalenter.

XIV

Overdragelse og samordning av andeler i utvinningstillatelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2008 i tråd med forutsetningene i St.prp.

nr. 41 (2003–2004) kan godkjenne at Petoro AS kan delta i:

1. overdragelse (salg, kjøp eller bytte) av deltakerandeler i interessentskap hvor en rettighetshaver velger å tre ut av interessentskapet og hvor SDØE berøres av overdragelsen.
2. forenklet samordning av utvinningstillatelser med SDØE-andeler.
3. ny/endret plan for utbygging og drift av forekomster innenfor et samordnet område med SDØE-deltakelse.
4. overdragelse av deltakerandeler for å oppnå fortsatt harmonisering av deltakerandeler i utvinningstillatelser som er samordnet og hvor SDØE berøres av overdragelsen.

XV

Endringer i Gassled

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2008 kan godkjenne og gjennomføre nødvendige transaksjoner ved overdragelse av SDØE-andeler for å innlemme rørledninger og transportrelaterte anlegg i Gassled.

XVI

Opphevelse av generalforsamlingsklausulen

Stortinget samtykker i at generalforsamlingsklausulen skal kunne oppheves for gitte tillatelser og erstattes av en vetorett i tråd med konsesjonsdirektivet og petroleumsforskriftens § 12, dersom rettighetshaverne skulle ønske dette. Olje- og energidepartementet skal i så fall godkjenne dette i hvert enkelt tilfelle.

Vedlegg 1**Statsbudsjettet**

Tabell 1.1 Hovedtallene i statsbudsjettet for perioden 2002-2008

Mill. kroner

	Regnskap					Saldert budsjett 2007	Anslag regn- skap 2007	Forslag 2008
	2002	2003	2004	2005	2006			
Driftsutgifter og investeringer ekskl. petroleumsvirksomhet	110 054	101 872	109 329	112 182	119 948	132 516	127 988	142 831
Driftsresultat forretningsdriften	-219	-927	-1 063	-889	-852	-1 099	-771	-977
Renter av statsgjeld	17 230	18 611	16 787	15 776	24 280	16 064	16 284	17 330
Overføringer til andre	441 179	448 001	478 533	501 539	518 969	548 313	551 709	585 920
Utgifter ekskl. lån og petroleumsvirksomhet	568 244	567 557	603 586	628 608	662 346	695 794	695 210	745 104
Inntekter ekskl. petroleumsvirksomhet	505 852	501 407	524 337	563 845	618 344	641 652	669 891	708 686
Oljekorrigert overskudd	-62 392	-66 150	-79 249	-64 763	-44 002	-54 142	-25 319	-36 418
Oljeskatter	89 701	101 380	118 142	168 817	217 261	228 800	193 700	184 100
Utbytte fra StatoilHydro	5 045	5 133	5 222	8 139	12 593	12 593	14 006	15 773
Inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet	90 562	84 713	98 703	120 035	146 705	143 100	132 900	128 200
Utgifter til statlig petroleumsvirksomhet	16 075	17 564	18 661	21 447	21 182	19 600	21 301	-26 300
Netto oljeinntekter	169 233	173 662	203 406	275 544	355 377	364 893	319 305	301 773
Overskudd før avsetning til Statens pensjonsfond - Utland	106 841	107 512	124 157	210 781	311 375	310 751	293 986	265 355
Netto kontantstrøm overført til Statens pensjonsfond - Utland	-115 827	-110 818	-122 676	216 611	324 745	310 751	293 986	265 355
Overskudd før lånetransaksjoner	-8 986	-3 306	1 481	5 830	13 370	0	0	0
Utlån og avdrag, brutto	122 703	81 904	135 704	84 314	216 505	125 286	124 720	75 635
Tilbakebetalinger	41 983	68 874	95 154	76 492	171 431	59 682	65 844	60 746
Utlån, netto	80 720	13 030	40 550	7 822	45 074	65 604	58 876	14 889
Samlet finansieringsbehov	89 706	16 336	39 069	1 992	31 704	65 604	58 876	14 889

Tabell 1.2 Samlede utgifter etter departement 2002-2008

Departement	Regnskap					Budsjett	
	2002	2003	2004	2005	2006	2007 ¹	2008 ²
	Det kongelige hus og Slottsforvaltningen, Regjeringen, Stortinget og Høyesterett	1 274	1 421	1 614	1 616	1 604	1 669
Utenriksdepartementet	16 495	17 301	17 657	20 932	21 641	24 955	26 888
Kunnskapsdepartementet	43 288	33 090	29 374	32 211	60 139	58 906	60 654
Kultur- og kirkedepartementet	5 238	5 560	5 851	6 512	6 822	7 142	7 687
Justisdepartementet	13 052	13 886	14 604	15 702	16 535	16 565	18 088
Kommunal- og regionaldepartementet	86 009	66 433	61 505	62 449	62 208	65 737	73 365
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	3 667	4 091	11 630	11 485	20 285	25 500	26 288
Helse- og omsorgsdepartementet	57 866	63 375	74 062	82 748	84 260	90 501	95 745
Barne- og likestillingsdepartementet	24 553	26 319	32 192	34 283	22 231	21 870	22 234
Nærings- og handelsdepartementet	5 204	12 211	15 461	4 336	4 250	4 277	7 110
Fiskeri- og kystdepartementet	2 766	2 738	2 891	2 986	3 010	2 906	3 352
Landbruks- og matdepartementet	14 758	14 068	14 481	13 784	13 812	14 045	14 486
Samferdselsdepartementet	21 622	30 741	21 416	22 500	22 334	23 599	24 710
Miljøverndepartementet	2 934	2 608	2 613	2 959	3 346	3 214	3 264
Fornyings- og administrasjonsdepartementet	20 154	12 030	7 321	9 704	13 765	14 647	16 052
Finansdepartementet	72 010	31 420	78 945	34 188	166 806	69 868	36 503
Forsvarsdepartementet	30 986	30 545	31 461	29 809	30 418	30 989	31 540
Olje- og energidepartementet	1 584	1 577	3 504	1 619	1 786	12 471	3 570
Ymse utgifter	18	17	10	11	20	9 675	10 881
Statsbankene	60 404	62 811	71 543	73 658	83 401	74 876	77 385
Statlig petroleumsvirksomhet	16 075	17 564	18 661	21 447	21 182	19 600	26 300
Statens forretningsdrift	1 703	254	908	1 496	1 133	1 291	1 144
Statens pensjonsfond - Utland	169 234	173 663	213 266	288 022	355 377	364 893	301 773
Sum statsbudsjettet	670 898	623 721	730 966	774 459	1 016 364	959 196	890 837
Folketrygden	205 271	224 527	230 392	235 453	239 046	246 376	257 975
Utgifter i alt	876 169	848 248	961 358	1 009 912	1 255 410	1 205 572	1 148 812

¹ Saldert budsjett 2007.² Forslag 2008 St. prp. nr. 1 (2007-2008).

Tabell 1.3 Driftsutgifter (postene 1-29) etter departement 2002-2008

Departementet	Regnskap					Budsjett	
	2002	2003	2004	2005	2006	2007 ¹	2008 ²
Det kongelige hus og Slottsforvaltningen, Regjering, Stortinget og Høyesterett	1 060	1 097	1 148	1 252	1 253	1 323	1 404
Utenriksdepartementet	3 151	3 376	2 929	2 827	3 030	3 030	3 160
Kunnskapsdepartementet	8 040	3 746	2 706	2 575	2 767	2 704	2 813
Kultur- og kirke departementet	1 872	1 986	2 037	2 125	2 280	2 208	2 320
Justisdepartementet	12 018	12 787	13 467	14 522	15 351	15 279	16 118
Kommunal- og regionaldepartementet	2 477	2 646	2 416	1 972	212	242	239
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	237	261	3 454	3 525	7 855	11 419	11 600
Helse- og omsorgsdepartementet	2 045	2 031	2 083	2 412	2 386	2 269	2 504
Barne- og likestillingsdepartementet	323	345	2 561	2 857	4 618	4 444	4 911
Nærings- og handelsdepartementet	1 005	1 134	1 135	1 223	1 311	1 198	1 279
Fiskeri- og kystdepartementet	1 752	1 879	2 050	2 034	2 149	1 987	2 256
Landbruks- og matdepartementet	1 154	1 224	1 766	1 713	1 497	1 375	1 397
Samferdselsdepartementet	9 441	9 139	9 586	10 025	10 680	10 884	11 337
Miljøverndepartementet	1 382	1 284	1 288	1 331	1 461	1 448	1 571
Fornyings- og administrasjonsdepartementet	10 941	7 165	6 731	7 942	10 674	10 446	12 460
Finansdepartementet	5 684	5 745	5 806	6 115	6 490	6 554	7 381
Forsvarsdepartementet	20 703	20 739	21 448	20 999	22 317	21 076	21 417
Olje- og energidepartementet	924	903	836	864	902	1 610	2 008
Ymse utgifter	18	17	10	11	20	9 675	10 881
Statsbankene	525	549	545	587	555	557	572
Statlig petroleumsvirksomhet	2064	212	98	1	16	0	0
Statens forretningsdrift	-157	-598	-513	-400	-351	-371	-466
Sum statsbudsjettet	86 658	77 667	83 587	86 510	97 473	109 356	117 159
Folketrygden	4 646	4 923	5 050	5 258	2 965	0	0
Utgifter i alt	91 304	82 590	88 637	91 768	100 438	109 356	117 159

¹ Saldert budsjett 2007.² Forslag 2008 St. prp. nr. 1 (2007-2008).

Tabell 1.4 Nybygg, anlegg m.v. (postene 30-49) etter departement 2002-2008

Departement	Regnskap					Budsjett	
	2002	2003	2004	2005	2006	2007 ¹	2008 ²
	Det kongelige hus og Slottsforvaltningen, Regjering, Stortinget og Høyesterett	58	133	244	136	100	75
Utenriksdepartementet	18	14	33	27	33	30	30
Kunnskapsdepartementet	220	219	34	25	30	28	29
Kultur- og kirkedepartementet	33	30	29	61	60	26	28
Justisdepartementet	100	85	98	91	128	96	721
Kommunal- og regionaldepartementet	4	5	7	3	1	2	2
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	3	2	64	70	454	540	989
Helse- og omsorgsdepartementet	29	32	25	17	24	28	24
Barne- og likestillingsdepartementet	0	0	48	42	24	59	61
Nærings- og handelsdepartementet	15	5	7	3	6	8	10
Fiskeri- og kystdepartementet	542	320	267	261	277	302	394
Landbruks- og matdepartementet	6	10	8	5	5	12	9
Samferdselsdepartementet	6 308	6 007	6 622	7201	6 746	7 648	8 867
Miljøverndepartementet	140	186	204	303	250	326	335
Fornyings- og administrasjons- departementet	1 186	1 088	1 052	910	1 305	1 637	1 684
Finansdepartementet	124	180	177	195	212	269	160
Forsvarsdepartementet	9 714	9 197	9 247	8069	7 424	9 257	9 481
Olje- og energidepartementet	7	12	9	10	11	10	10
Ymse utgifter	0	0	0	0	0	0	0
Statsbankene	4	5	12	27	41	46	116
Statlig petroleumsvirksomhet	12 808	16 038	17 324	20 701	19 967	18 300	25 100
Statens forretningsdrift	1 841	852	1 420	1 896	1 484	1 662	1 610
Sum statsbudsjettet	33 159	34 421	36 931	40 055	38 580	40 360	49 795
Folketrygden	158	184	121	172	61	0	0
Utgifter i alt	33 317	34 605	37 052	40 227	38 641	40 360	49 795

¹ Saldert budsjett 2007.² Forslag 2008 St. prp. nr. 1 (2007-2008).

Tabell 1.5 Overføringer til andre (postene 50-89) etter departement 2002-2008

Mill. kroner

Departement	Regnskap					Budsjett	
	2002	2003	2004	2005	2006	2007 ¹	2008 ²
Det kongelige hus og Slottsforvaltningen Regjering, Stortinget og Høyesterett	156	191	221	229	251	271	280
Utenriksdepartementet	13 050	13 569	14 353	17 736	18 231	21 554	23 356
Kunnskapsdepartementet	17 827	24 121	25 634	26 410	43 342	46 175	51 813
Kultur- og kirkedepartementet	3 334	3 543	3 785	4 326	4 482	4 908	5 339
Justis- og politidepartementet	940	1 014	1 039	1 089	1 056	1 190	1 249
Kommunal- og regionaldepartementet	83 319	63 773	58 858	60 388	61 968	65 492	73 124
Arbeis- og inkluderingsdepartementet	3 428	3 828	8 112	7 890	11 971	13 541	13 699
Helse- og omsorgsdepartementet	55 021	59 246	69 143	77 222	78 983	84 503	92 887
Barne- og likestillingsdepartementet	24 230	25 974	29 583	31 384	17 589	17 367	17 263
Nærings- og handelsdepartementet	4 115	3 182	2 299	2 550	2 867	3 070	3 621
Fiskeri- og kystdepartementet	472	539	573	532	583	617	703
Landbruks- og matdepartementet	13 599	12 834	12 703	12 066	12 310	12 659	13 080
Samferdselsdepartementet	3 664	4 215	4 972	4 952	4 882	5 068	4 506
Miljøverndepartementet	1 212	1 137	1 121	1 125	1 234	1 240	1 359
Fornyings- og administrasjons- departementet	4 363	4 956	599	578	682	665	608
Finansdepartementet	18 558	20 579	25 416	27 380	35 169	27 025	28 941
Forsvarsdepartementet	569	610	765	741	677	656	642
Olje- og energidepartementet	653	661	659	745	874	850	1 552
Ymse utgifter	0	0	0	0	0	0	0
Statsbankene	9 412	10 779	10 265	9 948	10 078	11 149	11 254
Statlig petroleumsvirksomhet	1 203	1 314	1 238	745	1 199	1 300	1 200
Statens forretningsdrift	25	0	0	0	0	0	0
Statens pensjonsfond - Utland	169 234	173 663	203 407	275 544	355 377	364 893	301 773
Sum statsbudsjettet	428 379	429 728	474 744	563 580	663 806	684 194	648 248
Folketrygden	200 467	219 421	225 221	230 023	236 020	246 376	257 975
Utgifter i alt	628 846	649 149	699 965	793 603	899 826	930 570	906 223

¹ Saldert budsjett 2007.² Forslag 2008 St. prp. nr. 1 (2007-2008).

Tabell 1.6 Utlån, gjeldsavdrag m.v. (postene 90-99) etter departement 2002-2008

Departement	Regnskap					Budsjett	
	2002	2003	2004	2005	2006	2007 ¹	2008 ²
	Det kongelige hus og Slottsforvaltningen, Regjering, Stortinget og Høyesterett	0	0	0	0	0	0
Utenriksdepartementet	276	341	341	341	346	342	342
Kunnskapsdepartementet	17 201	5 005	1 000	3 200	14 000	10 000	6 000
Kultur- og kirkedepartementet	0	0	0	0	0	0	0
Justisdepartementet	0	0	0	0	0	0	0
Kommunal- og regionaldepartementet	209	10	225	85	27	0	0
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	0	0	0	0	5	0	0
Helse- og omsorgsdepartementet	772	2 066	2 811	3 097	2 867	3 700	330
Barne- og likestillingsdepartementet	0	0	0	0	0	0	0
Nærings- og handelsdepartementet	69	7 890	12 020	560	67	0	2 200
Fiskeri- og kystdepartementet	1	0	0	159	0	0	0
Landbruks- og matdepartementet	0	0	4	0	0	0	0
Samferdselsdepartementet	2 209	11 379	236	323	27	0	0
Miljøverndepartementet	200	0	0	200	400	200	0
Fornyings- og administrasjonsdepartementet	3 665	-1 179	-1 061	274	1 105	1 900	1 300
Finansdepartementet	47 644	4 915	47 547	498	124 934	36 020	20
Forsvarsdepartementet	0	0	0	0	0	0	0
Olje- og energidepartementet	0	0	2 000	0	0	10 000	0
Ymse utgifter	0	0	0	0	0	0	0
Statsbankene	50 463	51 477	60 722	63 097	72 727	63 124	65 444
Statlig petroleumsvirksomhet	0	0	0	0	0	0	0
Statens forretningsdrift	-6	0	0	0	0	0	0
Statens pensjonsfond - Utland	0	0	9 859	12 478	0	0	0
Sum statsbudsjettet	122 703	81 904	135 704	84 314	216 505	125 286	75 635
Folketrygden	0	0	0	0	0	0	0
Utgifter i alt	122 703	81 904	135 704	84 314	216 505	125 286	75 635

¹ Saldert budsjett 2007.² Forslag 2008 St. prp. nr. 1 (2007-2008).

Tabell 1.7 Skatter og avgifter i perioden 2002–2008

Kapittel	Regnskap					Budsjett		
	2002	2003	2004	2005	2006	2007 ¹	2008 ¹	
5501	Skatter på formue og inntekt	126 334	118 840	117 874	130 058	135 652	153 518	170 500
5506	Avgift av arv og gaver	1 243	1 532	1 660	1 768	2 063	1 963	2 700
5507	Skatt og avgift på utvinning av petroleum	86 689	98 324	114 833	165 466	213 856	224 670	180 000
5508	Avgift på utslipp av CO ₂ kontinentalsokkelen	3 012	3 056	3 309	3 351	3 405	3 500	3 300
5509	Avgift på utslipp av NO _x kontinentalsokkelen	0	0	0	0	0	630	800
5511	Tollinntekter	1 672	1 614	1 648	1 684	1 872	1 744	2 027
5521	Merverdiavgift	128 318	128 913	137 337	150 311	169 437	171 200	190 700
5526	Avgifter på alkohol	8 199	8 486	9 014	9 298	9 738	10 109	11 040
5531	Avgift på tobakkvarer	6 975	6 760	6 799	6 800	6 643	6 907	7 317
5536	Avgift på motorvogner m.m.							
	Engangsavgift på motorvogner m.m.	12 248	12 750	16 387	17 815	19 683	19 030	20 009
	Årsavgift	5 583	5 780	6 964	7 281	7 722	7 992	7 898
	Vektårsavgift	314	299	293	346	356	381	369
	Omregistreringsavgift	1 598	1 796	1 820	1 882	2 049	2 120	2 267
	Avgift på bensin	8 530	8 664	8 729	8 634	8 475	8 930	8 065
	Avgift på mineralolje til motorvogn/fritidsbåt	3 955	4 278	4 675	5 178	5 730	6 115	7 465
5537	Avgift på båter mv.	125	155	215	292	324	347	385
5541	Avgift på elektrisk kraft	6 072	5 504	4 126	5 607	6 111	6 481	6 187
5542	Avgift på mineralolje mv.	525	830	740	670	788	791	1 332
5543	Miljøavgift på mineralske produkter mv.	3 637	3 948	3 893	3 962	4 491	4 680	4 863
5546	Avgift på sluttbehandling av avfall	498	501	554	488	596	589	787
5547	Avgift på helse og miljøskadelige kjemikalier	6	5	6	5	6	6	5
5548	Miljøavgift på klimagasser	0	61	123	167	176	207	261
5549	Avgift på utslipp av NO _x	0	0	0	0	0	845	871
5555	Sjokolade- og sukkervareavgift	865	920	967	997	1 044	1 114	1 137
5556	Avgift på alkoholfrie drikkevarer m.m.	894	937	962	956	1 015	1 090	1 109
5557	Avgift på sukker	206	231	208	197	194	204	210
5559	Avgift på drikkevareemballasje	551	694	639	673	1 074	1 180	1 289
5565	Dokumentavgift	3 190	3 259	3 926	4 669	4 931	5 005	5 817
5568	Sektoravgift under Kultur- og kirkedep.	0	0	0	0	0	0	40
5572	Sektoravgift under Helse- og omsorgsdep. ²	274	286	287	311	312	188	257
5574	Sektoravgift under Nærings- og handelsdep.	0	0	0	0	0	0	1
5575	Sektoravgift under Fiskeri- og kystdep.	0	0	0	0	0	42	53
5576	Sektoravgift under Landbruk- og matdep. ³	150	154	184	152	163	716	719
5580	Sektoravgift under Finansdep.	517	0	0	0	0	185	208
5582	Sektoravgift under Olje- og energidep.	0	0	0	0	0	0	16
5583	Særskilte avgifter mv. i bruk av frekvenser	109	89	131	124	149	167	168
5584	Andre avgifter, etterslep utgåtte avgifter	0	-35	3	2	1	0	0
	Sum skatter og avgifter, statsbudsjettet	412 405	418 635	448 307	529 147	608 054	642 645	640 172
5700	Trygdeavgift	57 674	61 694	62 983	65 505	70 081	72 600	78 200
5700	Arbeidsgiveravgift	79 411	82 325	86 884	92 105	101 584	103 179	116 100
	Sum skatter og avgifter til folketrygden	137 085	144 019	149 867	157 610	171 665	175 779	194 300
	Sum skatter og avgifter inkl. folketrygden	549 490	562 650	598 174	686 757	779 719	818 424	834 472

¹ Saldert budsjett 2007 og Forslag 2008 St. prp. nr. 1 (2007-2008).² Vinmonopolavg.kap 5527 og apotekavg. kap. 5577 er flyttet til kap 5572 og kap 3720. Kap. 5578 farmasøytiske spesialpreparater er flyttet til kap. 3750.³ Kap 5545 miljøavgift og kap. 5571 totalisatoravgift er flyttet til kap. 5576.

Tabell 1.8 Samlede inntekter i perioden 2002-2008

Mill. kroner

	Regnskap					Saldert budsjett 2007	Anslag regn- skap 2007	Forslag 2008
	2002	2003	2004	2005	2006			
Skatter på formue og inntekt	127 576	120 372	119 534	131 826	137 715	155 481	159 500	173 200
Arbeidsgiveravgift og trygdeavgift	137 085	144 019	149 867	157 611	171 665	175 779	183 100	194 300
Tollinntekter	1 672	1 614	1 648	1 684	1 872	1 744	1 980	2 027
Merverdiavgift	128 318	128 913	137 337	150 311	169 437	171 200	182 500	190 700
Avgifter på alkohol	8 230	8 510	9 027	9 317	9 767	10 109	10 383	11 040
Avgifter på tobakk	6 975	6 760	6 799	6 800	6 643	6 907	6 836	7 317
Avgifter på motorvogner	32 227	33 569	38 867	41 137	44 015	44 568	46 713	46 073
Andre avgifter	17 704	17 513	16 953	19 255	21 345	23 836	23 758	25 715
Sum skatter og avgifter	459 788	461 270	480 032	517 941	562 459	589 624	614 775	650 372
Renter av statens forretningsdrift	103	33	33	34	39	65	65	55
Avskrivninger, avsetninger til investeringsformål og inntekter av statens forretningsdrift	2 472	1 786	1 791	1 962	1 926	2 517	2 506	1 873
Sum inntekter av statens forretningsdrift	2 576	1 819	1 824	1 995	1 966	2 582	2 571	1 928
Renter fra statsbankene	12 423	12 197	8 165	7 175	7 328	8 807	9 066	11 460
Renter av kontantbeholdning og andre fordringer	3 814	3 647	2 967	4 152	6 353	8 061	8 730	10 022
Utbytte ekskl. StatoilHydro	7 479	6 130	8 488	10 086	11 922	13 816	15 099	13 4954
Sum renteinntekter og utbytte (ekskl. statens forretningsdrift og StatoilHydro).	23 717	21 974	19 619	21 414	25 603	30 684	32 895	34 976
Inntekter under departementene	19 603	23 905	22 866	22 494	28 317	18 761	19 650	21 409
Overføring fra Norges Bank	0	0	0	0	0	0	0	0
Tilbakeføring av midler fra Statens banksikringsfond	82	0	0	0	0	0	0	0
Sum andre inntekter	19 685	23 905	22 866	22 494	28 317	18 761	19 650	21 409
Inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet	90 562	84 713	98 703	120 035	146 705	143 100	132 900	128 200
Skatt og avgift på utvinning av petroleum	89 701	101 380	118 142	168 817	217 261	228 800	193 700	184 100
Aksjeutbytte og renteinntekter fra StatoilHydro	5 045	5 133	5 222	8 139	12 593	12 593	14 006	15 773
Sum petroleumsinntekter	185 308	191 227	222 068	296 991	376 559	384 493	340 606	328 073
Tilbakebetalinger	41 983	68 874	95 154	76 492	171 431	59 682	65 844	60 746
Statens pensjonsfond - Utland	53 406	62 844	80 727	70 593	57 372	54 142	25 319	36 418
Sum inntekter	786 463	831 913	922 290	1 007 921	1 223 707	1 139 968	1 101 660	1 133 923

Tabell 1.9 Saldert budsjett 2007, utgifter fordelt etter departement og grupper av postnummer

	Samlede utgifter	Statens egne driftsutgifter				Nybygg, anlegg (postnr. 30-49)	Overføringer				Utlån gjeidsavdrag m.v. (postnr. 90-99)
		I alt	Driftsutgifter (postnr. 01)	Spesielle driftsutgifter (postnr. 21-23)	Driftsresultat forretningsdriften (postnr. 24)		I alt	Andre statsregnskaper (postnr. 50-59)	Kommuner (postnr. 60-69)	Andre overføringer (postnr. 70-89)	
Det kongelige hus	162497	13800	13800	0	0	0	148697	0	0	0	0
Regjering	233850	232925	224325	8600	0	0	925	0	0	925	0
Stortinget og underliggende institusjoner	1213100	1016300	1016300	0	0	75300	121500	0	0	121500	0
Høyesterett	59700	59700	59700	0	0	0	0	0	0	0	0
Utenriksdepartementet	24955300	3030243	2595003	435240	0	29818	21553629	165000	0	21388629	341610
Kunnskapsdepartementet	58906414	2703654	1504101	1199553	0	27816	46174944	21645395	18786813	5742736	10000000
Kultur- og kirkedepartementet	7141632	2207518	2142750	64768	0	25851	4908263	679103	0	4229160	0
Justis- og politidepartementet	16564944	15279006	14947071	331935	0	95635	1190303	123909	42000	1024394	0
Kommunal- og regionaldepartementet	65736629	242345	204545	37800	0	2000	65492284	11500	61759984	3720800	0
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	25499800	11419200	9385600	2033600	0	539600	13541000	343500	4410600	8786900	0
Helse- og omsorgsdepartementet	90500550	2269250	1476280	792970	0	28102	84503198	174215	5927158	78401825	3700000
Barne- og likestillingsdepartementet	21870484	4444270	2873656	1570614	0	59312	17366902	166718	440323	16759861	0
Nærings- og handelsdepartementet	4276700	1198450	1008700	189750	0	8000	3070250	1114000	0	1956250	0
Fiskeri- og kystdepartementet	2906235	1986765	1709625	277140	0	302470	617000	303500	30100	283400	0
Landbruks- og matdepartementet	14045365	1375151	1375151	0	0	11563	12658651	1403185	0	11255466	0
Samferdselsdepartementet	23599400	10543900	486100	10057800	0	7647700	5067800	146300	1024200	3897300	0
Miljøverndepartementet	3213893	1447884	742852	705032	0	325593	1240416	273841	4500	962075	200000
Fornynings- og administrasjonsdepartementet	14647344	10445938	10187197	258741	0	1636890	664516	121647	0	542869	1900000
Finansdepartementet	69868000	6553800	5834300	719500	0	269100	27025000	0	9700000	17325000	36020100
Forsvarsdepartementet	30988929	21803623	20988312	815311	-728000	9256880	656426	317034	19500	319892	0
Olje- og energidepartementet	12470879	1610429	560529	1049900	0	10000	850450	530300	0	320150	10000000
Ymse utgifter	9674684	9674684	9674684	0	0	0	0	0	0	0	0
Statsbankene	74875970	556858	556858	0	0	45621	11149491	4642561	0	6506930	63124000
Statlig petroleumsvirksomhet	19600000	0	0	0	0	18300000	1300000	1300000	0	0	0
Statens forretningsdrift	1290978	0	0	0	-371448	1662426	0	0	0	0	0
Folketrygden	246375575	0	0	0	0	0	246375575	0	215000	246160575	0
Statens pensjonsfond - Utland	364893000	0	0	0	0	0	364893000	364893000	0	0	0
Sum utgifter	1205571852	110115693	89567439	20548254	-1099448	40359677	930570220	398503405	102360178	429706637	125285710

1000 kroner

Tabell 1.10 Forslag for 2008, utgifter fordelt etter departement og de forskjellige grupper av postnummer

	1000 kroner										
	Statens egne driftsutgifter					Overføringer					
	Samlede utgifter	I alt	Driftsutgifter (postnr. 01)	Spesielle driftsutgifter (postnr. 21-23)	Driftsutgiftat for-retningsdriften (postnr. 24)	Nybygg-anlegg (postnr. 30-49)	I alt	Andre statsregnskaper (postnr. 50-59)	Kommuner (postnr. 60-69)	Andreoverføringer (postnr. 70-89)	Utlån-gjeldsavdrag m.v. (postnr. 90-99)
Det kongelige hus	162217	14422	14422	0	0	0	151795	151795	0	0	0
Regjering	259794	259794	246794	13000	0	0	0	0	0	0	0
Stortinget og underliggende institusjoner	1330400	1067900	1067900	0	0	134500	128000	0	0	128000	0
Høyesterett	61509	61509	61509	0	0	0	0	0	0	0	0
Utenriksdepartementet	26888083	3160350	2747284	413066	0	29757	23356366	165000	0	23191366	341610
Kunnskapsdepartementet	60654350	2812669	1569701	1242968	0	28512	51813169	22814543	22343311	6655315	6000000
Kultur- og kirkedepartementet	7686992	2319782	2240794	78988	0	28497	5338713	755851	0	4582862	0
Justis- og politidepartementet	18087765	16117516	15812685	304831	0	721107	1249142	143487	27200	1078455	0
Kommunal- og regionaldepartementet	73365088	239208	198590	40618	0	2000	73123880	11500	69562480	3549900	0
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	26287838	11599638	9733138	1866500	0	988800	13699400	399000	4639100	8661300	0
Helse- og omsorgsdepartementet	95744918	2503600	1558679	944921	0	24397	92886921	208306	4688244	87990371	330000
Barne- og likestillingsdepartementet	22234358	4910539	3356625	1553914	0	60795	17263024	176444	629151	16457429	0
Nærings- og handelsdepartementet	7110087	1279187	1062623	216564	0	10000	3620900	1191000	0	2429900	2200000
Fiskeri- og kystdepartementet	3352346	2256001	1841371	414630	0	393700	702645	318090	30100	354455	0
Landbruks- og matdepartementet	14486030	1397102	1372102	25000	0	9368	13079560	1539416	101910	11438234	0
Samferdselsdepartementet	24710200	11051900	510100	10541800	0	8867000	4506300	152600	266600	4087100	0
Miljøverndepartementet	3264322	1570877	784750	786127	0	334873	1358572	294217	4000	1060355	0
Fornyings- og administrasjonsdepartementet	16051570	12459642	11620076	839566	0	1683637	608291	10000	0	598291	1300000
Finansdepartementet	36502700	7381100	6445600	935500	0	160300	28941200	0	10300000	18641200	20100
Forsvarsdepartementet	31540172	21928313	21093966	834347	-511000	9481293	641566	358191	19500	263875	0
Olje- og energidepartementet	3570298	2008348	604012	1404336	0	10000	1551950	1151300	0	400650	0
Ymse utgifter	10880573	10880573	10880573	0	0	0	0	0	0	0	0
Statsbankene	77384859	571743	571743	0	0	115812	11253604	4467200	0	6786404	65443700
Statlig petroleumsvirksomhet	26300000	0	0	0	0	25100000	1200000	1200000	0	0	0
Statens forretningsdrift	1143869	0	0	0	-466318	1610187	0	0	0	0	0
Folketrygden	257974662	0	0	0	0	0	257974662	0	210000	257764662	0
Statens pensjonsfond - Utland	301773000	0	0	0	0	0	301773000	301773000	0	0	0
Sum utgifter	1148812000	117851713	95395037	22456676	-977318	49794535	906222660	337280940	112821596	456120124	75635410

Tabell 1.11 Statsbankenes innvilgninger 2002-2006, saldert budsjett 2007 og forslag til rammer for 2008

	Mill. kroner						
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Lånekassen for utdanning ¹	9 590	11 101	15 265	16 767	16 704	18 280	19 432
Husbanken	13 000	14 500 ²	14 500 ²	13 500 ²	13 500 ²	13 000	13 000
Innovasjon Norge	2 109	1 674	1 681	1 869	1 824	1 800	2 000
- Innovasjonslån (landsomf.) ³	104	101	29	84	100	100	300
- Risikolåneordn. (distriktsr.) ⁴	506	295	228	186	224	200	200
- Lavrisikolåneordning	1 499	1 132	1 299	1 500	1 500	1 500	1 500
- Distriktsrettet ordning		146	125	99	0	0	0
Sum	24 699	27 275	31 446	32 136	32 028	33 080	34 432

¹ Tallene gjelder kap. 2410 post 90.² 500 mill. kroner skyldes låneramme til bygging av eldreboliger og lignende i sydlige land.³ Landsdekkende risikolån foreslås i 2008 videreutviklet til en ny innovasjonslåneordning med låneramme på 300 mill. kroner.⁴ Tallene for 2007 og 2008 er anslag. Det er opp til Fylkeskommunene i samarbeid med Innovasjon Norge å bestemme beløpet. Midlene går over kap. 551 post 60.

Vedlegg 2**Bevilgningsregnskapet**

Tabell 2.1 Utgifter i bevilgningsregnskapet pr. 1. halvår 2007

Utgifter	Mill. kroner				
	Overført fra forrige termin	Budsjettets stilling 2007	Samlet til disposisjon	Regnskap for 1. halvår	Gjenstående beløp
Det kongelige hus	0	163	163	122	41
Regjering	10	239	249	114	135
Stortinget og underliggende institusjoner	70	1 213	1 283	601	682
Høyesterett	3	61	64	27	37
Utenriksdepartementet	597	24 628	25 225	9 089	16 136
Kunnskapsdepartementet	250	59 342	59 592	36 930	22 662
Kultur- og kirkedepartementet	105	7 178	7 283	4 252	3 031
Justisdepartementet	893	16 736	17 628	8 180	9 448
Kommunal- og regionaldepartementet	1 495	66 020	67 514	37 828	29 686
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	560	24 988	25 549	11 410	14 139
Helse- og omsorgsdepartementet	224	91 750	91 974	51 330	40 644
Barne- og likestillingsdepartementet	58	22 038	22 096	11 023	11 072
Nærings- og handelsdepartementet	191	9 664	9 855	2 472	7 383
Fiskeri- og kystdepartementet	310	3 253	3 563	1 734	1 829
Landbruks- og matdepartementet	123	14 114	14 237	10 500	3 737
Samferdselsdepartementet	734	24 061	24 796	10 663	14 133
Miljøverndepartementet	368	3 258	3 626	1 458	2 168
Fornyings- og administrasjonsdepartementet	317	16 568	16 885	7 754	9 131
Finansdepartementet	358	63 698	64 056	50 553	13 503
Forsvarsdepartementet	2 482	31 219	33 700	14 050	19 651
Olje- og energidepartementet	269	11 978	12 246	10 934	1 312
Ymse utgifter	0	12 026	12 026	60	11 966
Statsbankene	488	73 963	74 451	41 432	33 019
Statlig petroleumsvirksomhet	0	21 301	21 301	10 597	10 704
Statens forretningsdrift	212	1 213	1 424	-161	1 585
Folketrygden	20	249 127	249 148	119 138	130 010
Statens pensjonsfond - Utland	0	364 893	364 893	141 525	223 368
Sum utgifter	10 135	1 214 691	1 224 827	593 613	631 213
Nedgang i diverse beholdninger				0	
Totalsum	10 135	1 214 691	1 224 827	593 613	631 213

			Mill. kroner
Inntekter	Budsjettets stilling 2007	Regnskap for 1. halvår	Gjenstående beløp
Skatt på formue og inntekt	155 481	97 669	57 812
Arbeidsgiveravgift og trygdeavgift	175 799	92 177	83 602
Tollinntekter	1 744	899	845
Merverdiavgift	171 200	89 104	82 096
Avgifter på alkohol	10 109	4 966	5 143
Avgifter på tobakk	6 907	3 401	3 506
Avgifter på motorvogner	44 548	26 840	17 708
Andre avgifter	23 858	11 449	12 409
Sum skatter og avgifter	589 626	326 505	263 122
Renter av statens forretningsdrift	65	-9	74
Avskrivninger, avsetninger til investeringsformål og inntekter av statens forretningsdrift i forbindelse med nybygg, anlegg mv.	2 506	975	1 531
Sum inntekter av statens forretningsdrift	2 571	966	1 605
Renter fra statsbankene	9 066	4 502	4 564
Renter av kontantbeholdning og andre fordringer	8 141	4 243	3 898
Aksjeutbytte ekskl. StatoilHydro	15 098	7 575	7 523
Renteinntekter og utbytte (ekskl statens forretningsdrift og StatoilHydro)	32 306	16 321	15 985
Inntekter under departementene	19 624	13 587	6 037
Overføring fra Norges Bank	0	0	0
Tilbakeføring av midler fra Statens banksikringsfond	0	0	0
Sum andre inntekter	19 624	13 587	6 037
Inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet	124 800	66 764	58 037
Skatt og avgift på utvinning av petroleum	228 170	96 239	131 932
Aksjeutbytte fra StatoilHydro	14 006	14 006	0
Sum petroleumsinntekter	366 976	177 008	189 968
Tilbakebetalinger	65 844	34 967	30 877
Statens pensjonsfond - Utland	54 142	0	54 142
Sum inntekter	1 131 088	569 352	561 736

Tabell 2.2 Bevilgningsregnskapet for 1. halvår 2006 og 2007

Utgifter	Mill. kroner									
	Samlede utgifter		Driftsutgifter		Nybygg, anlegg mv.		Overføringer til andre		Utlån, gjelds-avdrag mv.	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Det kongelige hus	106	122	10	10	0	0	96	112	0	0
Regjering	113	114	113	114	0	0	0	0	0	0
Stortinget og underliggende institusjoner	575	601	477	502	40	39	58	61	0	0
Høyesterett	26	27	26	27	0	0	0	0	0	0
Utenriksdepartementet	8 400	9 089	1 208	1 231	6	4	6 844	7 512	341	341
Kunnskapsdepartementet	37 180	36 929	1 169	1 203	4	3	22 008	25 724	14 000	10 000
Kultur- og kirkedepartementet	4 017	4 252	1 093	1 166	23	17	2 900	3 068	0	0
Justisdepartementet	7 784	8 180	7 260	7 608	34	60	490	513	0	0
Kommunal- og regionaldepartementet	35 772	37 828	87	102	0	1	35 684	37 725	0	0
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	8 722	11 410	2 724	5 556	86	100	5 911	5 753	0	0
Helse- og omsorgsdepartementet	50 074	51 330	1 086	1 182	4	6	46 234	47 736	2 750	2405
Barne- og likestillingsdepartementet	11 106	11 023	2 218	2 293	10	5	8 879	8 725	0	0
Nærings- og handelsdepartementet	1 874	2 472	589	649	0	1	1 223	1 572	62	250
Fiskeri- og kystdepartementet	1 502	1 734	1 001	1 235	136	149	365	350	0	0
Landbruks- og matdepartementet	10 660	10 500	660	696	3	1	9 998	9 804	0	0
Samferdselsdepartementet	10 211	10 662	4 758	4 884	2 574	3 251	2 722	2 395	158	132
Miljøverndepartementet	1 620	1 458	607	609	64	86	549	562	400	200
Fornyings- og administrasjonsdepartementet	5 745	7 754	4 628	5 037	592	865	330	359	194	1 492
Finansdepartementet	26 751	50 553	3 159	3 424	140	51	20 285	17 428	3 168	29 649
Forsvarsdepartementet	12 566	14 050	9 921	11 038	2 442	2 823	205	188	0	0
Olje- og energidepartementet	911	10 934	388	407	4	2	517	526	0	10 000
Ymse utgifter	7	60	7	60	0	0	0	0	0	0
Statsbankene	45 178	41 432	268	268	25	18	7 143	5 065	37 742	36 081
Statlig petroleumsvirksomhet	10 983	10 597	16	0	9 768	9 491	1 199	1 106	0	0
Statens forretningsdrift	-9	-161	-672	-617	663	456	0	0	0	0
Folketrygden	118 304	119 138	2 759	0	61	0	115 484	119 138	0	0
Statens pensjonsfond - Utland	129 248	141 525	0	0	0	0	129 248	141 525	0	0
Sum utgifter	539 428	593 613	45 560	48 684	16 679	17 431	418 374	436 947	58 815	90 551

Inntekter	Mill. kroner									
	Samlede inntekter		Salgsinntekter		Inntekter i forbindelse med nybygg og anlegg		Skatter, avgifter og andre overføringer		Tilbakebetalinger	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Skatt på formue og inntekt	74 462	97 669	0	0	0	0	74 462	97 669	0	0
Arbeidsgiveravgift og folketrygdavgift	86 402	92 177	0	0	0	0	86 402	92 177	0	0
Tollinntekter	825	899	0	0	0	0	825	899	0	0
Merverdiavgift	82 321	89 104	0	0	0	0	82 321	89 104	0	0
Avgifter på alkohol	4 698	4 966	0	0	0	0	4 698	4 966	0	0
Avgifter på tobakk	3 305	3 401	0	0	0	0	3 305	3 401	0	0
Avgifter på motorvogner	24 791	26 840	0	0	0	0	24 791	26 840	0	0
Andre avgifter	10 415	11 449	0	0	0	0	10 415	11 449	0	0
Sum skatter og avgifter	287 219	326 504	0	0	0	0	287 219	326 504	0	0
Renter av statens forretningsdrift	-6	-9	0	0	0	0	-6	-9	0	0
Avskrivninger, avsetninger til investeringsformål og inntekter av statens forretningsdrift i forbindelse med nybygg, anlegg mv.	626	975	0	0	226	286	400	689	0	0
Sum inntekter av statens forretningsdrift	620	966	0	0	226	286	394	679	0	0
Renter fra statsbankene	3 943	4 502	0	0	0	0	3 943	4 502	0	0
Renter av kontantbeholdning og andre fordringer	2 712	4 243	0	0	0	0	2 712	4 243	0	0
Aksjeutbytte ekskl. StatoilHydro	6 791	7 575	0	0	0	0	6 791	7 575	0	0
Renteinntekter og utbytte (ekskl statens forretningsdrift og StatoilHydro)	13 446	16 320	0	0	0	0	13 446	16 320	0	0
Inntekter under departementene	12 303	13 587	7 206	7 757	189	257	4 908	5 572	0	0
Overføring fra Norges Bank	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tilbakeføring av midler fra Statens banksikringsfond	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum andre inntekter	12 303	13 587	7 206	7 757	189	257	4 908	5 572	0	0
Inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet	77 698	66 763	66 932	55 273	7 238	7 971	3 528	3 520	0	0
Skatt og avgift på utvinning av petroleum	92 796	96 239	0	0	0	0	92 796	96 239	0	0
Aksjeutbytte fra StatoilHydro	12 593	14 006	0	0	0	0	12 593	14 006	0	0
Sum petroleumsinntekter	183 087	177 008	66 932	55 273	7 238	7 971	108 917	113 764	0	0
Tilbakebetalinger	36 405	34 967	0	0	0	0	0	0	36 405	34 967
Statens pensjonsfond - Utland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum inntekter	533 080	569 352	74 138	63 031	7 653	8 514	414 883	462 840	36 405	34 967

Mill. kroner

	Regnskap 2006	Budsjet- tets stil- ling 2007	Endrin- ger i pst.	Regnskap 1. halvår 2006	Regnskap 1. halvår 2007	End- ringer i pst.	
Lånetransaksjoner							
1	Inntekter (ekskl. tilbakebetalinger mv. og overføring fra statens petroleumsfond)	994 904	1 011 757	1,7	496 675	534 385	7,6
2	Utgifter (ekskl. utlån, avdrag på statsgjeld)	1 038 905	1 089 971	4,9	480 613	503 062	4,7
	Driftsutgifter	100 438	113 659	13,2	45 560	48 684	6,9
	Nybygg, anlegg mv.	38 641	42 116	9,0	16 679	17 431	4,5
	Overføringer til andre	544 449	569 303	4,6	289 125	295 423	2,2
	Overføringer til Statens pensjonsfond - Utland	355 377	364 893	2,7	129 248	141 525	9,5
3	Overskudd før lånetransaksjoner før overføring fra Statens pensjonsfond - Utland (1-2)	-44 002	-78 215	-	16 062	31 323	-
4	Overføring fra Statens pensjonsfond - Utland	57 372	54 142	-	0	0	-
5	Overskudd før lånetransaksjoner (3+4)	13 370	-24 073	-	16 062	31 323	-
6	Utlån, gjeldsavdrag, aksjetegning mv. i alt	216 505	124 720	-42,4	58 815	90 551	54,0
	Utlån m.v. til statsbankene	72 727	62 696	-13,8	37 742	36 081	-4,4
	Gjeldsavdrag	124 934	29 646	-76,3	3 168	29 649	836,0
	Andre utlån, aksjetegning mv.	18 844	32 428	72,1	17 905	24 820	38,6
7	Tilbakebetalinger m.v.	171 431	65 844	-61,6	36 405	34 967	-3,9
8	Utlån mv. netto (6-7)	45 074	58 876	30,6	22 410	55 584	148,0
9	Samlet finansieringsbehov dekket av kontantbeholdning og lån (8-5) ¹	31 704	82 949	-	6 348	24 261	-
10	Statslånemidler	96 413	0	-	0	0	-
11	Endring i diverse beholdninger	-64 709	82 949	-	6 348	24 261	-

¹ Inkluderer ikke finanstransaksjoner knyttet til petroleumsvirksomheten